

1500

YILDIZ UNIVERSİTESİ, MİMARLIK FAKÜLTESİ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON ANA BİLİM DALI
LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMA TEZİ

Tarih yok

KÜLA
TARİHSEL SİT, SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
VE SORUNLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÖNETEN: ÖĞRETİM GÖREVLİSİ, YÜKSEK MİMAR VEYONETİ ANA
HAZIRLAYAN: AYTEN ERDEM, MİMAR 80321

İSTANBUL, 1985 TEMMUZ

XComp.

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ, MİMARLIK FAKÜLTESİ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON ANA BİLİM DALLARI
LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMA TEZİ

KULA
TARİHSEL SİT, SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
VE SORUNLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÖNETEN: ÖĞRETİM GÖREVLİSİ, YÜKSEK MİMAR NEVZAT İLHAN
HAZIRLAYAN: AYTEN ERDEM, MİMAR 80521

İSTANBUL, 1983 TEMMUZ

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ

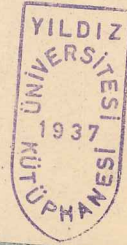
Kayıt numarası: 42221

Demirbaş numarası: 39950

Kot numarası: R 151
60

Ek:

MÜHÜR

7

1982 yılında Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Ana Bilim Dalında yapmış olduğum Lisans üstü eğitimini bitirmek için; diploma projesi ve araştırma tezi olarak " Kula Tarihîsel Merkezi Sivil Mimarlık Örnekleri " konusu verildi. Projeyi ve tezi Restoratör, Yüksek Mimar, Öğretim Görevlisi Sayın Nevzat İlhan'ın yöneticiliğinde yürütmem istendi. Benden istenen bu çalışmayı yaparken, bana ve arkadaşlarıma her türlü ilgi ve yardımı gösteren Kula Halkına, Kula Belediye Başkanı Sayın N.Tamburacı'ya, Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Ana Bilim Dalı görevlilerine ve öğrencilerine, Sayın Hocam Nevzat İlhan'a teşekkür ederim.

Ayten Erdem
Temmuz 1983.

İÇİNDEKİLER.

GİRİŞ VE AMAÇ.....	4
BÖLÜM 1. <u>KULA TARİHSEL MERKEZİNİN SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK GELİŞİMİ.</u>	
1.1.Küçük Anadolu Kentlerinin Genel Nitelikleri.	7
1.2.Kula'nın Diğer Anadolu Kentleri ile Ortak Nitelik ve Sorunları.....	11
1.3.Kula Coğrafyası (Harita 1-2).....	14
1.3.1.Bölgedeki yeri, Komşu il, ilçe ve Köyleri.....	16
1.3.2.Dağları, Akarsuları ve İklimi.....	17
1.3.3.Jeolojik Oluşum (Pafta 1. Jeolojik Oluşum Paftası).....	18
1.3.4.Tarihsel, Çevresel Kültür Değerleri..	21
1.3.5.Ulaşım (Genel).....	25
1.3.6.Kula İçi Ulaşım.....	26
(Pafta 2. 1/2000 Genel Vaziyet Planı)	
1.4.Demografik Yapı.....	29
1.5.İdari Yapı ve Mahalle Taksimatı.....	31
(Pafta 3. 1/2000 Mahalle ve Ada Taksimatı Planı, 1982 Kadastro çalışmalarına göre Toplam Ada ve Pafta Sayısı)	
1.6.Ekonomi, Halkın Geçim Kaynakları.....	42

BÖLÜM 2. KULA TARİHSEL VE MİMARİ ARAŞTIRMALARI.

2.1.Tarihsel Gelişim.....	45
(Harita 3-4)	
2.2.Kula'da Saptama ve Belgeleme Çalışmaları...	52
2.2.1. Kültür Bakanlığı Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünce Belgelenmiş Dini ve Kültürel Yapılar Listesi(Pafta 4 1/2000 Dini ve Kültürel Yapılar Listesi).....	54
2.2.2.Saptanmış, Belgelenmiş Önemli Evler Listesi.....	59
(Pafta 5. 1/2000 Saptanmış Sivil Yapılar Paftası)	
(Pafta 6. 1/2000 Önemli Evler Paftası)	
2.3.Kentsel İşlevler Analizi.....	64
(Pafta 7. 1/2000 Kentsel İşlevler Analiz Paftası)	
2.4. 1970 İmar Planı Sınırları-Sit Alanı Sınırları Karşılaştırması (Kula, İmar Planı Şartnamesi)	70
2.5. Sit Alanı Sınırları İçinde İlk Aşamada Korunması Gerekli Bölgeler.....	75

BÖLÜM 3 KULA'DA TARİHSEL SİT BÖLGESİ SİVİL MİMARLIK
ÖRNEKLERİ-KATALOG.

3.1.Kula Evlerinin Genel Nitelikleri.....	80
3.1.1.Evleri Oluşturan Öğeler.....	83
3.1.2.Strüktür.....	87
3.1.3.Yapı Malzemeleri.....	90
3.2.Katalog ve Tipolojik Araştırma	
3.2.1.Açık Sofalı Evler.....	92
Açık Sofalı, 2 Odalı.	
" " , 3 "	
" " , 4 "	
" " , 5 "	
" " , Köşk Odalı	
3.2.2.Kapalı Sofalı Evler.....	131
3.2.3.Yılmaz Tosun Listesindeki Evler.....	135
3.3.Sonuç (Kısmi).....	180

BÖLÜM 4	ÖNERİLER (SONUÇLAR)	182
	FOTOĞRAFLAR KATALOG	189
	KAYNAKLAR (BİBLİYOGRAFYA).....	231
	PAİTALAR, HARİTALAR, ŞEKİLLER LİSTESİ.....	233
	İMAR PLANI ŞARTNAMESİ.....	235

GİRİŞ VE AMAÇ.

Bütün dünyada ve ülkemizde son yıllarda " Tarihsel çevrenin korunması " konusu yoğun bir biçimde tartışılmaktadır. Sorun eski kültür varlığının bugüne ve gelecek kuşaklara iletilmesidir. Bu yaratılacak olan çağdaş kültür ve çağdaş mimari için gerekli olduğu kadar, dünden bugüne gelebilmek " Eskiye yeniden üretmek¹" için de gereklidir.

Avrupa kendi öz kültürünü geliştirmeyi, tarihi çevresini korumasını bilmiş ve bunlara sahip çıkmıştır. Tarihi çevreyi korurken en büyük avantajları; ellerindeki mirasın endüstri devrimi sonrasına ait olmasıdır. Mimarideki mekânsal anlayış ve organizasyon kapitalist toplumun mekânsal anlayışıdır. Günümüzdeki mekânsal anlayış ile farklılık göstermemektedir.

Ülkemizde ise durum farklıdır. Tanzimat'tan bu yana " Batılılaştırma " yolunda yaptığımız girişimler sonucu geleneksel ekonomik yapı yıkılmış, batı kültürü benimsenmeye çalışılmış, Osmanlı kültürü ise sahipsiz bırakılmıştır. Bu yukarıdan aşağıya doğru örgütlenen kültürel değişme sonucunda toplumda yaşanan fiziki çevreyi de batıya benzetme arzusu başlamış ve tarihi çevre yok olma sorunu ile karşı karşıya gelmiştir².

1.Asatekin " Tarihsel Çevre Paneli " , S.17.

2.Z. Akay, M. Eroğlu, " Tarihi Çevre Korunması ", S.71.

1973 yılında çıkan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu ile anıtsal eserlerin yanında bütün kültür değerleri koruma altına alınmıştır. Yasanın getirdiği " Sit" tanımı ile " Tarihi çevre " kavramına ışık tutulmuş ise de korunması gerekli yapıtlar arasında konutlar yoktur³. Oysa Türkiye'de korunması gerekli bir çok sivil mimari örneği olduğu gibi kent olarak korunması gerekli bir çok küçük yerleşme de mevcuttur. Fakat feodal Osmanlı kentinin karakteristik özelliklerini ve organik yapısını (az yoğun organik ulaşım ağı, geleneksel merkez, çıkmaz sokaklar) bugünkü yapı içinde yaşatmak zordur. Endüstrileşme, hızlı kentleşme, büyük nüfusların kentlere akması bu yaşamayı güçleştiren nedenlerin en önemlileridir⁴.

Kula; Safranbolu, Göynük, Bodrum, Diyarbakır v.b. örneklerde olduğu gibi Osmanlı kent yapısı özelliklerini korumayı bilmiş küçük Anadolu kentlerinden birisidir. Fakat Kula'yı ve yukarıda belirttiğimiz diğerlerini birbirlerinden ayıran nedenler farklıdır. " İnsanın fiziksel özellikleri ve gereksinimleri, yaşanılan iklim, kullanılan malzeme aynı olsa bile o insanların geçmişi, kültürü, ekonomi teknolojisi, dini gelenekleri yaşama biçimini ve dolayısıyla evlerini etkiler." Evleri anlayabilmek için ev biçimini belirleyen etkenlerin bilinmesi gereklidir⁵. Bu etkenler incelendikten sonra koruma biçimleri araştırılmalıdır.

3.O. Üstüncök, " Tarihsel Çevre Paneli ", S.22.

4.Akay, Op.cit.,

5.R. Günay, Safranbolu Evleri, S.7.

1982 yılının Aralık ayında Kula'da yapılan grup çalışmasında yukarıda belirtilen düşüncelerden hareket edildi. Kültür Bakanlığınca yapılmış olan saptama ve belgeleme işlemlerinden yararlanılarak koruma olayının boyutları saptanmağa çalışıldı. Daha sonraki çalışmalara veri olabilecek bir dizi anket yapıldı.

Bu çalışmalar yapılırken salt düşüncemiz ne yazık ki bugün geçerli olan " binalar güzel görünsün, tarihi çevre korunsun " düşüncesi değildi. Çünkü bizi binalar kadar içlerindeki insanlarda ilgilendiriyordu. Amaç bu yapılarda yaşayan insanlara içinde yaşadıkları bu yapıların değerini anlatmak, onları yönlendirmektir. Bu konutları bugünkü gereksinimlerine cevap verir hale getirmek için "neler yapılmalı ?" sorusuna onlarla birlikte cevap aramaktı.

Ne yazık ki olanaklarımız sadece mevcut çalışmalardan yararlanarak sorunları ortaya koymak ve çözümler aramak ölçüsünde yeterli oldu. Bunların pratiğe dönüşmesinin ise ancak Devletin katkısı ile gerçekleşebileceği kanısındayım.

BÖLÜM I KULA TARİHSEL MERKEZİNİN SOSYAL, KÜLTÜREL,
EKONOMİK GELİŞİMİ.

1.1. KÜÇÜK ANADOLU KENTLERİNİN GENEL NİTELİKLERİ:

Hakkında tarihi ve arkeolojik verilere sahip olduğumuz en erken yerleşmelere sahip bölgeler arasında Anadolu en eskilerden biridir. Bugün Anadolu'da ilk yerleşme tarihi İsa'dan 10.000 yıl önceye giden yerleşmeler vardır. Birçok şehirlerin tarihi Helenistik devre kadar inmektedir. İskender ve Roma döneminde büyük ölçüde kentleşen Anadolu'nun bu özelliği Bizanslılar döneminde devam etmemiştir. 11.Yüzyılda göçebe eğilimleri çok fazla olan Türklerin eline geçen Anadolu'da eski şehirlerin gelişmesine hakim olmuş eğilimler ortadan kalkmıştır⁶. Özellikle Batı Anadolu'da fetihlerden hemen sonra kazanılan yerlere Anadolu'dan getirilen Türkmenler yerleştirilmiştir⁷. Böylece fethedilen her şehir kısa sürede medresesi, camisi, hamamı ile karakteristik bir Türk şehri görünümüne girmiştir. Osmanlı merkezi idaresinin konar - göçer halkı kentin çevresinde yerleşik hale getirmek için giriştiği sistemli politika ilginçtir.

Osmanlı kentleri müderris, müftü, kadı, şeyhülislam gibi din görevlileri ve yöneticilerden oluşan askerler ile müslüman ve müslüman olmayan halktan oluşmaktaydı. Ayrıca 15. yüz yıldan itibaren gittikçe güçlenen; müslüman olmayanlardan kurulu bir tüccar grubu ortaya çıkmıştır⁸.

6.Kuban, " Anadolu - Türk Şhri ", S.53.

7.Akdağ, Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi, S.499.

8.Fersan, Küçük Anadolu Kentlerinde....,S.9.

Anadolu - Türk şehirlerinin kurulmasında ve gelişmesinde dervişlerin çok büyük katkısı olmuştur. Halkın dini inançlarının temsilcisi olan bu kişilerin zaviyeleri etrafında oluşan mahalleler şehirlerin çekirdeğini teşkil etmiştir. Sultanlar da şehrin nüfusunu arttırmak için şeyhlerin, ailelerine tımarlar dağıtmıştır. Bir mescit veya cami etrafında kurulan mahalleler genellikle şeyhlerin, aşiretlerin veya mahalleye gelip yerleşenlerin geldikleri köy veya kasabanın adını taşımaktaydı. Şehrin gelişmesi yeni kurulan mahalleler ile sağlanıyordu.

Mahalle; şehrin sadece fiziki olarak tanımlanabilecek bir ünitesi olmaktan fazla bir şeydi. Mahalle gereksinimlerini kendi kendine sağlayan bir bütündü. İmam mahallenin hem dini hemde idari lideri idi.

Şehir silüetinin iki hakim elemanından biri içkale diğeri de dini sembol olarak cami idi. Konutlar bu hakim elemana fon teşkil ederlerdi. Osmanlı toplumunun oldukça heterojen yapısına karşılık şehir oturmuş ve homojen hale gelmiş bir yapıya sahipti. Farklı din ve meshepleri, zengin ve fakiri bu şehirlerin dış görünüşünden ayırmak kabil değildi⁹.

16.Yüz yılın 2.yarısından itibaren Osmanlı merkezi devletçiliğinin çökme süreci başladı. Bu dönemdeki nüfus artışı; besin tüketiminin artmasına ve devletin giderek büyüyen giderlerle karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Mevcut kentler büyümüş, köyler kasaba haline gelmiştir. Bir müddet sonra başlayan isyanlarla

9. Kuban, Op. cit., S.60-70-72.

köylerini ve kasabalarını terkeden kitleler dağlara kaçmağa başlamışlardır.¹⁰

18.Yüz yılda Avrupa'daki ekonomik üstünlüğün egemenliği, sosyal tabakalaşma ve ticaret sermayedarlığı meydana geldiği halde sanayi sermayedarlığı bir türlü oluşmamıştır. Bunun nedeni dış kaynaklıdır. Önceleri sadece büyük kentlerde görülen sanayi gerilemesi daha sonraları Anadolu'daki küçük kentlere de sıçramıştır. Piyasaya hakim olan yerel mallar yabancı teknolojik gelişme karşısında pazar bulamama durumuyla karşı karşıya gelmişlerdir. Geleneksel yöntemler gerilemeğe başlamıştır¹¹.

19.Yüz yıl sonları ve 20.yüz yıl başları bu durumdan kurtulma savaşının verildiği yıllardır. Savaş Cumhuriyete kadar sürmüştür. Bazı yönlerden halâ sürmektedir.

10. Avcıoğlu, Türkiyenin Düzeni, S.31.

11. Ergun, Bağçacı, Gülerman, " Safranbolu ", S.72.

1.2. KULA'NIN DİĞER ANADOLU KENTLERİ İLE ORTAK NİTELİK VE SORUNLARI.

Bugün Türkiye'de küçük boyutlu kent kriterini sayısal olarak sağlayan bir çok yerleşme vardır. Bunlardan bazıları eski bir geçmişe sahip, karakteristik sivil mimari örneklerinden oluşan ve gün geçtikçe bu özelliklerini yitiren yerleşmelerdir¹².

Kula; yukarıda belirtilen bu niteliklere sahip sanayi öncesi Türk kentlerinden biridir. Kara Divlit volkanının dibinden güneye doğru uzanan bir vadi üzerinde kurulan kent halıcılığı ile ünlüdür¹³. Bütün benzer diğer yerleşmelerde olduğu gibi Kula'da da değişen ve gelişen üretici güçlere paralel olarak geleneksel, basit meta üreticiliği sönük kalmış ve önemini yitirmiştir. Kula yünlü dokuma fabrikasının 1950 yılından sonra İzmir'e taşınması ile Kula ekonomisi önemli bir yara almasına rağmen kentin tarihi dokusunun korunması sağlanmıştır. ~~Asi~~ takdirde Kula'nında Safranbolu örneğinde olduğu gibi çalışanlar için " Barınak Kent "¹⁴ olması ihtimali ortaya çıkabilirdi. Nüfus artışının olmayışı da kentsel dokunun korunmasını sağlamıştır.

Fakat bugün kentleşmenin yarattığı kırdan kopup gelme olayı bu kentte de yaşanmaktadır. Kırdan kente gelen kişi önce konut sahibi olmak istemektedir. Aile yapıları nedeni ile de büyük konutlara gereksinimleri vardır. Yeni yapılaşma artmağa başlamış, ticaret canlanmıştır. Kula'nın eski yerlileri olan zengin aileler ya

12.Fersan, Op.cit., S.11-24.

13.Textier, Asle Mineure, S.275.

14.Ergun, Bağçacı, Gülerman, Op.cit., S.74.

Kula'yı terketmiş ya da Hastahene çevresine, eski mezarlık yolu üzerindeki apartmanlara yerleşmişlerdir. Kula'ya dışarıdan gelen memurlar da bu apartmanlarda veya İzmir - Uşak karayolu üzerinde şöför evlerinde oturmaktadırlar.

Kula'nın yerlisi olan orta sınıf mekân seçiminde belirli bir rol oynamaktadır. Bir çoğu zenginlerin yaşam biçimini benimsemiştir. Bir kısmı ise eski evlerde oturmaya devam etmektedir. Tarihsel doku dediğimiz Osmanlı kenti genellikle köy kökenlilere bırakılmıştır. Bunlarda ekonomik yapıları gereği yapıları onaramadıkları gibi, büyük aileye sahip oluşları yüzünden yapıların avlularını, etraflarını bir takım ilavelerle doldurmaktadırlar.

Bugün Kula'da eğitim düzeyi çok yüksek değildir¹⁵. Ancak Kula'nın yerlileri arasında ilkokul mezunu olanların sayısı fazladır. Köyden göçenlerin arasında okuma yazma bilmeyenler çoğunluktadır. Kız ve erkek çocuklar arasında erkek çocukları okutma tutkusu fazladır. Genellikle ilkokuldan sonra kızlar pratik kız sanat okuluna veya kuran kurslarına verilmekte, erkekler liseye veya İmam hatip lisesine gitmektedirler.

Din; aileler için fazla önem taşımaktadır. Kuran kursları, İmam hatip lisesi ile eğitim sağlanmaya çalışılmaktadır. İlçede 18 cami ve mescit vardır. Ramazanda yaşlıların % 90'ı camiye gitmektedir¹⁶.

15.Sosyal Anketler, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Aralık 1982.

16.Fersan, Op.cit., S.51.

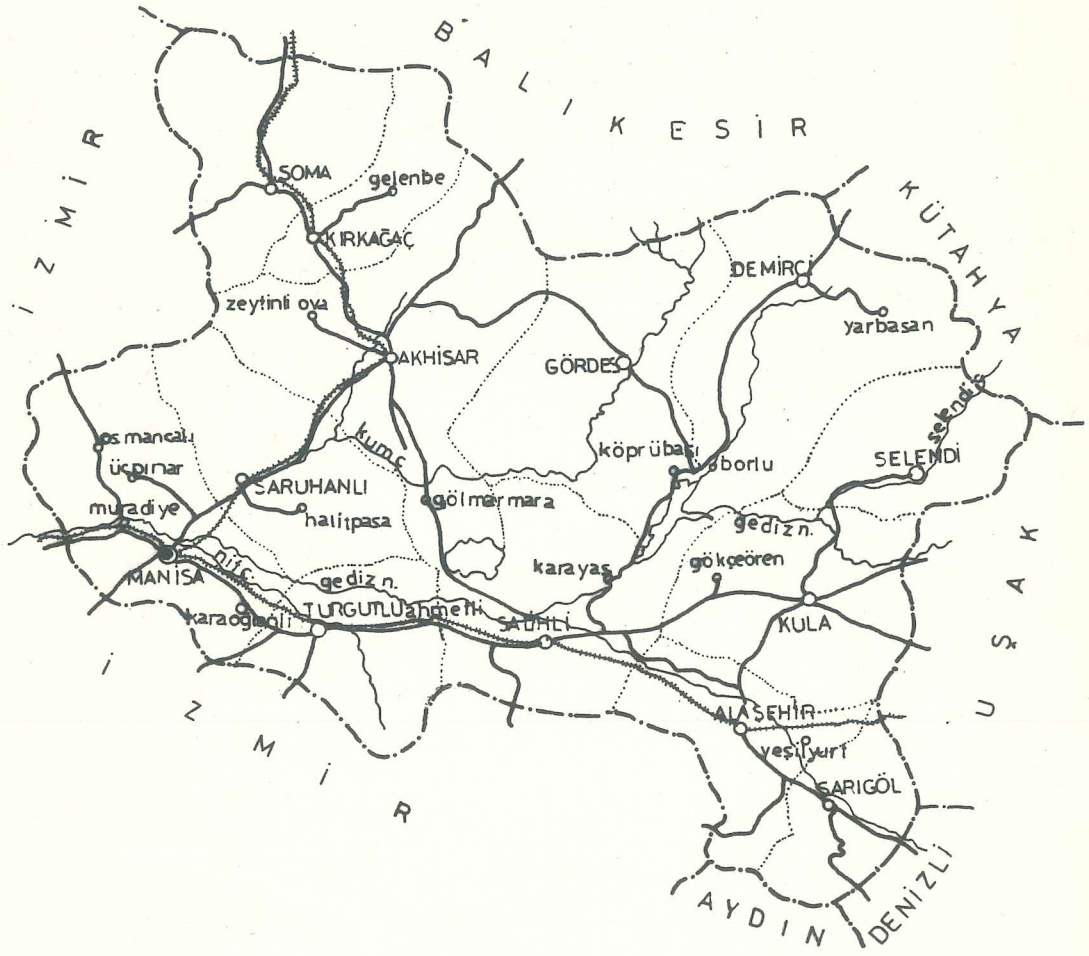
Aileleri etkileyen çok 6neli bir diğer etkende televizyondur. Televizyonda g6rd6kleri modern yapılara ve eşyalara 6zlem duymakta, oturdukları evleri eşyalarını, yaşam tarzlarını beğenmemektedirler. K6lt6r d6zeyi bu seviyede olan halk doğal olarak " Korumayı " bilmemekte evlerinin "asar-ı atika " sayılmasından korkmaktadırlar

Kula'nın bug6nk6 durumu gelecek açısından pek i açıcı değildir. Kent için ivedi tedbirler alınmalı ve uygulamaya geçilmelidir.

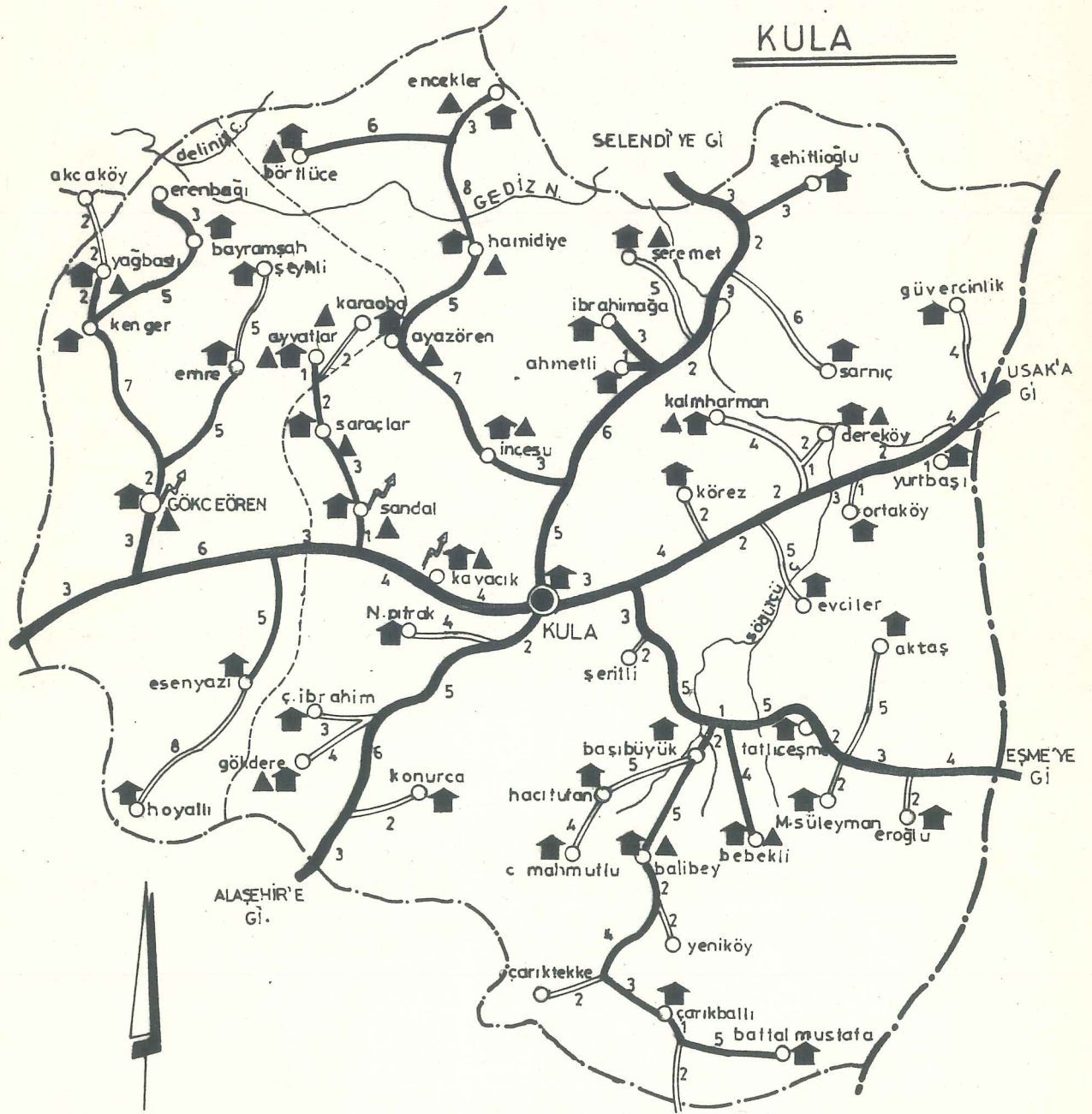

MANİSA

1 : 1 000.000

HARİTA 1. MANİSA ÇEVRESİ HARİTASI

1
2.00.000

İŞARETLER

- İLÇE MERKEZİ
- BUCAK MERKEZİ
- KÖY MERKEZİ
- DEVLET YOLU
- IL YOLU
- İL SINIRI
- İLÇE SINIRI
- BUCAK "

- KAPLAMA YOL
- TESVİYE YOL (drenajlı)
- TESVİYE YOL (drenajsız)
- HAM YOL
- ▲ İÇME SUYU MEVCUT KÖY
- ⚡ ELEKTRİĞİ
- 🏠 OKULU

KM 2 1 0 2 4 6 8 10

HARITA 2. İDARİ VE SOSYAL TECHİZAT

1.3. KULA COĞRAFYASI. (Harita 1-2)

1.3.1. BÖLGEDEKİ YERİ KOMŞU İL, İLÇE VE KÖYLERİ.

Kula, Ege bölgesinde bulunan Manisa ilinin bir ilçesidir. 1866 yılında Manisa'ya bağlanan bu ilçe 36° 39° enlem, 28°- 29° boylam daireleri üzerindedir. Manisa ilinin kuzeyinde Balıkesir, doğusunda Kütahya, Uşak, batısında ve güneyinde İzmir, güneydoğusunda Aydın ve Denizli yer alır¹⁷. Kula İzmir - Ankara karayolu üzerinde bulunup doğusunda Eşme ve Gediz batısında Salihli ve Gördes, kuzeyinde Simav ve Demirci ilçeleri yer almaktadır.¹⁸ Yüzölçümü (Merkez) 960 km² olup, denizden yüksekliği 720 metredir. Manisa iline 118 km' dir.

İlçenin bir bucağı (Gökçeören) 48 köyü vardır.¹⁹

17. Manisa il yillığı, S.48.

18. Y. Tosun, Kula Evleri..., S.12.

19. Manisa İl Yillığı, S.43.

Kula ilçesine bağlı köyler şunlardır.

Ahmetli, Aktaş, Ayazören, Balibey, Battalmustafa, Bebekli, Börtlüce, Çarıkballı, Çarık mahmutlu, Çarıkteke, Çiftçiibrahim, Dereköy, Encekler, Eroğlu, Evciler, Gökdere, Güvercinlikburgaz, Hacıtufan, Hamidiye, İbrahimaga, İncesu, Kalınharman, Kavacık, Konurca, Köres, Narıncalıpıtrak, Narıncalısüleyman, Ortaköy, Sandal, Saraçlar, Sarnıç, Şehitlioğlu, Şeremet, Şeritli, Tatlıçeşme, Yeniköy, Yurtbaşı,

1.3.2. DAĞLARI, AKARSULARI VE İKLİMİ

Gediz Nehri kasabanın 12 km kuzeydoğusundan geçer. Kula Gediz Nehri üzerindeki bir platoda yerleşmiştir. Doğusundaki Söğüt Çayı ile Batısındaki Selendi ve Hacılar Çayı Gediz'e dökülürler. Söğüt Çayı Kula'ya 1 saat Selendi ve Hacılar Çayları 2,5 saat uzaklıktadır.

Kula'nın kuzeydoğusunda, Denizden 800 m. yükseklikte Karadivlit Yanardağı, Güneydoğusunda Eşme ile Kula sınır arasında 1555 m. yükseklikte Umurbaba Dağı, Kuzeyde Demirci ile Kula sınırı arasında 1511 metre yükseklikte Yağcı Dağı yer almaktadır. Kula sınırları içinde Sarıkız Tepesi, Üşümüş Tepesi, Soğanlı Sivrisi adlarında küçük dağlar varsa da bunların yükseklikleri 1000-1250 metre kadardır²⁰.

Volkanik bir arazi üzerinde kurulmuş bulunan Kula'nın toprakları çeşitli özellikler gösterir. Kula ve çevresi, Gediz kıyıları kumlu, Gediz ötesi killi ve kireçli, güneybatıdaki kısımlar kırmızı topraklara sahiptir.²¹

İlçe'de kara iklimi hüküm sürer. Kışlar soğuk ve uzun, ilkbahar ve sonbahar ayları yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçer. Kışın sıcaklık -10°C kadar iner. En yağmurlu aylar mart, nisan ve mayıstır. Sonbaharda da yağış görülür. Yazları hemen hemen hiç yağış almaz. Yıllık ortalama yağış miktarı 500-600 mm.dir. Temmuz ve Ağustos aylarında ortalama sıcaklık 35°C , gece ve gündüz sıcaklık farkı 15°C kadardır. Yazları güneybatıdan esen imbat serinlik, kışın kuzeybatıdan esen karayel ise so-

20. İ. Tosun, Kula S.7.

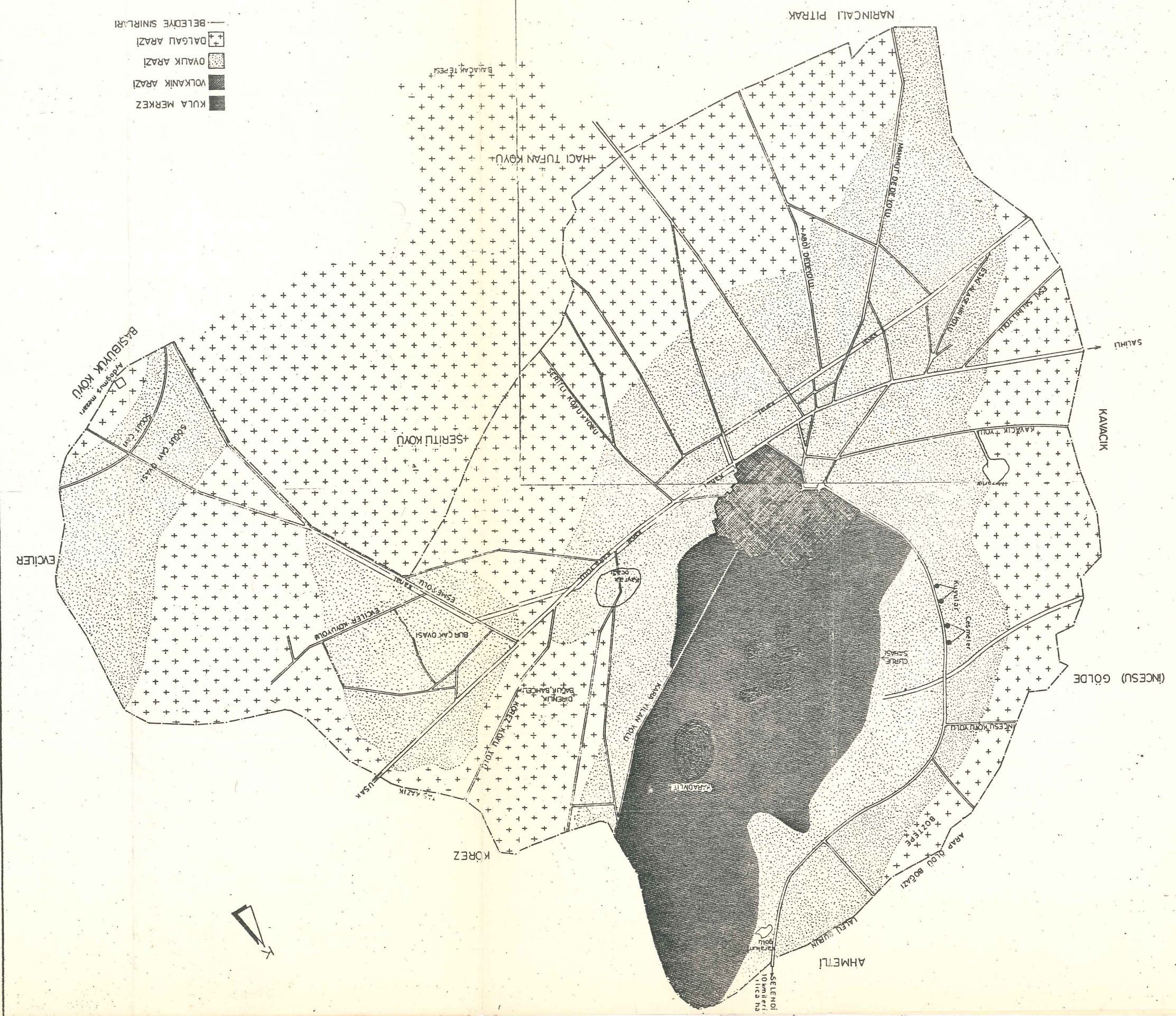
21. Y. Tosun, Op.cit, S.12.

HAZIRLAYAN: 80921
MİMAR AYTEN ERDEM

YÖNETEN: ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
YÜKSEK MİMAR NEVZAT İLHAN
ANA BİLİM DALI
RÖLÖVE RESTORASYON
MİMARLIK FAKÜLTESİ

KULA TARİHSEL
ARAZİ DURUMU
PAFTASI
ÖLÇEK 1/20000

- BELEDİYE SINIRLARI
- + DALGAU ARAZİ
- OVALUK ARAZİ
- VOLKANİK ARAZİ
- KULA MERKEZİ

ğuk getirir. Ayrıca yazın güneyden esen ve sıcaklık getiren rüzgarlarda vardır.²²

1.3.3. JEOLojİK OLUŞUM

Kula'nın kurulduğu yer ve kuzeydoğusu tamamen volkanik bir arazidir. Kuzeydoğusundaki Divlit yanardağı ile onun daha batısında yeralan Kara-Divlit, Kaplan-Alan gibi tepeler 15-16 bin sene önce püskürmeye başlamış, bu 2 bin sene devam etmiştir. (Jeolog Strabon) Çevredeki bu volkanik tepelerin bazılarının kraterleri hâlâ taze şekillerini korumakta, lâv akıntıları bazı yerlerde daha dün donmuş gibi görünmektedir. Bu lâvların yüzeyindeki yosunlardan başka bir şey bulunmamaktadır. Zemini oluşturan bazalt tipi lavların mürekkep siyahına çalan renkleri bütün bölgeye yangından çıkmış havası vermektedir. Bu yüzden bu bölgeye yanık bölge anlamında isimler verilmiştir²³.

Merkezi Kula olmak üzere Alaşehir'in (Philadelphia) önünden geçen Azmak Çayı (Koamos) ile Gediz (Ermos) Nehri arasındaki saha volkanik arazidir. 3. zamanda oluşmuştur.²⁴ İlçenin çevresinde en çok kömür, simli kurşun, zımpara madenleri bulunmaktadır. Mermer ve kireç ocakları çoktur²⁵.

8.4.1971 TARİHLİ KULA JEOLojİK RAPORU

"Kula'nın doğusundaki tepeler bazaltlardan oluşmuş en sağlam formasyonlardır.

Andazit ve şistler batı tepelerini kaplamışlardır. Tepe yüzeylerinde yamaç molozu vardır. Bu bakımdan

22. Fersan, Op.cit., S.27.

23. İslam Ansiklopedisi, S.973.

24. İ. Tosun, Op. cit., S.5.

25. Fersan, Loc. cit.

bazaltlar kadar sağlam kabul edilmezler.

Alüvyon güneydeki geniş düzlükte killi, kumlu ve çakıllı dere ve sel birikintileri halindedir. Üstte nebati toprak vardır. Kalınlığı açılan sondaj kuyularından alınan bilgiye göre yaklaşık 0,50 metre civarındadır.

Su durumu : Yeraltı suyu ovada 3-4 metre civarındadır. Bu kısımda yapılacak inşaat temellerinde buna dikkat edilmesi gerekir. Yerüstü suları düzlükte bir kaç yerde toplanmaktadır. Bu suların drenaj suretiyle toplanması veya geniş çaplı kuyular açılarak toplanan sulardan istifade edilmesi sağlanmalıdır. İçme suyu ovada açılmış bulunan sondaj kuyusundan temin edilmektedir.

Deprem durumu : İlçe deprem haritasına göre 1. derecede tehlikeli bölgeler içine girmektedir. Fakat şehir sağlam bir zemine kurulduğu için şimdiye kadar geçirdiği sarsıntılardan bir zarar görmemiştir.

Yapı malzemesi : Temel taşı olarak bölgedeki andezit ve bazaltlar kullanılmaktadır. Kireç İzmir'den, kum ve çakıl Söğüt'ten getirilmektedir. Yanardağ civarındaki tuf cinsi taşlardan curuf olarak yararlanılmaktadır.

Sonuç ve öneriler : İlçe bölgedeki en sağlam zemin olan bazaltlar üzerine kurulduğundan boş alanların maksimum şekilde değerlendirilmesi,

- Andezit ve şistlerden oluşan tepelerin yüzeyindeki yamaç molozunun temizlenip ana kayaya inilmesi ve büyük inşaatlarda gerekli mühendislik tedbirlerinin alınması,
- Dere ve sel çökeltilerinden oluşan sahada ise yeraltı su seviyesinin yüksekliğine ve deprem durumuna dikkat edilmesi
- Bölgede 1. derecede deprem bölgelerinde uygulanması gereken yönetmeliğin aynı uygulanması gerektiğine..."

1.3.4. TARİHSEL - ÇEVRESEL KÜLTÜR DEĞERLERİ

Ege Bölgesi tarih boyunca uygarlıkların yoğunlaştığı bir bölge olarak olağanüstü tarihi ve arkeolojik değerlere sahiptir.

Kula ilçesinin çevresinde de bu değerlere rastlamak mümkündür. İlçenin 19 km. kuzeybatısında Gediz Irmağına 5 km uzaklıkta Emir Hamamı adıyla anılan kaplıcalar yer almaktadır. Burada Lidyalılardan kalmış olması muhtemel kaya tasvirleri ile Romalılarından kalma harabeler vardır. Kaya üzerindeki tasvirlerden buranın ilk çağlardan beri tedavi ve ziyaret yeri olduğu anlaşılmaktadır. Kükürt ve Sodyumbikarbonat içeren bu kaplıcaların romatizma ve kadın hastalıklarının tedavisinde faydalı olduğu görülmektedir. Kaplıcaların suyu 59°C ye varmaktadır. Belediye tarafından işletilen kaplıcaların tek eksikliği tesis yetersizliğidir.

Emir Hamamına giden yol üzerinde ve Gediz Nehri kıyılarında iki maden suyu vardır. Sodyumbikarbonatlı olan bu suların hafif ekşi lezzeti vardır. Böbrek ve mide hastalıklarına iyi gelmektedir²⁶.

Kula'nın kuzeybatısında eski bir Lidya yerleşmesi olan Gölde bulunmaktadır. Eski adı Giyoldiz -Gjalde olan bu köyün şimdiki adı İncesu'dur. (Resim 1.2) Kula'ya 1,5 saat uzaklıktadır. Osmanlı hakimiyetinden önce tipik bir Bizans köyü olan bu belde hâlâ bu dönemin izlerini taşımaktadır. İstiklâl savaşından önce rumların

26. İ. Tosun, Op.cit., S.8.

çoğunlukta olduğu bu köydeki evler ile Kula'daki rum evleri aynı mimari özellikleri taşımaktadır. Köyde mevcut olan kilise yıkılmış yerine okul yapılmıştır. Köy meydanına üç tarihi kuyu vardır. Kula'nın eski ve köklü ailelerinden olan Göldeliler bu köyden Kula'ya göç etmişlerdir.

Kula sınırları içinde olmayan, Kula'ya 1 saat uzaklıktaki Sart (Sardis) harabeleride çok ilginçtir. İzmir-Ankara karayolu üzerinde bulunan, Salihli ilçe merkezinin 9 km. batısında, Sart Mustafa köyü sınırları içinde yer alan bu harabeleri ortaya çıkarma çalışmaları 1958 yılında başlamıştır. Kazı Amerikalı bir heyet tarafından yapılmış olup, ortaya çıkarılan Romalılara ait Gimnazyumun restorasyonu gerçekleştirilmiştir²⁷. (Resim 3-4)

Kula'ya 3 saat uzaklıkta Emre köyünde hak şairi Yunus Emre ve Şeyhi Taptuk Emre'nin olduğu iddia edilen Selçuklu döneminde ait bir türbe, mezar ve yıkık bir hamam vardır. Türbenin Taptuk Emre'ye hemen kapısında bulunan mezarında Yunus Emre'ye ait olduğu sanılmaktadır.²⁸

27. Manisa İl Yıllığı, S.168.

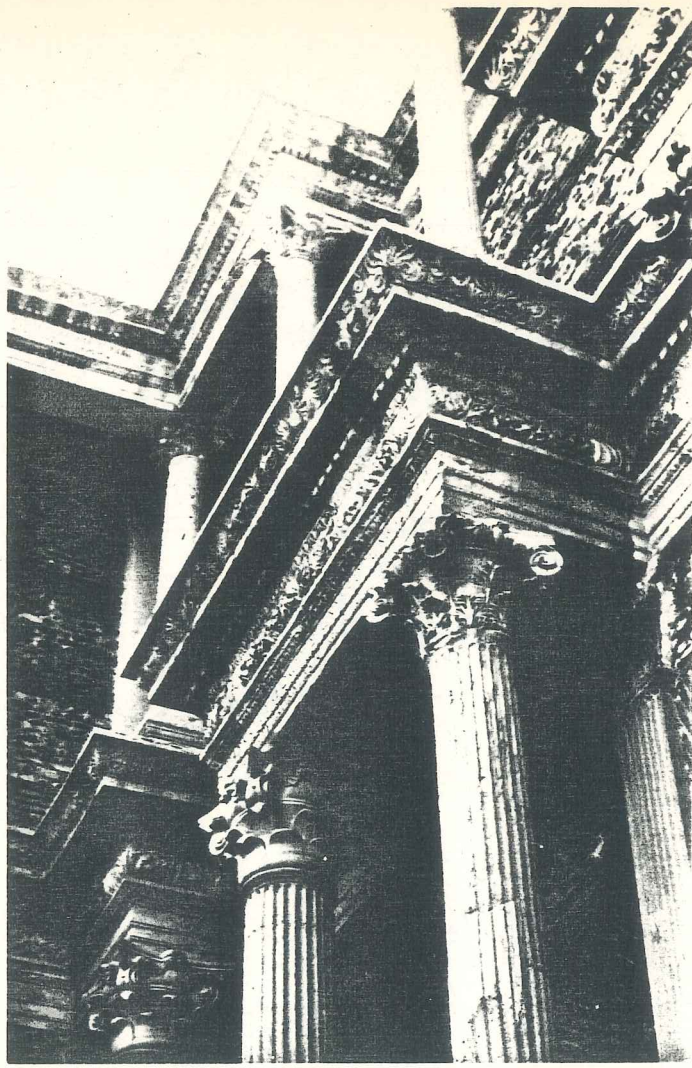
28. İ. Tosun, Op. cit., S.19.

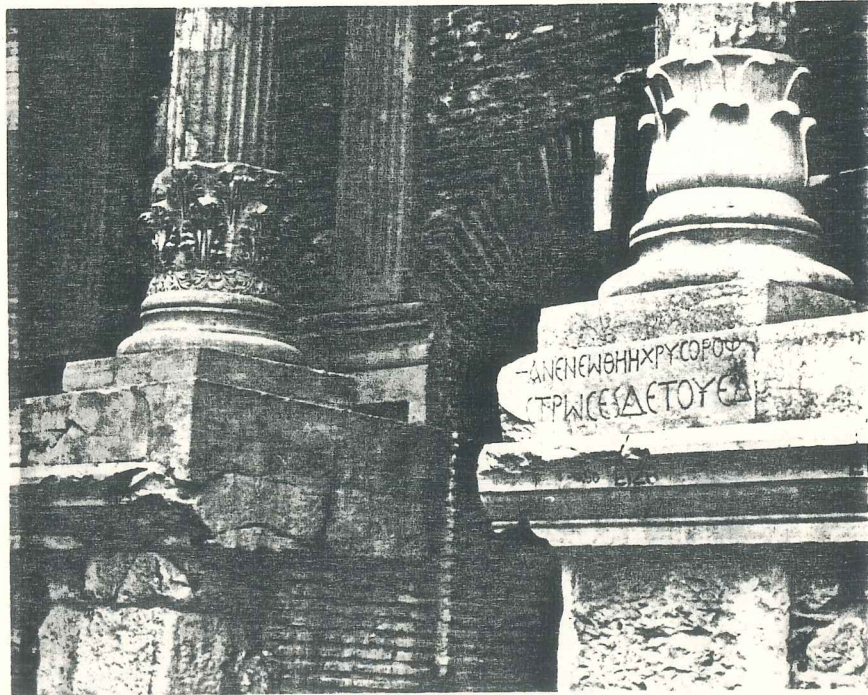
RESİM 1 -Gölde (İncesu) meydanından bir görünüm. Kuyular ve çeşmeler.

RESİM 2-Gölde'de karakteristik bir ev.

RESİM 3-Sart(Sardis)harabeleri.
Romalılara ait Gimnazyumun
restorasyondan sonraki durumu.

RESİM4- Sart harabeleri, orjinal kaide ile
restorasyondan sonra yapılmış kaide.

1.3.5. ULAŞIM (GENEL)

Ege Bölgesinde tarih çağlarında kullanılan en eski yol "Büyük Kral Yolu" dur.²⁹ Helenistik çağda bu yolun kenarında kurulan önemli kentlerden biri de Kula yakınlarındaki Philadelphia (Alaşehir) idi Romalılar ve Bizanslılar döneminde Anadolu'da karayolu ulaşımı oldukça gelişmiş durumdaydı. Türklerin Anadolu'yu ele geçirmelerinden sonra Batı Anadolu'nun kuzeyinden, güneydoğuya giden yollar önemini yitirmeğe başladı. Daha sonra Osmanlılar döneminde tekrar eski önemini kazanan bu bölgede Ankara - Eskişehir ve Kütahya yoluyla İzmir'e geçiş Kula üzerinden yapılmaktaydı.

Kula ; Türklerin elinde süratle gelişerek önemli bir merkez haline gelmişse de Osmanlıların son döneminde eski önemini kaybetmiştir. Bununda en önemli nedeni demiryolunun ilçeden geçmesinin önlenmesidir. Cumhuriyet döneminde Kula'nın güneyinden geçen İzmir-Ankara Devlet karayolu kentin gelişmesine olanak tanımıştır.

29. Fersan, Op. cit., S.32.

KULA TARİHSEL
GENEL VAZİYET
PLANI
ÖLÇEK 1/2000

— KÖRÜNMESİ GEREKİ SİT AL
DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR
CARSİ BÖLGESİ

1.3.6. KULA İÇİ ULAŞIM (Pafta 2. 1/2000 Genel Vaziyet Planı)

İzmir-Ankara karayolunun kuzeyinde yer alan eski doku; bugün bu karayolunun güneyine ve batısına doğru genişlemektedir. Merkezden geçen ve Kula'yı adeta ikiye ayıran Yeni Hamam Caddesi kentin ana ulaşım aksını oluşturmaktadır. Bu aksın batısında Belediye, Kaymakamlık, Hastahane ve park yer almakta doğusunda çarşı ve eski doku bulunmaktadır. Bu aks kentin güneydoğusunda İzmir - Ankara karayolu ile birleşmektedir. Yeni Hamam Caddesinden merkezde ayrılan yollardan biri batıya Selendi'ye, diğeri ise doğuya doğru uzanarak merkez ile eski dokuyu birbirine bağlamaktadır. Bir diğeri önemli aks Hisarköprü mevkiinden kente giren, tarihsel dokunun içinden geçip çarşıda Yeni Hamam Caddesine bağlanan Kışla Caddesidir. (Yeni Hisar Caddesi)

Kentin yeni gelişen akslarından biri Devlet Hastahanesi önünden geçip İzmir - Uşak yolunu Selendi yoluna bağlayan Alaşehir Caddesi, diğeri yine bu yola paralel, karayolundan güneybatı - kuzeydoğu yönünde uzanarak Yeni Hamam Caddesine bağlanan Ankara Caddesidir. Yani Kula bu iki caddenin üzerinde kurulmaktadır³⁰. (Bz. Pafta 2)

30. Ibid, S.32-33

Ana akslarda her türlü motorlu araç kullanılmaktadır. Bu caddeleri eski dokuya bağlayan yollar dar ve kavislidir. Ancak bir arabının geçebileceği genişlikte olan bu yollarda yaya ulaşımı yapılmaktadır. Genellikle kayrak taşı ve kara taş kaplı olan bu karakteristik sokaklar; üstte evlerin çıkmaları ile örtülü olup her zaman serin ve gölgeliktir. Ne yazık ki bugün bu sokakların kaplamaları asfaltla örtülmektedir. Eski dokuda oturan insanlar çoğu zaman bu dar sokaklarda bisiklet ve motorsikletten yararlanmaktadırlar. Kula'nın bir ucundan diğerine ulaşım yürüyerek bile rahatlıkla yapılmaktadır.

1.4. DEMOGRAFİK YAPI

Kula nüfusu ile ilgili ilk sayısal bilgiyi 1671 yılında ilçeyi ziyaret eden Evliya Çelebi'den öğrenmekteyiz. Evliya Çelebi'ye göre 1671 yılında Kula "1200 evden oluşmaktadır." Nüfusu 6000 kadardır. 1826 yılındaki bilgilere göre ise nüfusun 7500 olduğu ve ilçenin 1500 evden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu evlerin 150 kadarını Rum evi olduğu sanılmaktadır³¹. 19.y.yılın ilk yarısında Ch. Texier'e göre kasabanın nüfusu 4000-5000 kadardır. Nüfus Türk ve Rum olarak eşittir. İlçe Kütahya Paşalığına bağlı olarak yönetilmektedir. 19.y.yılın sonlarına doğru Aydın ilinin Saruhan (Manisa) Sancağına bağlı bir kaza merkezi olan Kula'nın nüfusu E.Reclus'a göre 9.000 dir V. Diest'e göre 1886'da 5000.-6000 Cuinet'e göre ise 1890 yılında 6000 olarak belirtmektedir. Bunun 5655 inin müslüman 345 inin Rum olduğu sanılmaktadır. 1907-1908 senesine ait Aydın Vilayeti Salnamesi ise kasaba nüfusunu 11634 olarak göstermektedir. Rum nüfus ise 2582 olmuştur. 19.y.yılda yayınlanan Kaamus-al-a'lâm'da; Şemseddin Samiye göre Kula nüfusu 10041 dir. Bu son sayıların çevre köylerle birlikte olduğu sanılmaktadır.

1927 yılında yapılan kurtuluştan sonra ilk nüfus sayımında nüfus 8683 olarak tesbit edilmiştir. Bu sayı 1945 yılında 9180 1950 yılında 8630 olmuştur³².

31. Ibid,.S.30.

32. İslâm Ansiklopedisi, S.975

Son 5 nüfus sayımına göre Kula'nın kadın erkek nüfus sayımları şöyledir.³³

<u>YILLAR</u>	<u>KADIN NÜFUSU</u>	<u>ERKEK NÜFUSU</u>	<u>TOPLAM NÜFUS.</u>
1960	4109	4423	8532
1965	4200	4399	8599
1970	4507	4900	9407
1975	5246	5487	10733
1980	6300	6425	12725

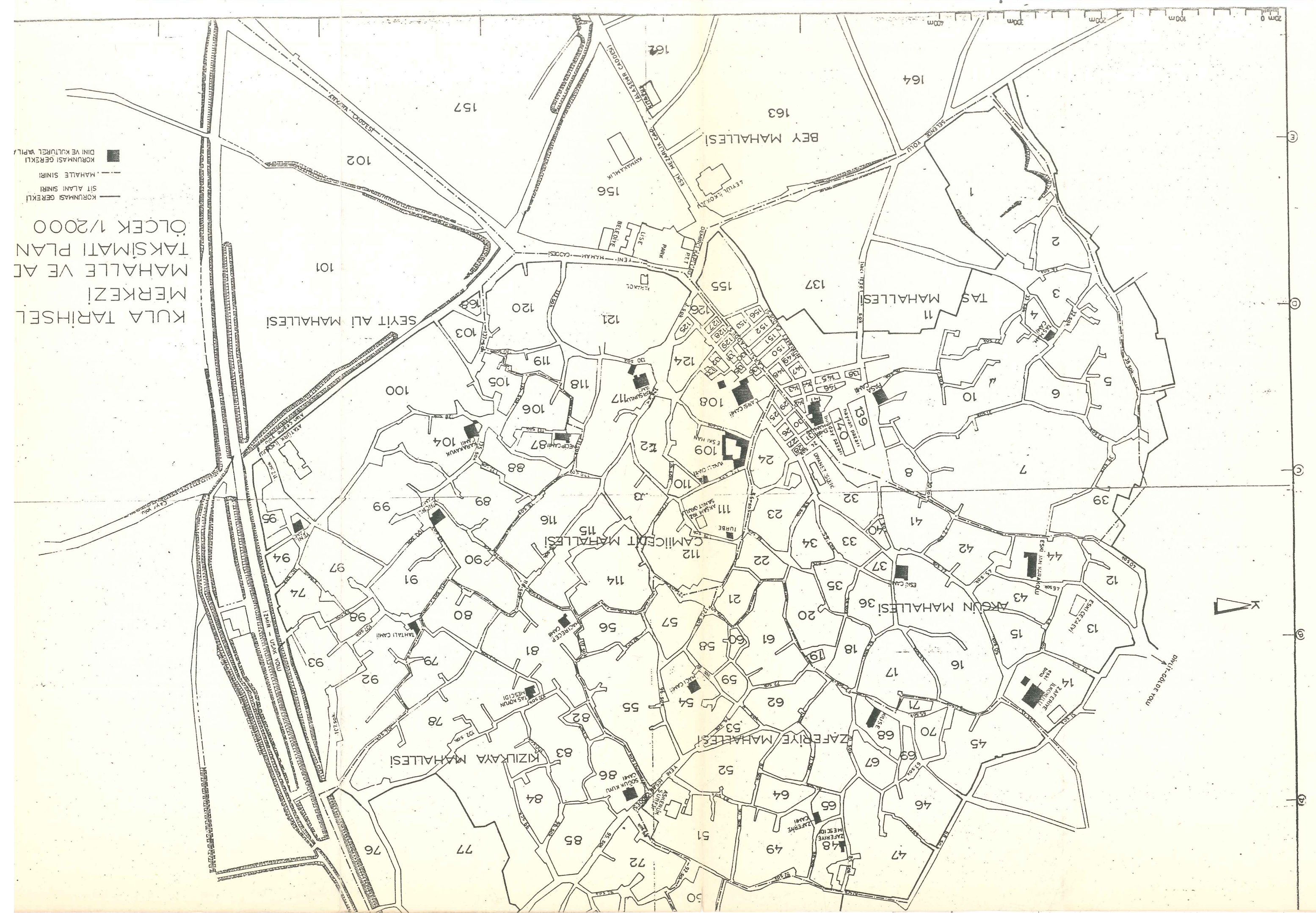
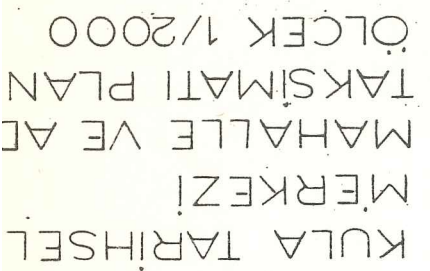
Kula nüfusunun 1970 yılına kadar pek fazla artmamasının nedeni başlıca geçim kaynağı olan halıcılığın eski önemini kaybetmesi olabilir. Bir ara Kula Mensucat Fabrikası'nın açılması ile canlanan nüfus bu fabrikanın İzmir'e taşınması ile durmuştur. Demir köprü barajının kurulması ile gelişen sanayi halkı köyden kende göçe zorlamıştır. Nüfusun artmasının diğer bir etkenide İzmir Ankara karayolunun açılmasıdır.³⁴

Türkler Evliya Çelebi'ninde belirttiğine göre Kula ve çevresine yerleşmelerinden, Kula'nın kurtuluşuna kadar Rumlarla birlikte yaşamışlardır. Akgün ve Zaferiye mahallelerinde oturan Rumlarla, Müslüman halk genellikle dost geçinmişler, birbirlerinin inançlarına saygılı davranarak karşılıklı iletişimde bulunmuşlardır.

Kula'nın eski dokusunda bulunan büyük evlerde feodal toplumun geniş ailelerini anımsatacak nitelikte aileler oturmaktadır. Bugün böyle ailelere az rastlanmaktadır. Aileler bölündüğü için evlerde bölünmüştür. Genellikle anne-baba ve çocuklardan oluşan günümüz ailesi çoğunluktadır.

33. Kula Belediyesi.

34. Fersan, loc. cit.

1.5. İDARİ YAPI VE MAHALLE TAKSİMATI. (Pafta 3.1/2000
Mahalle ve Ada Taksimatı Planı)

1400-1896 yıllarına kadar "Kula Kazası Naibi Müdürlüğü" ünvanı ile Kütahya'ya bağlı olan Kula, 1896 yılında Aydın ilinin Manisa mutasarrıflığına bağlı bir kaza merkezi olmuştur. Sanayi öncesi kentlerde XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kurulan Belediye örgütü Kula'da 1866 yılında kurulmuştur.³⁵

1866 yılından bu yana ilçenin gelişmesinde iyi veya kötü, aktif bir rol oynayan Kula Belediyesi teknik ve maddi olanaksızlıklar içindedir.

Belediyenin otobüs işletmesi yoktur. Şehir suyu 1954 yılında sağlanmıştır. Eskiden mevcut olan 7 çukur çeşmeden bugün sadece Eski Cami önündeki çukur çeşme ayaktaadır. Eski dokuya su dağıtımı her evin avlusuna bağlanan musluklar yoluyla olmaktadır. İlçede 1926 yılından beri var olan elektrik 1950 yılında tamamen karşılanmıştır. 1967 den bu yana elektrik enterkonnekte sistemle Demirköprü Hidro elektrik ve Soma Termik Santralinden sağlanmaktadır.³⁶ Elektrik, su, mezbaha ve garaj işletmelerinin ayrı bütçeleri olmasına rağmen belediye bünyesi içindedirler.

Geçmişte Kula'da Mahkeme-i Şer'ie ile Mahkeme-i Nizamiye var idi. 1924 yılında Şer'ie Mahkemelerinin kaldırılması üzerine bu mahkeminin görevleri Nizamiye mahkemelerine devredilmiştir. 1926 yılının sonlarına kadar ağır ceza, asliye hukuk, asliye ceza davalarına bakılırken 1939 yılında ağır ceza mahkemesi Salihli'ye kaldırıldı.

35. İ. Tosun, Op.cit, S.27.

36. Fersan, Op.cit, S.33.

Bugün mevcut olan hukuk ve ceza mahkemelerine gelen davalar daha çok alacak, miras, kız kaçırma davalarıdır³⁷.

Kula 7 mahalleden oluşmaktadır. Sosyal ve topografik yönden homojen bir karakter gösteren Kula geçmişte 11 mahalleden ibaretti. Bu mahalleler şunlardır.

1. Seyit Ali Mahallesi.
2. Kızılkaya Mahallesi.
3. Mahamit Mahallesi.
4. Cami-i Cedit Mahallesi.
5. Hacı Abdurrahman Mahallesi.
6. Zaferiye Mahallesi.
7. Akgün Mahallesi.
8. Uşşaki Mahallesi.
9. Cami-i Atik Mahallesi.
10. Bey Mahallesi.
11. Taş Mahallesi³⁸.

Daha sonraları bu mahallelerden bazıları birleştirilerek mahalle sayısı 7 ye indirilmiştir. Bugünkü mahalleler aşağıda belirtilenlerdir.

1. Seyit Ali Mahallesi : (Mahamit Mahallesi - Cami-i Cedit Mahallesinin bir kısmı)

Merkezin güneyinde yer alıp, İzmir-Uşak karayoluna paralel uzanan bu mahallenin kuzeybatısında Bey Mahallesi, kuzeydoğusunda Kızılkaya Mahallesi vardır. Eski doku yerini yer yer yeni yapılara terketmektedir.

2. Kızılkaya Mahallesi : Merkezin doğusunda bulunur.

37. İ. Tosun, Loc. cit.

38. İbid, S.17.

Güneyinden İzmir-Uşak karayolu geçmektedir. Kuzeyinde Zaferiye Mahallesi, batısında Cami-i Cedit Mahallesi vardır. Burada da eski doku arasında uygunsuz yeni yapılar göze çarpmaktadır.

3. Cami-i Cedit Mahallesi : (Mahamit Mahallesi - Cami-i Cedit Mahallesinin bir kısmı)

Kuzeyinde Akgün ve Zaferiye Mahallesi, batısında ve güneyinde Kızılkaya mahallesi, doğusunda Taş mahallesi yer almaktadır. Merkezin bir kısmını içeren bu mahallede; yeni yapılarda yer almasına rağmen tek tek önemli bey evlerine de rastlamak mümkündür.

4. Taş Mahallesi : (Taş Mahallesi- Bey Mahallesinin bir kısmı)

Merkezin kuzeyinde Bey Mahallesinin bir uzantısı olarak devam eden ve doğudan Akgün Mahallesi ile komşu olan bu mahalle yer yer tarihi dokunun karakteristik özelliklerini taşımakla beraber çevre köylerden gelenlerin yerleşmesiyle bütün geleneksel özelliklerini yitirmiştir. Ve tam bir "çöküntü mahallesi" haline gelmiştir.

5. Akgün Mahallesi : (Cami-i Atik Mahallesi-Uşşaki Mahallesi-Akgün Mahallesinin bir kısmı)

Kula'nın kuzeybatısında Kara Divlit Dağı eteklerinde yer alan ve ilçenin ilk çekirdeği olan bu mahalle güneyden Kızılkaya batıdan Taş, güneybatıdan Cami-i Cedit Mahallesi ile sınırlandırılmıştır. Eski bir Rum yerleşmesi olan bu kısımda korunması gerekli yapılar

büyük yoğunluktadır³⁹. Eski adı Hıdır İlyas Mahallesidir. Kurtuluştan sonra Rumlar buradan çıkartılınca ismi Akgün Mahallesi olmuştur.⁴⁰

6. Zaferiye Mahallesi : (Akgün Mahallesinin bir kısmı Hacı Abdurrahman Mahallesi)

İlçenin doğusunda bulunur. Güneyden Kızılkaya Mahallesi, Batıdan Akgün ve Cami-i Cedit Mahalleleri ile sınırlanmıştır. Kurtuluştan önce Rumların oturduğu bu mahallede Kula sivil mimarisinin özgün örnekleri yer almaktadır. Sokaklar karakteristik niteliklerini korumaktadırlar⁴¹. Kurtuluştan önceki ismi Kuzguncuk Mahallesi olup yeni ismi Zaferiye mahallesidir⁴².

7. Bey Mahallesi :

Kula'nın batısında yer alan bu mahallenin kuzeyinde Taş Mahallesi, doğusunda Cami-i Cedit Mahallesi ile Seyit Ali Mahallesi bulunmaktadır. Gelişme alanı sınırları içinde olan bu mahallede yeni yapılaşma yoğunudur.

Bu mahallelerden Kızılkaya çevresi dağlık olduğundan, Taş mahalle sönmüş lavlar içinde bulunduğundan, Cami-i Cedit Mahallesi Kurşunlu Cami'den dolayı bu isimleri almışlardır. Eskiden bazı sokaklar Bekirbeyler, Göldeliler gibi Kula'nın ileri gelenlerinin adlarını taşımakta iken sokakların adları numaralandırılmıştır.

39. Fersan, Op.cit, S.59.

40. İ. Tosun Loc.cit.

41. Fersan, Loc.cit.

42. İ. Tosun, Loc.cit.

1982 KADASTRO ÇALIŞMALARINA GÖRE
TARİHİ SİT BÖLGESİ;1/500 PLANLARDAKİ
TOPLAM ADA VE PAFTA SAYISI

	26 30 Y	26 30 Z	
	26 27 Çb	26 27 Da	26 27 Db
26 27 Çd	26 27 Çc	26 27 Dd	26 27 Dc
26 27 Fa	26 27 Fb	26 27 Ea	26 27 Eb
26 27 Fd	26 27 Fc	26 27 Ed	26 27 Ec
	26 27 M	26 27 N	

<u>Sıraya dizilmiş</u> <u>Ada numarası</u>	<u>Dahil olduğu</u> <u>Pafta no</u>	<u>Toplam parsel</u> <u>sayısı</u>	<u>Eksik veya fazla</u> <u>Parsel sayısı</u>
1	-	-	
2	-	-	
3	-	-	
4	-	-	
5	-	-	
6	-	-	
7	2627 Da-Çb	24	
8	-	-	
9	2627 Çç-Çb	-	
10	2627 Çç-Çb	-	
11	2627 Çç-Çb	-	
12	2627 Da	11	
13	2627 Da	11	
14	2627 Da	1	
15	2627 Da	9	
16	2627 Da	54	
17	2627 Da-Dd	25	
18	-	-	
19	-	-	
20	-	-	
21	2627 Dd	13	
22	2627 Dd	13	
23	2627 Dd-Çç	12	
24	2627 Çç	18	
25	2627 Çç	16	
26	2627 Çç	13	
27	2627 Çç	1	
28	2627 Çç	7	
30	2627 Çç	17	
31	2627 Çç	10	
32	2627 Dd-Çç	11	
33	2627 Dd-Çç	15	
34	2627 Dd-Çç	13	

<u>Sıraya dizilmiş</u> <u>Ada numarası</u>	<u>Dahil olduğu</u> <u>Pafta no</u>	<u>Toplam parsel</u> <u>Sayısı</u>	<u>Eksik veya fazla</u> <u>Parsel sayısı</u>
35	2627 Dd	10	
36	2627 Dd-da	14	
37	2627 Dd Da	4	
38	-	--	
39	2627 Da-Çb	33	
40	2627 Dd-Da	4	
41	2627 Dd-Da	25	
42	2627 Da	16	
43	2627 Da	12	
44	2627 Da	14	
45	2627 Da	22	
46	2627 Dd-Da-Çç-Çb	17	
47	2627 Dc	37	
48	2627 Dd-Dç	13	
49	2627 Dd-Dç	32	
50	2627 Dç	15	
51	2627 Dd-Dç	32	
52	2627 Dd	26	
53	2627 Dd	5	
54	2627 Dd	27	
55	2627 Ea-Dd	45	
56	2627 Ea-Dd	15	
57	2627 Ea-Dd	19	
58	2627 Dd	12	
59	2627 Dd	7	
60	2627 Dd	4	
61	2627 Dd	34	I Fazla par.(numar s12
62	2627 Dd	21	
63	2627 Dd	10	I Fazla par.(numar s12
64	2627 Dd	13	
65	2627 Dd	6	I Fazla par.(numar s12
66	2627 Dd-Da	29	
67	2627 Dd-Da	13	
68	2627 Dd-Da	6	

<u>Sıraya dizilmiş</u> <u>Ada numarası</u>	<u>Dahil olduğu</u> <u>Pafta no</u>	<u>Toplam parsel</u> <u>Sayısı</u>	<u>Eksik veya fazla</u> <u>Parsel sayısı</u>
69	2627 Da	6	
70	2627 Da	2	
71	2627 Da	4	
72	2627 Dd-Dc-Ea-Fb	40	27. parsel eksik.
73	2627 Fb	23	
74	2627 Ed	16	
75			
76			
77	2627 Ea-Fb	48	32,33,34,35,36,44.
78	2627 Ed-Ea	69	parsel eksik.
79	2627 Ed-Ea	25	
80	2627 Ea	34	19.Parsel Yok.
81	2627 Ea	48	5,45,46 parsel eksik
82	2627		1 parsel fazla(numa- rasız)
83	2627 Ea	30	
84	2627 Ea-Dd	15	
85	2627 Ea-Dd	19	
86	2627 Ea	25	9,25.Parseller eksik
87	2627 Fb	13	10.11.12.Parsel eksik
88	2627 Fb	20	8.14.Parseller eksik
89	2627 Fb-Ea	38	
90	2627 Fb-Ea	34	
91	2627 Ed-Ea	30	
92	2627 Ed-Ea	42	
93	2627 Ed	21	
94	2627 Ed	9	
95	2627 Ed-Fc	12	
96	2627 Ed-Fb	1	
97	2627 Ed	29	
98	2627 Ed	7	
99	2627 Ed-Ea-Fb-Fc	39	
100	2627 Fc	29	5.19.Parseller eksik
101	2627 -	-	
102	-	-	
103	2627 Fb	8	
104	2627 Fb-Fc	36	

<u>Sıraya dizilmiş</u> <u>Ada numarası</u>	<u>Dahil olduğu</u> <u>Pafta no</u>	<u>Toplam parsel</u> <u>Sayısı</u>	<u>Eksik veya fazla</u> <u>Parsel sayısı</u>
105	2627 Fb	18	
106	2627 Fb	24	
107	2627 Fc	1	
108	2627 Çç	85	
109	2627 Çç	28	22 Nolu parsel eksi
110	2627 Çç	5	
111	2627 Çç-Dd	18	
112	2627 Ea-Dd	33	
113	2627 Ea-Dd-Fb-Çç	25	
114	2627 Ea	29	20 Nolu pars. eksik
115	2627 Ea-Fb	26	22 Nolu pars. eksik
116	2627 Ea-Fb	40	
117	2627 Fb	32	
118	2627 Fb	13	
119	2627 Fb	10	
120	2627 Fb	32	
121	2627 Fb-Çç	43	
122	2627 Fb-Çç	23	
123			
124	2627 Çç	32	
125	2627 Çç	15	
126	2627 Çç	24	
127	2627 Çç	10	
128	2627 Çç	11	
129	2627 Çç	19	
130	2627 Çç	14	
131	2627 Çç	1	
132	2627 Çç	18	
133			
134			
135	2627 Çç	5	
136	2627 Çç	6	
137	2627 Çç	58	Parsel eksik.
138	2627 Çç	8	
139	2627 Çç	27	
140	2627 Çç	1	

<u>Sıraya dizilmiş</u> <u>Ab numarası</u>	<u>Dahil olduğu</u> <u>Pafta no</u>	<u>Toplam parsel</u> <u>Sayısı</u>	<u>Eksik veya fazla</u> <u>Parsel sayısı.</u>
141	2627 Çç	-	
142	2627 Çç	6	
143	2627 Çç	12	
144	2627 Çç	10	
145	2627 Çç	17	
146	2627 Çç	-	
147	2627 Çç	14	
148	2627 Çç	19	
149	2627 Çç	13	
150	2627 Çç	16	
151	2627 Çç	15	
152			
153	2627 Çç	12	
154	2627 Çç	5	
155	2627 Çç	51	
156			
157			
158			
159			
160			
161			
162			
163			
164			
165			
166			
167			
168			
169	2627 Fb	1	

1.6. EKONOMİ; HALKIN GEÇİM KAYNAKLARI.

Geçmişte ve günümüzde Kula ekonomisinin en büyük gelir kaynağı halıcılık olmuştur. Lidyalılardan beri gelişen kumaş dokuma ve boyama kültürü ünlü Laodikya "La-dik" sanatını oluşturmuştur.

Halıcılığın kökeni yörük kadınlarının çadırlarında dokudukları küçük seccadelerde vardır. Hayvancılığın gelişmiş olması; yünün bol ve ucuz olmasını sağlamıştır. Ayrıca yerel bitkilerden elde edilen boyaların güzelliği Kula halısının en önemli niteliklerinden birini oluşturmuştur. Kullanılan renkler kırmızı, sarı, siyah ve laciverttir. Lacivert rengi oluşturan mavi denilen ağaç uru (İndigo)kervanlarla Kula'ya gelmekteydi.⁴³

XIX. yüzyıl sonuna kadar " Türk halısı " adıyla anılan, Uşak, Gördes halılarından sonra Kula halısı 3. sırayı almaktaydı. İlçenin Gördes'e yakınlığı her ikisininide içine alan bir bölgesel halı üslûbu oluşturmuşsa da bu bölge genellikle Uşak dokumacılığının etkisinde kalmıştır.

XIX. yüzyıla kadar ününü koruyan boyacılık sanatı bu yüzyılda Avrupa'dan gelen boyalarla önemini yitirince halıların kalitesi bozulmağa başlamıştır. Ayrıca 1865-1897 yılları arasında tamamlanan İzmir-Afyon demiryolunun Kula'dan geçmemesi halıcılığın gerilemesinde diğer bir nedendir.

43. Texier, Op.cit, S.276

İlçede halı yapımıyla uğraşan 5 firma 1930 lar-
daki ekonomik krizle kapatılınca halı dokumağa evlerde
devam edilmiştir. Bu arada Ülkede kumaş sanayi geliş-
meğe başlayınca 1934 yılında Kula Yünlü Dokuma Fabrika-
sı kurulmuştur. Böylece canlılık kazanan ekonomi fabri-
kanın İzmir'e taşınması ile tekrar durgunluk dönemine
girmiştir.

1957 yılında kurulan kooperatif 1966 yılında mev-
cut tezgâhlarını halka satınca kapanmıştır. 1971 yılı-
dan sonra Sümerbank'a ve İstanbul piyasasına kumaş ve
battaniye dokumağa başlamıştır. Halen ilçede 300 atölye,
13 tarakvergel bulunmaktadır. Halı evlerde kadınlar tara-
fından dokunulmaktadır. Dokunan halılar Kula Mensucat'ın
temsilcisi Çolakzadeler'e satılmaktadır. Halı dokuyan
kadınlar genellikle eski dokuda oturan orta ve ortanın
üzerindeki yaş grubuna dahil kadınlardır. Gençler halı
dokumak istememektedirler. Dokuyanlarda isteksiz halı
dokudukları için kalite düşmektedir. Ayrıca örgütsüz ol-
maları ve emeklerinin ucuz satılması kalitenin düşmesi-
ne neden olan diğer etkenlerdir.

Kula'da ticaret; yün, pamuk, afyon ve tahıl üze-
rinde toplanmıştır. Geçmişte Rumlar bütün ekonomiye ha-
kimdiler. Türkler ise tarım, kervan ticareti, halıcılık
ve hayvancılıkla uğraşmakta idiler. Ekonomik yönden çok
uyumlu olan bu beraberlik kurtuluş savaşına kadar devam
etmiştir.

Bugün halkın %85 i çiftçidir. Başlıca ürünler af-
yon, buğday, arpa, mısır, patates, susam, burçak ve no-
huttur. Dağ eteklerinde tütün ekilmektedir. Tütüncülük,

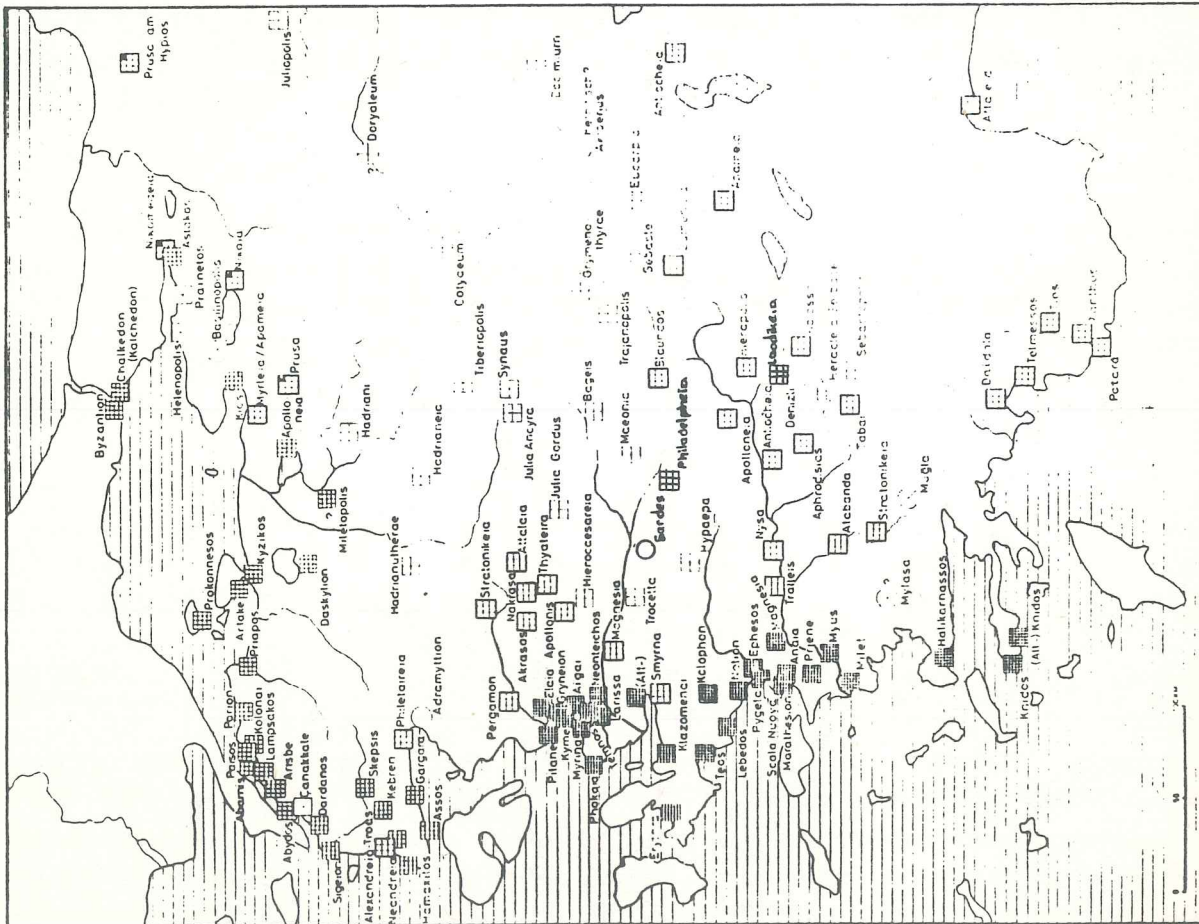
halıcılıktan sonra ekonomik açıdan ikinci sırayı almaktadır. Merkez ilçe ve 49 köy " 1.derecede tütün üretim bölgesi " sayılmaktadır.Bağcılık ve meyvecilikte ileri gitmiştir. Ayrıca ova kısmında bol miktarda kerestelik kavak ve palamut ağacı yetiştirilmektedir.

Hayvancılık canlı hayvan ihracatı yapılmasına rağmen modern bir şekilde gelişmemiştir. Ekili sahaların giderek artması, meraların tarım alanlarına dönüşmesi küçükbaş hayvancılıkta gerilemelere neden olmaktadır.

Bakırcılık, kunduracılık, demircilik, keçecilik ve debbaglık gelişen küçük el sanatlarındandır. Genellikle çayı çevresinde gelişen bu el sanatları dışa açılma imkânı bulamamışlardır⁴⁴.

44. Fersan, Op. cit, S.31.

BÖLÜM 2 .KULA TARİHSEL VE MİMARİ ARAŞTIRMALARI.

Karte 12

Zusammenfassende Darstellung der Ausbreitung städtischer Siedlungen in Westanatolien

Nach Ramsay 1890/1962, Jones 1937, Magie 1950, Roebuck 1959, Cook 1961, Beloch 1912-27, Calder, Bean 1958

- der einheimischen Lyder
- Karer
- der 1. griechischen Kolonisationswelle
- der 2. griechischen Kolonisationswelle
- der 3. griechischen Kolonisationswelle
- in Bithynien durch Einheimische
- Türken/Osmanen
- der Römer
- der Genuesen
- der Byzantiner

HARİTA : 12

«BATI ANADOLU ŞEHİRLERİNİN TOPLU YERLEŞME BAKIMINDAN GÖRÜNÜŞLERİ VE DAĞILIŞLARI

(Ramsay 1890/1962; Jones 1937; Magie 1950; Roebuck 1959, Cook 1961; Beloch 1912 - 27; Calder, Bean 1958)

- Yerli Lidyalılar
- ⊗ Karyalılar
- ⊕ Frigyalılar
- Eski çağda 1. Yunan sömürge dalgası
- Eski çağda 2. Yunan sömürge dalgası
- Eski çağda 3. Yunan sömürge dalgası (Hellenislik)
- Yerli Bitinyalılar
- Romalılar
- ⊗ Cenevizliler
- ⊕ Bizanslılar
- ⊖ Türkler/Osmanlılar.

HARİTA 4

Stewig, R.

Batı Anadolunun Kültürel Gelişmesini Gösteren Kartografik Bilgiler

2.1. TARİHSEL GELİŞİM. (Harita 3-4)

Çok köklü bir geçmişi olan Kula eski çağlarda Ege Denizi kıyılarını Anadolu içlerine bağlayan yollar üzerinde yer almakta idi. Peutinger tablosu üzerinde Clanudda ismi ile anılan ve Philadelphia'da (Alaşehir) ile Kotiaion (Kütahya) arasında gösterilen bölgenin Kula olduğu sanılmakta idi. Ancak Clanudda diye anılan bu bölgenin şimdiki Kula'dan hayli uzakta, daha doğuda Kışla-köy civarında bulunması ihtimali daha kuvvetlidir.

Bu bölge içinde bugün oturulan tek iskân merkezi olan Kula'nın isminin nereden geldiği ve geçmişi hakkında çeşitli varsayımlar vardır. Kula'da bugün eski çağlara ait olan hiç bir eski yapı yoktur. Yalnızca işlenmiş mermer parçalarına ve bazı kitabelere rastlanmıştır. Von Diest ve bazı yazarlar Kula'nın Lydia'da adı geçen "Koloë" şehri olduğunun ileri sürmüşlerdir. Ancak Von Diest'in bu görüşüne karşı Ramsay Kula'nın çok eski bir şehir olmadığını ileri sürmekte, işlenmiş mermer ve kitabelerin çevredeki eski yerleşmelerden taşınmış olduğunu söylemektedir⁴⁵. Ramsay'a göre Kula'nın Bizanslılar zamanındaki adı Opsikion idi. Ve batısındaki Maionia ile bir piskoposluk oluşturuyordu⁴⁶.

Texier'de Kula'nın Peutinger Tablosu üzerinde belirtilen Clanudda isimli yerleşme olduğunu söylemektedir. Texier'e göre Clanudda Kula'ya 1,5 saat uzaklıkta, kuzeybatıda eski adı Gyoldiz-Gjalde olan Lidya şehrinin gözetleme kulesi idi.⁴⁷

45. İslâm Ansiklopedisi, S.974.

46. Fersan, Op.cit, S.28.

47. Texier, Op.cit, S.133.

Daha sonraki yüzyıllarda büyük idari bölünmelere uğrayan Batı Anadolu VII. yüzyılda askeri idarenin gelmesi ile yeniden değişime uğrayarak 4 askeri bölgeye ayrılmıştır. Kula'yı da içeren bu bölgeler Opsikion, Anatolikon ve Kibyraioton'du VIII. yüzyılda ise Anatolikon'un batısında askeri bir bölge olan Thrakesion kuruldu. Bu dönemde önemini yitiren kıyı kentlerine karşı, önemini kaybetmeyen Philadelpheia'da çok sayıda kale ve sığınak yerleri yapılmıştır.

XI. yüzyılın 2. yarısında Selçuklular Anadolu'ya girmeye başlamışlardır. XII. yüzyılda Batı Anadolu'yu kendilerine bağlamak isteyen Bizanslılar kısmen başarılı olmuşlar, Kula ve dolayları bölgenin önemli kenti Philadelpheia'ya bağlanmıştır.

XIV. Yüzyılda Germiyanogulları çok güçlenmişler ve Kula'yı bu beyliğe dahil etmişlerdir. 1305 yılında Germiyanlı Mehmed Yakup Bey zamanında Germiyanogulları Alaşehir'i (Philadelpheia) kuşatınca Bizanslılar Katalonyalı paralı askerlerin yardımı ile Kula'yı ellerine geçirmişlerdir. Yakup Bey'in oğlu Mehmet Bey zamanında Kula ve Angir (Simav) geri alınmıştır. Mehmet Beyin ölümünden sonra yerine geçen oğlu Süleyman Şah Osmanlılarla akrabalık kurmuştur. Süleyman Şah'ın mezarının çarşı içinde, çukur çeşme çevresinde olduğu, üzerine kâgir Türbe ve bitişiğine 7 hücre yapıldığı sanılmaktadır. (1387. Kula)

Germiyanogullarının başına geçen Yakup Çelebi önceleri Osmanlılarla bazı anlaşmazlıklara düşmüş ise

Kula'nın batısında,şimdiki Sandal köyü yakınlarında Opsikion adlı yerleşme bulunuyordu. Daha batıda, Kula'ya 15 km. uzaklıkta şimdi Menye ismini taşıyan yer ise Hamilton'a göre eski Maiomi idi. Kuzeybatıda 7 km uzakta Gölde köyü, kuzeydoğusunda Gediz vadisi'nin ilerisinde Tabala, daha kuzeyde ise Saittai şehirleri var idi.

Kula ismi Ducange tarafından yapılan açıklamaya göre Yunan Akropollerine verilen bir addır⁴⁸.

Texier ise Kula'nın Türkçe'deki kule, kale kökünden türediği söylemektedir⁴⁹.

Kula'nın üzerinde bulunduğu bölge volkanik bir bölge olduğundan bazalt tipindeki lavlar bölgeye koyu bir renk vermektedir. Bu yüzden eski çağda " Yanık Bölge" anlamında "Kotake Komone" adıyla anılmıştır.

Germiyanlı Yakup Bey'in Kütahyada'ki taş vakfiyesinde (814-1411) Kula'nın adı Gölde (Kölde) olarak geçmektedir. Kula'nın bu adının Gölde Köyü ile benzerliği ilginçtir.

Bütün bu açıklamalara göre Kula'nın tarihi Milat dan 560 yıl önceye kadar dayanmaktadır. Kula'nın ilk halkı Lidyalılardır. İsa'dan önce 546 da Persler'in Lidya krallığını yıkmaları üzerine; İ.Ö.330 a kadar Persler bölgeye egemen olmuşlardır. İ.Ö.334 yılında Grikos zaferi ile Büyük İskender daha sonrada Selefkuslar Kula'yı ellerine geçirmişlerdir. Kula; Lidya-Magnesia savaşından sonra İ.Ö.190 da Bergama Krallığına geçmiş İ.Ö.133te Roma eyaleti haline gelmiştir⁵⁰.

48. İslâm Ansiklopedisi, Loc.cit.

49. Texier, Loc. cit.

50. İslâm Ansiklopedisi, S.973.

de erkek çocuğu olmadığından memleketini ölümünden sonra Osmanlı Sultanı 2.Murad'a tavsiye etmiştir. 1429 da Germiyan toprakları Osmanlılara geçmiştir.

Osmanlılar döneminde; merkezi Kütahya olan Anadolu Eyaletinin, merkez sancağının bir ilçesi olan Kula Kurtuluş savaşında 28 Haziran 1920 de Yunan işgaline uğramıştır. 4 Eylül 1922 günü Kula'nın düşman işgalinden kurtuluş günüdür⁵¹.

51. Fersan, Op.cit, S.28-29.

2.2. KULA'DA SAPTAMA VE BELGELEME ÇALIŞMALARI.

(Pafta 3)

1979 yılında Kültür Bakanlığı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 10.11.1979 tarihli, A-1986 sayılı kararı ile Kula'da korunması gerekli 31 dini ve kültürel yapı ile 358 konutun tespit ve tescilli yapılmış,

1/2000 ölçekli harita üzerinde " sit " alanı sınırları saptanmıştır⁵².

Yine aynı karar ile " sit " alanı içinin koruma geliştirme planı çalışmalarının Kültür Bakanlığı İstanbul Rölöve ve Anıtlar Teknik Müdürlüğünce hazırlanarak Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna iletilmesi,

Sit alanı koruma-geliştirme plan kararları hazırlanıncaya kadar yapılacak inşaatların; projelerinin Kültür Bakanlığı aracılığı ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna gönderilmesi kararı alınmıştır.

52. 1/1000 Ölçekli 6 Pafta Kültür Bakanlığı, Rölöve ve Anıtlar Teknik Müdürlüğünden alınmıştır.

2.2.1. SAPTANMIŞ, BELGELENMİŞ DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR
LISTESİ (Pafta 4)

Envanter No	Adı	Adresi	Harita 1/1000	Ada/Parsel
1	Zafer İlkokulu	Akgün Mah. 53. Sokak.	30L IIb	14/1
	6412 m ² . Avlulu kârgir bina. Sahibi Manisa ili Özel İdare Müdürlüğü. Tam hisse.			
2	Şapel	Akgün Mah.53. Sokak	30L IIb 30L IIa	14/1
	Sahibi Manisa ili Özel İdare Müdürlüğü. Tam hisse.			
3	Eski Cezaevi	Akgün Mah.48. Sokak. No:3	30L IIa	13/9
	700 m ² . 3 Katlı Avlulu ahşap ev. Sahibi Maliye ha- zinesi. Tam hisse (Yandı)			
4	Kilise (Es- ki Jandarma Karakolu)	Akgün Mah.45. Sokak.	30L IIa	44/7
	1040 m ² . Avlulu kârgir ev. Sahibi Ali Çelebi 1/2 hisse.			
5	Adak Steli	Taş Mah. 36-32 33.Sokak. No:15	30L IIa	
6	Taş Mahalle Camii	Taş Mahallesi. 36-32-33.Sokak No:15	30L IIa	4/1
	148 m ² . Avlulu ahşap cami. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.			
7	Eski Cami	Akgün Mahallesi. 56. Sokak.	30L IIa	16/15
	378 m ² . Avlulu ahşap eski cami. Sahibi Akgün Ma- hallesi manevi şahsiyeti			
8	Çukur Çeş- me	Akgün Mah. 45-46 Sok.	30L IIa	16/47
	50 m ² . Arsa. Sahibi Kula Belediyesi.			

Envanter			Harita	
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
9	Paşa Camii	Taş Mah. Tuz Pazarı Cad. No: 2.	30L IIId	10/34
	472 m ² .	Avlulu kârgir Camii.	Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.	
10	Hamam	Taş Mah.Yeni Hamam Cad.	30L IIId	141/4
	448 m ² .	Kârgir Hamam.	Sahibi Kula Belediyesi. Tam Hisse.	
11	Çarşı Camii	Camii-i Cedit Mah. Yeni Hamam Cad. No:14	30L IIId	108/6
	775 m ² .	Avlulu ahşap Camii.	Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.	
12	Şah Süleyman Türbesi	Çarşı Camii Arkasında.	30L IIId	108/61
	96 m ² .	Avlulu kârgir Türbe.	Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.	
13	Demirci Mes- cidi.	Camii Cedit Mah. 12. sokak No:39	30L IIId	124/28
	89 m ² .	Ahşap bina.	Sahibi Manevi Şahsiyet. Tam hisse.	
14	Eski Han	Camii Cedit Mah. 125. Sokak No:9	30L IIId	109/27
	409 m ² .	Avlulu ahşap bina.	Sahibi İbrahim Değir- menci. Tam hisse.	
15	Yuvalı Camisi	Camii Cedit Mah. 124.Sokak No:14	30L IIId	109/8
	249 m ² .	Avlulu ahşap Camii.	Sahibi Manevi Şahsi- yet.Tam hisse	
16	Türbe	Camii Cedit Mah. 123.Sokak.No:2	30L IIId	111/8
	Kârgir Esetullah Tahir Efendi Türbesi	74 m ² .	Avlulu kârgir türbe.	Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.

Envanter			Harita	
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
17	Kurşunlu Camii	Cami-i Cedit Mah. 128-130.Sokak.	30L IIId	117/1
	1474 m ² . Şadırvanı olan avlulu kârgir bina. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.			
18	Kurşunlu Camii Ha- ziresi.	Cami-i Cedit Mah. 130. Sokak.	30L IIId	117/1
19	Necip Camii	Cami-i Cedit Mah. 131-133. Sokak. No:14.	30L IIId	87/1
	317 m ² . Avlulu ahşap bina. Sahibi Manevi Şahsiyet. Tam hisse.			
20	Karakavuk Camii	Seyit Ali Mah. 138. Sokak. No:1	30L IIId	104/2
	317 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Cami Hayır İş- leri Derneği. Tam hisse.			
21	Zincirli Camii	Seyit Ali Mah. 106. Sokak-113. Sokak.	30L IIId	90/20
	375 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.			
22	Tahtalı Camii	Seyit Ali Mah. 106. Sokak. No:33	30L IIIda 30L IIIa	92/1
	239 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Manevi Şahsi- yet. Tam hisse.			
23	Hacı Recep Camii	Kızılkaya Mah. 117-119. Sok. No:4	30L IIId	81/43
	404 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Mehmet Aksoy Nuruoğlu. Tam hisse.			
24	Taşkoyun Mescidi.	Kızılkaya Mah. 102-103. Sok.	30L IIId 30L IIc	78/1
	230 m ² . Avlulu ahşap Mescid. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.			

Envanter			Harita	
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
25	Hacı Abdur- rahman Camii	Zaferiye Mah. 78. Sokak. No:4	30L IIId 30L IIc	54/25
	805 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Zaferiye Mahallesi Manevi Şahsiyeti. Tam hisse.			
26	Eski Kili- se.	Zaferiye Mah. 73. Sokak. No:6	30L IIc	68/5
	880 m ² . Avlulu ahşap depo. Sahibi Maliye Hazinesi.			
27	Zaferiye Mescidi.	Zaferiye Mah. 85. Sokak. No:14/A	30L IIc	48/4
	101 m ² . Avlulu ahşap mescid. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü.			
28	Zaferiye Camii.	Zaferiye Mah. 88. Sokak. No:9	30L IIc	65/4
	176 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü.			
29	Soğukkuyu Camii ve Haziyesi.	Kızılıkaya Mah. 79. Sokak. No:1	30L IIc	86/1
	736 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü. Tam hisse.			
30	Mezar	Zaferiye Mah. Soğukkuyu Camii Meydanı.	30L IIc	13/10
31	Yeni Camii	Seyit Ali Mah. 110-112. Sokak.	30L IIIa	96/1
	349 m ² . Avlulu ahşap Camii. Sahibi Seyit Ali Mah. Manevi Şahsiyeti. Tam hisse.			

2.2.2. SAPTANMIŞ, BELGELENMİŞ ÖNEMLİ EVLER LİSTESİ.
(Pafta 5)

Envanter			Harita	
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
1. 194	Hocacılar Evi	Cami-i Cedit Mah. 127.sokak No. 9	30L IIId	114/23
		149 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mehmet Buruşuk 15768/15280 hisse.		
2. 207	Sofular Evi	Cami-i Cedit Mah. 133.sokak No. 5	30L IIId	117/22
		409 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mehmet Sapmaz. Tam hisse		
3. 200	Çolaklar Evi	Cami-i Cedit Mah. 130.sokak No. 10	30L IIId	121/17
		363 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mehmet Özgün Tam hisse.		
4. 226	Kızıklar Evi	Cami-i Cedit Mah. 131.sokak No. 31,33	30L IIId	116/34,33
		104 m ² , 315 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ahmet Kızıklar Sahibi Hasan Hıfı Kılınçer Tam hisse.		
5. 240	Hacı Re- cepler evi	Kızılkaya mah. 119. sokak No: 1,3	30L IIId	81/42,41
		194 m ² , 187 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mehmet Aksoy " Ahmet Aksoy Tam hisse.		
6. 191	Bekir Bey- ler evi	Cami-i Cedid Mah. 117. sok. No: 32,34,36.	30L IIId	114/1,2, 114/29
		177 m ² , 263 m ² , 663 m ² . Avlulu ahşap ev. Sahibi Lütü Ulusoy " Tahsin Ulusoy Rüstem Börekçi		

Envanter			Harita	
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
7. 190	Hacı Yusuf-lar evi	Cami-i Cedit Mah. 119.sokak No: 24	30L IIId	114/3
	273 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Hüseyin Aydemir. Tam hisse			
8. 172	Beyoğlu Evi	Zaferiye Mah 78. sokak No: 5	30L IIId	58/6
	241 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ömer Seyfettin Sarıgözoğlu 1/2 hisse			
9. 27	Bozerler Evi	Akgün Mah 48.sokak No:11	30L IIa	13/7
	435 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Rüstem Bozer Tam hisseli			
10. 30	Kaçıklar Evi	Akgün Mah 48.sokak No: 1	30L IIa	13/10
	234 m ² . Avlulu, ahşap ev. Sahibi Şerif Kaçık Tam hisseli			
11. 136	Terzi Ahmet Evi	Akgün Mah 60.sokak No: 14	30L IIId	23/7
	259 m ² . Avlulu, Ahşap ev. Sahibi İbrahim Uralı Tam hisseli			
12. 83	Külkömür Evi	Akgün Mah 56.sokak No:19	30L IIa	16/29 16/30
	98m ² , 224 m ² . Avlulu ahşap ev.Sahibi Mustafa Külkömür. 8/36, 260/648 hisse			
13. 281	Büyük Göl-deliler Evi	Zaferiye Mah 81.sokak No:1	30L IIc	53/1
	415 m ² . Avlulu ahşap ev. Sahibi Raşit Battalgöl Tam hisse			
14. 277	Küçük Göl-deliler Evi	Zaferiye Mah 79.sokak No:5	30L IIc	53/2
	521 m ² . Avlulu ahşap ev. Sahibi Ayşe Çınar Tam hisse			

Envanter		Harita		
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
22. 252	Palanduzlar Evi	Seyit Ali Mah. 135. Sokak No:12,14	30L IID	104/4 104/5
	226 m ² , 475 m ² .	Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mehmet Palan- duz. 4/6 Hisse. Sahibi Mülkiyeti davalı.		
23. 355	Tamburacılar rın Mustafa Ağa Evi	Seyit Ali Mah. 106,107. Sokak. No:11	30L IIIa	97/8
	289 m ² .	Avlulu, ahşap ev. Sahibi Mustafa Altındemir. 1/2 Hisse		
24. 279	Kuşgözler Evi	Zaferiye Mah. 78. Sokak No.9	30L IIc 30L IID	59/3
	234 m ² .	Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ali Kuşgöz. 3/24 Hisseli.		
25. -	Dallıkların Mustafa Ağa Evi	Kızılkaya Mah. 119. sok. No:7	30L IID	81/39
26. 351	Paşalar Evi.	Kızılkaya Mah. 98. Sokak, Hisar Köprü Cad. No.1	30L IIc	85/1
	155 m ² .	Avlulu, ahşap ev. Sahibi Halil Sirkeci 56/64 Hisse		
27. 118	Hüseyin Ahmet- oğlu Evi	Akgün Mah. 62. Sokak No.1	30L IID	34/4
	186 m ² .	Avlulu, Ahşap ev, Sahibi Hüseyin Ahmetoğlu 97/144 Hisse		
28. 69	Behiye Çil Evi	Akgün Mah. 43. Sokak No.11	30L IIa	41/9
	391 m ² .	Avlulu, Ahşap ev, Sahibi Behiye Çil Tam Hisse		
29. 122	Ahmet Atay Evi	Akgün Mah. 59. Sok. No 9	30L IID	33/5

Envanter		Harita		
No	Adı	Adresi	1/1000	Ada/Parsel
15. 310	Beyazoğlu Evi 288m ² .	Zaferiye Mah. 70. Sokak No:8/A Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ulvi Çınar 1/4 hisse	30L IIc	66/5
16. 145	Ali Şahin Evi 138m ² .	Zaferiye Mah. 72,73. sokak No:2 Avlu, ahşap ev. Sahibi Ali Şahin Tam hisse	30L IIc	61/10
17. 145	Ali Başbüyük Evi 138 m ² .	Zaferiye Mah. 73. sokak No:1 Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ali Baş- büyük. Tam Hisse	30L IIc	61/9
18. 2	Gülen Koç Evi 405 m ² .	Zaferiye Mah. 54. Sok. No.1 Avlulu, ahşap ev. Sahibi Gülen Koç. 1/4 Hisse	30L IIb	45/4
19. 257	Keleşlerin Mehmet Ağa Evi 685 m ² .	Seyit Ali Mah. 106. sok. No.25 Avlulu, ahşap ev. Sahibi Ali Tezcan. 1/2 Hisse	30L IIId 30L IIIa	99/13
20. 358	Tamburacı- lar evi 659 m ² .	Seyit Ali Mah. 106. Sok. No.23 Avlulu, ahşap ev. Sahibi Halil İbrahim Dinçer 1274/7680 hisse	30L IIIa	99/14
21.	Şişmanlar Evi	Seyit Ali Mah. 106. Sokak No.21	30L IIIa	99/

2.3. KENTSEL İŞLEVLER ANALİZİ. (Pafta 6)

KONUTLAR: Eski doku içerisinde çok yoğun bir şekilde bulunan konutlar; yeni yerleşme bölgesinde henüz fazlalaşmamıştır. Sit alanı içinde genellikle iki, iki-buçuk katlı, ahşap karkas yapı sistemine sahip eski konutlar arasında, yeni kârgir yapılarda yer almaktadır. Yeni gelişme bölgesindeki konutlar ise çok katlı apartmanlardır.

Kula Evleri avluları, çıkmaları, saçakları, tavan, ocak ve dolap süslemeleri ile geleneksel Türk Evlerinin en güzel örneklerinden sayılır. Yeşili avlularında yaşatan bu evlerin avlu duvarları genellikle 3 metreyi aşan yüksekliktedir. Ailedeki kadınlar bu avlu içinde içe dönük bir yaşam sürdürmektedirler. Bu yüzden evler çoğu zaman konut işlevinin dışında; eğlence, eğitim, ticaret gibi faaliyetlerin de yapıldığı mekânlar durumuna dönüşmektedirler. Sanayi öncesi toplumun yaşam biçiminden ortaya çıkan plan şemaları bugün artık işlemektedir. Geçmişte feodal toplumun büyük ataerkil ailelerinin oturduğu bu konutlar bugünkü geçiş toplumunun fonksiyonlarını karşılamamaktadır. (salon, mutfak, banyo, wc gereksinimleri gibi) Günümüzün modern ailesi ana, baba ve çocuklardan oluştuğu için aileler giderek küçülmemektedir. Bunlardan ekonomik durumu iyi olanlar ya yeni yerleşme bölgesindeki apartmanlara taşınmakta, yada büyük kentlere göçmektedirler. Gidenlerin yerini çoğu kez köyden göçenler almasına rağmen bazen de evler kendi kaderlerine terkedilmektedirler. Bu evler içinde tek, tek korunması gerekli olan yapılar olduğu gibi sokak ve mey-

dan ölçeğinde korunması gerekli olanlarda vardır. Eski kent bugün yüklendiği nüfusun 2 mislini taşıyabilecek kapasitededir.⁵³

OKULLAR: İlçede tarih boyunca çeşitli okullar açılmıştır. Eğitim işlerine eskiden çok önem verildiği resmi kayıtlardan anlaşılmaktadır. İlk eğitim merkezleri Gülhane (Körhane) medresesi ve Kurşunlu Camii Medresesi din eğitimi vermekteydiler. Koca Mektep, Kurşunlu, Soğukkuyu ve Mekteb-i Ünas (1892) ilkokulları ile ortaokul derecesindeki Rüştîye Okulu yeni eğitim sistemi ile ders veren okullardı. Bu okullara 1940 yılında yapılan 1949 yılında ortaokula çevrilen Orta Ticaret Okulu eklenmiştir. Zaferiye Mahallesiindeki Zafer İlkokulu Rumlardan kalma kız okuludur. Şimdi kullanılmamakta olup, bahçesine yeni bir ilkokul binası yapılmıştır. Kula'da mevcut ilkokullar Zaferiye, Atatürk ve 4 Eylül okullarıdır⁵⁴. 1 Ortaokul, 1 Lise, 1 İmamhatip Okulu, 1 Kız Kuran Kursu ve 1 Pratik Kız Sanat Okulu mevcuttur.

HASTAHANELER: Kula'da Alaşehir Caddesi (Eski Mezarlık Caddesi) üzerinde devlet hastahanesi vardır. Modern bir yapı olan Hastahane de gerekli imkânlar olmasına rağmen tek doktor bulunmaktadır.

CAMİLER: Eski kent dokusu içinde 17 tane camii vardır. Tümüyle kullanılan ve Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca korunması gerekli dini mimarlık örnekleri olarak saptanan bu yapıların isimleri şunlardır:

53. Fersan, Op.cit, S.65.

54. İ. Tosun, Op.cit, S.28-29.

Eski Camii, Kurşunlu Camii, Çarşı Camii, Necip Camii, Paşa Camii, Zaferiye Camii, Zaferiye Mescidi, Yuvalı Camii, Karakavuk Camii, Hacı Camii, Taşkuyu Camii, Yeni Camii, Demirci Mescidi⁵⁵.

Bu camiler içinde en eskisi Eski Camidir. Eski bir kilise olduğu söylenen bu yapı, Kula Türkler tarafından alındıktan sonra camiye çevrilmiştir. 1815 yılında tamir gördüğü üzerindeki kitabeden anlaşılmaktadır. Önünde birlikte yapıldığı sanılan ve bugün Kula'da kapatılmamış tek çukur çeşme bulunmaktadır.

Kurşunlu Camii 1497 yılında, Cami-i Cedit Mahallesiinde Saruhanogullarından Hoca Seyfettin tarafından yapılmıştır. Selçuk mimari üslûbunda inşa edilen bu yapıda erken Osmanlı mimarisinin izlerini de görmek mümkündür.

Yine eski camilerden biri olan Çarşı Camisi; Sungur Bey tarafından 1385 yılında yaptırılmıştır. Tahminen 80-85 yıl önce yanan bu camii yeniden yapılmıştır⁵⁶.

Zaferiye Mahallesiindeki Hacı Camii veya Hacı Abdurrahman Camii de Kula'nın eski camilerindendir. Üzerinde 1863 tarihli bir kitabesi vardır. (Pafta 4).

ÇEŞMELER: Osmanlı döneminde Kula'da yapılmış bütün çeşmeler Belediye tarafından bilinmeyen bir nedenden dolayı kaldırılmıştır. Bunlardan yalnız Eski Camii önündeki mevcuttur. Sokak kodundan 20-25 basamak daha aşağıda olan ve bugün bulunmayan bu

55. Kültür Bakanlığı, İstanbul Rölöve ve Anıtlar Teknik Müdürlüğü 1979 Yılı Tespitleri.

56. İ.Tosun. Op.cit, S.18.

çeşmelerden bazıları şunlardır.

- Alan Çeşme (Seyit Ali Mahallesi.)
- Buruşuk Çeşme (" " ")
- Karakavuk Çeşmesi (Seyit Ali Mahallesi)
- Hocacı Çeşmesi (" " ")
- Beş Ulalı Çeşme (Cami-i Cedit Mah. Kurşunlu Camii Önü.)
- Çırçır Çeşme⁵⁷.

KİLİSELER: Bugün Kula'da Rumlar döneminden kalma iki kilise mevcuttur. Bu kiliselerden biri Zaferiye Mahallesiindedir. Bir süre Tekel deposu olarak kullanılan kilise'nin 3 girişi vardır. Harım meydanı üzerindeki alanda bulunan yapının (Ayastefanos Kilisesi) kapılarından birinin üzerinde 1837 tarihi yazmaktadır. Çok harap bir haldedir.

Diğer kilise Akgün Mahallesiindedir. Eski Jandarma Karakolhanesi olarak kullanılmıştır. Ayastefanos Kilisesine oranla daha büyük olup galeri katı vardır. Üstü beşik tonozla örtülüdür. Kesin yapım tarihi belli değildir. 1835 yıllarından sonra mevcut olan başka bir kilisenin yerine yapıldığı sanılmaktadır. 4 yıl önce Şeremet köyünden birine satılmıştır⁵⁸. (Pafta 4)

HAMAM: İlçede kullanılan tek hamam Çarşı içinde bulunan Çarşı Hamamıdır. 12 kurnalı olan hamam Sungur Bey tarafından inşa edilmiştir. Evliya'da adı Sungur Bey hamamı olarak geçmesine rağmen Çiçin Hamamı adıyla anılır. Selçuklu uslûbunda inşa edilen bu hamam Bursalı Mehmet Bin Mustafa tarafından 1494 yılında tamir edilmiştir⁵⁹. (Pafta 4)

57. Fersan, Op.cit, S.35

58. Ibid, S.34

59. İ.Tosun.

YEŞİL ALAN: Çok sık bir konut dokusuna sahip olan mahallelerde yeşil için ayrılmış özel bir alan yoktur. Buna rağmen Kula'nın genel görünümünde yeşil hakimdir. Her ev kendi yeşilini kendi avlusunda yetiştirir. XVII. Yüzyılda Evliya Çelebi Kula için "... bağı,bağçeli ve bir ferah efza yerdir" demektedir⁶⁰.

Merkezde, Sit Alanı sınırları dışında Yeni Hamam Caddesi üzerinde Kula parkı bulunmaktadır. Kentdeki yeşil egemenliğine rağmen park son derece kuru ve bakımsızdır.

Hastahanenin, Kula Ortaokulunun bahçeleri ile, kentin girişindeki kavaklıklar güzel yeşil alanlardır.

60. Evliya Çelebi, Seyahatname, S.52.

2.4. KULA 1970 İMAR PLANI SINIRLARI - SİT ALANI SINIRLARI KARŞILAŞTIRMASI. (1/2000 Yeni İmar Planları)

a- Mevcut Çalışmalar;

Ülkemizde imar planları ve imar planlarının hazırlama süreci özellikle geçmişte mahalli eğilimlerden bağımsız ve hatta kopuk bir şekilde yürütülmüştür. İmar planları hazırlayanların eğilimlerini yansıtan teknik bir döküman olarak ele alınmadıkları gibi ilk onaylandıkları şekilleriyle de kalmamaktadırlar. Bunlardan bazıları özellikle geçmiş dönemde yapılanlar; mevcut kenti tamamen ortadan kaldıran, kent gerçeğinden uzak uygulama planlarıdır. Yakın dönemde hazırlananlar ise tarihe belli ölçüde saygılı olmalarına rağmen tarihi dokuya koruma kararları getirmeyen imar planlarıdır. Günümüzde "Tarihi Sit" "Tarihi Doku" kavramlarının ön plana çıkmasından beri ülkemizde hazırlanan 1710 sayılı kanunla "Sit" alanlarını koruma gerekliliği ortaya konmuştur. Bu düşünceye uygun olarak özgün mimari niteliklere sahip kentlerimiz için koruma amaçlı imar planları hazırlanmaya başlanmıştır.

Kula'nın ilk imar planı 1945 yılında Yük. Mimar Seyfi Arkan tarafından yapılmıştır. Son imar planı ise 1970 yılında İmar ve İskan Bakanlığı tarafından İller Bankasına yaptırılmıştır.⁶¹ Bu iki planda koruma, değerlendirme, "Eski dokuya yaklaşım" kriterlerinden çok uzak, standart tipte tasarımlardır. Kentsel işlevlerin dağılım ve yerleştirilmesi her iki planda da genellikle aynı çizgidedir. (Pafta 27-28-29 1/2000 İmar Durumu Paftaları)

1979 yılında Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca alınan karar üze-

61. Fersan, Op.cit, S. LVIII.

rine Kula'da tesbit, tescil ve envanter çalışmaları yapılmış, sit alanı sınırları belirlenmiştir.

Buna rağmen 1980 yılına kadar Kula'da imar uygulamaları keyfi olarak devam etmiş, ancak 1980 yılından sonra sit alanı içinde yapılaşma ve sıhhileştirme çabaları srdrlmeğe başlanmıştır.

Bu duruma gelinmesinde korumanın sorumluluğunu teknisyen sıfatıyla yüklenecek bir tek mimarın ve restorasyon uzmanının olmayışının etkisi büyüktür.

Kula'da idare, eğitim, sağlık, dinlenme ve eğlenme alanları eski dokunun dışında, kentin kuzeybatısında kalmaktadır. Yeni belediye binası, kaymakamlık, Polis karakolu, P.T.T., Banka binaları, Kula Devlet Hastahanesi, Ortaokul ve Lise, 4 Eylül İlkokulu, Kula şehir parkı Yeni Hamam caddesi ile Eski Mezarlık yolu üzerinde (Alaşehir Caddesi) yer almaktadır. Kula arşısı batıdan kentin eski dokusunu sarmakta olup, eski merkez niteliğini sürdürmeğe çalışmaktadır. arşı Camii ile Sungur Bey Hamamı etrafında gelişen tarihi arşı bugün Yeni Hamam Caddesinin iki tarafına doğru uzamaktadır. (Pafta 2)

Yeni imar planına göre de idare, eğitim, sağlık dinlenme ve eğlenme alanları yine aynı yerde kalmaktadır. 4 Eylül ilkokulu; Pratik Kız Sanat Okuluna dönüştürülmekte, Kaymakamlık binasının batı ve güneyi ise koru, mesire alanı olarak düzenlenmektedir.

b. İrdeleme ve öneriler.

1. Çarşı ve ticaret bölgesi olan kısım yeni imar planında da aynı amaç için ayrılmıştır. Ticaretin aynı yerde kalması hem eski dokuya hemde yeni yerleşme bölgesine ulaşabilirlik açısından iyi olduğu gibi, tarihi çarşının yaşatılması açısından da uygundur, Çarşının gelişme alanı olarak (yeni plan) Yeni Hamam Caddesinin İzmir-Uşak karayoluna doğru uzanan kısmı düşünülmüştür. Ticaretin bu bölümde gelişmesi, eski dokunun içine girmemeside dokunun korunabilmesi açısından olumlu bir düşüncedir.

2. Yalnız Yeni Hamam Caddesi üzerindeki Eski Han binasının ticaret binası olarak ayrılması kanımca uygun değildir. Bu yapı Kula'da gereksinim duyulan konaklama aktivitesi için çok uygun olur. Konaklama Kula'nın önemli sorunlarından biridir. 2 Otel dışında Kula'da kalınabilecek hiç bir yer yoktur. Han binası restore edilerek Otel olarak kullanılabilir.

3. İlçenin kuzeybatısında mezbaha ve çevresini içeren kısım bugün yeni sanayi bölgesi olarak kullanılmaktadır. İmar planında bu kısım kokusuz sanayi ve depolama kısmı olarak düşünülmüştür. Sanayi bölgesi olarak ise İzmir-Uşak karayolunun güney kısmı önerilmiştir. Sanayinin kent içine girmemesi, koku ve gürültünün eski dokudan uzak tutulması açısından olumludur.

4. Kula'da yeni konut gelişim alanları kentin kuzeybatısında, Eski Mezarlık Caddesi üzerinde (Hastahane çevresi) ve Ankara Caddesinde gelişmektedir. Yeni imar planında konut gelişme alanı olarak İlçenin güneybatısını, İzmir-Uşak karayolunun kuzeyini önermektedir. Bu yaklaşım; yeni yapılaşmanın kent içine girmemesi, eski dokuyu parçalamaması açısından önemlidir.

5. Bu yeni konutların yapımında "Modern" inşaat sistemleri kullanılacak, geleneksel ve yöresel malzeme (karataş, kayrak taşı gibi) kullanılmayacaktır. Böylece (eğer gerçekleşirse) Kula eski dokusu bütün işlerliği ile korunurken, eski dokunun dışında beton mağaralar yapılacak ve insanlar buralarda yaşamaktan hoşnut olacaklarını sanacaklardır.

Oysa buradaki kentleşme, Kula'nın özgün mimarisine tezat teşkil etmeyen bir şekilde, yöresel malzeme kullanılarak, günümüz hayat şartlarına uygun yapılardan oluşan bir biçimde gelişebilir.

İmar planı koruma amaçlı olmadığından eski kente yaklaşımı da bir çok yönden yanlıştır.

6. Bu yanlışlardan en önemlisi eski dokunun içindeki ana aksların 8-10 metrelik geniş caddelere dönüştürülmek istenmesidir. Her ne kadar yeni yolları mevcut güzergâhlara uydurmak isteselerde mevcut dokuya çok fazla zarar verilmektedir. Yolların genişlemesi ile konut alanları istismak edilmekte, evler yıkılmakta, cepheler tahrip olmaktadır. Üstelik eski dokuda yeni yapılacak binaların kat yüksekliğide genellikle yol genişliğine

8. Diğer bir önemli husus da tescilli yapıların üzerinde yer aldıkları parsellerde ifraz yasağı koyulması konusudur. Sit alanı içindeki boş parsellerdeki kullanım; koruma ve geliştirme projelerinde açıkça belirtilmelidir. Yapı düzeni olarak sadece avlulu ve arka bahçeli nizama izin verilmelidir. Bugün yapılmış olan ve eski dokuyla bağdaşmayan (Resim 97 -98-99) yeni yapıların durumu ortaya konmalıdır.

Bütün bunlar dikkate alınırsa koruma amaçlı imar planının bir an önce yapılması gerekliliği ortaya çıkar.

Ancak yapılacak koruma ve planlama kararlarının uygulama şansı veya ülkenin bugünkü ekonomik-politik koşulları içinde ne derece uygulanacağı üzerinde durulması gereken bir konudur.

" Üstelik Sit koruma konusunun yeni olması gerek projelendirme, gerekse uygulama safhalarına ilişkin dö-kümanların olmaması yol ve yöntem geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır." Şimdiye kadar teori düzeyinde kalan "Kent Koruma" olayı değişik örnekler üzerinde çalışılarak pratiğe dönüştürülmelidir.⁶²

62. Nevzat İlhan, Kula Koruma Planı Gerekçesi.

2.5. SİT ALANI SINIRLARI İÇİNDE İLK AŞAMADA KORUNMASI GEREKLİ BÖLGELER.

Gerek tarihsel değerlerin yoğunlaştıkları kesimlerin sınırlılığı, gerekse de ekonomik olanaksızlıklar nedeniyle tüm dünya da "sit" alanı koruma çalışmalarında tümel koruma yerine bölgesel korumaya gidilmekte, saptama ve tescil işlemlerinden sonra geleneksel özelliklerin en yoğun ve dikkate değer olduğu alanlar koruma bölgeleri olarak belirlenmektedir.⁶³ Bu yüzden Kula "sit" alanı sınırları içinde kalan kısmınbütünüyle korunmasının imkânsızlığı ortadadır. Amaç Kula'nın bir müze kent haline dönüşmesi değildir.⁶⁴ İlk aşamada korunacak bir bölgenin işlerliği halka örnek olacaktır. (Pilot uygulama alanı) Diğer bölgelerdeki özgün, sokakların dini ve kültürel yapıların, evlerin restorasyonu daha sonra gerçekleştirilecektir.

Koruma kriterleri ışığında genelde Kula eski dokusu düşünülürse ilk akla gelen böge Nur Fersan'ın da belirttiği gibi Akgün ve Zaferiye mahalleleri olmaktadır (Pafta 5) Eski dokunun en önemli kısmını oluşturan bu mahalleler yeni yerleşme bölgesine ve merkeze uzaklıkları nedeniyle diğer mahallelere göre daha az bozulmuş ve karakteristik fiziksel niteliklerini daha az yitirmişlerdir. İlk Rum (Büyük kilise ve Ayastefanos kilisesi çevresi) ve Türk yerleşmelerinin (Eski Camii ve çevresi) çekirdeği olan bu bölgede oturanların büyük bir çoğunluğunu yerli Kula'lılar teşkil eder.

63. Fersan, Op.cit, S.58

64. Mutlu, "Kula Evleri" S.34

"Geleneksel konut mimarimizin ve Türk mahallelerinin karakteristik türlü örnekleri ile dolu olan Kula'nın korunması gerektir. Burası az bir emekle müze kent haline getirilebilir."

göre tespit edilmektedir. Bu da yeni yolların kenarlarında yapılacak yapıların yüksekliğini arttırmaktadır.

Bu yeni tasarıma göre kentin doğusunda, kente giriş noktalarından biri olan ve Kula Askerlik Şubesi-nin önünden geçerek 120. sokaktan merkeze bağlanan Yeni Hisar Caddesi 8 metre olarak genişletilmektedir. Ayrıca yine bahsedilen noktadan çıkıp Akgün ve Zaferiye mahallelerinin dış sınırına paralel olarak 10 metre genişliğinde bir ring yol oluşturulması düşünülmektedir. Bu ring yol merkeze iki yoldan bağlanmaktadır. Bunlardan biri Selende yoludur. 12 metre genişlikte olması belirtilmiştir. Diğeride eski Jandarma Karakolunun önünden geçen 40. sokaktır. Bu çok önemli karakteristik sokak 8 metre genişliğinde önerilmektedir. (Resim 85,86)

Ayrıca doğuda kentin ikinci bir girişi olan, 128. sokak olarak Kurşunlu Camii önünde son bulan ana aks 8 metre olarak düşünülmektedir. Yeni Hisar Caddesine paralel uzanan bu aksın girişi daha batıya alınarak, Zincirli Caminin önünden geçilmekte, Yeni Hamam Caddesi ile birleştirilmektedir. Bu yüzden de bir kısım konut alanı istimlak edilmektedir.

7. Kentin içine motorlu araç trafiğini iyice sokmak anlamsızdır. Bugün bu sokaklardan taksiler geçebilmektedir. Yani zorunlu olan durumlarda eski doku bu araçlardan yararlanmaktadır. Sokakların 10 metre genişletilmesi ile Kula içinden hangi araçların geçirileceği? sorusu düşündürücü olmaktadır.

Bu karakteristik iki mahallede bulunan; Kula'nın ilk camisi Eski Cami, önündeki Çukur Çeşme, eskiden Jandarma Karêkolhanesi olan Büyük Kilise, tek el deposu olarak kullanılan küçük kilise, Zaferiye İlkokulu, Zaferiye Camii ve Mescidi ile Hacı Camii belirli tarihi röper noktalarını oluşturmaktadır. Anıt niteliği taşıyan bu merkezlerin etrafında gelişen konut dokusu içinde çok sayıda bey evleride bulunmaktadır. Bunların arasında yer alan Kaçıklar, Terzi Ahmet, Behiye Çil, Gülen Koç ve Harım meydanı evleri vb. geleneksel karakter taşıyan ve öncelikle korunması gereken sivil mimarlık örnekleridir. (Bkz. Katalog)

Bu önemli evlerin yanı sıra; bazı değişikliklere uğramalarına rağmen iç ve dış niteliklerini henüz yitirmemiş küçük, mütavazi örneklerde bölgenin özgün konut mimarisini oluşturmaktadır.

Korunması gerekli konutlardan oluşan adalar içinde eski kent dokusunun tipik özelliklerini taşıyanlar 16, 34, 35 ve 44 nolu adalardır⁶⁵. (Pafta 5)

Gelenekselliğini sadece evleri ile değil sokakları ile de koruyan bu bölgede; sokakların kesişme noktalarının oluşturduğu meydanlar çok azdır.

58, 71, 72, 73. Sokakların kesiştiği Harım meydanı çok ilginç bir kentsel mekândır. Ortasında küçük bir yapı adası olan meydanın etrafındaki evlerin içinde sadece iki yeni yapı vardır. Diğer konutlar özgün niteliklerini korumaktadırlar. Bunların arasında yer alan küçük fırın en önemli öğelerden birisidir.

65. Nur Fersan'ın pilot bölge olarak seçtiği 16 nolu ada bölgenin en büyük adalarından birisidir. Üzerinde 48 ev ve 55. çıkmaz sokak yer almaktadır.

40. sokak, 43. sokak, 49. sokak, 60. sokak, 71. sokak, 84. sokak, ve 96. sokak bozulmadan günümüze kadar gelebilmiş veya çok az bozulmuş, karakteristik ilginç sokaklardır. Bu sokaklardan yeni imar planı ile genişletilmek istenen 40. sokak çok önemli, özgün yapılar arasından geçmektedir. Ayrıca bölgenin en tipik ve en uzun çıkmazı olan 55. sokak önemli sokaklar arasındadır.

İkinci derecede koruma bölgesi Cami-i Cedit mahallesidir. Mahallede Eski Kula Enas Okulu, Kurşunlu Camii, Çarşı Camii gibi anıtsal yapıların yanı sıra Şapçılar, Hacı Yusuf, Hocacılar, Kızıklar, Sofular, Çolaklar, Bekir Beyler evleri gibi 1. derecede korunması gerekli evler vardır. (Bkz. Katalog.)

Bu bölgede 66,24, ve 124. sokakların kesişme noktalarının oluşturduğu meydan kitle korunum ve cephe özellikleri açısından önemli bir meydandır. 118.123. sokaklar ile yer yer 128. sokak (bu sokakta imar planı ile genişletilmek isteniyor.) değişik mimari perspektiflere sahip karakteristik sokaklardır. 116. ada ise mahallede geleneksel niteliğini halâ kaybetmeyen tek adadır.

Saptanan bu bölge sınırları içinde alınacak önlemler uygulanabilir olmalı, bölgenin çekiciliği ve canlılığı yitirilmemelidir. Diğer bölgelerde eski doku içinde oluşacak yeni yapıların; dokunun geleneksel özellikleri ve yarattığı sokak silüetiyle uyumlu olması sağlanmalıdır.

BÖLÜM 3. KULA'DA TARİHSEL SİT BÖLGESİ SİVİL MİMARLIK
ÖRNEKLERİ

3.1. KULA EVLERİNİN GENEL NİTELİKLERİ. (MİMARİ MORFOLOJİ)

Türk kentlerinde görkemli ögeler, özenle yaratılmış perspektifler, büyük caddeler, saraylar yoktur. Türk kentlerinde ana eleman anonim "ev" vardır.⁶⁶ Halkın ortak ürünü olan bu yapıtlar farklı bölgelerde, farklı biçimlerde oluşmalarına rağmen genelde aynı nitelikleri, "Türk evi" niteliklerini taşırlar.

Kula evleri de "Türk evi" özelliklerini yansıtır. Dar sokakları, etrafı yüksek duvarlarla çevrili avluları, avluya bakan hayatları, birbiri üzerine çıkmalarla inşa edilerek sokağı örten katları, geniş saçakları ile diğer yörelerdeki Türk evlerinden hiç farklı değildir. (Batı, Kuzey Anadolu ahşap evleri)

Genelde bütün Kula evleri bir hayat ve hayatın etrafında yer alan odalardan oluşan bir plan şemasına sahiptir. Hayat (sofa) çoğu zaman avluya bakar. Bir veya iki tarafı açıktır. (Açık sofalı evler) Çok ender olarak odaların ortasında yer alır. (İç sofalı evler) (19.yüzyılın ikinci yarısı)

Etrafı yüksek duvarlarla çevrili avluya; sokağa açılan, iki kanatlı ahşap bir kapıdan girilir. Avlu zemini kayrak taşları ile kaplıdır. Bu taş kaplamanın uygun yerlerinde "Çağ" denilen, pis suyun aktığı delikler vardır. Avlu kotunda genellikle ahır, mutfak, w.c, depo gibi işlevler için kullanılan mahaller bulunur. Tuvalet ve mutfak binadan ayrı avlunun bir köşesinde yer alır. Ahır ve depo olarak kullanılan kısımlar, binanın taşıyıcı

66. Kuban, "İstanbul'da Eski ve Yeni"..., S.118

duvarlarının oluşturduğu mekânlardır. Evlerin temel duvarları ve zemin katları yığma taştandır. (Şema 1,2,3-4,5,6,7...)

Üst katlara; avluda açıkta olan, ahşap bir veya iki merdivenle çıkılır. Düz merdivenin ulaştığı mekân; ortak kullanım alanı olan hayattır. Hayat; avluya bakan ahşap direkler üzerine oturmaktadır. Avluya bakan ahşap direkli tarafı genellikle ahşap korkuluklu veya kafeslidir. Ahşap korkulukların yüksekliği 90 cm.yi geçmez. Korkuluklar; dikmeler arasına bağlanan yatay bir ahşap kuşağa dik olarak saplanan profilli, ahşap çubuklardan oluşur. Bu korkulukların bir yerinde bazen 30 cm. genişliğinde 50-60 cm. boyunda abdestlik denilen ilginç kısımlar vardır. (Şema: Gülen Koç Evi) Kula'da "Saçef"⁶⁷ diye adlandırılan kafesler güneş kırıcı elemanlardır. Ahşap bir çerçeve içine verevine konan çıtaların üzerine bu çıtalara dik ikinci bir çıta çakılarak oluşturulur.

Hayatın kuzey kısmına odalar dizilmiştir. Eyvanlar(Sekiler) çoğu zaman odaların arasında veya hayatın iki tarafında yer alır. Sirkülasyon ve oturma yerleridir. Bu eyvanlarda veya hayatta; bazen özenle yapılmış, koltuk şeklindeki oturma yerleri, manzara köşeleri vardır. (Resim 44) Hayatın güneyinde bir veya iki ucunda köşk-odalar bulunur. (Şema Hüseyin Ahmetoğlu Evi, Kuşgözler Evi, Gülen Koç Evi) Bu odalar dolapları, sekileri ve ahşap kafesleri ile Kula evlerinin ilginç mimari öğelerindendir.

67. Fersan, Op.cit., S.XII.

Odalara Kula'da "göz" veya "hane"denir. Hayat boyunca sıralanan odalardan baş veya sondaki odalar diğerlerinden farklı bezemelere ve işçiliğe sahiptir."Baş oda" olarak adlandırılan bu odalar genellikle çıkma- larla sokağa taşar. Baş odanın; tavan bezemesi duvarlarından birini boydan boya kaplayan dolapları, ahşap ve alçıdan oluşan ocakları diğerlerinden farklıdır. Çoğu zaman baş odanın girişi; bir seki ve ahşap direklerle odanın ana mekânından ayrılır. (Resim 36,37,38,39) Odalar, bir ailenin tüm gereksinmelerini kendi içinde karşılayan mekân- lardır. Feodal ve geniş Osmanlı ailesinin, her birimini (oğullar,kızlar) içinde barındıran bu odalar oturma, yat- ma, çalışma, yıkanma eylemlerine cevap verecek bir şekil- de oluşturulmuşlardır. Ailedeki evli oğul veya evli kız sayısına göre oda sayıları da artmaktadır. Ailenin bir araya geldiği, konuşup söyleştiği mekân ise hayattır. O- dalarda pencere önlerinde yerden 30-35 cm. yükseklikte sekiler (sedir yerleri) vardır. Oda yükseklikleri fazla olmayıp 2,5-3 metre arasında değişir.

Evler genellikle iki katlıdır. Kat sayısı hiç bir zaman üçü geçmez. Dış sofalı evlerde bazen zeminden 1,5 - 2 metre yükseklikte bir ara kat vardır. Buralarda kışın oturulduğu gibi hizmetçi odaları olarakta kullanıl- dığı görülmüştür. (Gülen Koç Evi, Kuşgözler Evi v.b.)

İç sofalı (kapalı) evlerde hayatın etrafı kapan- mıştır. Ana eksenlerde merdivenler ya da eyvanlar yer alır. Sofanın etrafında odalar bulunur. Mutfak, w.c, gibi mekânlar evin içinde yer alır.⁶⁸ (Şema K. Göldeli- ler Evi Beyazoğlu Evi.)

68. Y. Tosun, Op.cit. S.38

3.1.1. EVLERİ OLUŞTURAN ÖGELER

PENCERELER : Odalarda mümkün olduğunca fazla sayıda pencere vardır. Dış dünya ile ilişkiyi sağlayan aynı zamanda da bu ilişkiyi kesebilen pencereler değişik biçimlenmiştir. Çift kanatlı, tek kanatlı, sürme pencereler olmak üzere genellikle üç tiptir.

Doğramalar ahşaptır. Dış tesirlere dayanıklı sarı çamdan yapılan doğramalarında su problemi çözülmemiş, damlalık ve denizlik yapılmamıştır. Pencere kasalarının dış tarafında; odayı fırtına, toz, güneş gibi dış etkilere karşı koruyan ahşap kapaklar (Rum evlerinde saç kapaklar) takılıdır. Hayat, baş oda, köşk oda pencerelerinde; kasanın ortasında ahşap parmaklıklar vardır. Bu parmaklıkların kafes şeklinde tüm pencereyi kaplayan tipleri (Resim 41,46) olduğu gibi pencere yüksekliğinin yarısına kadar gelen, korkuluk vazifesi gören (Resim 48,49) tipleri de vardır. 1. tip pencere kasasının içine yerleştirilen yatay ve düşey çubuklardan oluşur. Düşey dişi çubuklar yatay erkek çubuklardan daha kalın olup, çubukların geçmesine yarayan delikler dişi çubuklardadır. 2. tip korkuluk vazifesi gördüğü için alt kasadan 40-50 cm. yüksekliktedir. Pencere yan kasalarına tutturulmuş yatay bir kuşak ve bu kuşak ile pencere alt kasası arasına dik olarak bağlanmış, profilli düşey çubuklardan oluşur. (Resim. 41)

Pencere kapakları dış etkiler ile kapatıldığında da odaya ışık girmesi amacı ile yapılan aynı zamanda dekoratif bir öge olan tepe pencereleri (kafa pencereleri) de ilginçtir. Sabit olan bu pencereler içlik ve dışlık olmak üzere iki tanedir. Ahşap bir çerçeve

üzerine alçı kayıtlarla, geometrik ya da bitkisel motifler yapılmasıyla oluşur. Renkli camkullanılan tepe pencereleri de vardır⁶⁹. Her odada yapılmayan bu pencereler önem verilen odalara yapılır.

KAPILAR : Dış kapılar (avlu kapıları) genellikle çift kanatlı olup, kulp ve rozetleri demirdendir. Sarıçamdan yapılan bu kapıların kanatları; 2-3 cm. kalınlığında, 30 cm. eninde ahşaplardan oluşur. Kapı kanatları 80-100 cm. genişliğinde, 220-250 yüksekliğindedir.

Oda kapıları tek kanatlı olup, tüm kapılarda eşik vardır. 200-240 cm. yüksekliğinde 90 cm. eninde olan bu kapıların hayata bakan yüzeyleri işlenmiş olup oda tarafları kaba olarak bıkartılmıştır. (Resim 56,57)

DOLAPLAR: Odalar birer yaşama birimi olarak çok amaçlı kullanılır. Bu yüzden; gerekli eşyaların kullanıldıktan sonra ortadan kalkması için yapılan yerler dolaplardır. Odanın bir veya iki tarafını kaplayan, çoğu zaman gömme olarak yapılan dolapların gereksinmelere göre yüklük, çubukluk, testilik, peşkirlik, lambalık, tembel deliği gibi isimler alan kısımları vardır.

Yüklük; uyuma eylemi için gerekli yatakların saklandığı dolaptır. Genellikle seki altı tarafındadır. Yatağın rahatça alınabilmesi için yerden 60-70 cm. yüksekliktedir.

Gusulhane; yıkanma eyleminin gerçekleştiği dolaba verilen isimdir. Genellikle dış duvar tarafındaki dolap

69. Ibid, S. 31.

bu amaçla kullanılır. Kirli su dışarıya akıtılır. Zemin çinko ile kaplıdır.

Dolap yükseklikleri el yetiyecek seviyededir. Bazı dolapların üstleri duvar olarak devam etmekte, bazı-
larının üstleri ise tavana kadar kaplanmayarak, tavanla
arada kalan kısım asma kat gibi görünmektedir.⁷⁰ Musandı-
ralı dediğimiz bu tipler genellikle baş odalarda olmak-
tadır. (Resim 42,43)

Cözenek adı verilen, bir takım küçük eşyaların
konduğu küçük delikler, yüklüğün iki tarafında yer al-
maktadır. (Resim 37)

Odanın diğer duvarlarında tek tek küçük dolap
nişleri yer aldığı gibi, duvar içinde yarım daire şek-
lindeki nişlerin oluşturduğu çiçekliklerde vardır. Bir
süs niteliği taşıyan ve Rum evlerinde sıkça rastladığı-
mız bu öğelere müslüman evlerinde de rastlamak mümkündür.
Barok çağın bir belirtisi olan ve döşemeleri genellikle
mermer olan nişlere ayna, lamba gibi elemanlar konmakta-
dır (Resim 45)

OCAKLAR : Odaların ısıtılması için gerekli ele-
manlardır. Hemen her odada bir ocak vardır. Mermer sö-
veli olanları olduğu gibi sövesiz olanları da vardır.
Ahşap ya da alçı davlumbazlı olup, odaların önemine gö-
re davlumbazdaki bezemeler artar. Baş odadaki ocakların
iki yanında mermerden, profilli, yerden 30-40 cm. yük-
seklikte koltukluklar vardır. Bazı ocakların önü ahşap
kapakla örtülmüştür. (Resim 72,73,74)

70. Ibid, S. 32.34

TAVANLAR : Kula evlerinin bezemeli tavanları işlevden öteye bir süsleme ögesidir. Konstrüksiyon olarak tek kaplamalı ve çift kaplamalı olarak iki tipte toplamak mümkündür. Tek kaplamalı olanlar genellikle hayat tavanlarında kullanılır. Tavan kirişlerinin altına çakılan kaplama tahtalarının derzleri çıtalarla kapatılır. Bazen derzlerin aksi yönünde de çıtalar çakılır. Bu şekilde tavana geometrik bir desen verilir. (Resim 60,70)

İkinci tip tavan kaplaması genellikle baş odalarda kullanılır. Tavan kaplamasının üzerine yuvarlak kesitli çıtalar geometrik biçimde yerleştirilir. Bu çıtaların oluşturduğu şekillere uygun küçük tahtalar, şekillerin üzerine çakılır. (Resim 65,66,67,68,...)

Baş odalarda yapılan tekne tavanlar bağdadi çıtaların sıvanmasıyla oluşur. Kenarlarda geniş bir bordür ortada desenli tavan yer alır. Bu geometrik desenli tekne tavanın tam ortasında bazen göbekte yer alabilir. Göbekler çoğunlukla tahtaların üst üste çakılmasıyla oluşturulur⁷¹. (Resim 66,69....)

71. Ibid, S. 26-27

3.1.2. STÜRÜKTÜR.

DUVARLAR: Kula evlerinin temel ve zemin kat duvarları ile bazen 1. katta sağır olması gereken duvarlar; taş duvarlardır. 60-65 cm. genişliğindedirler. Temel duvarlarında kireç harcı ile granit kullanılırken, beden duvarlarında genellikle kara taş ve kireç harcı kullanılmaktadır. Bazen temel ve beden duvarlarında ise moloz taş kullanılmış olup, üzerleri çamur ile sıvanmıştır. Bu duvarlarda belli aralıklardaki ahşap hatıllar bağlayıcı olarak görev yapmaktadırlar. Çoğu zaman aynı seviyede git-yip birbirlerinin üzerine binerler. Bir çok zemin kat duvarında köşeler, enine ve boyuna bağlayıcılar kara taşla örülür. Diğer kısımlarda kayrak taşı kullanılır. Bu tip duvarlar sıvanmazlar.

Alt katların taşıyıcı taş duvarları üzerinde yükselen yaşama katlarında, taşıyıcı sistem ahşap dikme ve kirişlerdir. Dikmeler; döşemelerde, pencere alt ve üst seviyelerinde birbirlerine bağlanırlar. Eğilmeyi önlemek için yer yer koyulan payandalarla, dikmelerin arası tuğla ve köfeke ile doldurulur. İç ve dış sıvanır. Sivalar; samanlı çamur sıva veya kireç harçlı sıvadır. Ortalama duvar kalınlığı 15-20 cm. arasındadır. Hayatı taşıyan ahşap dikmelerle, hayatta çatıyı taşıyan ahşap dikmeler genellikle başlıklıdır. Özellikle çatıyı taşıyanların başlıkların profilli olup özenle biçimlendirilmiştir.

Çıkma-er eli böğründelerle desteklenir. Üzerleri bağdadi ile kapatılarak sıvanır. Bu çıkma-erlerin olduğı yerde zemin kat için pencere açılmak istenirse çıkma-er

oluşturduğu yüzey kesilir. Pencere açılarak iki yanına eli böğründe konur.

Zemin katla, yaşam katı arasındaki ve diğer katlardaki döşemeler; 15-18 cm. kalınlığında, yuvarlak kesitli kirişlerin 45-60 cm. ara ile döşenmesinden oluşur. Genellikle kavak ağacından yapılan bu kirişlerin üzerleri kirişlerin ters istikametinde, 2-3 cm. kalınlığında enli tahtalarla kaplanır. Bu tahtaların genişlikleri çeşitli olup, bini veya lamba yoktur. Karabaşlı çivilerle kirişlere çakılırlar. Kirişlerin altları hayatın altındaki kısımlarda ve ahırlarda açık bırakılır. Odalardaki ve hayattadi kirişlerin altları tavan kaplaması ile kaplanır.

Kula evlerinde temel ve beden duvarlarının taş, üst kat duvarlarının ahşap karkas olmasının nedeni; 1. derecede deprem bölgesi olan bu yörede bir deprem sırasında yaşam katlarının alt kata bağlı olmadan hareket edebilmesi gereğindendir.

ÇATILAR: Kula evlerinin üstü genellikle 4 eğimli topuz çatılarla örtülüdür. Az olmakla birlikte 2 eğimli çatılarda rastlanır.⁷²

Çatıların bir çoğunda mekaslama sistemi kullanılmıştır. Bu sistemde dikmelere ve duvarlara oturan taban kirişlerinin üzerine alt başlık denilen (ana makaslar) kalın kirişler konur. Bu alt başlıklar 2-2,5 metre aralıklarla dizilir. Çatı eğimine uygun makas üst başlıkları ; saçaklarda makas alt başlıklarına otururken, çatının orta noktasında (Mahyada) dikmelere taşıtılır.

72. Ibid. S.21

Makas üst başlıklarının saçaklardaki uçları 45° C eğimle pahlanmış bir durumda, makas alt başlıkları ile öpüşür. Çatıda makas üst başlıklarını taşıyan dikmeler genellikle kalın kesitli bırakma kirişlerine oturur.

Makas üst başlıklarının üzerine dik istikamette 40-50 cm. aralıklarla yuvarlak kesitli (6-10 cm. çapında) mertekler konur. Mertekler kiremit altı tahtaları ile kaplanır. En üst örtü alaturka kiremittir. Tüm elemanlarda geçme yoktur. Birbirlerine çivi ile tespit edilmişlerdir.

Genelde 60-200 cm. arasında değişen saçakların altları çoğu zaman düz ya da meyilli bir şekilde kaplanır. Kaplama derzlerine çiteler çakılır. Bazende saçak altları çıplak bırakılır. Çok geniş saçaklara sahip olan Kula evlerinde genellikle iki komşu saçak üst üste binecek dar sokakların üzerini örter. (Resim 58)

3.1.3. YAPI MALZEMELERİ

Volkanik bir arazi üzerine kurulmuş bulunan Kula'da en çok kullanılan malzeme taştır. Sokak ve avlu kaplamalarından taşıyıcı beden duvarlarına, bacalara kadar hemen her yerde taş malzeme kullanılır.

Kullanılan taş malzeme çeşitlidir. Bunlar köfeke, kayrak taşı, karataş, granit gibi isimler alırlar.

Köfeke : Volkanik; siyaha çalan renkte, tuf cinsi kolay işlenir bir taştır. Dolgu malzemesi olarak evlerin bölme duvarlarında ve bacalarda kullanılır.

Karataş: Siyah renkli olan bu volkanik karataş binalarının temel ve beden duvarlarında kireç harcı ile birlikte kullanılır.

Kayrak taşı: Zemin katlarda, avlularda ve sokaklarda kaplama taşı olarak kullanılan şist cinsi bu taş; beden ve temel duvarlarında yer yer dolgu malzemesi, hatıl olarakta kullanılır. Büyük boyutlu plakalar halinde Kara-Divlit çevresindeki ocaklardan çıkarılır⁷³.

Mermer: Eskiden Kula civarında mermer ocaklarının bulunması binaların bir çok yerinde mermer kullanılmasına yol açmıştır. Kapı ve pencerelerde lento, söve olarak kullanılan mermer; dış cephe duvarlarında da karataş ve tuğla ile birlikte kullanılmıştır⁷⁴.

73. Bütün eski Kula sokakları taş kaplı olup, sokaklar ortaya doğru eğimlidir. Ortada su yolları oluşmuştur. Orta kısım granit ve karataşla kaplanmış olup kenarlar yürümeyi kolaylaştırmak için kayrak taşı ile kaplanmıştır.

74. Fersan, Op.cit, S.38

Taştan sonra en çok kullanılan malzeme ahşaptır. Kavak ve sarıçam cinsi olanlar Kula'da ve çevrede yetişmektedir. Kavak; duvarda, çatıda ve döşemelerde; dikme giriş ve payanda olarak kullanılırken, uzun ömürlü olan sarıçamda doğramalarda kullanılmıştır.

Kula evlerinde taşın yanı sıra tuğla da kullanılmıştır. Taş duvarlarda hatıl vazifesi gören, dekoratif olarak kullanılan tuğla, bacalarda köfeke taşı ile birlikte kullanılmıştır. Kırık ve parçalar halindeki tuğlaya bölme duvarlarında dolgu malzemesi olarak rastlanmaktadır. Tuğla yalnız olarak fırınlarda, tonoz ve kubbe şeklinde yapılan yeraltı su depoları ve sarnıçlarında kullanılmıştır. İyi pişmiş tuğla 3x15x10 cm. boyutlarındadır.⁷⁵

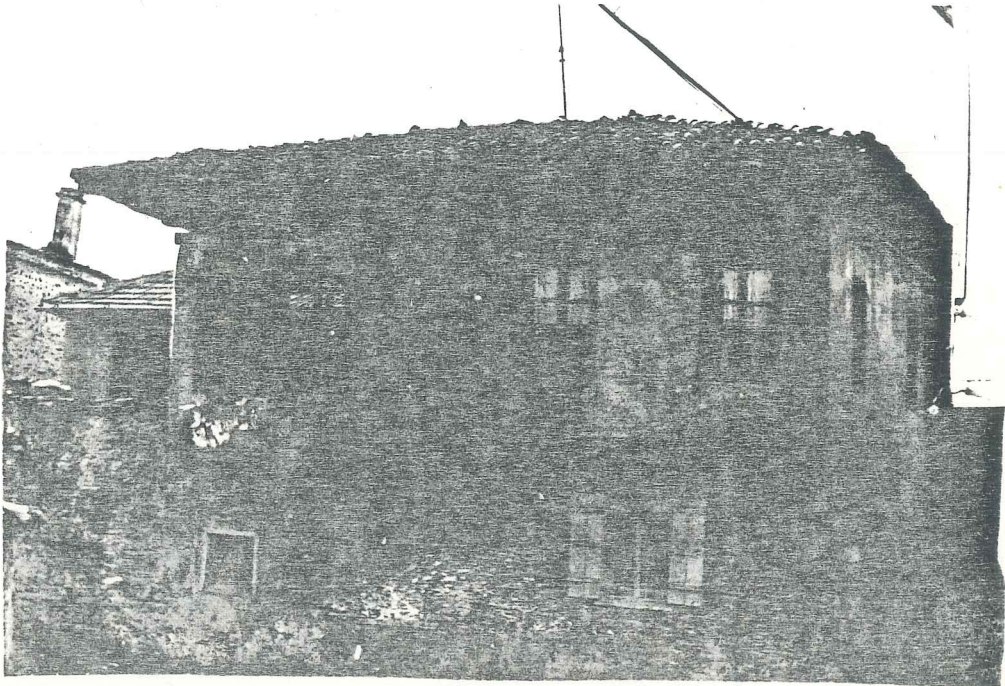
75. Y. Tosun, Op.cit, S. 18-19

3.2. KATALOG VE TİPOLOJİK ARAŞTIRMA

3.2.1. AÇIK SOFALI EVLER .

RESİM 5-Harım Meydanı, Ali Şahin Evi
ve 73. sokak görünüşü.

RESİM 6- Ali Şahin Evi

HARIM MEYDANI ALİ ŞAHİN EVİ (Zaferiye Mah. 72-73.sok, No:2)

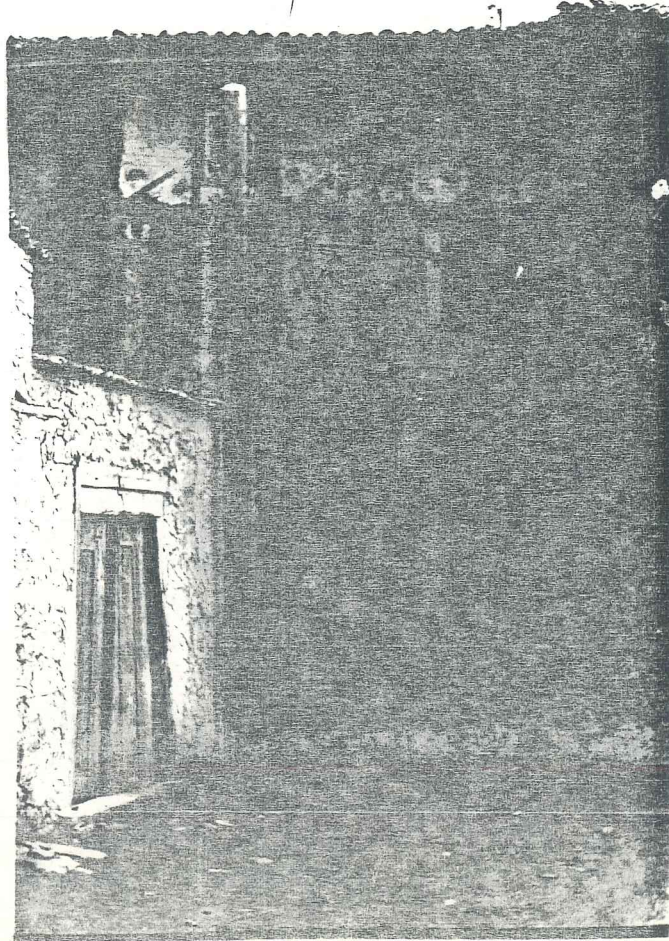
Mimari nitelik olarak pek fazla değer taşımayan bu ev Harım meydanındaki Ali Başbüyük-Ramazan Bilmez evi ile değişik bir kompozisyon oluşturmaktadır. Zemin katı taş 1.katı ahşap kârgir olan yapı 2 katlı bir köşe binasıdır.

Yapının avlusuna 72. sokaktan muhdes bir demir kapıyla girilir. Giriş kapısının tam karşısında avlunun içinde 2 katlı, yığma, yeni bir bina yapılmıştır. Avlunun sağında (Kuzeyinde) eski ev yer alır. Bu evin zemin katında iki oda ve hayat altı (direklik) dediğimiz kısımdan ibarettir. Hayata avludan başlayan ahşap bir merdivenle çıkılır. Hayatın kuzeyinde iki oda vardır. Hayat ve baş oda 77. sokağa çıkmalarla taşmışlardır. Hayatın 72. sokak tarafına muhdes pencere takılmıştır. Baş odanın tavan kaplaması çatalı olup özgün halini hala korumaktadır. (Resim 70) Diğer odanın tavan kaplaması yoktur. Pencerelerden bazıları niteliklerini yitirmişlerdir. Karakteristik olan pencerelerde ise profilli ahşap korkuluk vardır. Kapılar karakteristik değildir. Kırma çatı alaturka kiremit ile kaplıdır. Saçak altları kaplamasızdır.

Yapının en önemli sorunu Ramazan Bilmez Evi tarafında bir taşıyıcı duvarının olmamasıdır. Strüktür muhdes ahşap dikmelerle taşınmaktadır. İki çatı arasındaki su sorunu çözülmemiştir. Diğer bir sorun da insan eli ile yapılan tahribattır.

RESİM 7-Harım Meydanı
Ramazan Bilmez Evi,
73. sokak görünüşü.

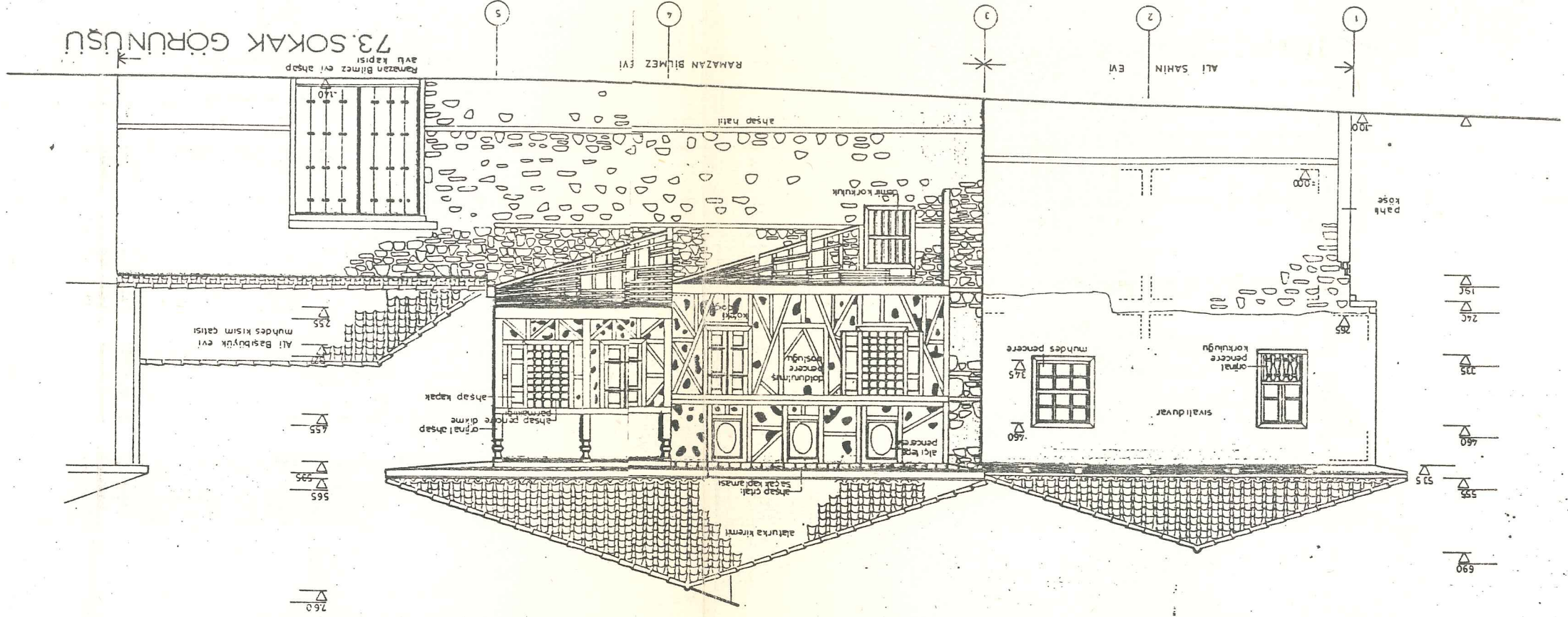
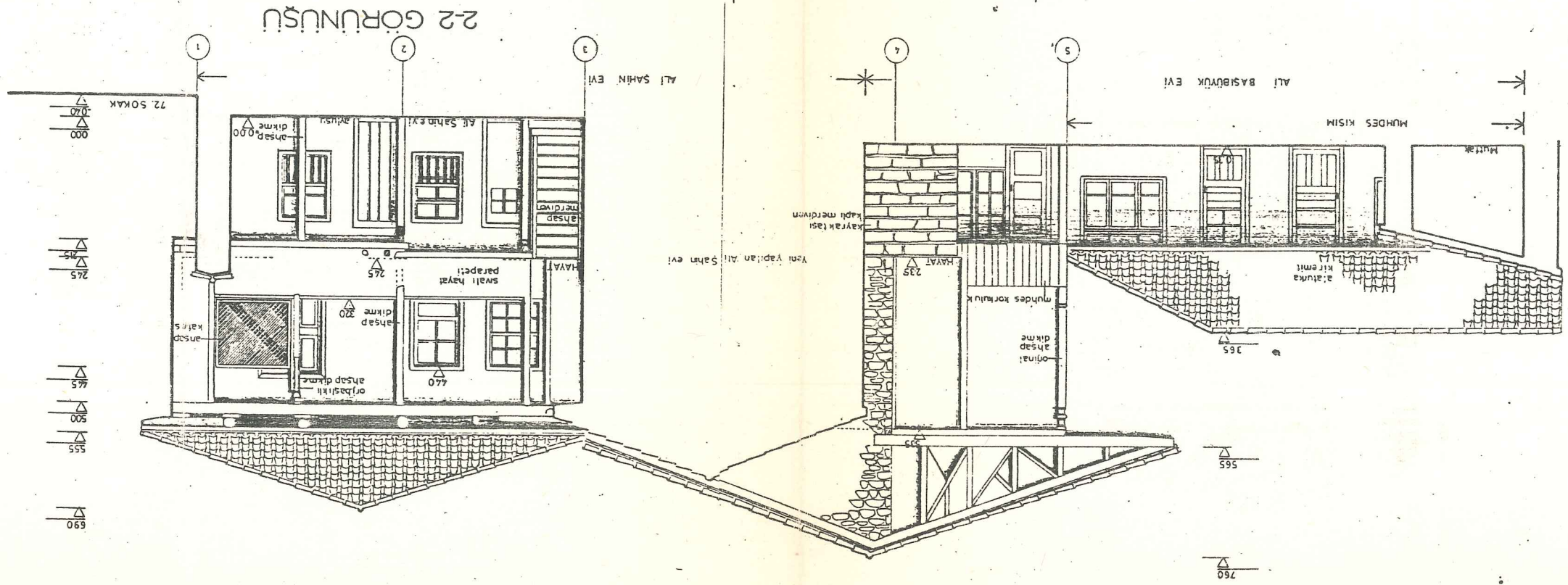

RESİM 8-Ramazan Bilmez
Evi,

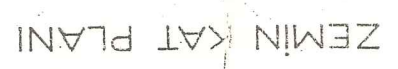
HARIM MEYDANI ALİ BAŞIBÜYÜK - RAMAZAN BİLMEZ EVİ.
(Zaferiye Mah. 72-73. Sokak No:1-3)

Aslında tek bir ev olan yapı; bugün ortadan ikiye bölünmüştür. Ramazan Bilmez evine 73. sokaktan, Ali Başibüyük evine ise 72. sokaktan girilir. Arazinin eğimine uygun olarak yapılan binanın Ramazan Bilmez'e ait tarafı 3 katlı diğer tarafı 2 katlıdır. Bodrum kat, zemin kat ve taşıyıcı beden duvarları kaba yonlu taş duvardır. Diğer bölme duvarları; ahşap çatki arası karataş dolguludur.

Bodrum katta; ahırlar ve depolar, 1. katta; bir oda ve ahır (Ali Başibüyük evinde) ile hayat altı (direklik) yer almaktadır. İkinci kata Ali Başibüyük tarafından; kayrak taşlı muhdes bir merdivenle, Ramazan Bilmez tarafından; yıkılmış, ahşap bir merdivenle ulaşılır. Hayatın 73. sokak tarafındaki eyvanı bir seki ile merdiven mahallinden ayrılır. (Ramazan Bilmez tarafı) Hayata paralel iki oda vardır. Odaların tavanları, dolapları ve pencereleri ve ocakları (Resim 73) özgün niteliklidir. Pencereler ahşap kapaklı, parmaklıklı olup üstlerinde alçı tepe pencereleri vardır. Ramazan Bilmez tarafındaki yazlık oda ve eyvan sokağa üçgen çıkmalarla taşarlar. Çıkma altları bağdadi çıtalar ile kapatılmış, bağdadilerin üzerindeki sıva dökülmüştür. Çıtalı, ahşap kaplamalı geniş saçaklar büyük ölçüde bozulmağa başlamıştır.

KÜLTÜR TARIHİSE
MERKEZİ
HARİM MEYDA
EVLERİ
RÖLÖVE PROJ
ÖLÇEK 1/50
YILDIZ ÜNİVERSİTE
MİMARLIK FAKÜLTESİ
RÖLÖVE RESTORASYO
ANA BİLİM DALI
USANS ÜSTÜ DİPLOMA PROJESİ
VE ARAŞTIRMA TEZİ
YÖNETEN: ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
YÜKSEK MİMAR NEVZAT İLH
HAZIRLAYAN: 80521
MİMAR AYTEN ER

73 SOKAK
ASfalt K25-AMA

U
Kayrak kap.

cap.

2
2
2

badana
p kaplama

7
8
9

73,50K. NO 1.

10

TARIT

17

MEY

VE PR

1/50

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY

FAKULTÄT
RES TOR
DAL

TEZI
DIPLOMA P

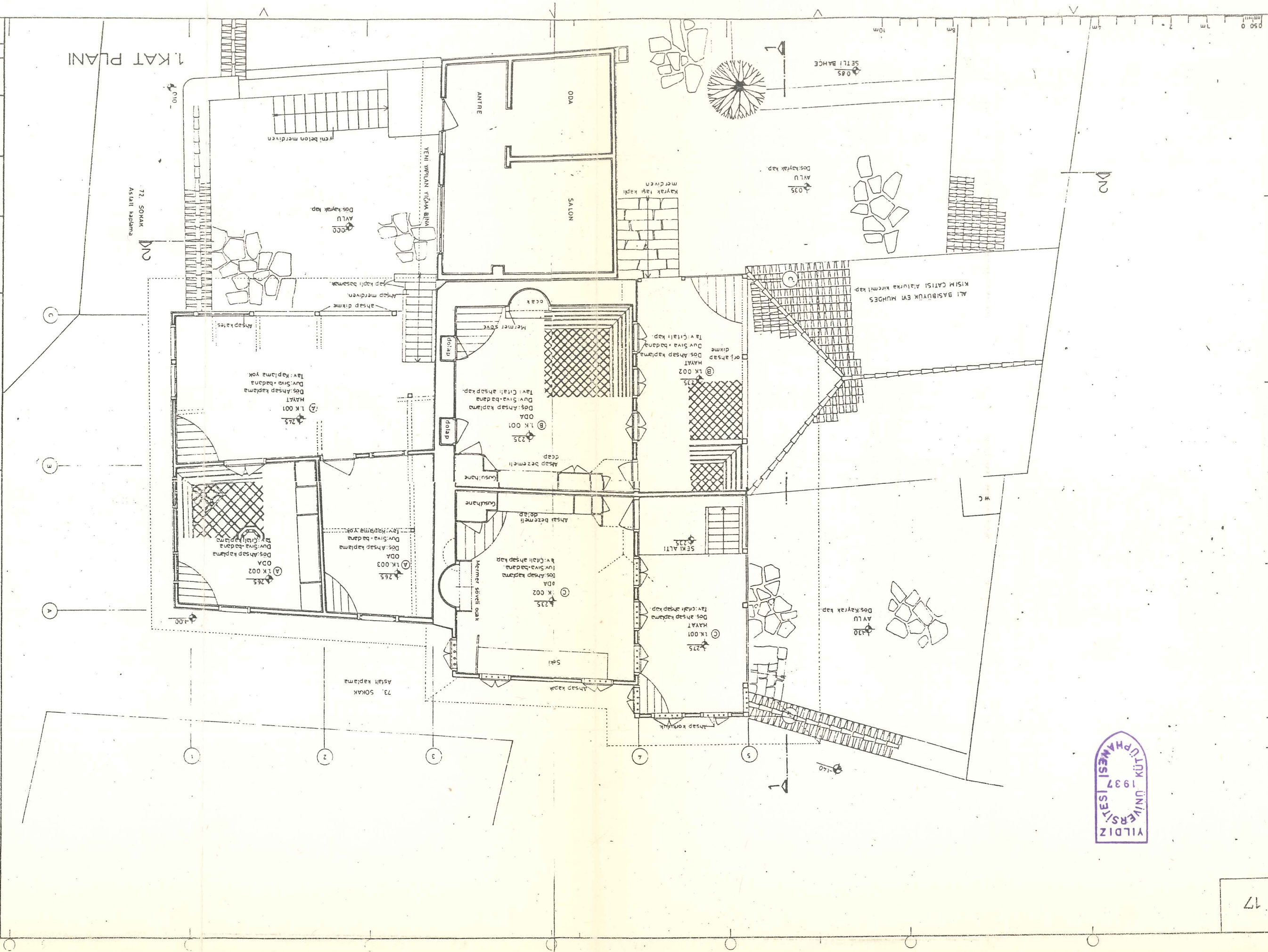
OGRETTIM G

REV 22

AN: 80521

[illegible]

1

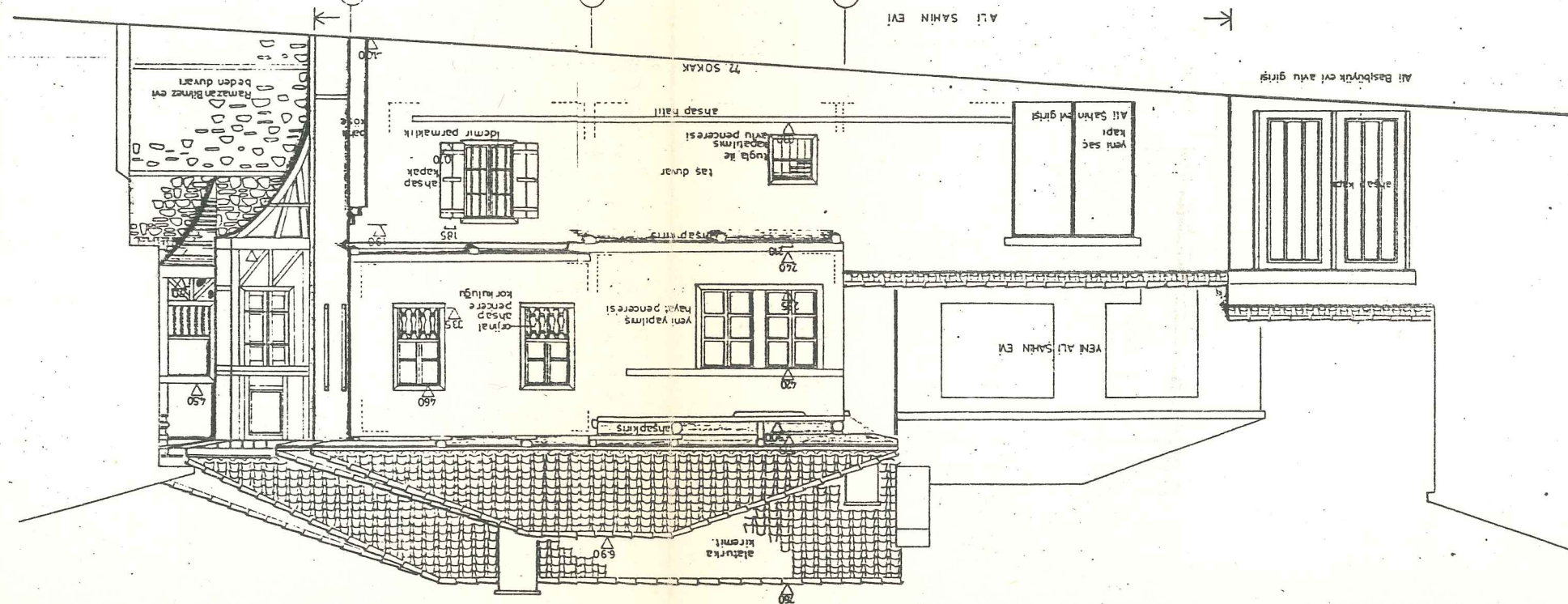

KULA TARIHSEL
MERKEZI
HARIM MEYDANI
EVLERİ
RÖLÖVE PROJESİ
ÖLÇEK 1/50

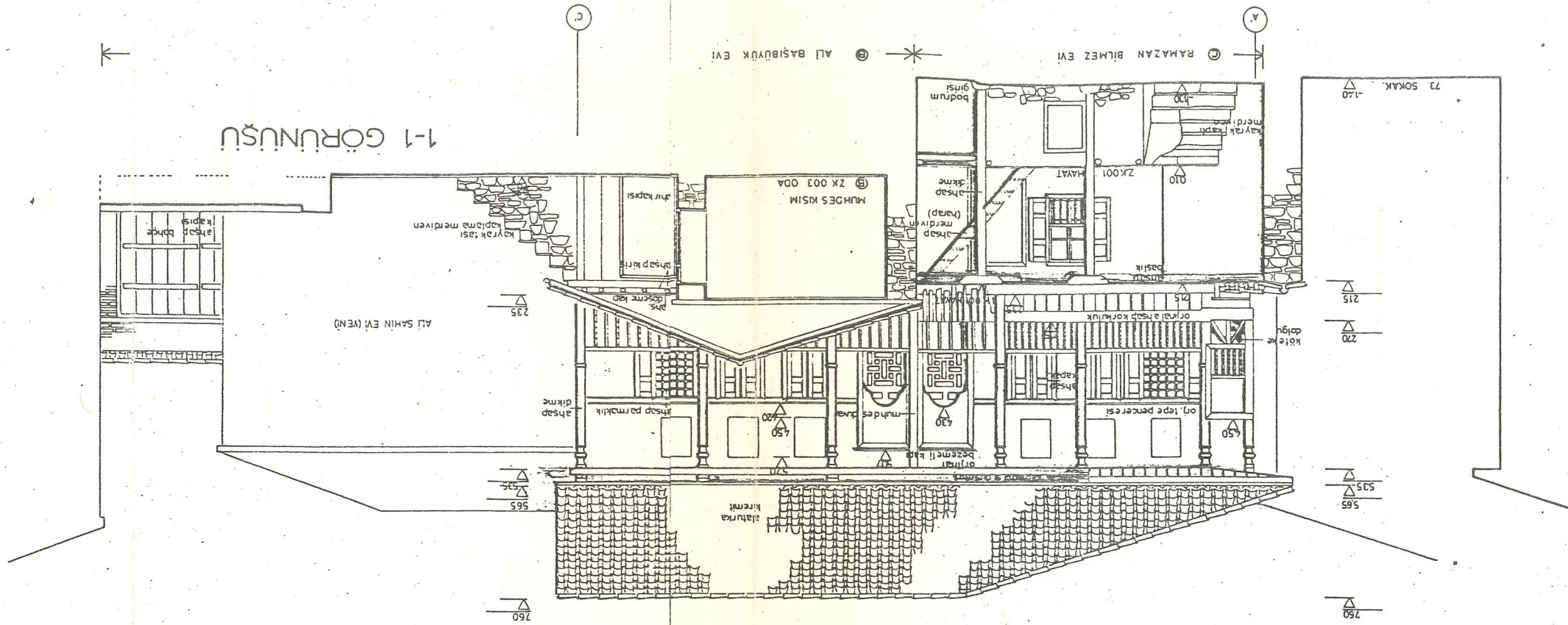
(A) ALI SAHİN EYL
(B) ALİ BASİBÜYYÜK EYL
(C) RAMAZAN BİLMEZ EYL

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK FAKÜLTESİ
ROLOVE RESTORASYON
ANA BİLİM DALI
USANS ÜSTÜ DİPLOMA PROJESİ
VE ARAŞTIRMA TEZİ

72. SOKAK GÖRÜŖÜŖÜ

1-1 GÖRÜŖÜŖÜ

KULA TARİHSEL

HARİM MEYDANI

EVLERİ

RÖLOVE PROJESİ

ÖLÇEK 1/50

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ

MİMARLIK FAKÜLTESİ

RÖLOVE RESTORASYON

YÜKSEK MİMAR NEVZAT İLHAN

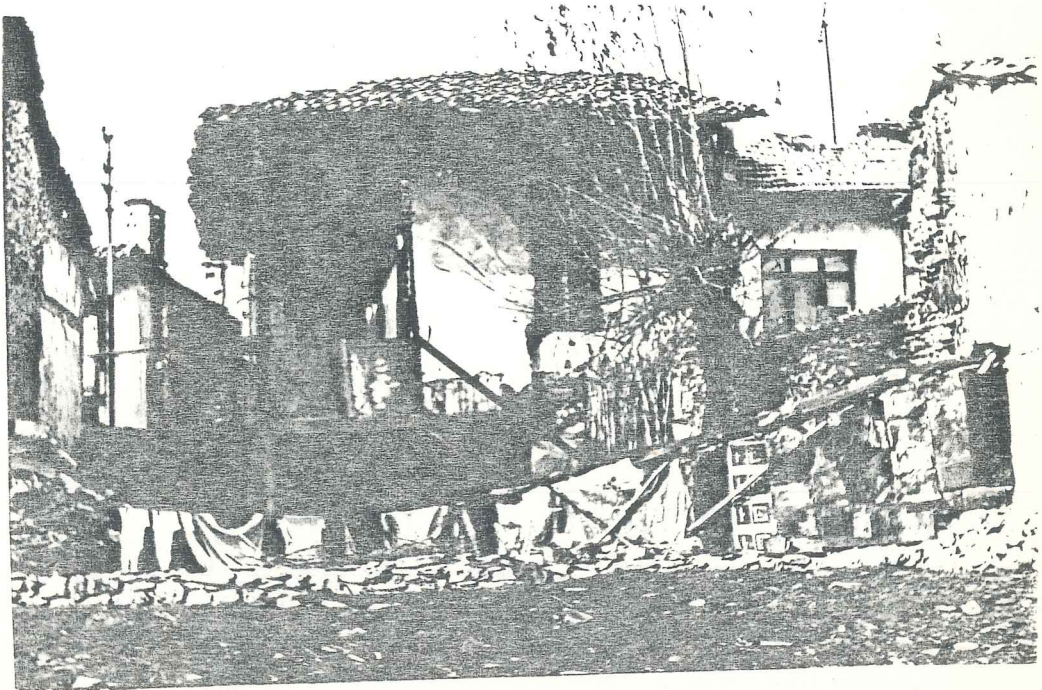
YÖNETEN ÖĞRETİM GÖRÜŖÜŖÜ

HAZIRLAYAN 80521

MİMAR AYTEN ERDEM

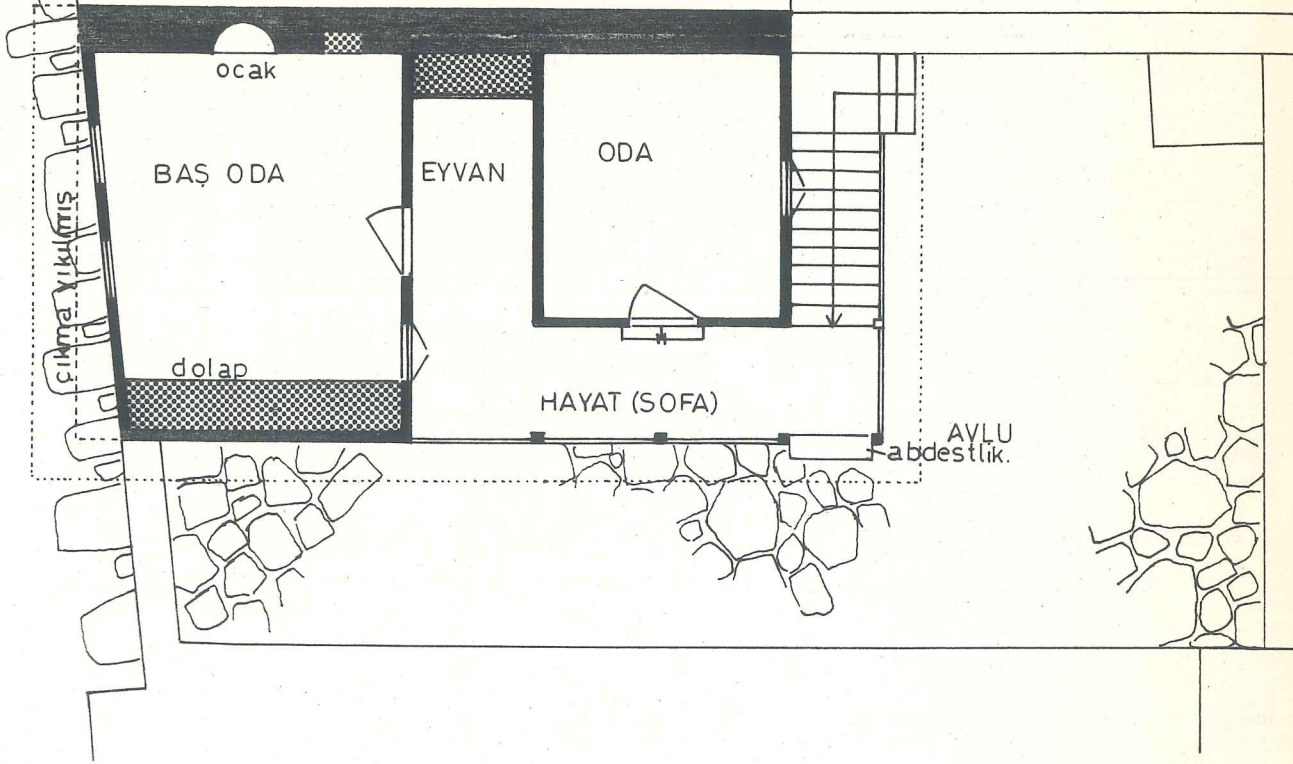
RESİM 9-Dallıkların Mustafa Ağa Evi.
Çıkması yıkılmış 119. sokak
cephesi.

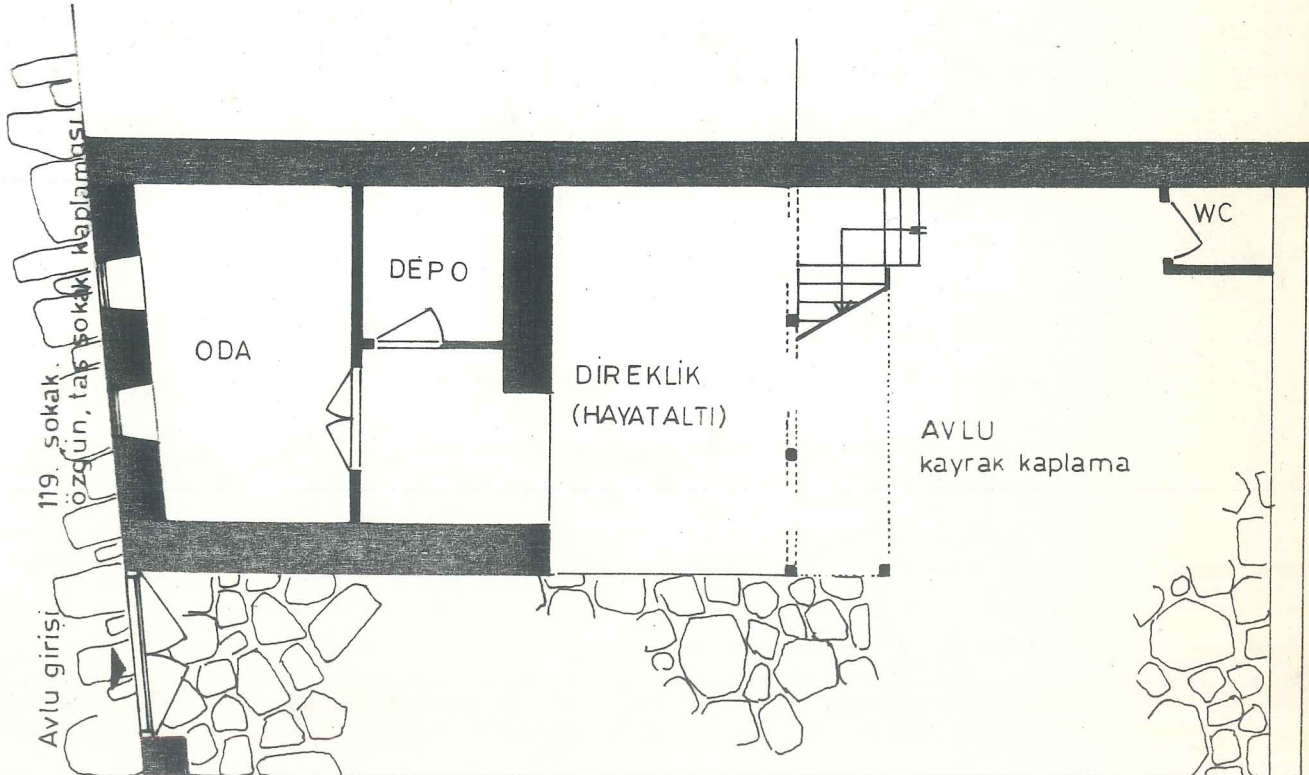
RESİM 10- Dallıkların Mustafa Ağa Evi ,
arka cephe.

DALLIKLARIN MUSTAFA AĞA EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI EYVANLI TİP
ENVANTER NO: Tespit edilmemiş.
ADA: 81
PARSEL: 39
Kızılkaya mahallesi, 119. sok. no7.

119. sokak.
→ Hacı Recep Camii

1 KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100

ZEMİN KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100

DALLIKLARIN MUSTAFA AĞA EVİ : (Kızılıkaya Mahallesi, 119.
sokak no : 7)

Hacı Recepler evi ile aynı sokakta olan bu ev çok yalın ve değişik bir plan şemasına sahiptir. Fakat 119. sokak cephesi karakteristik niteliğini yitirmiştir.

Avluva 119. sokaktan, ahşap kanatlı bir kapı ile girilmektedir. Yöresel taş malzeme ile yapılmış zemin katta;küçük bir oda ve depo ile direklik (hayat altı) kısmı yer almaktadır. Ahşap bir merdivenle hayata çıkılır. 1. katta 2 oda ve dar hayat vardır. Genellikle diğer bütün Kula evlerinde odaların önünde yer alan hayat; bu evde iki odanın arasına eyvan şeklinde uzanmıştır. Baş odaya ucunda dolap bulunan bu eyvandan girilmektedir. Baş odada bir dolap ve ocak bulunmakta olup, 119. sokak tarafındaki çıkması yıkılmıştır. Oda duvarı zemin kat duvarına taşıtılmıştır. Bu duvar üzerindeki iki pencere boyutları ile eski boyutlarına uygundur. Fakat karakteristik niteliklerini kaybetmişlerdir. Baş oda tavanı ahşap, çıtalı, çift kaplamalıdır. Tavanın ortası sekizgen biçiminde çökeltilmiş, tavandaki çitalar ve çitaların oluşturduğu geometrik formlar ot boya ile boyanmış, yer yer çiçek desenleri yapılmıştır. (Resim 65)

Yapı kırma çatı ile örtülü olup geniş saçaklıdır. Çatı alaturka kiremit kaplıdır.

Not : Bu ev Kültür Bakanlığı, İstanbul Röleve ve Anıtlar Müdürlüğünce 1979 yılında yapılan çalışma sırasında tespit edilmemiştir.

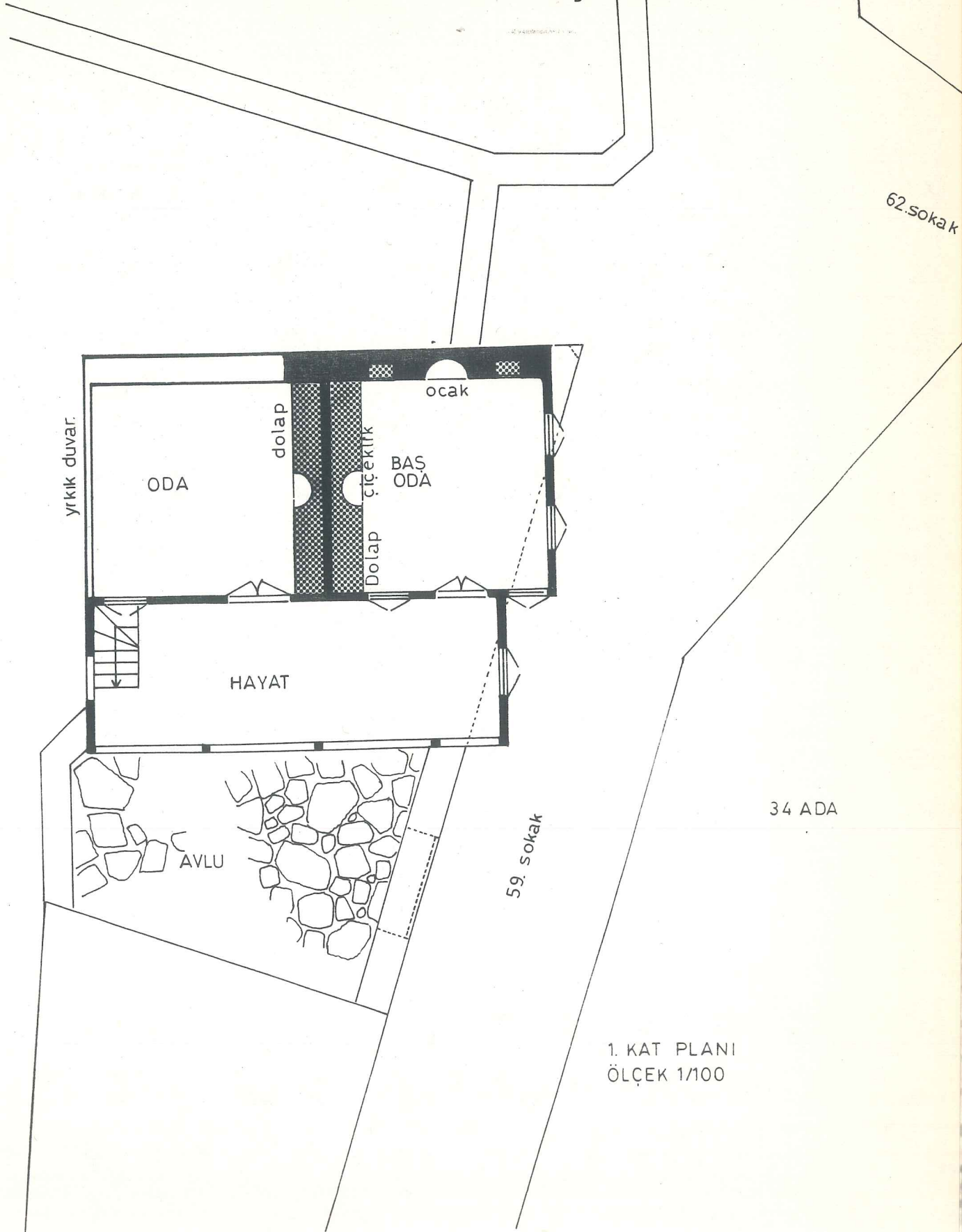
RESİM 11- Ahmet Atay Evi, 62 sokak
görünüŖü.

AHMET ATAY EVİ : (Akgün mahallesi, 59. sokak, no: 9)

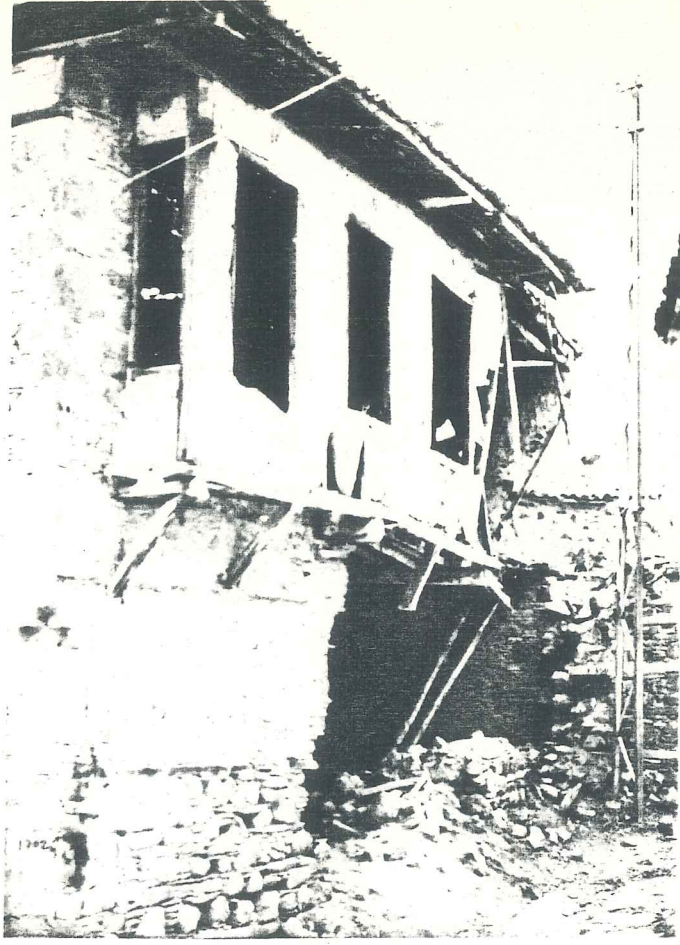
Avlulu, açık sofalı plan tipindeki yapı iki katlı olup; kâgır ve ahşap malzeme ile inşa edilmiştir. Avluya iki kanatlı ahşap bir kapı ile girilir. Zemin kat; 2 oda ve direklikten (hayat altı), 1.kat ise hayat ve iki odadan ibarettir. Direklikten çıkan ahşap bir merdivenle hayata ulaşılır. Baş oda ve hayat 59. sokaga üçgen çıkmalarla taşmaktadır. Pencereleler ahşap kapaklı olup zemin kat pencerelerinde ayrıca demir parmaklık vardır. Diğer evler gibi bu evde geniş saçaklı ve alaturka kiremitlidir.

Çok harap durumda olan binanın ivedi olarak restorasyonu gerekmektedir.

AHMET ATAY EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI TİP
ENVANTER NO: 122
ADA 33
PARSE L:5,
Akgün mahallesi, 59. sokak, no 9

1. KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100

RESİM 12-Hüseyin Ahmetoğlu Evinin 63.
sokak cephesi.

RESİM 13- Hüseyin Ahmetoğlu Evi,avlu girişi.

Resim:14 Hüseyn Ahmetoglu evi avlu görünüşü.

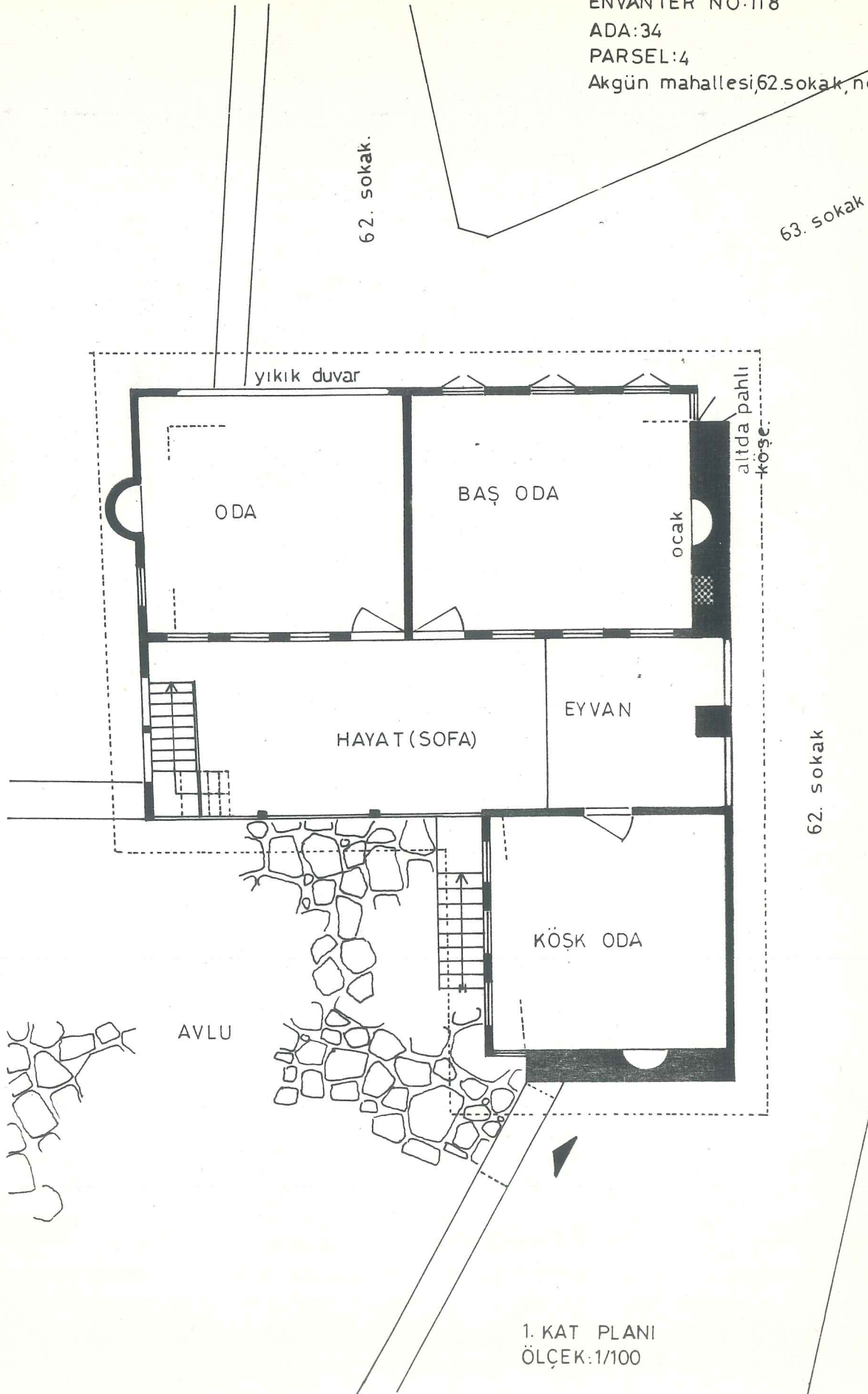
HÜSEYİN AHMET OĞLU EVİ: (Akgün mah. 61.sok.no:1)

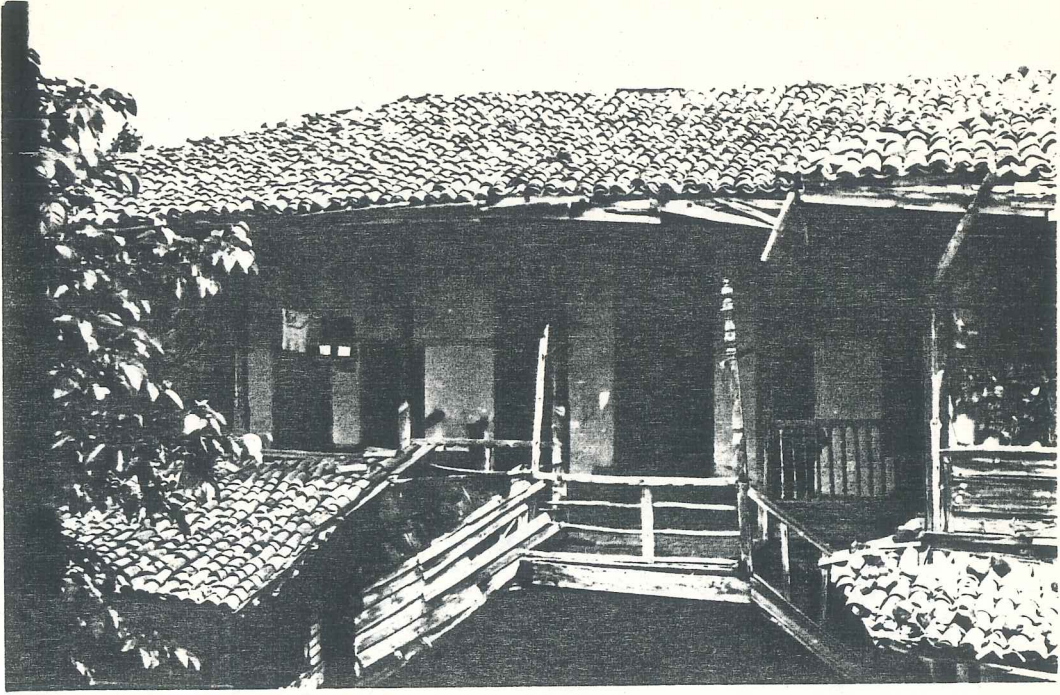
Temel ve beden duvarları taş, çıkmaları ve hayatı ahşap konstrüksiyonludur. Eğimli bir arazi üzerinde yapılmış olan binanın avlu tarafı 3 katlı, 62. ve 63.sokak kısmı 2 katlıdır. Metruk bir durumda olup çökmeye bırakılmıştır.

1. kata kayrak taşı kaplı bir merdivenle çıkılır. Bu katta iki oda ve hayat bulunmaktadır. 2. kata bu hayatın içinden çıkan ahşap bir merdivenle ulaşılır. 2.katta; 2 oda, hayat, hayatın bir ucunda eyvan ve köşk oda vardır.

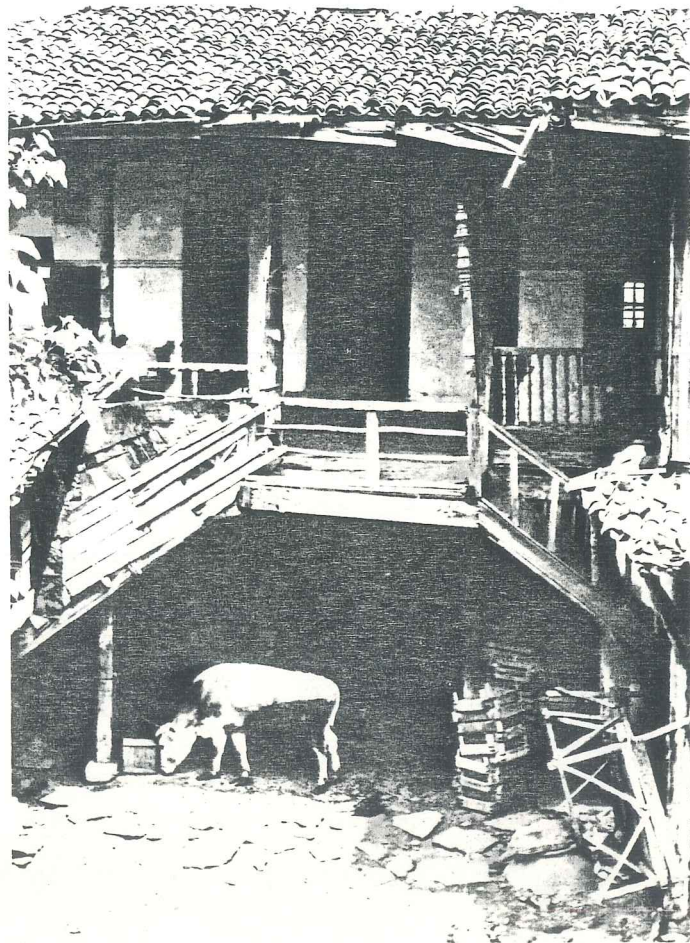
Çıkmlar ahşap eli bögründeler ile desteklenmiştir. Elibögründelerle taşınan ahşap dikmelerin arası köfeke ile doldurulmuş olup kireç harçlı sıva ile sıvanmıştır. Geniş saçaklı çatısı alaturka kiremit ile örülmüştür.

HÜSEYİN AHMETOĞLU EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI, KÖŞKLÜ TİP
ENVANTER NO:118
ADA:34
PARSEL:4
Akgün mahallesi, 62. sokak, no1.

RESİM 14- Zaferiye Mahallesi, Gülen Koç Evi
avlu görünüşü.

RESİM 15- Gülen Koç Evi

GÜLEN KOÇ EVİ. (Zaferiye Mah. 54.Sok. No:1)

İki katlı avlulu, ahşap ve kârgir karışımı bir yapıdır. Simetrik, açık sofalı, köşk odalı plân tipindedir. Kula evlerinin karakteristik örneklerindendir.

54. Sokaktan avluya ahşap, iki kanatlı bir kapı ile girilir. Avlunun sol tarafında özgün bir fırın ile wc yer almaktadır. Yapının iki ucunda birer ara kat vardır. Orta kısım ise (Hayat altı) avlunun bir uzantısı şeklinde, arka bahçe ile ilişkiyi sağlayan bir geçit durumundadır. Bu geçitin iki yanında ise ahırlar bulunur. Ara katlar zeminden 1.20 m. kadar yüksekliktedir. Kayrak taşlı merdivenlerle ulaşılan bu katlarda birer oda bulunur. 1. Kata;çıkan ahşap merdivenler bu katlardan başlar.

1. Katta hayatın iki yanında eyvanlar yer alır. Hayatın sağ tarafındaki eyvandan köşk odaya girilir. Köşk odanın tavan ve saçak altı kaplaması Bozerler evinin köşk odasındaki gibidir. (Resim 58-59) Hayat tavanını taşıyan profilli ahşap dikmelerin arasında profilli ahşap korkuluklar vardır. Hayatın arkasında yer alan üç odanın da ahşap kapaklı,parmaklıklı pencereleri vardır. Pencerelerin üzerlerinde alçı revzenler yer alır. Kapılar kemerli ve ahşap bezemelidir. Odalarda özgün dolaplar ve tavanlar vardır. Çatı alaturka kiremitle örtülmüştür.

ACIK SOFALI, 3 ODALI, KÖŞKÜ
ENVANTER NO: 2
ADA: 45
PARSEL: 4
Zaferiye Mahallesi

ARKA BAHÇE

ODA

BAŞ ODA

çiçeklik

KIŞLIK ODA

ocak

manzara
koltuğu

HAYAT

EYVAN
(SEKİ)

EYVAN
(SEKİ)

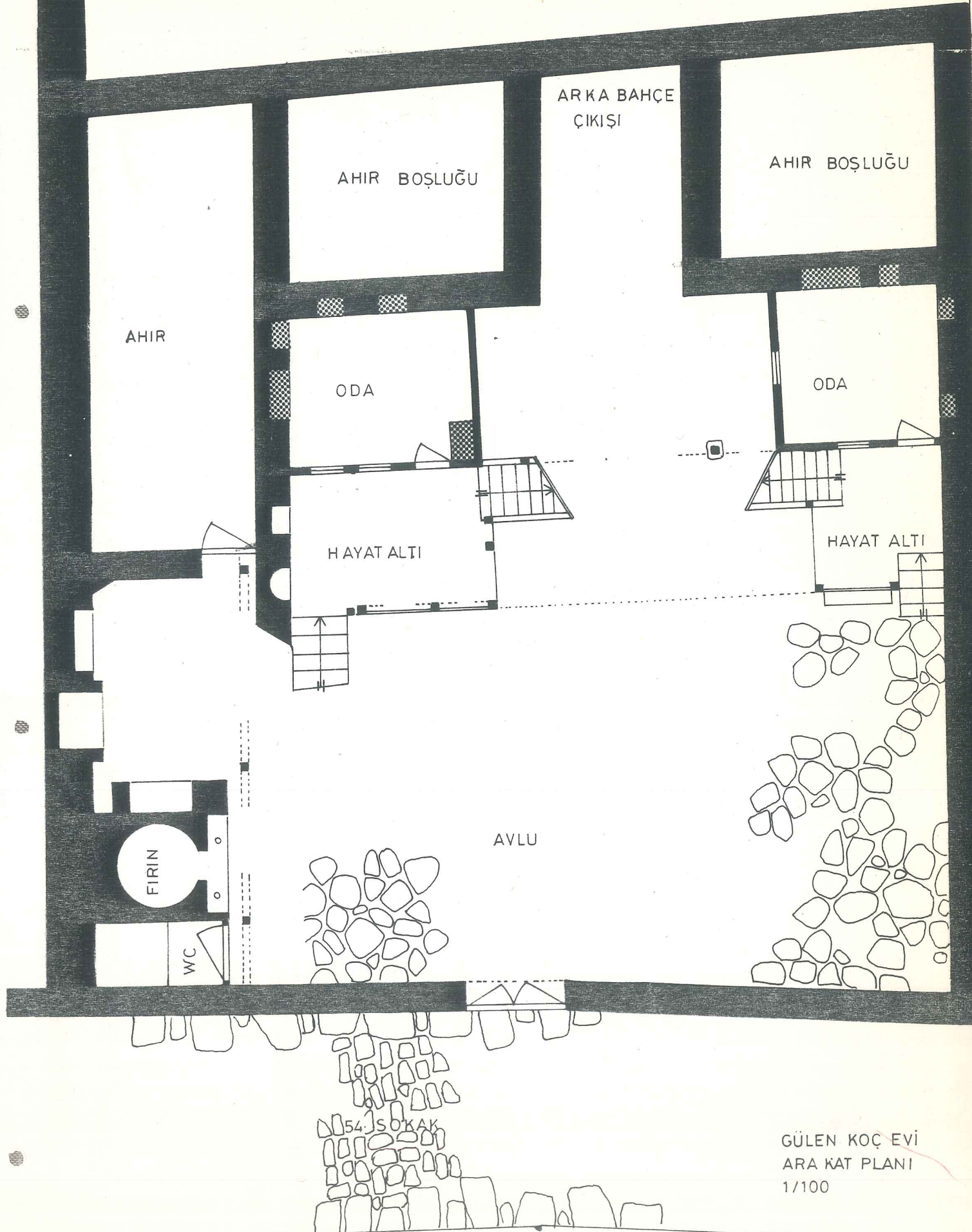
KÖŞK ODA

AVLU

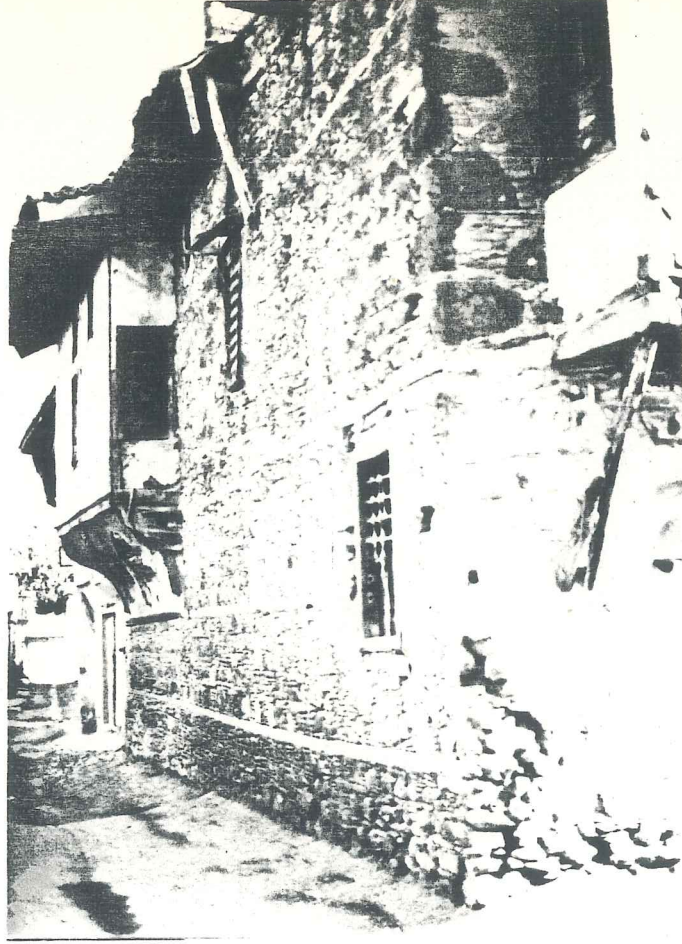
54. sokak

1. KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100

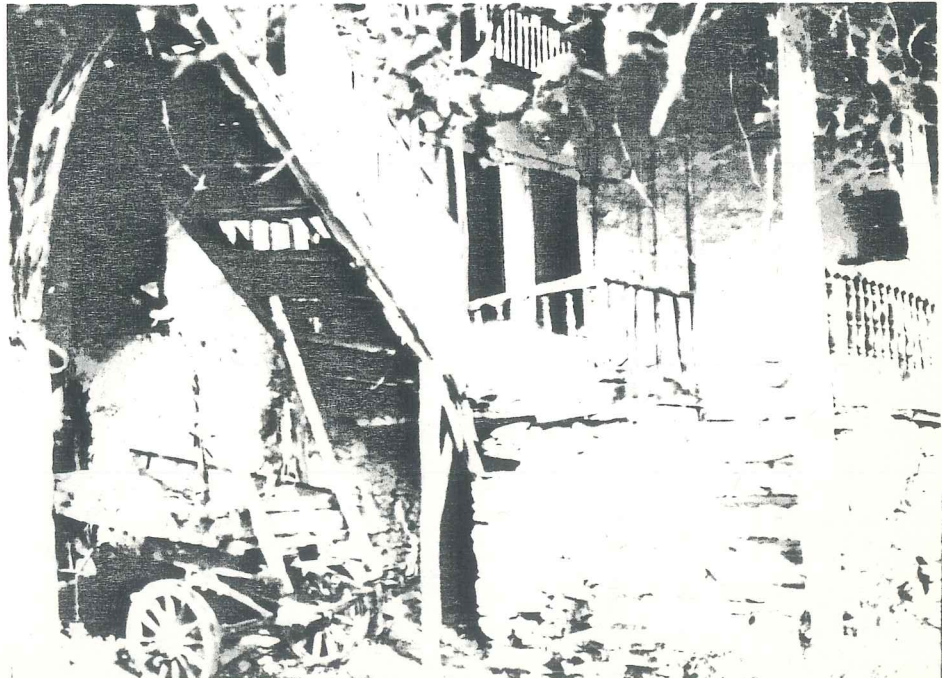
ARKA BAHÇE

GÜLEN KOÇ EVİ
ARA KAT PLANI
1/100

RESİM 16- Tamburacıların Mustafa Ağa Evi, 106. sokak cephesi.

RESİM 17- Tamburacıların Mustafa Ağa Evi
Avludan seki kısmının görünüşü.

TAMBURACILARIN MUSTAFA AĞA EVİ. (Seyit Ali Mahallesi
106,107. Sok. No:11)

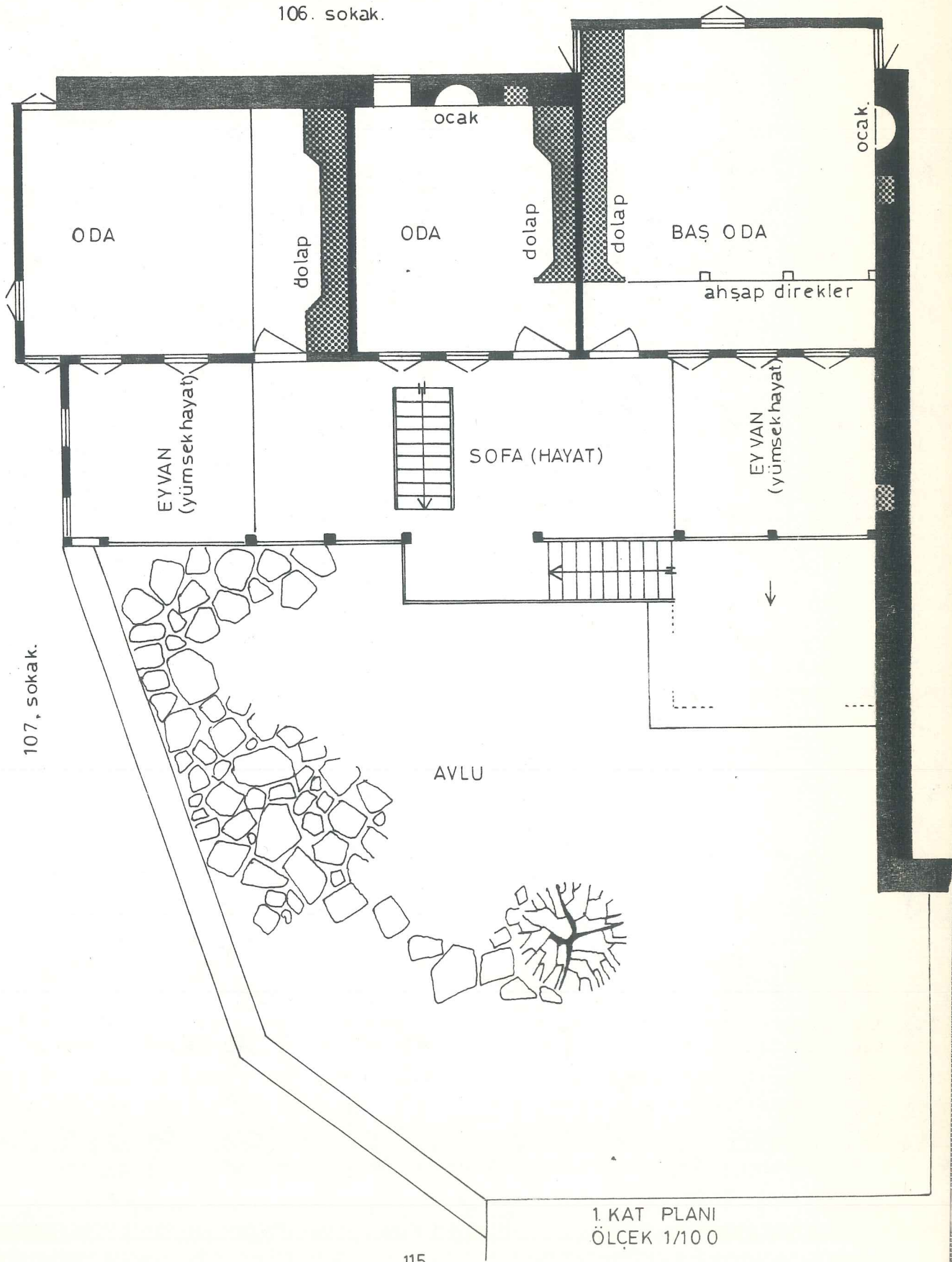
Açık sofalı, eyvanlı plan şeması vardır. Kâgir ve ahşap malzeme ile inşa edilmiş bu yapı; öncelikle korunması gerekli karakteristik Kula evlerinden birisidir. Hayatın bir kısmının ve 107. sokağa bakan odanın 1. kat döşemesi çökmüş durumdadır.

Binanın avlusuna iki kanatlı ahşap bir kapıyla girilmektedir. Zemin katta 2 ahır ve deposu olan binanın 1. katına iki ahşap merdivenle çıkılır. Merdivenlerden birisi hayatın ortasına çıkmakta olup strüktürü çökmüştür. 2.merdiven çift kolludur. Kayrak taşı kaplı olan 1. kolu ile "seki" kısmına ulaşılır. Zeminden 1.30,1.40 metre yüksekte olan ve özgün ahşap korkulukları bulunan bu kısımdan küçük bir odaya geçilir. Baş oda önündeki eyvanın altına gelen bu odada (hizmetçi odası olabilir) özgün bir dolap ve ocak vardır.

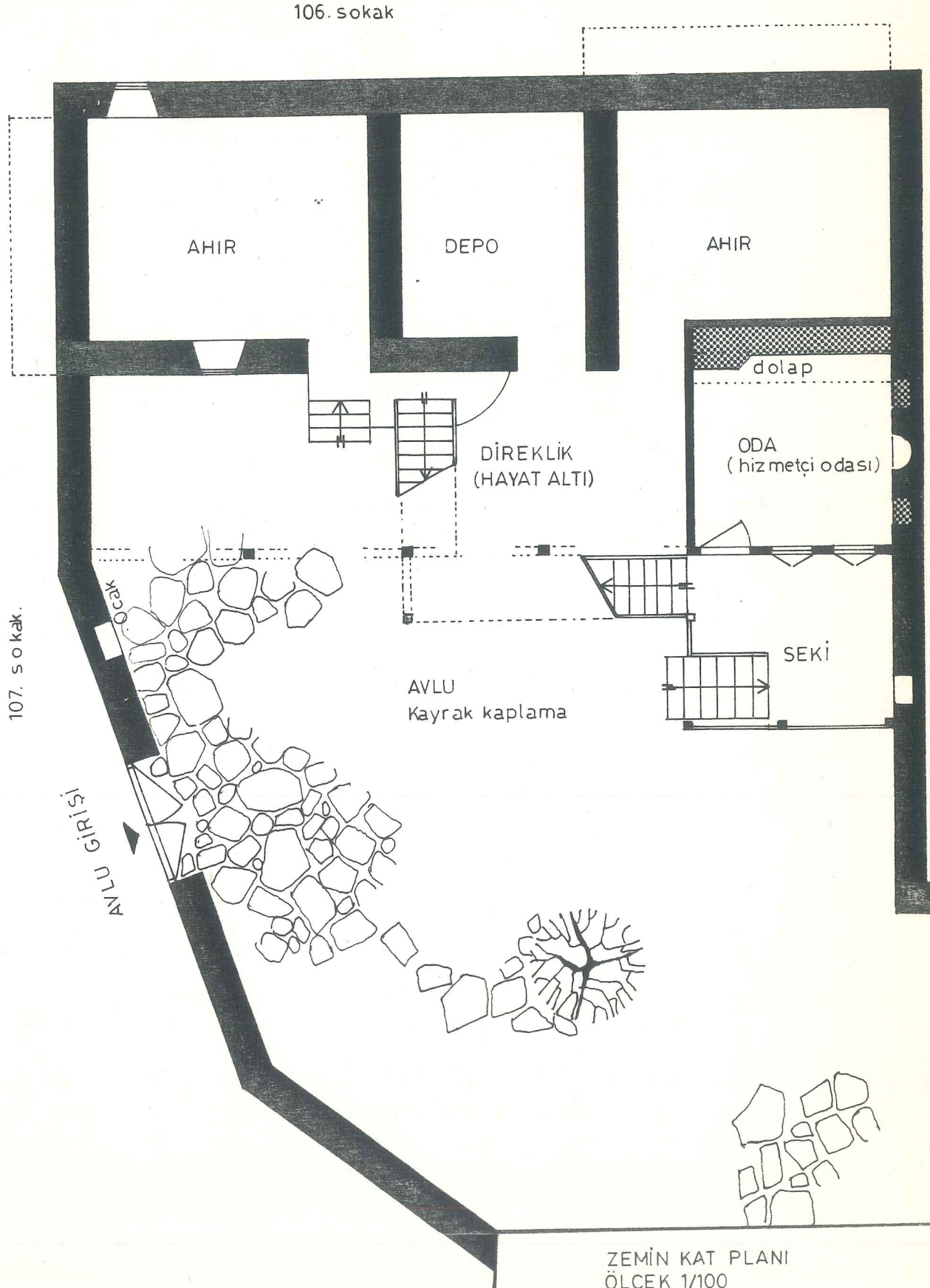
1. katta; 3 oda, orjinal ahşap dikmeli hayat ve hayatın iki ucunda eyvanlar yer almaktadır. 106. ve 107. sokağa bakan odaların çıkmaları ahşap eli bögründelerle taşınmakta olup sıvalı ve kireç badanalıdır.

Zemin kattaki pencereler demir parmaklıklı, 1. kat pencereleri ise ahşap kapaklı, ahşap parmaklıklılıdır. Baş odanın sokağa bakan cephesinde, diğer odaların hayat cephelerinde tepe pencereleri bulunmaktadır. Baş odadaki ahşap dolap, direk ve tavan kaplaması özgün niteliklidir. (107.sokağa bakan odaya girilemedi) (Resim36)

Kırma çatı geniş saçaklı olup ala turka kiremit ile örtülüdür.

TAMBURACILARIN MUSTAFA AGA EVI
AÇIK SOFALI,3 ODALI,2 EYVANLI TİP.
ENVANTER NO : 355
ADA:92
PARSEL;
Seyit Ali mahallesi 106,107.sokak, no11.

RESİM 18- 78. sokaktaki Kuşgözler Evi.

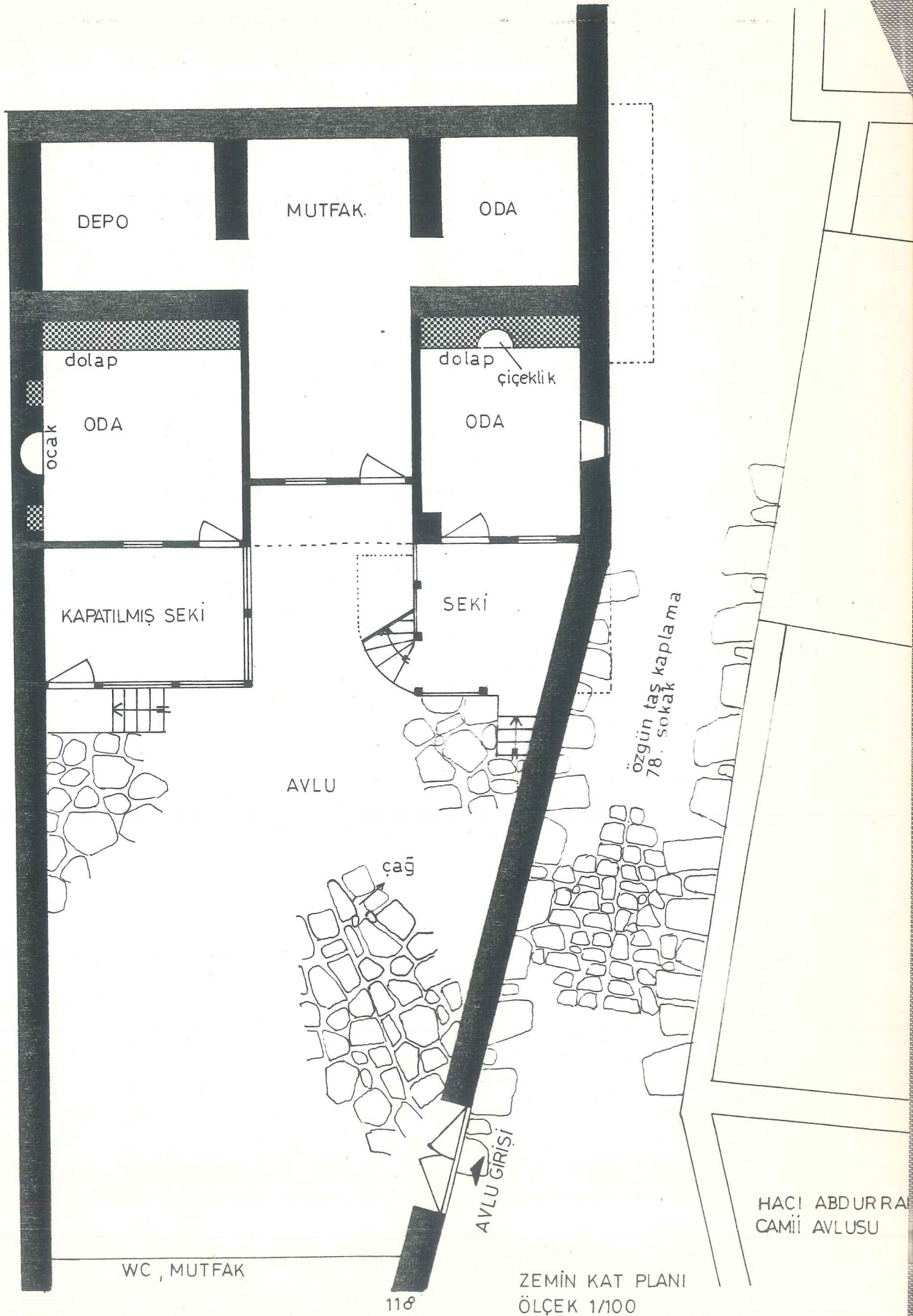
KUŞGÖZLER EVİ (Zaferiye mahallesi, 78. sokak, no:9)

Beyoğlu Evi ile aynı sokakta olan bu yapının zemin katı yığma taş, 1. katı ahşap karkastır. Yüksek taş duvarlarla çevrili avluya ahşap bir kapı ile girilmektedir. Avlunun bir ucunda mutfak, wc, depo kısmı bulunmaktadır. diğ er ucunda ise ev yer almaktadır.

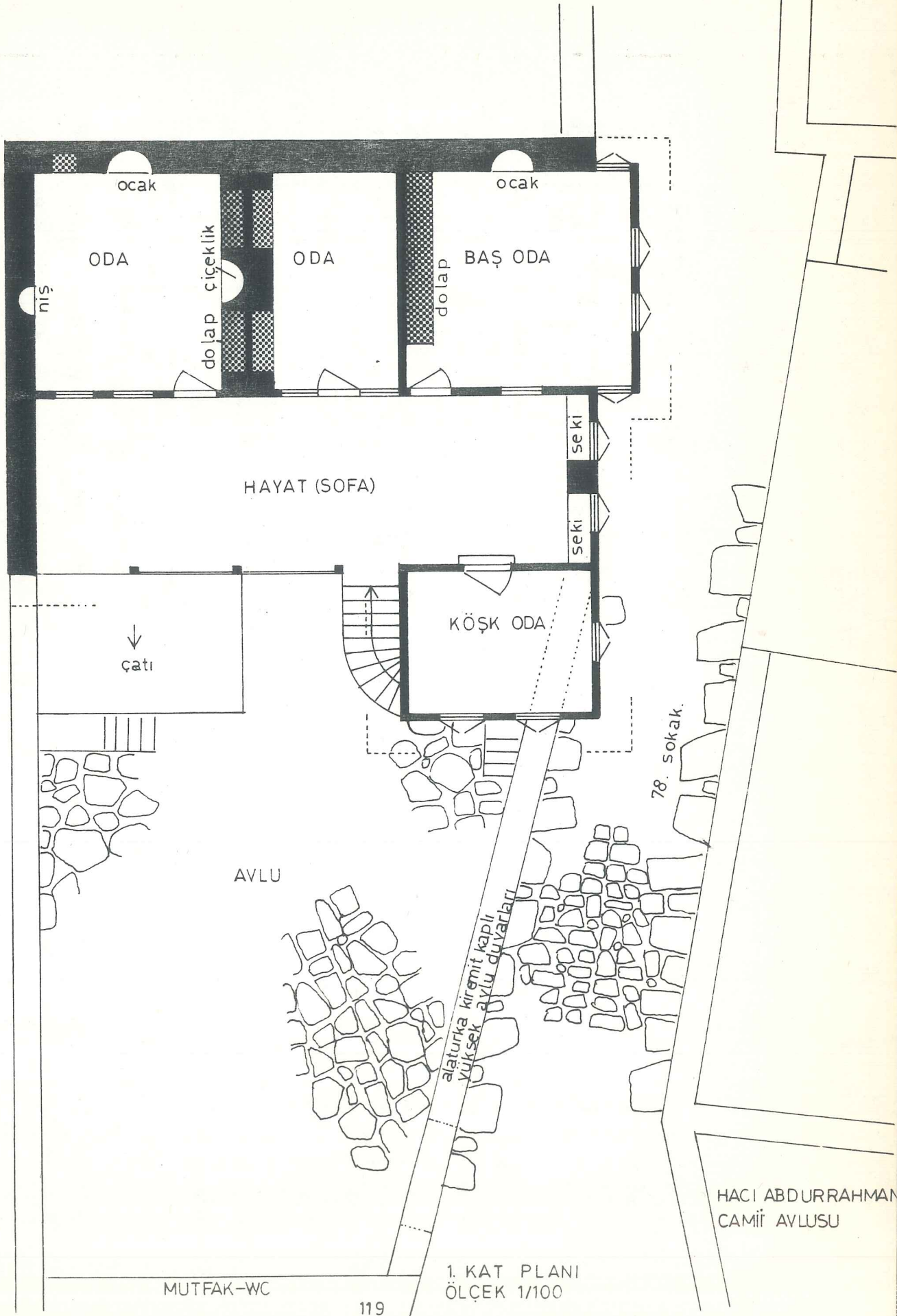
Zemin katta binanın iki tarafındaki odalar zemin den 75-80 cm. yükseltilmiştir. Bu odaların önünde ahşap direkli sekiler yer almaktadır. Bugün sekilerden biri kapatılarak oda şekline dönüştürülmüştür. Bu odaların ortasından avlu seviyesinden girilen kısımda, aslında ahır olarak yapılan, bugün mutfak, depo ve oda olarak kullanılan mahaller bulunmaktadır.

Özgün karakterini kısmen taşıyan sekiden ahşap bir merdivenle 1. kata çıkılır. 1. kat; 3 oda, hayat ve köşk odadan oluşmaktadır. Baş oda ve köşk oda sokağa çıkmalarla taşmışlardır. Hayatın ucunda köşk oda ile baş oda arasında sokağı oturarak seyretmek için alçak sekiler (Sedir) yapılmıştır. Hayat niteliksiz bir şekilde pencerelerle kapatılmıştır. Geniş saçaklı alaturka kiremitli kırma çatısı vardır.

KUŞGÖZLER EVİ
AÇIK SOFALI 3 ODALI, KÖŞKLÜ.
ENVANTER NO: 279
ADA : 59
PARSEL : 3
Zaferiye mahallesi, 78. sokak, no.9.

KUŞGÖZLER EVİ

Resim: 19 Tamburacılar evi. 106.sokak
görünüşü.

TAMBURACILAR EVİ: (Seyit Ali Mahallesi 106.sokak,No:23)

Simetrik bir planı olması gereken yapının yarısı tek katlı yarısı iki katlıdır. 1.katın yarısı yıkılmış, ve bir daha yapılmamıştır. Diğer bütün evler gibi zemin kat ve beden duvarları taş, diğer kısımlar ahşaptır.

Binanın tek katlı olan giriş kısmı sokaktan 70, 75 cm. kadar yüksektedir. Girişin iki yanında birer oda, önünde ise ahşap direklik kısmı yer alır. Direklikten ahşap bir merdivenle 1.kata, hayata çıkılır. Hemen bu merdivenle yanından başlayan kayrak taşı kaplı ikinci bir merdivenin yanından başlayan kayrak taşı kaplı ikinci bir merdivenle yaklaşık 110-120cm. aşağıya avlu konuna inilir.

Bilen bu zemin katta 3 oda vardır. Odalardan biri oturma, biri kiler, biride banyo mutfak amacıyla kullanılmaktadır.

1. kat iki oda ve odaların önünde yer alan hayattan ibarettir. Hayatın baş oda tarafındaki ucunda eyvan yer alır. Eyvanın avlu tarafı taş duvarla örtülmüştür. Baş oda ve diğer oda sokağa farklı genişlikteki çıkıntılarla taşınmışlardır. Çıkıntılar bağdadi kaplı olup, eğrisel yüzeyleri sıvalıdır.

Oda kapıları özgün karakterde, ahşap, kemerli oymalı ve geçmelidir. Baş odanın oturma kısmı ahşap sütunlu bir seki ile giriş kısmından ayrılmıştır. (Resim 38) Sütun başlıkları ahşap oymalıdır. Baş oda tavan kaplamasının ortası kare biçiminde yükseltilmiş olup çıtalarla geometrik şekiller oluşturulmuştur. Karenin tam ortasında bir ayna vardır. (Resim 69) Ocak, ahşap davlumbazlıdır. Davlumbaz oyu olarak işlenmiş olup, cevizdendir. (Resim 72) Pencere ahşap kapaklı, ahşap parmaklıklıdır. Pencere üstlerinde alçı tepe pencereleri vardır. Zemin kattaki pencerelerden birisi ahşap kapaklı olup diğeri demir parmaklıklıdır.

Hayatın üzerini kapatan çatı ve saçaklar kaplamasızdır. Çatı alaturka kiremitle örtülmüştür.

ŞİŞMANLAR
EVİ

AÇIK SOFALI, 4 ODALI, EYVANLI
ENVANTER NO: 358
ADA: 99
PARSEL: 14
Seyit Ali Mah. 106 sok. no 23.

106. SOKAK
(Asfalt kaplama)

saçak

BAŞ ODA

gusul
hane

EYVAN
(SEKİ)

muhdes
duvar.

ODA

HAYAT

TEK KATLI KISIM
1.Kat yıkılmış, bu
yüzden üzeri çatı ile ör-
tölmüştür.
Nokta nokta belirtilen
kısımlar olması gere-
ken plan semasını
gösterir.

GİRİŞ KATI

KELEŞLER
EVİ

1.KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100
REFERANS Y. ÜNİVERSİTESİ
AYŞEGÜL BELBEK

106. SOKAK.
ASFALT KAPLAMA

TAMBURACILAR
EVİ GİRİŞİ

ŞİŞMANLAR
EVİ

KELEŞLER
EVİ

KİLER

MUTFAK-
BANYO

ODA

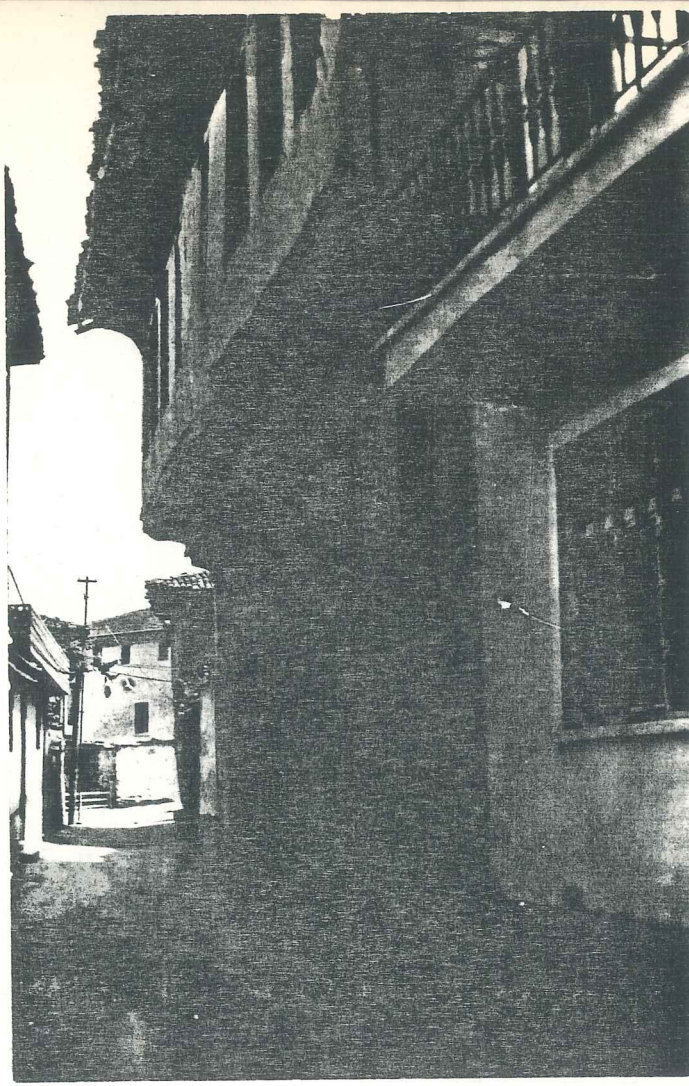
ODA

HAYAT ALTI

ODA

AVLU

TAMBURACILAR EVİ
ZEMİN KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/100

RESİM 20 - 101 Envanter No'lu Ev, 57. Sokak giriş cephesi. Sokağın sonundaki cami Eski Cami'dir.

101. ENVANTER NO'LU EV. (Akgün mahallesi, 57. sokak, no:6)

3 katlı bir yapı olup 2. katı açık sofalıdır. Beden duvarları ahşap hatıllı, karataş ve kayrak taşı ile karışık moloz örgülüdür. Taş duvar yüzeyleri 1. hatıla kadar sıvasız bırakılmış olup 1. hatıldan yukarıdaki kısımlar derzli sıvama sistemi ile sıvanmıştır. 2. kat duvarları (Yan duvarlar hariç) ahşap karkas sistemden oluşmaktadır.

Çift kanatlı, ahşap bir kapı ile evin içine girilmekte, üstü açık ahşap merdivenlerle 1. ve 2. kata ulaşılmaktadır.

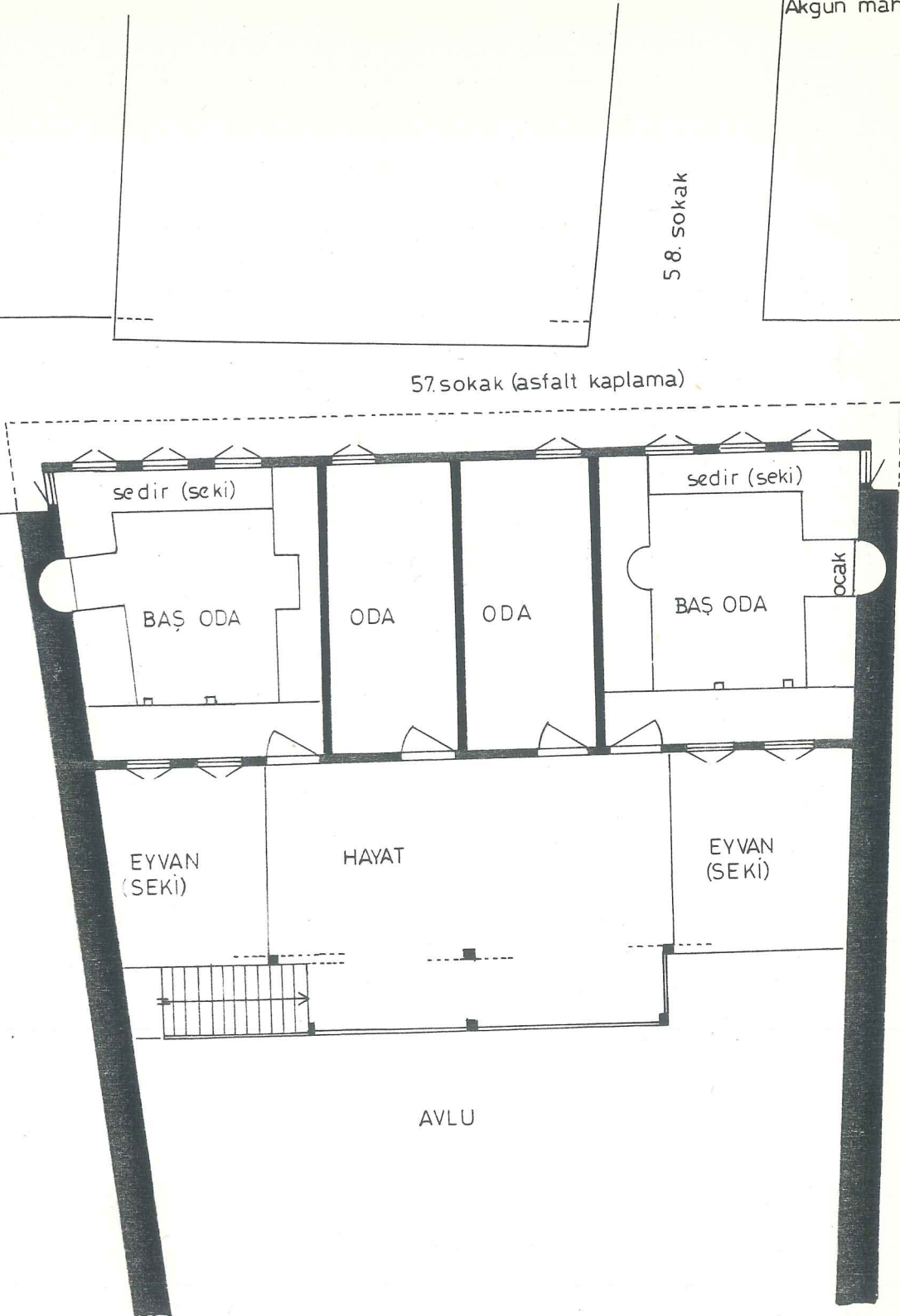
2. katta yapının güneyinde açık bir sofa (hayat) yer almaktadır. Hayatın kuzey tarafında hayata açılan 4 oda bulunmaktadır. Hayatın 2 ucunda ise eyvanlar vardır. (y msek hayat) Hayatın iki ucunda bulunan odalardaki dolaplar ve ocaklar özgün karakterlidir.   l  düzende açılmış bulunan oda pencereleri ahşap kapaklı ve oymalı korkulukludur.

2. kat bütün sokak boyunca çıkmalıdır.  ıkmanın altı ters armudi biçiminde ba dadili bir dolgu ile kapatılmıştır. Geniş sa a ın altını kapatan eğrisel, üçgen kesitli, ba dadili dolgu bütün sokak cephesi boyunca s k lm   ve çatı konstrüksiyonu açığa çıkmıştır.

1. kat pencerelerinden ikisi kapatılmış,    kulanılmaktadır. Kullanılan pencerelerden ikisi karakteristik özelliklerini taşımakta olup, oymalı ahşap parmaklıklıdır.

 atı; kırma çatıdır.  n ve arka cephe kısımları geniş saçaklıdır. Alaturka kiremitle kaplanmıştır.

101 ENVANTER NOLU EV
AÇIK SOFALI 4 ODALI TİP
ADA: 33
PARSEL: 13,14
Akgün mahallesi, 57.sok., no 6.

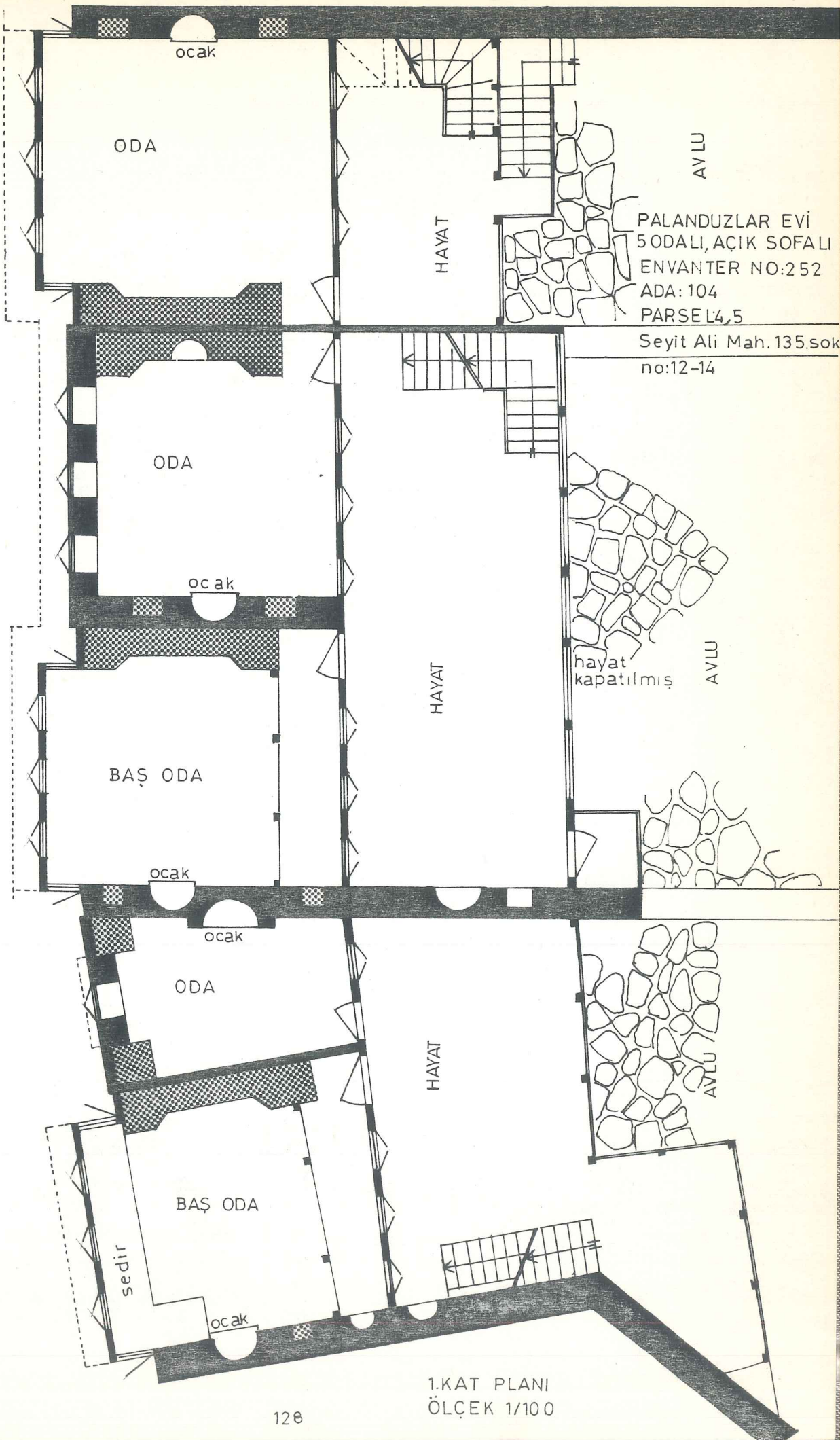

2.KAT PLANI
ÖLÇEK 1/100

RESİM 21- Palanduzlar Evi, Seyit Ali Mah.
135. sokak.

252. SOKAK
(ASFALT KAPLI)

Resim: 22 43.Sokak Behiye Çil Evi, Eski Camii ve Çukur çeşme.

BEHIYE ÇİL EVİ: (Akgün Mah. 43-44.sokak,No:11)

İki katlı avlulu bir yapıdır. Yapının temel ve beden duvarları taş olup, 1.kat ahşap karkas strüktüre sahiptir. İki kardeşin yaptırdığı 2 ayrı evin birleşmesinden oluşmuştur. Plan şeması bu yüzden değişiktir. 1. katta 2 ayrı evin hayatları birleştirilmiştir. Zemin kattaki ortak direklik kısmına (Hayat altı)yine ortak, kemerli, ahşap kanatlı bir kapıdan girilir. Zemin katta 3 odası ve kileri olan yapının üst katında 5 odası vardır. Direklikten 1. kata ahşap bir merdivenle çıkılır. Baş oda ve eyvanın çıkmaları ahşap eli bögründelerle desteklenmiştir. pencereler ahşap kapaklıdır. Ayrıca pencere içlerinde (1.Evde) profilli ahşap korkuluklar vardır. 2. eve göre daha karakteristik olan 1. Evin odalarındaki dolaplar ve ocaklar özgün niteliklidir. Çatı alaturka kiremit ile örtülü geniş saçaklıdır. Mutfak ve wc avlunun içinde binaya bitişik muhdes ilavelerdir.

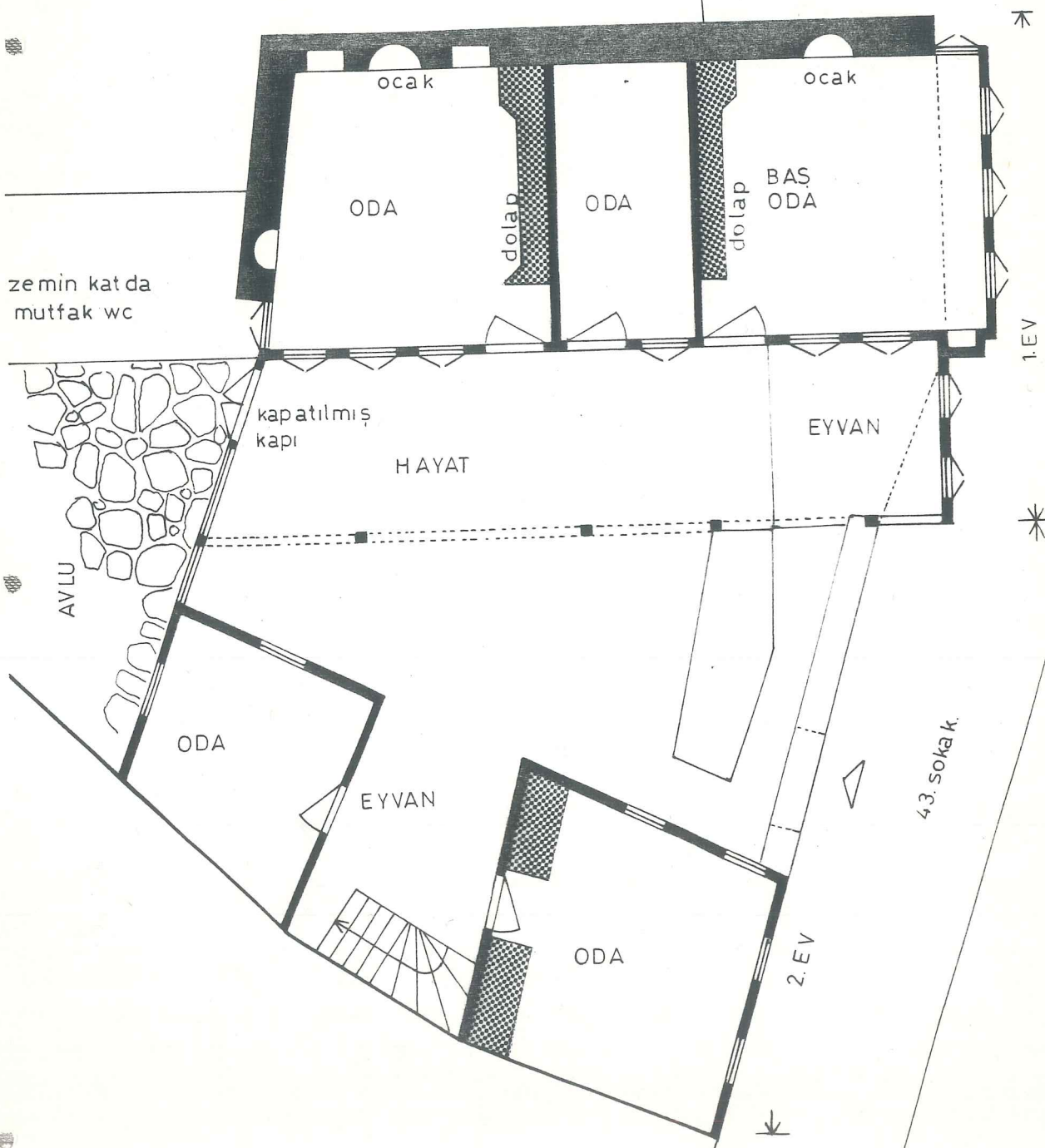
44. sokak

ÇUKUR
ÇEŞME

BEHİYE GİL EVİ
ENVANTER NO.69
ADA 41.

PARSEL:9

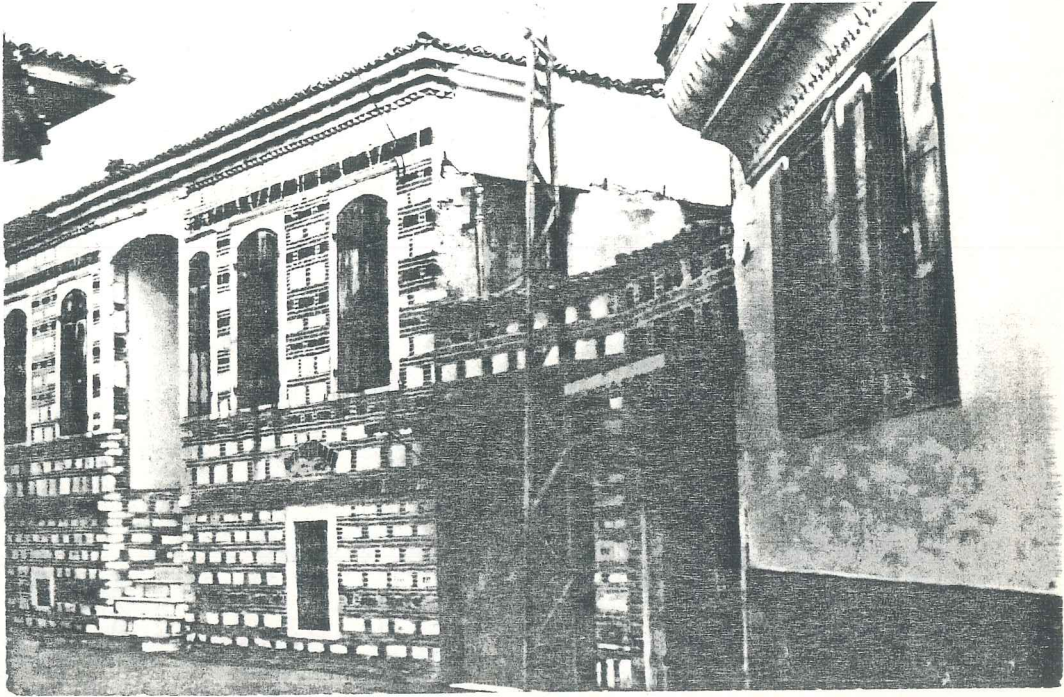
Akgün mahallesi, 43., 44.sokak, no 11.

KAPALI SOFALI EVLER.

RESİM 23- Zaferiye Mah. 70. sokak görünüşü.
Beyazoğlu Evi.

RESİM 24- Beyazoğlu Evi yanındaki 311 envanter
nolu ev.

BEYAZOĞLU EVİ : (Zaferiye Mahallesi,70. Sok. No.8/A)

Az rastlanan bir plan şemasına sahiptir. 1860 yılında yapılan binanın 70. sokak cephesinde mavi-beyaz kalem işleri vardır. 2 normal kat ve bodrum kat-tan ibaret olan yapının 3. normal katı yıkılmıştır.

Giriş katına 70. sokaktan 3.rıhtlı,mermer basa-maklı bir merdiven çıkılarak ulaşılır. Giriş kapısının iki yanında mermer sütunlar bulunmaktadır. Merkezi bir sofanın etrafında 4 oda ve 3 eyvan yer alır. Mutfak ve tuvalet evin içindedir. Tavanlar çıtalı, şömineler alçı davlumbazlıdır. Giriş katı pencereleri sürme, ahşap ka-paklıdır.

1. Kata çıkan ahşap merdivenler batı eyvanının içinde yer alır. Bu katta aynı plan şemasına sahiptir. Girişe göre iki yandaki odalar sokağa çıkmalarla taş-mışlardır. Doğu eyvanı sonradan kapatılarak mutfak ha-line dönüştürülmüştür. Pencereler; sürme, renkli camlı, demir kapaklıdır.

Bodrum Katta 2 tane şarap küpü bulunmaktadır. Kırma çatısı alaturka kiremit ile kaplıdır. Binanın strüktürel bakımdan onarıma pek fazla ihtiyacı yoktur.

ZEMİN KAT PLANI

KULA
MERK
BEYAZ
RÖLÖ
ÖLÇE
ZAFERİYE
70.50KAK
YILDIZ
MİMARL
RÖLÖV
ANA BİL
LİSANS US
VE ARAŞTIR
YÖNETE
M
HAZIRL

70.50KAK

10 NOLU EV KAPISI

BEYAZÖZÜLÜ EVİ
KAPISI NO 8/A

SOKAKKAP

8 NOLU BEYAZÖZÜLÜ EVİ GİRİŞ KAPISI

70.50KAK
ASFALT KAPLAMABEYAZÖZÜLÜ EVİ YAN
BAHÇE GİRİŞİ

ahşap bantçer kapağı

kızılca dolgu

YANI BAHÇE
motos dolguYANI BAHÇE
Dış yer yer kayrak
kaplamaARKA BAHÇE
Dış yer yer kayrak
taşı kaplama

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

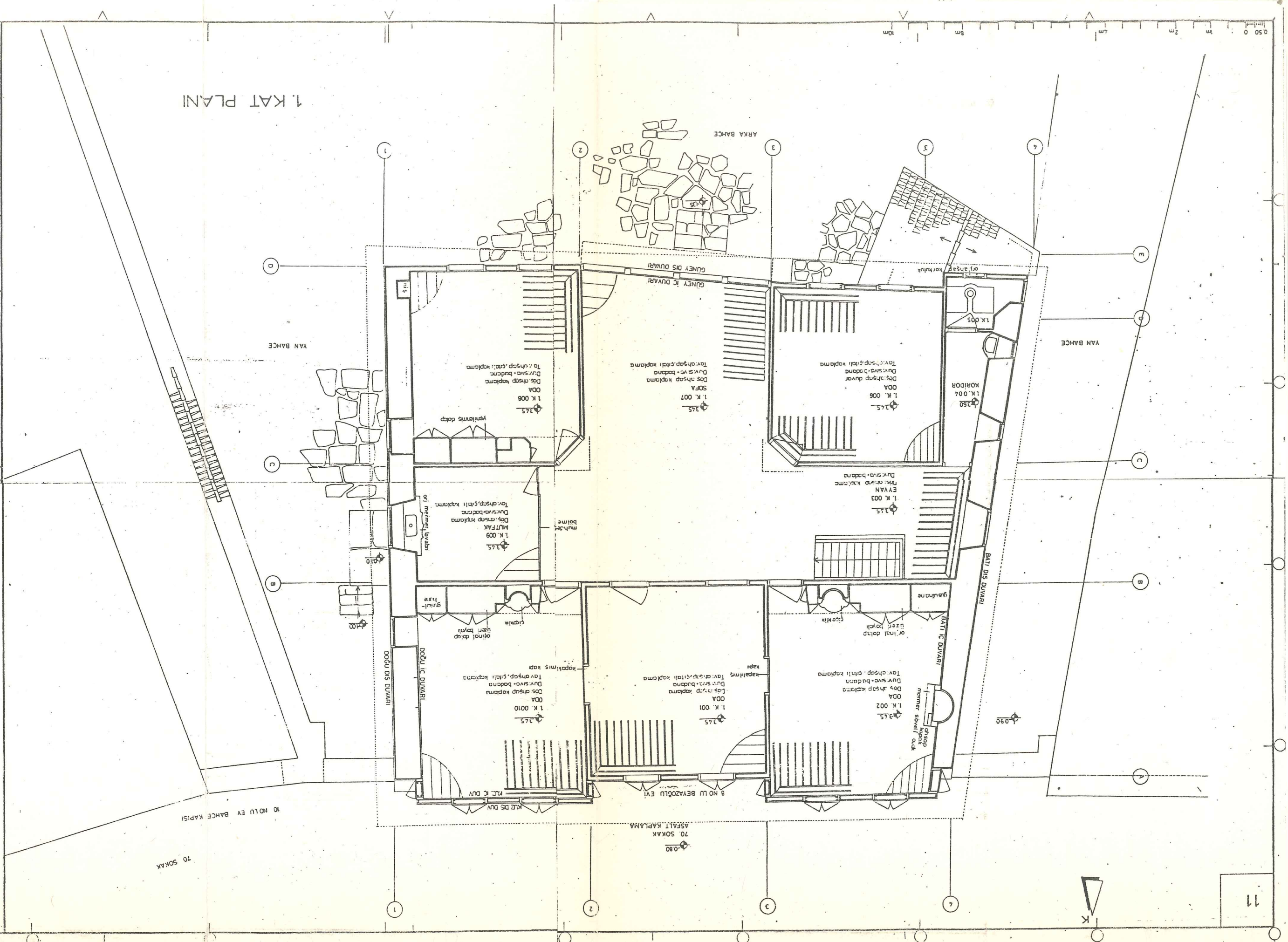
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

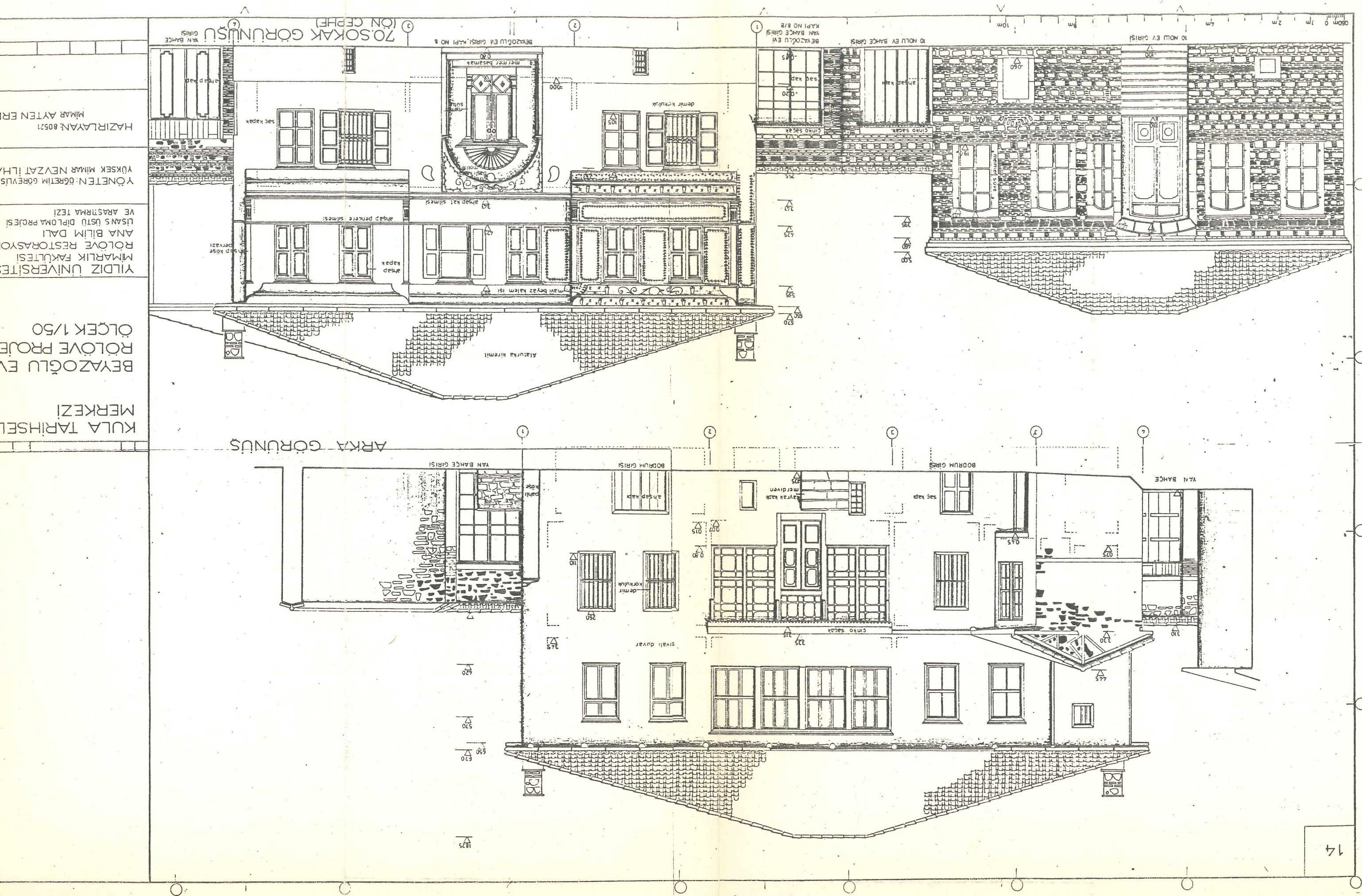
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

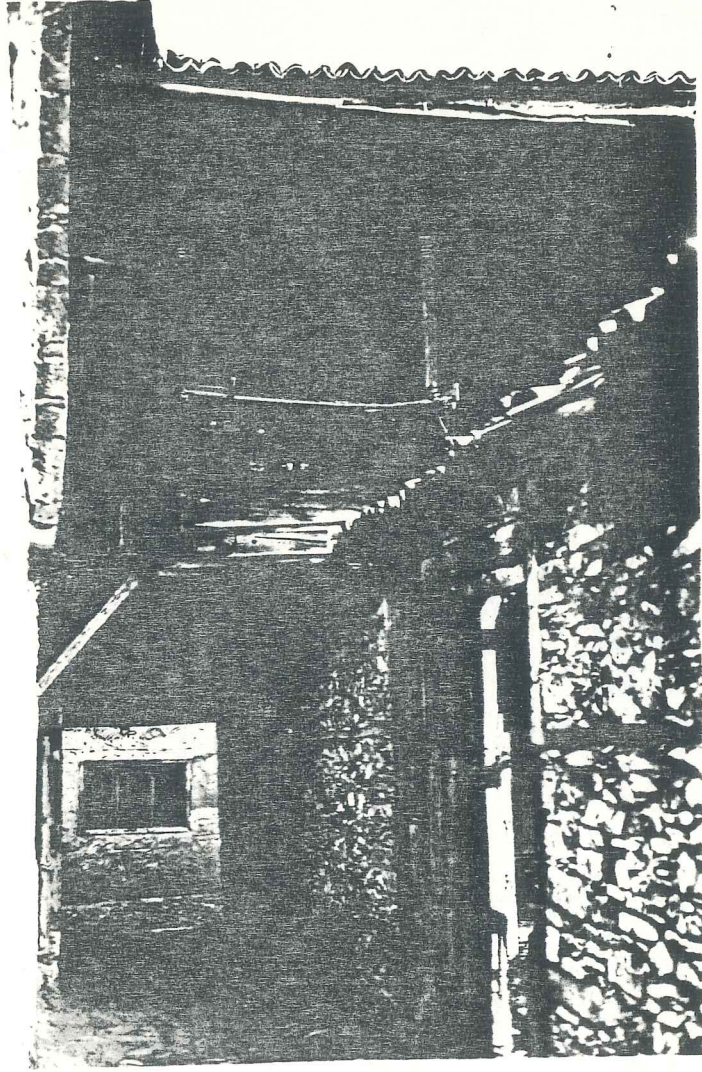
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

11 12

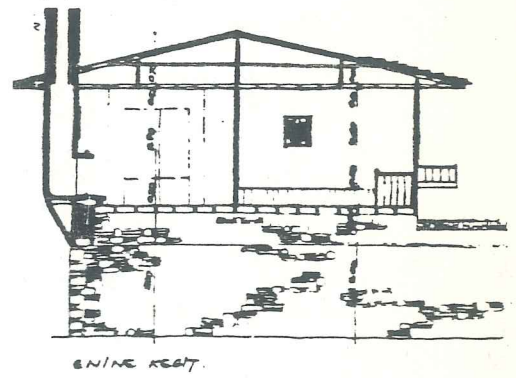
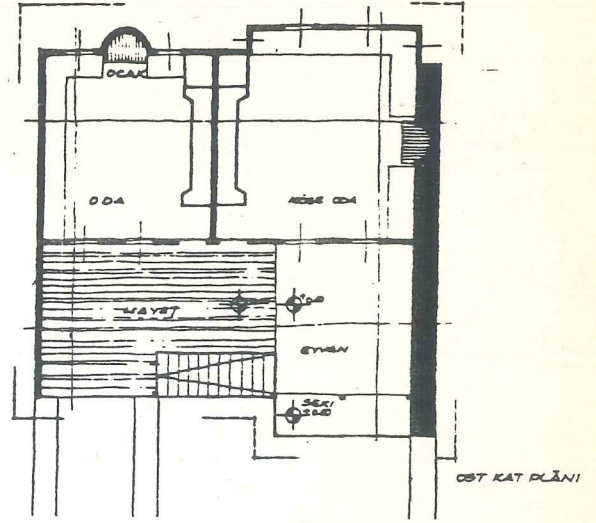
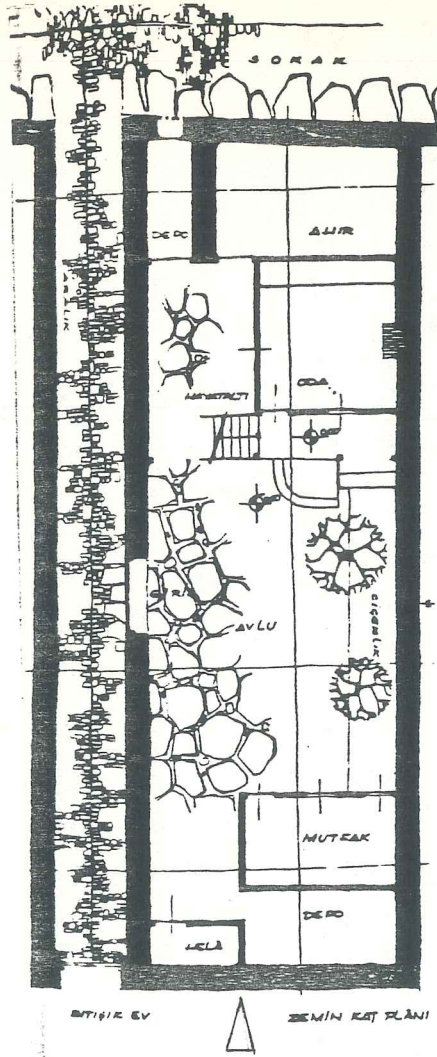

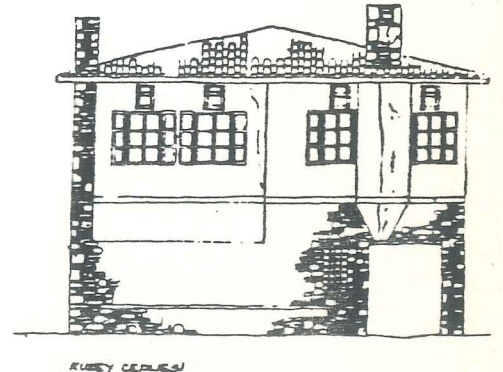
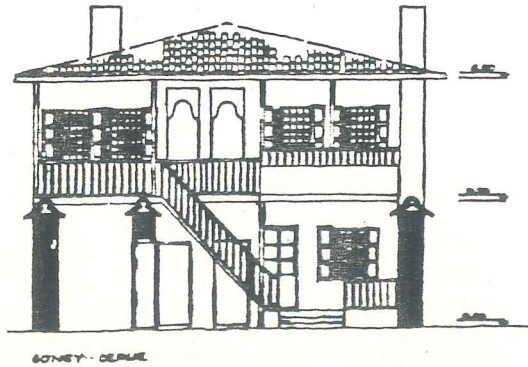
YILMAZ TOSUN EVLERİ

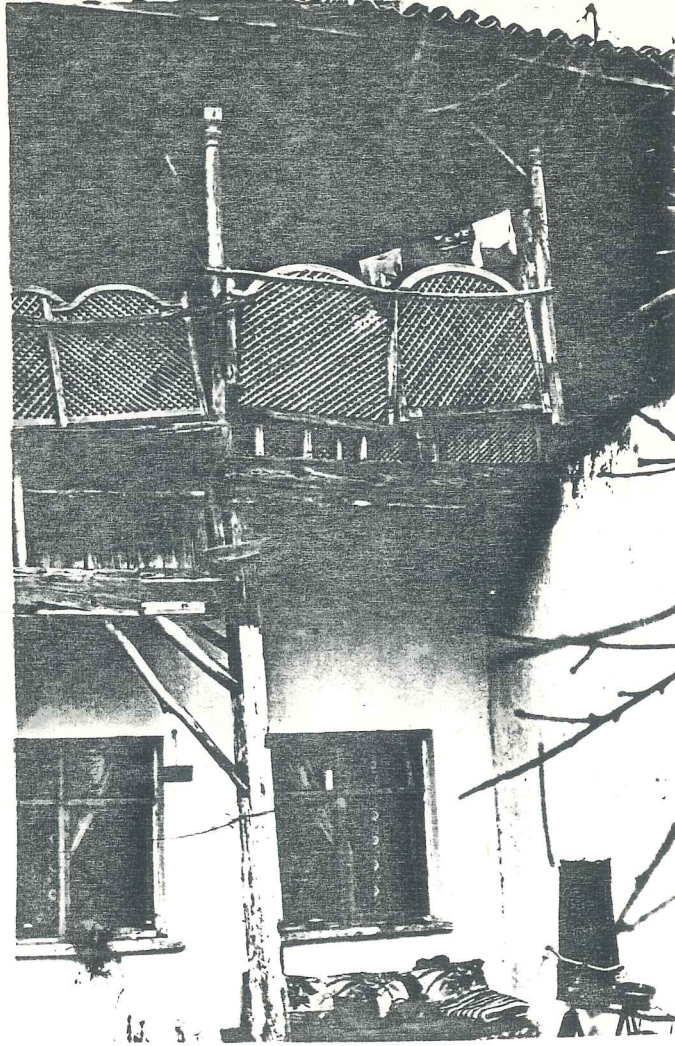
RESİM 25- Hocacılar Evi ve altından
geçen çıkmaz sokak.

ŞEMA 14
HOCACILAR EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI, EYVANLI TİP
ENVANTER NO 194
ADA: 114
PARSEL: 23
Camii Cedit Mah. 127. sok. no 9.

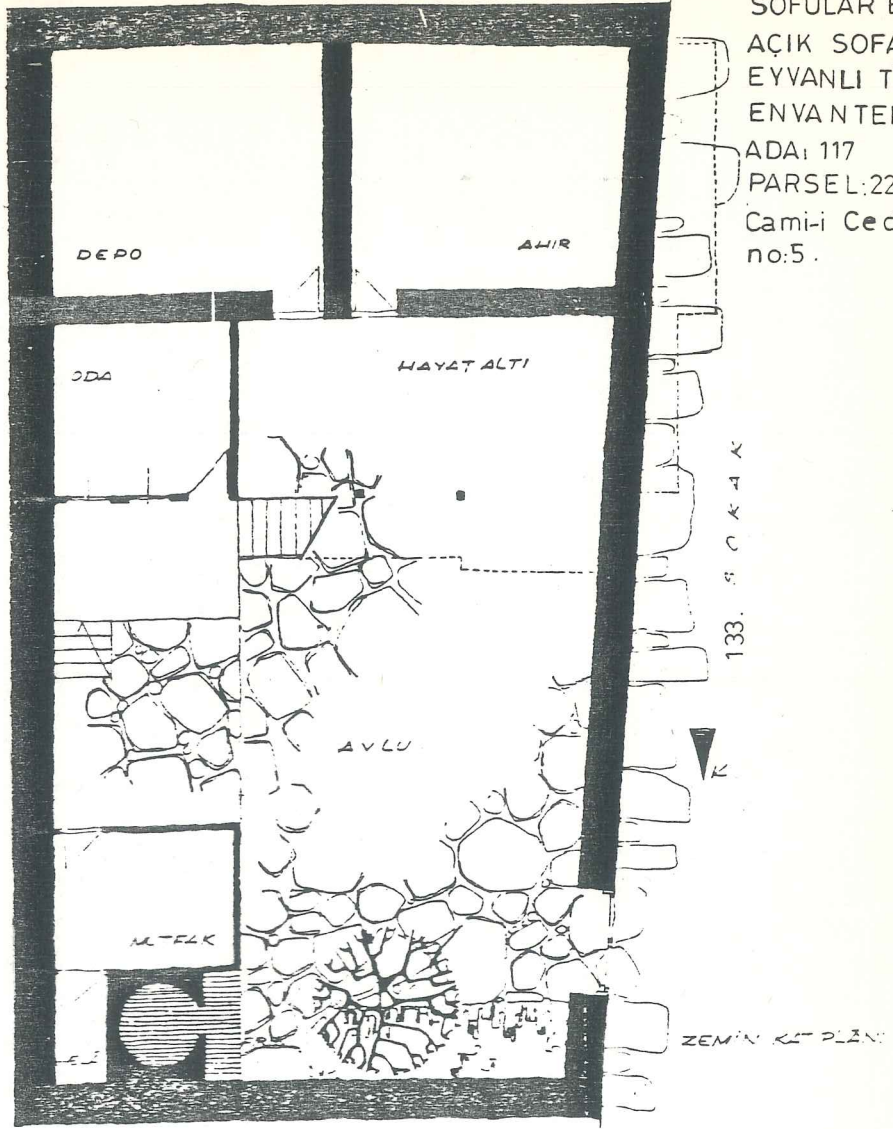

0 1 2 3 m

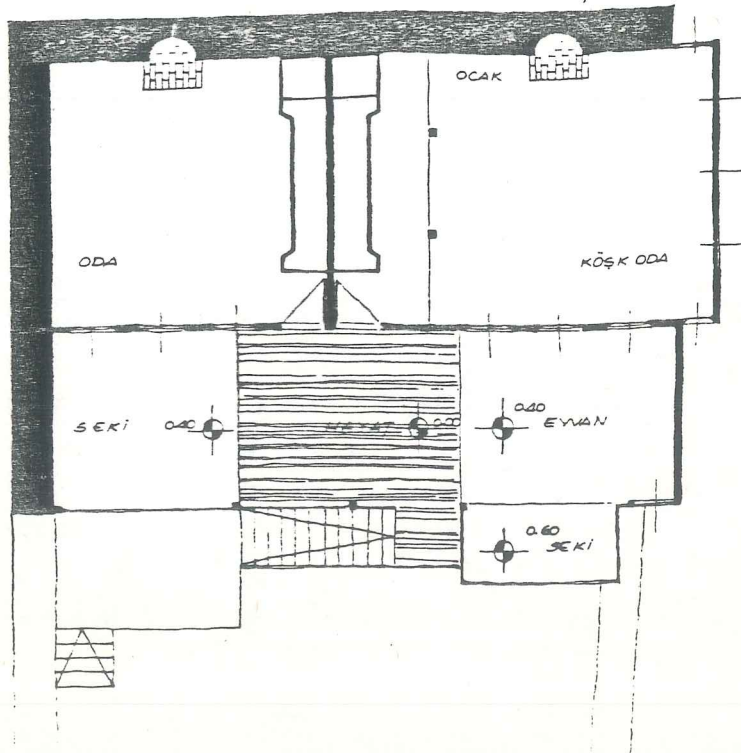

RESİM 26-Sofular Evi avlu görünüşü.

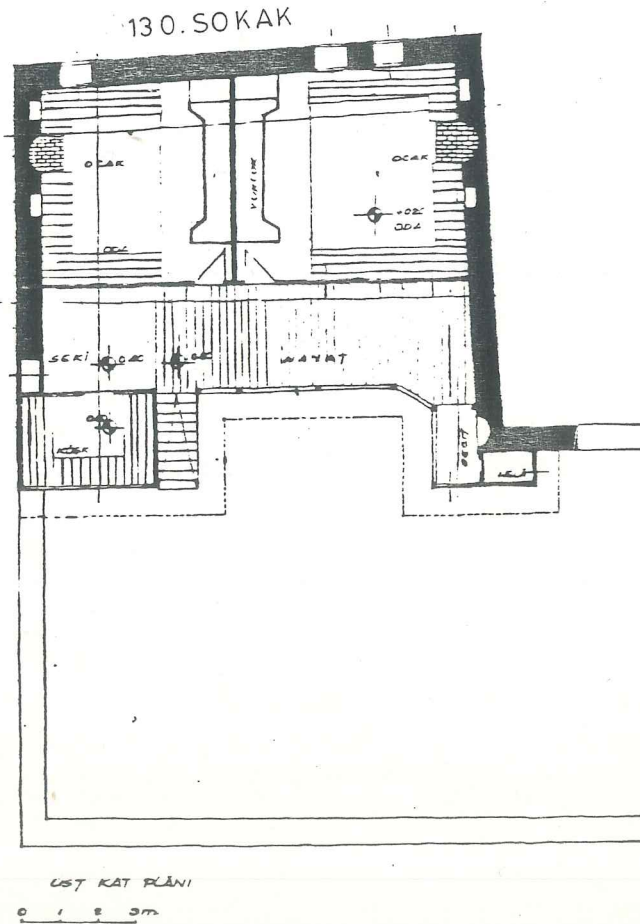
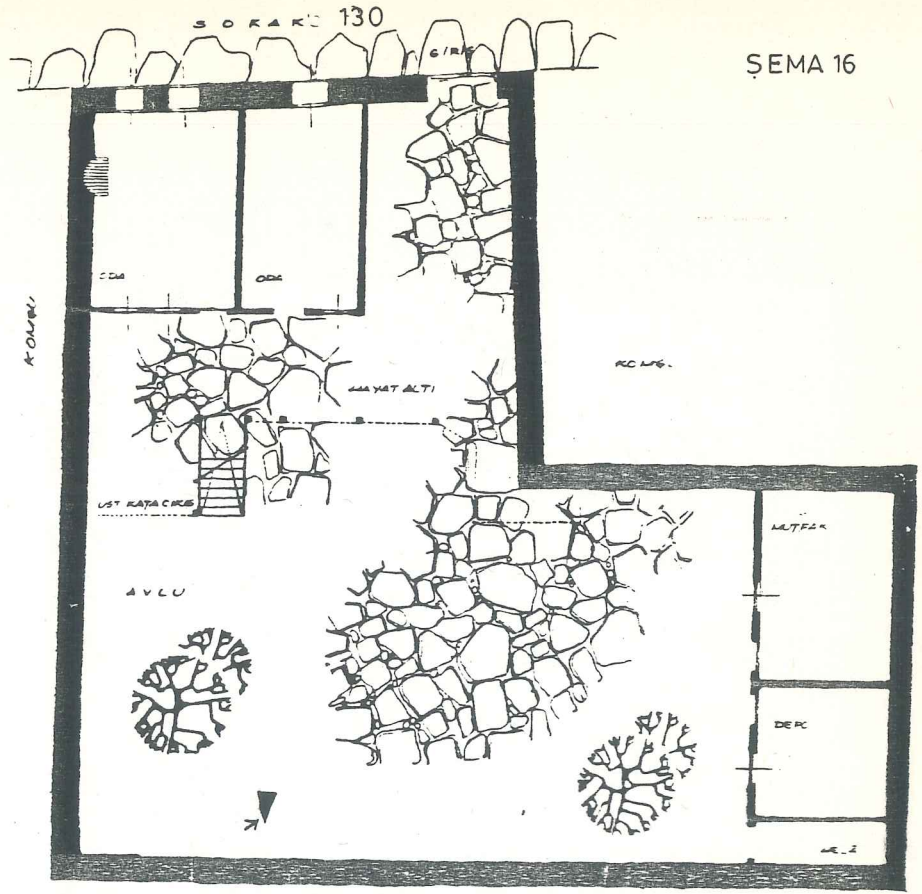
ŞEMA 15
ŞOFULAR EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI,
EYVANLI TİP
ENVANTER NO: 207
ADA: 117
PARSEL: 22
Cami-i Cedit mah. 133. sokak
no: 5.

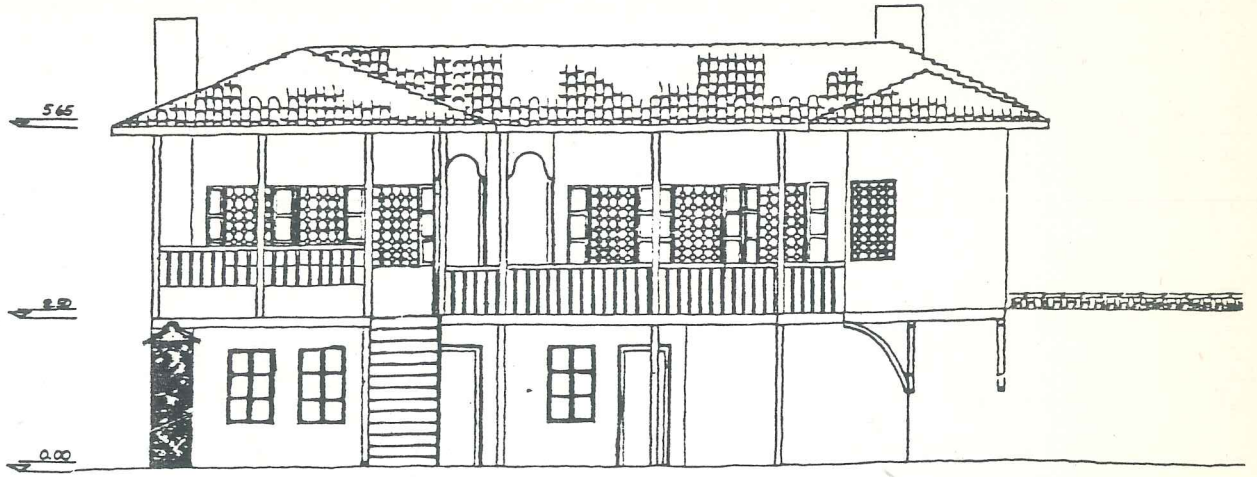
ŞOFULAR EVİ ZEMİN KAT PLANI

ŞOFULAR EVİ 1. KAT PLANI.

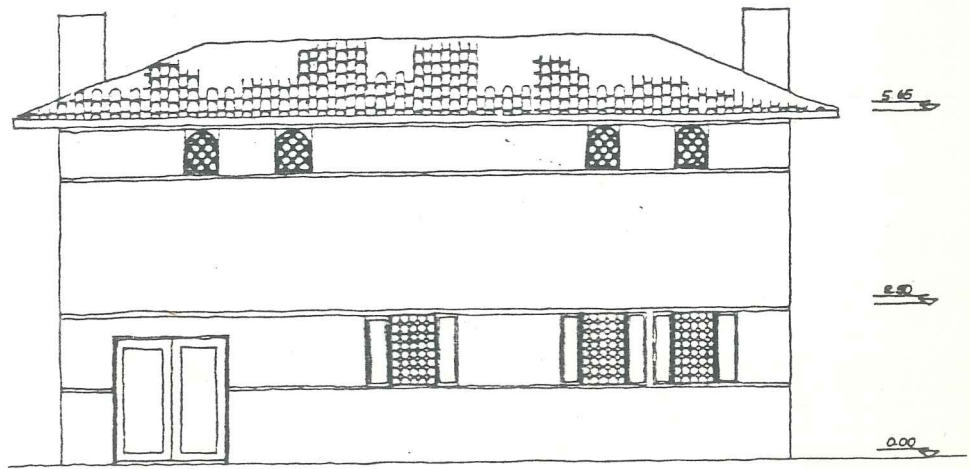
ÇOLAKLAR EVİ
AÇIK SOFALI 2 ODALI,
EYVANLI, KÖŞK ODALI TİPİ
ADA: 121
PARSEL: 17
Camii Cedit Mah. 130. sok. no: 17
ENVANTER NO: 200

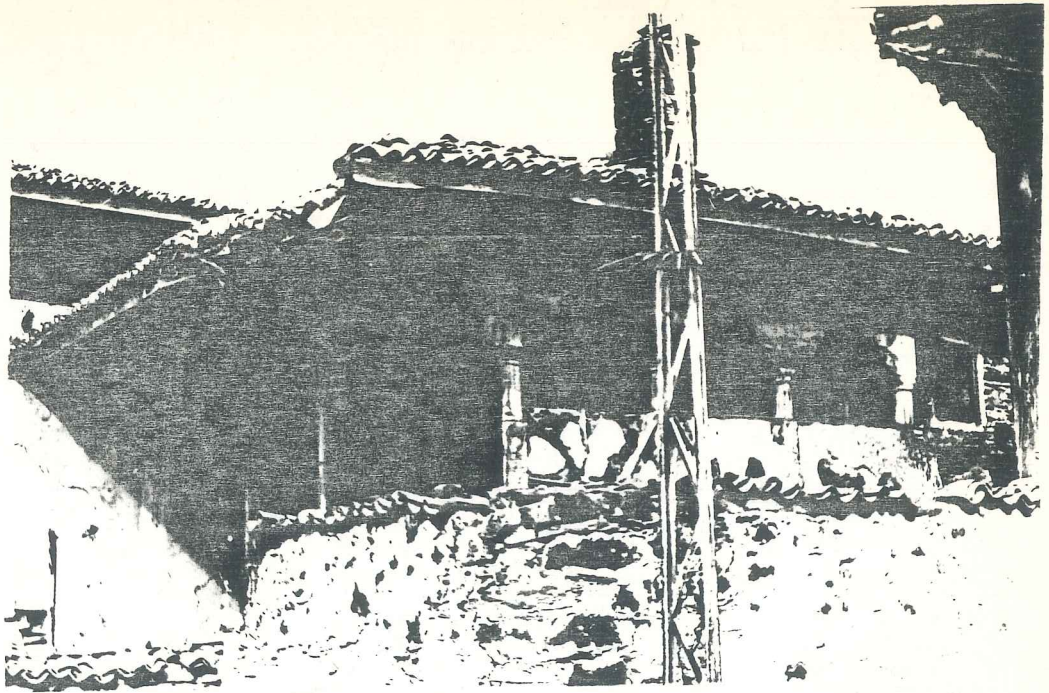
AVLU CEPHESİ

0 1 2 3 m

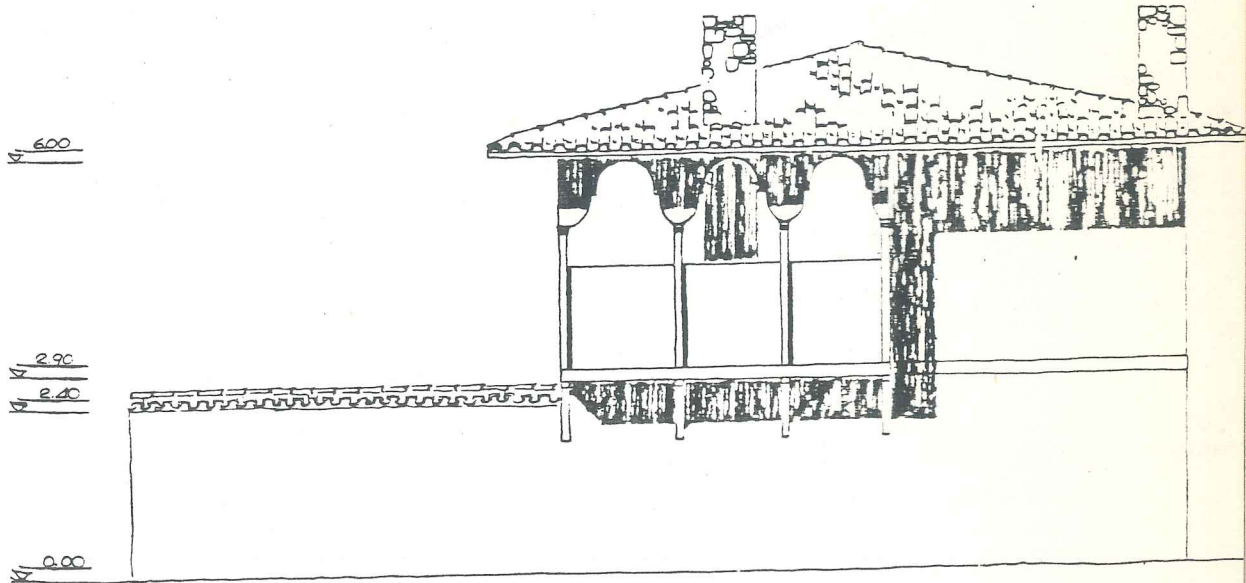
ÇOLAKLAR EVİ

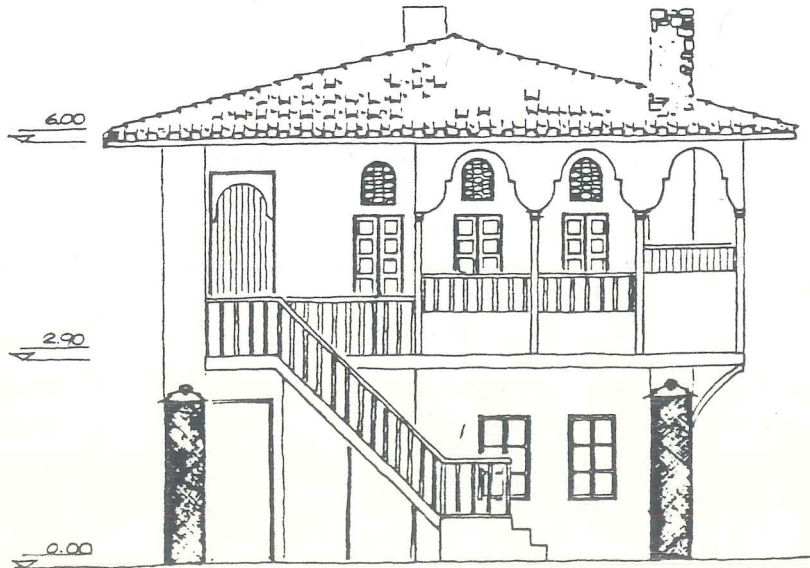
SOKAK CEPHESİ

RESİM 27- Kızıklar Evi, 131. sokak görünüşü.

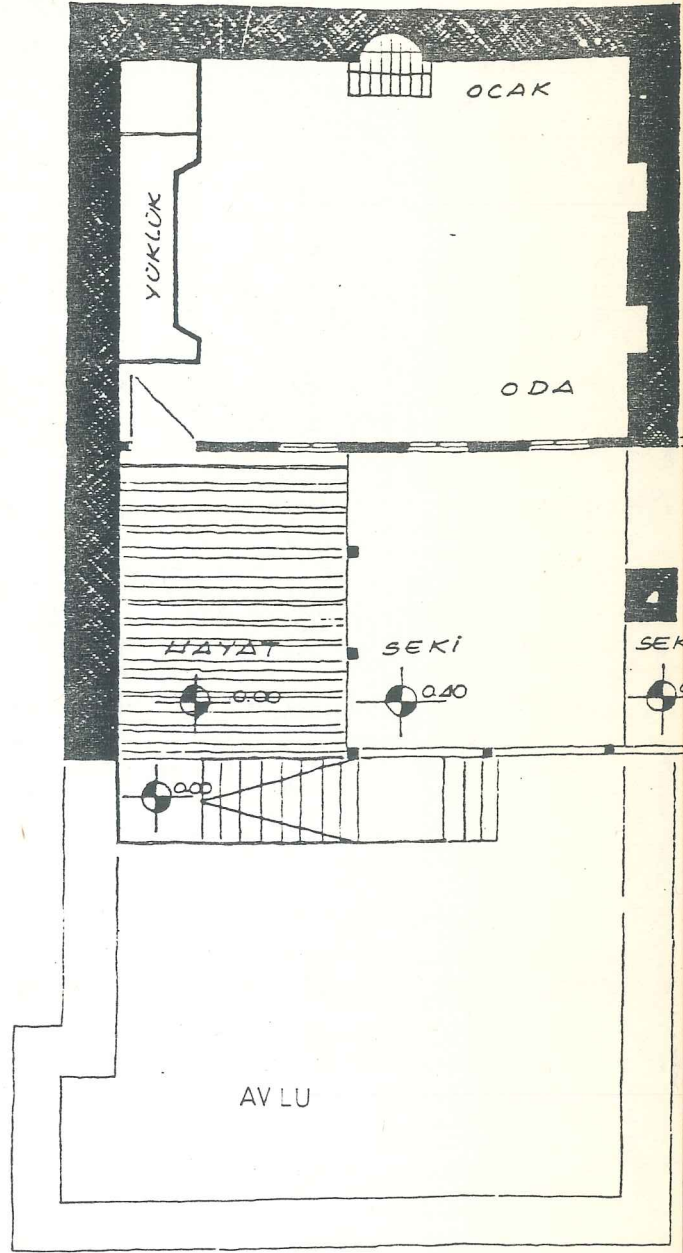
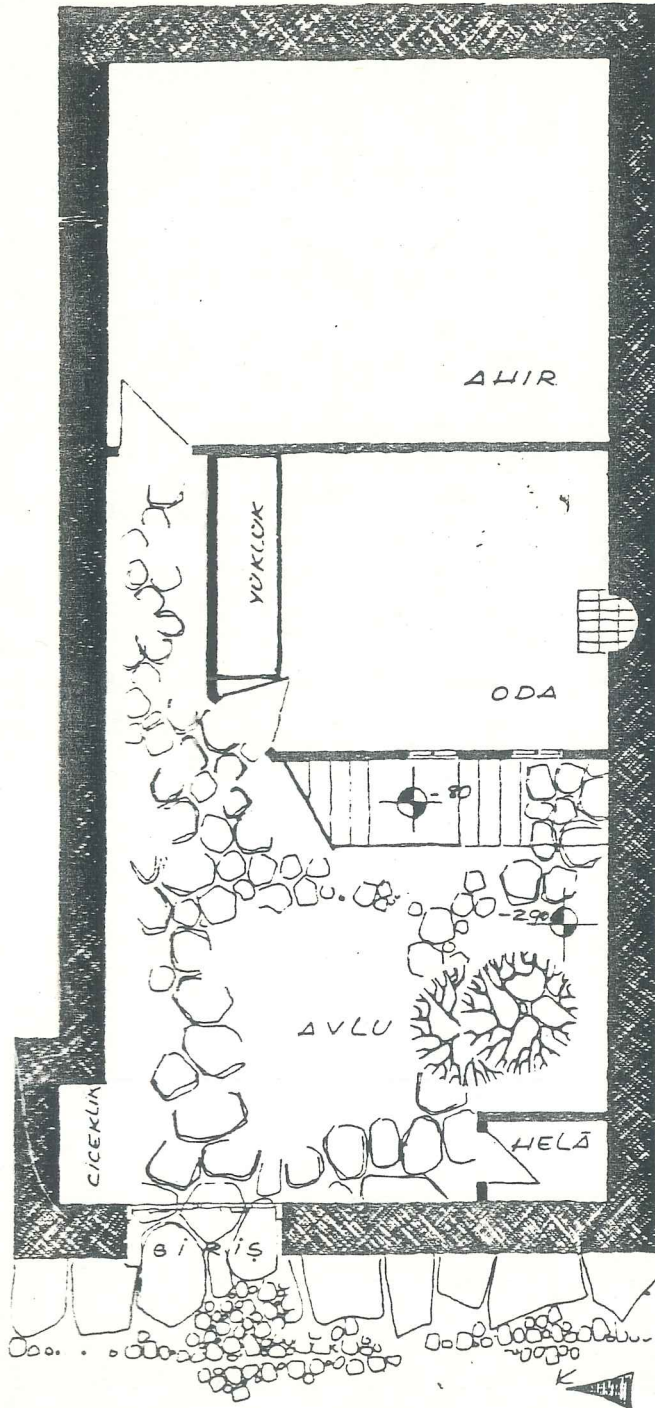

GÜNEY CEPHESİ
ŞEMA 17
KIZIKLAR EVİ

BATI CEPHESİ

KIZIKLAR EVİ

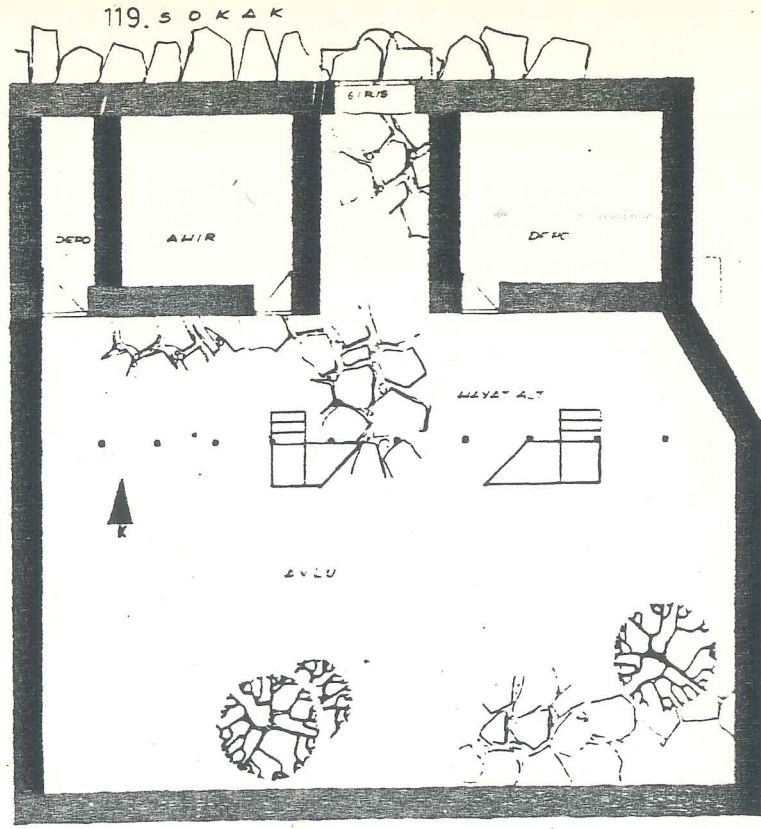

RESİM:28 Hacı Recepler Evi,119.Sok.

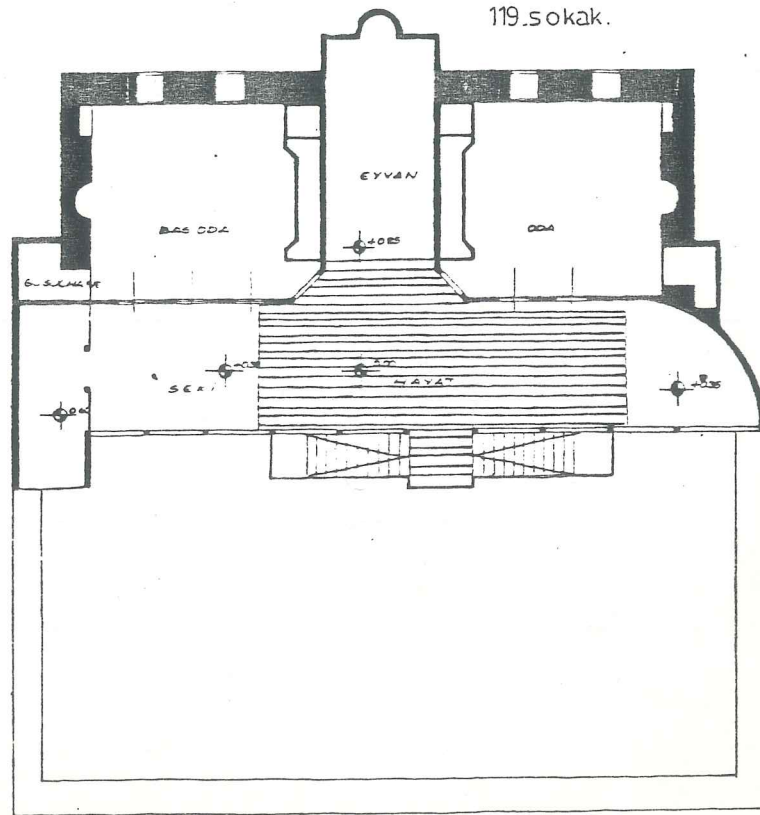
HACI RECEPLER EVİ. (Kızılkaya Mah.119.Sok.No:1-3)

18.Yüzyıl yapısıdır. 119.sokaktan direk olarak yapının zemin katına girilir. Avluya geçiş binaya girdikten sonra mümkündür. 2 katlı olup, taş ve ahşap malzeme ile yapılmıştır. 1.kata çift kollu ahşap merdivenle çıkılır. Hayatın iki tarafındaki eyvanlar dikmeli ve kemerlidir. İki oda arasına giren diğer bir eyvan sokağa yuvarlak bir çıkma yapar. Tavanlar ot boya ile bitkisel desenlerde boyanmış, baskı usulü uygulanmıştır. Pencerelerden sokağa bakanlar ahşap korkuluklu, hayata bakanlar ahşap parmaklıklıdır. Üzerlerinde alçı tepe pencereleri vardır.

ZEMİN KAT PLANI

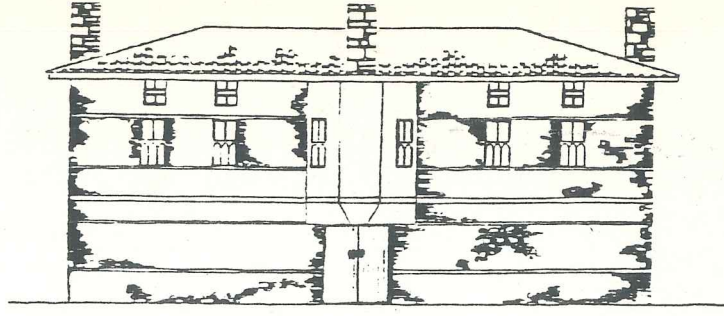
ZEMİN KAT PLANI

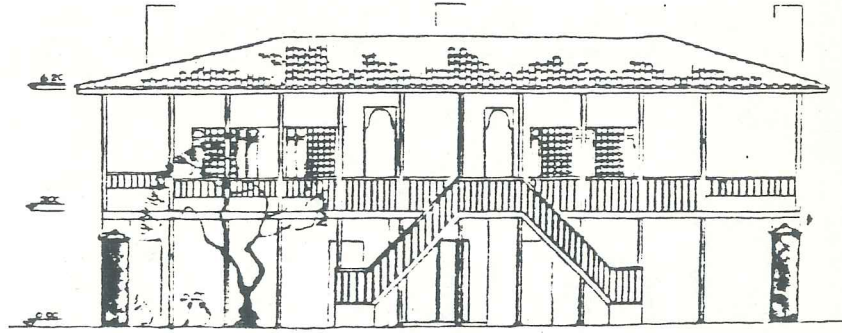
1. KAT PLANI

1.KAT PLANI

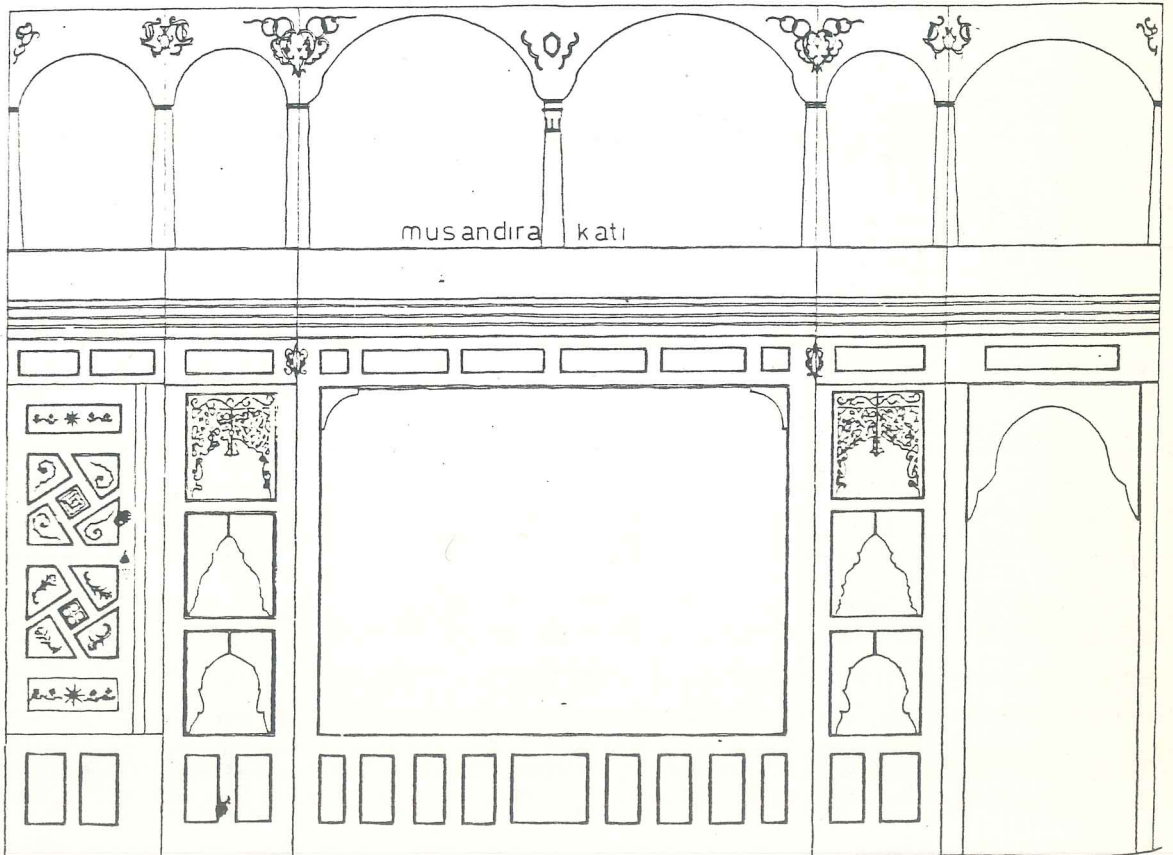
ŞEMA 18
HACI RECEPLER EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI,
EYVANLI TİP.
ENVANTER NO: 240
ADA: 81
PARSEL: 41, 42
Kızıl kaya Mah. 119 sok. no 1

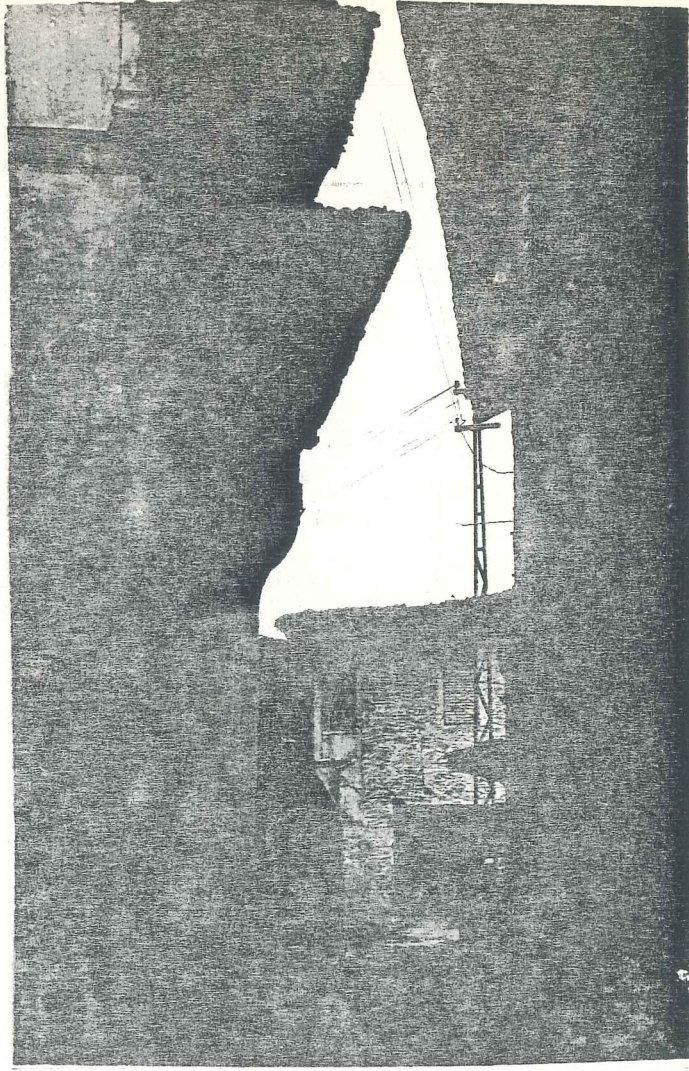
119. SOKAK GÖRÜNÜŞÜ.

HACI RECEPLER EVİ, AVLU GÖRÜNÜŞÜ.

HACI RECEPLER EVİ MUSANDIRALI DOLAP GÖRÜNÜŞÜ

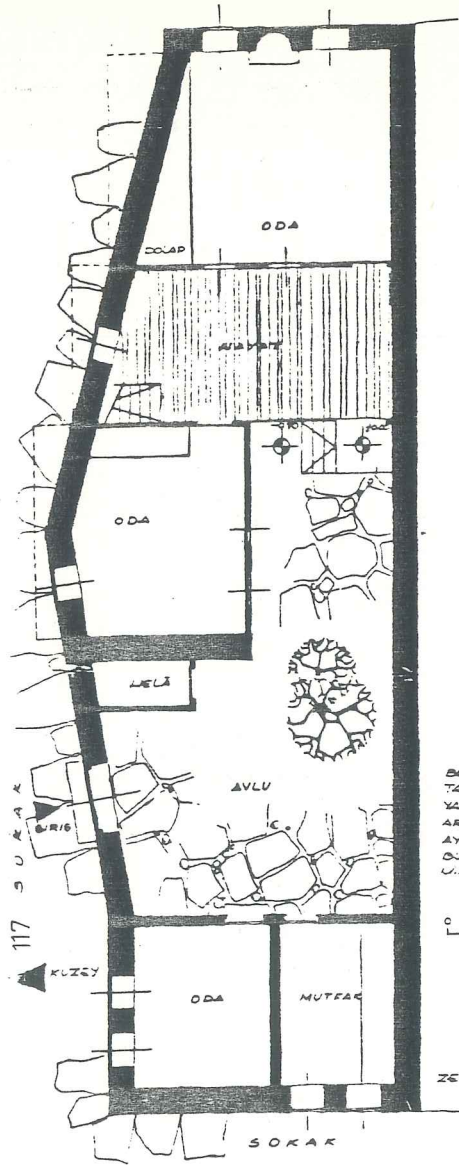
RESİM:29 Bekir Beyler Evi. (Önde görünen karakteristik cıkmalı ev.)

BEKİR BEYLER EVİ (Camii Cedit Mah. 117.Sok.No:32,34,36)

Bugün üç ayrı ev olarak kullanılan yapının sadece bir bölümünün rölövesi çıkartılmıştır. 18. Yüzyıl yapısıdır. Bodrum kat, zemin kat ve 1.katla birlikte toplam 3 katlı olan bu ev taş ve ahşap malzeme ile yapılmıştır.

Baş oda, köşk oda ve eyvan sokağa kademeli olarak çıkma yapmışlardır. Avludan 1.kata çıkan ahşap merdiven muhdesdir.

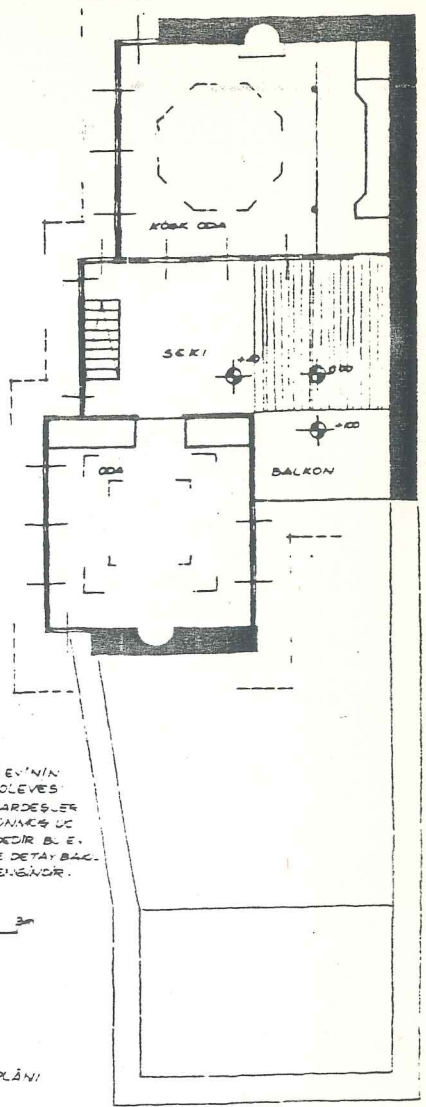
Pencereler ahşap kapaklı, ahşap korkuluklu olup hayat pencerelerinin üstünde tepe pencereleri vardır. Cıkmalı cephe ve avlu cephesi sıvalı, badanalı olup çıkma köşeleri ahşap pervazlıdır. Diğer cepheler karakteristik taş duvardır. (Resim 98)

BEKİR BEYLER EVİNİN
TANIMAYAN RÖLEVESİ
YAPILAN KARDEŞLER
ARASINDA BÖLÜNEBİLİR
AYRILAN HALLİNDİR B. E.
OLUK BACIRI VE DETAY BACIRI
UNDAN ÇOK ZENGİNDİR.

0 1 2 3m

ZEMİN KAT PLANI

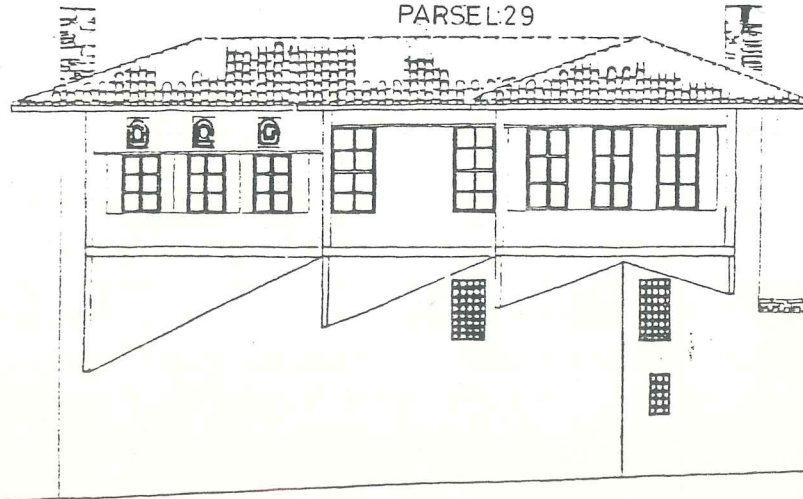
1ST KAT PLANI

BEKİR BEYLER EVİ, KAT PLANLARI.

ENVANTER NO 191

ADA:114

PARSEL:29

KUZAY CEPHESİ

BEKİR BEYLER EVİ 117. SOKAK GÖRÜNÜŞÜ

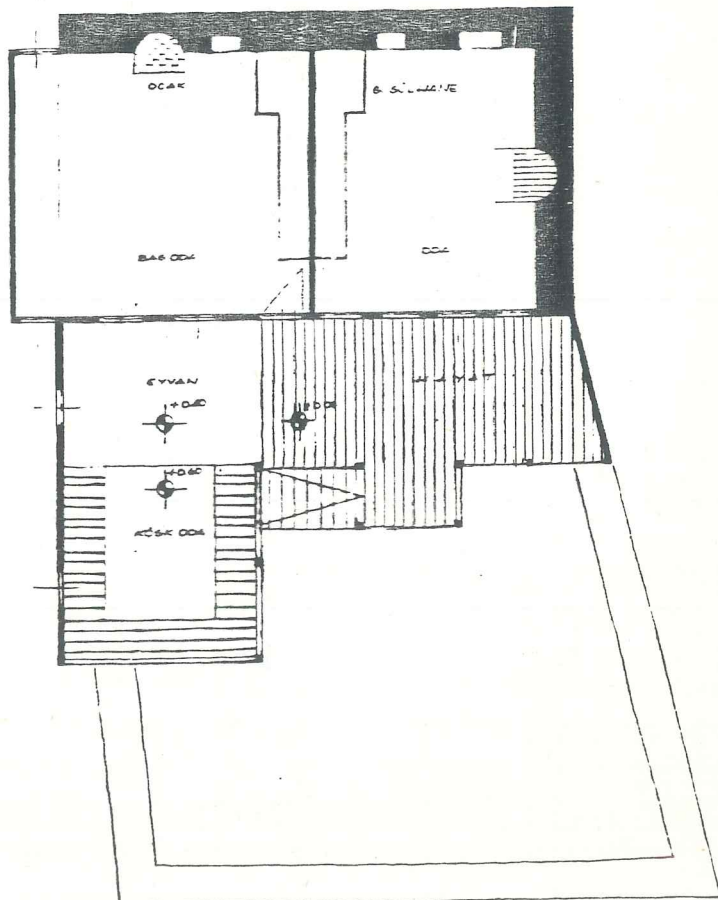
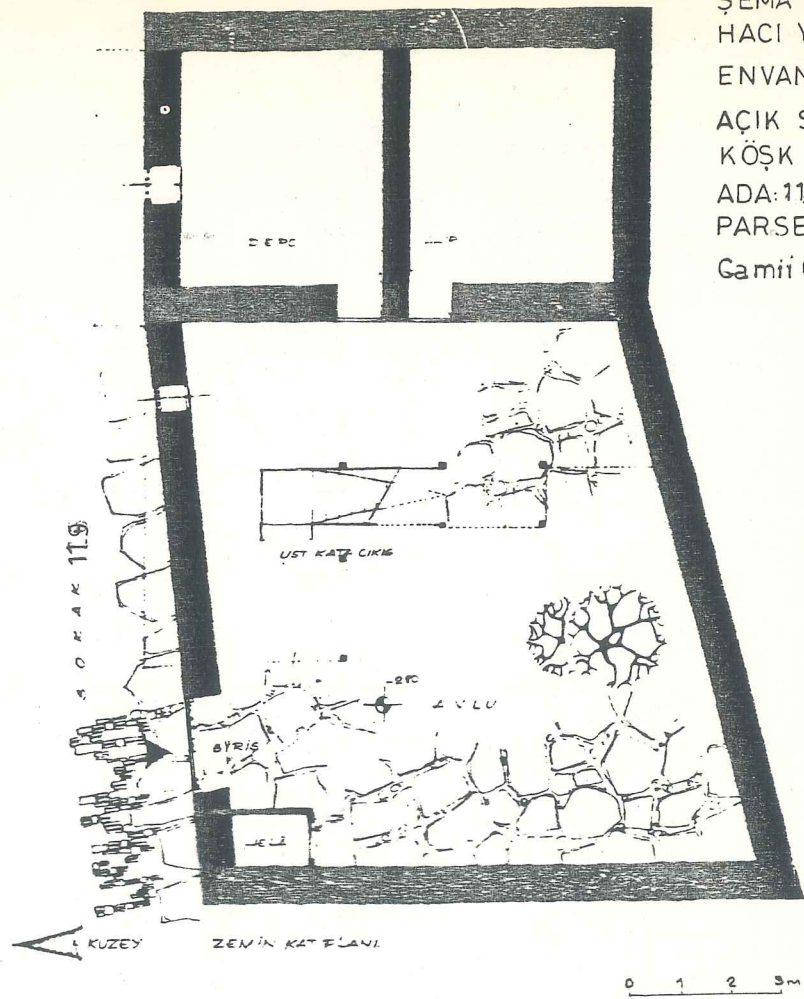
HACI YUSUFLAR EVİ (Camii Cedit Mah. 119.Sok. No:24)

Hacı Yusuf lar Sülalesi tarafından yaptırılan bu ev 18. Yüzyıl yapısıdır. İki katlı olan binanın temel ve beden duvarları taş, diğ er duvarları ahşaptır.

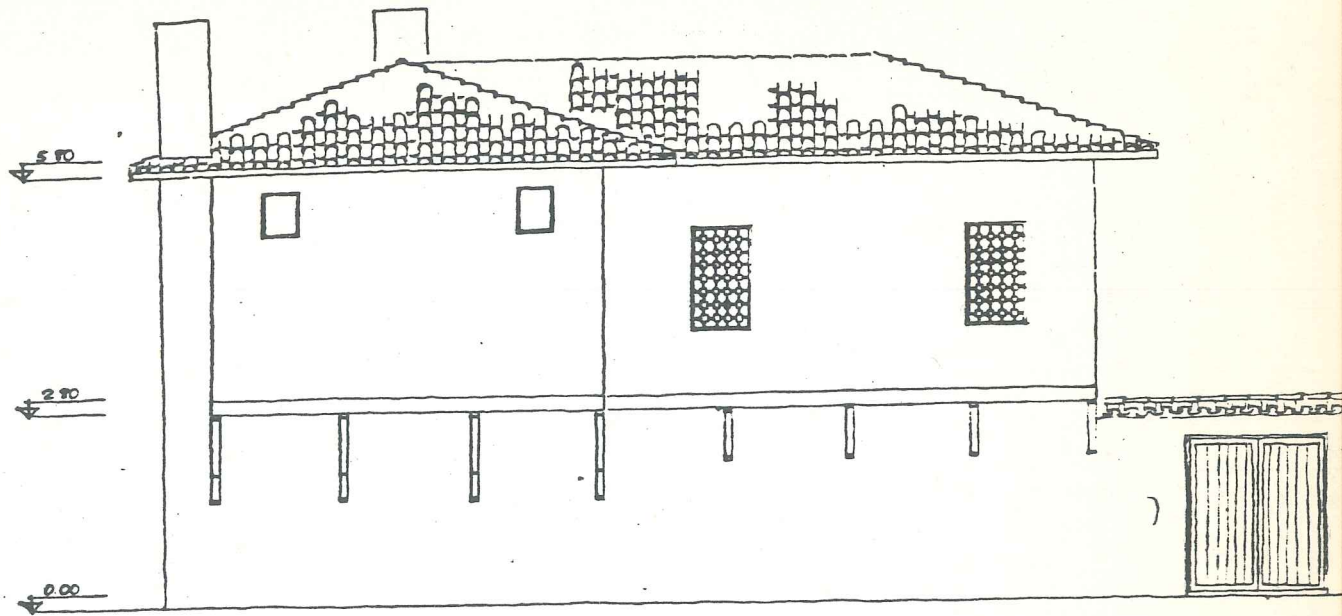
119. Sokaktan avlu ya, iki kanatlı ahşap bir kapı ile girilir. Zemin katta ahır ve depo, 1. katta iki oda, hayat ve köş k oda bulunur. Hayatın sokak tarafındaki eyvanı, baş oda ve köş k oda, eli böğ rndelerle kademili olarak sokağ a taş mıştır. Baş oda çık masının sokağ a bakan tarafında sadece tepe pencereleri vardır. Ahşap kapaklı ve parmaklıklı pencereler çık maların yanındadır. Karş ıdaki binadan evin iç inin görünmesi böylece engellenmiş olmaktadır.

Oda ve hayat tavanları ahşap ç iteli kaplamadır. Ç ıkmalı olan 1.kat sıvalı, kireç badanalı, taşıyıcı duvarlar ise karataş la örülmüştür.

ŞEMA 20
HACI YUSUFLAR EVİ
ENVANTER NO:190
AÇIK SOFALI,2 ODALI,EY
KÖŞK ODALI TİP.
ADA:114
PARSEL 3
Garni Gedit Mah.119. sok. n

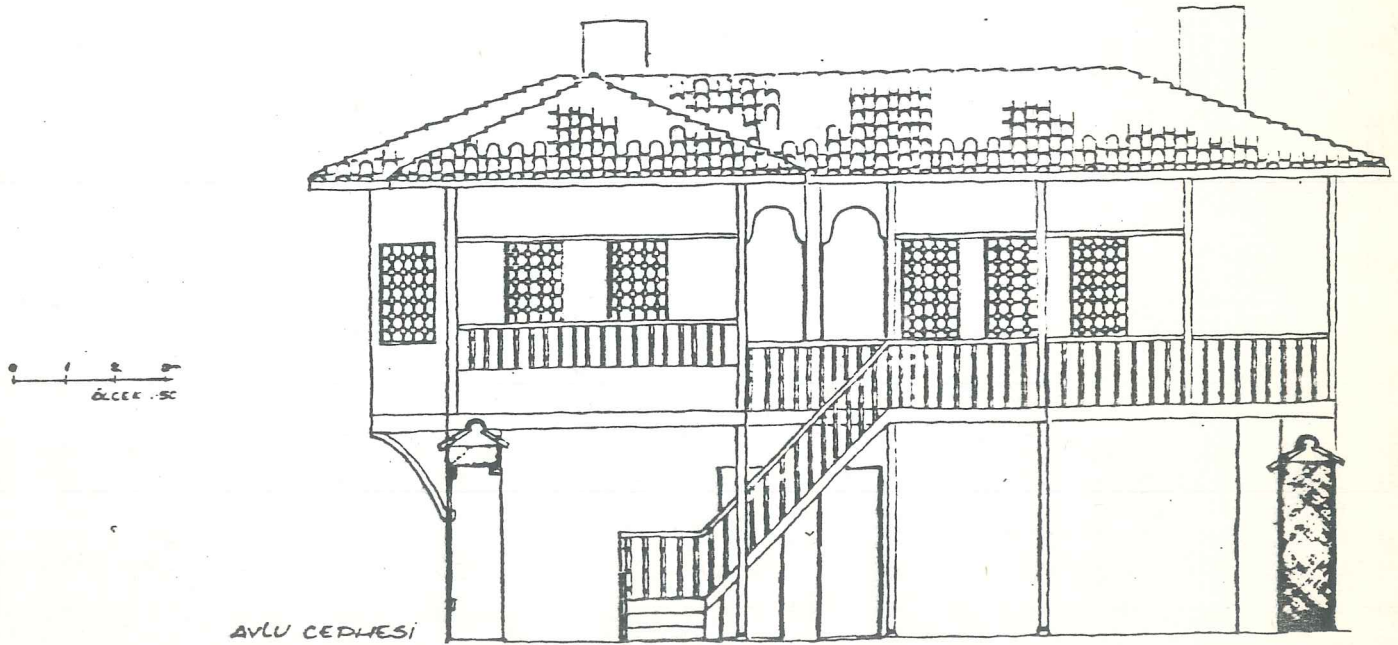

HACI YUSUFLAR EVİ ÜST KAT PLANI.

SOKAK CEPHESİ

HACI YUSUFLAR EVİ 119. SOKAK CEPHESİ

AVLU CEPHESİ

RESİM 30-Beyoğlu Evi, 78. sokak görünüşü.

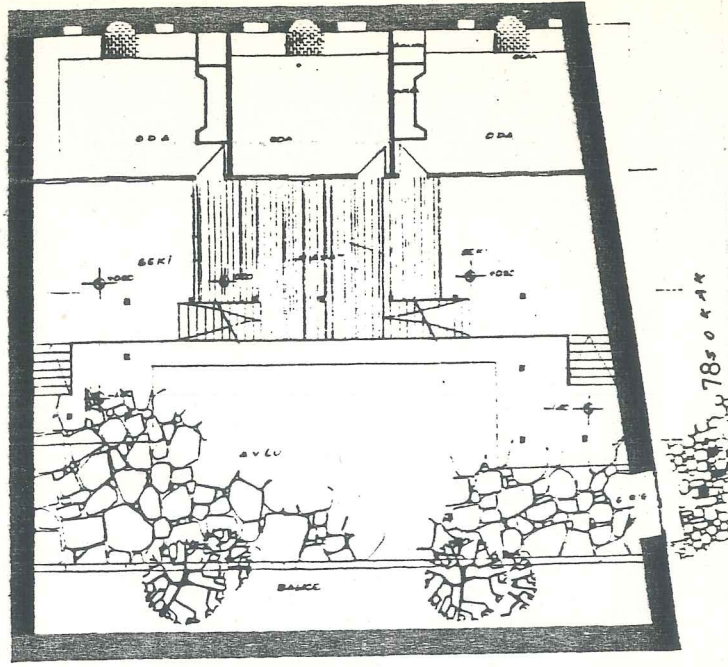
RESİM 31-Beyoğlu Evi.

BEYOĞLU EVİ : (Zaferiye Mah. 78. Sok. No:5)

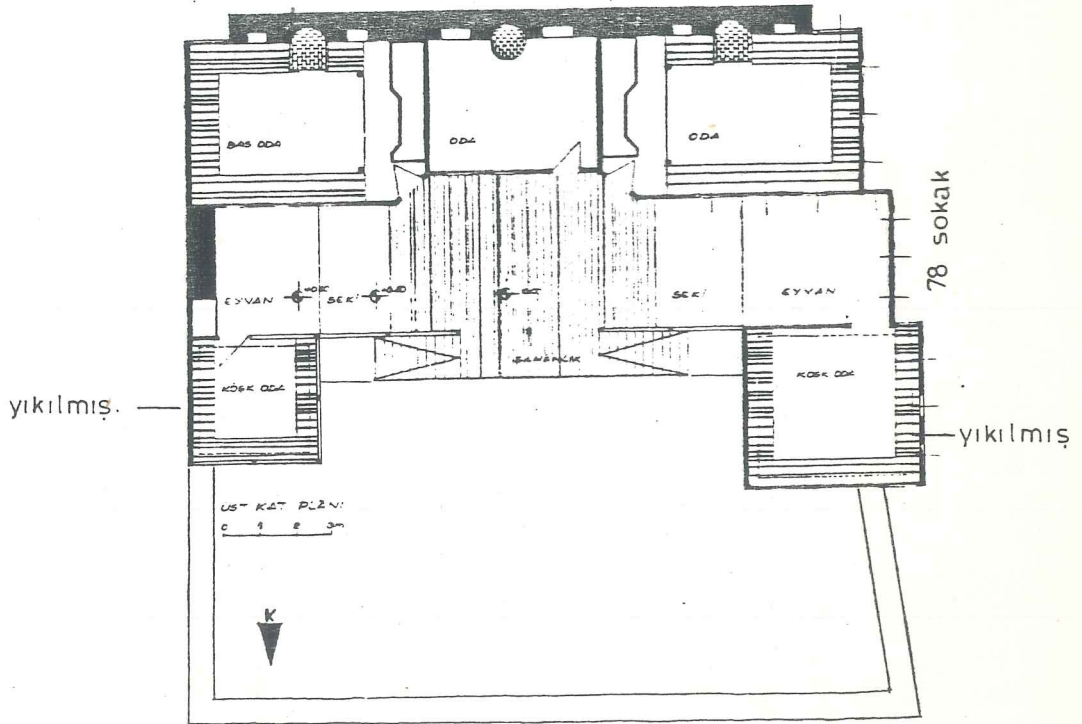
18. Yüzyılda Beyler sülalesi tarafından yaptırılmıştır. İki köşk odası yıkılmış olup, bugün bulunmamaktadır.

Avluya açılan zemin kat ve 1. katla birlikte toplam iki katlıdır. Taş ve ahşap malzeme ile inşa edilmiştir Zemin kat avlu seviyesinden 1,5m. yükseltilerek bir bodrum kat kazanılmış ve bina rutubetten kurtarılmıştır. Çift merdivenlidir. 1. katta eyvan ve baş oda karakteristik çıkmalıdır. Hayata açılan oda kapıları ahşap bezemeli, pencereler ahşap parmaklıklıdır. (Resim 40) Pencere üstlerinde alçı tepe pencereleri yer alır. Tavanlar göbekli ve çıta bezemeli olup (Resim 63) ocaklar ahşap davlumbazlı, yüklükler işlemelidir.

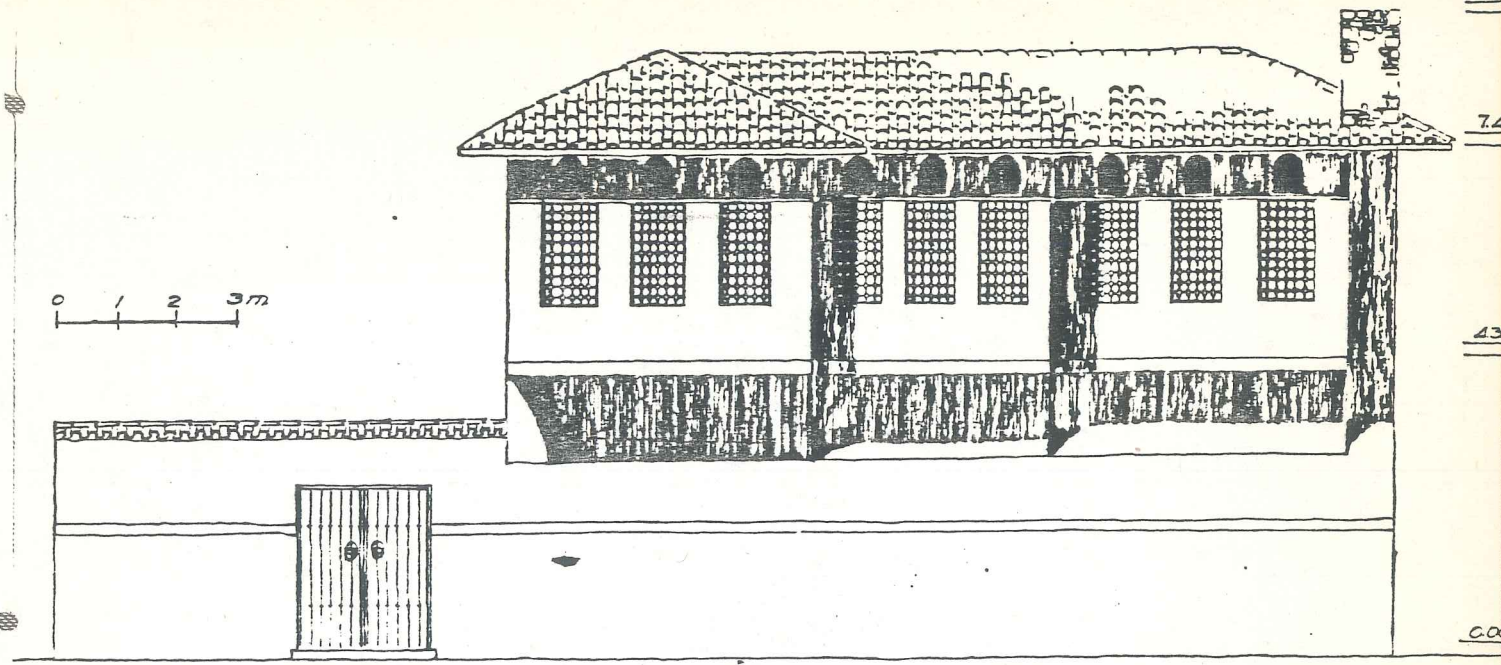
ŞEMA 21
BEYOĞLU EVİ
AÇIK SOFALI 3 ODALI,
2 KÖŞKLÜ TİP.
ENVANTER NO: 172
ADA: 58
PARSEL: 6
Zaferiye mah. 78 sok. n

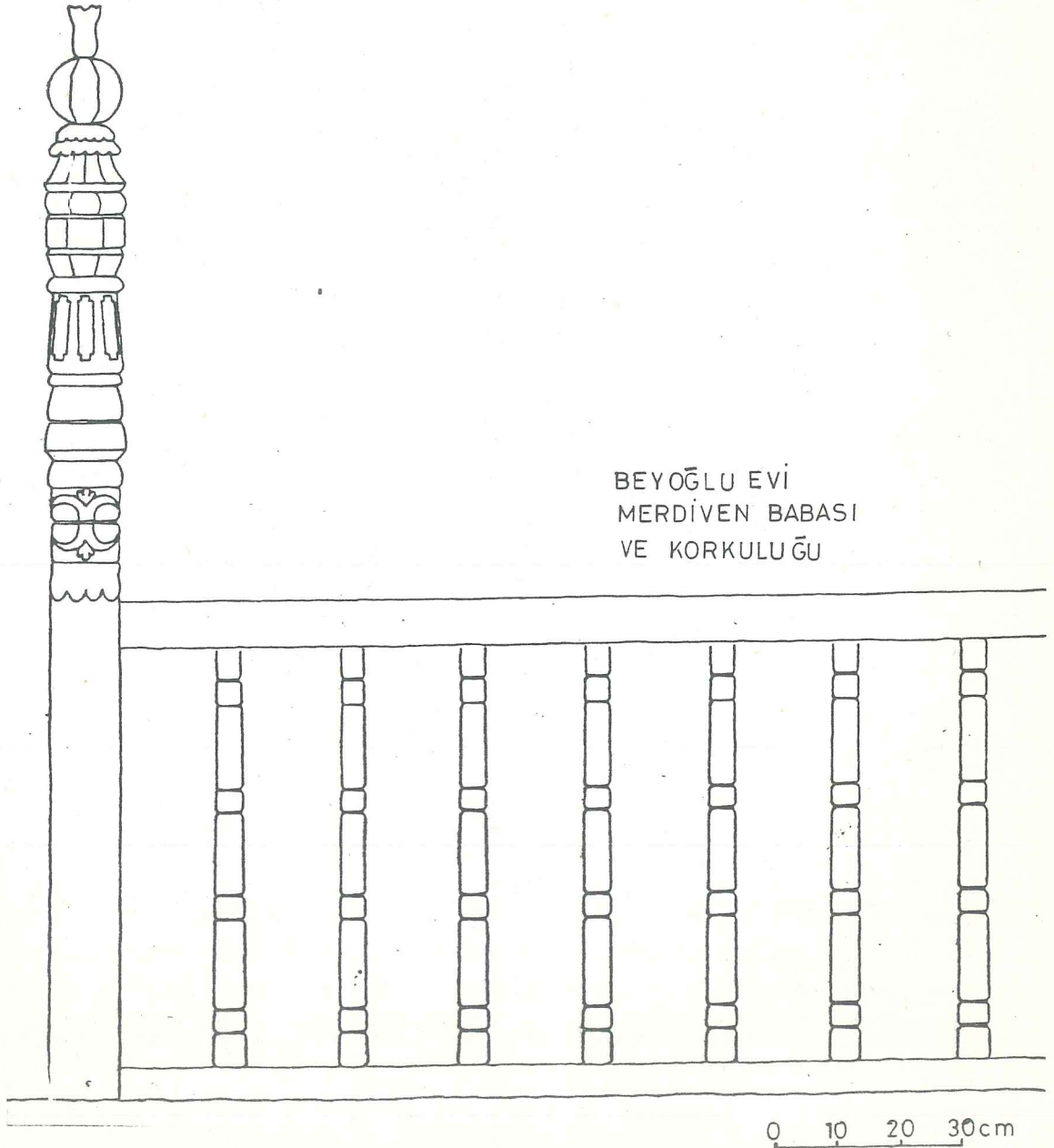
ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

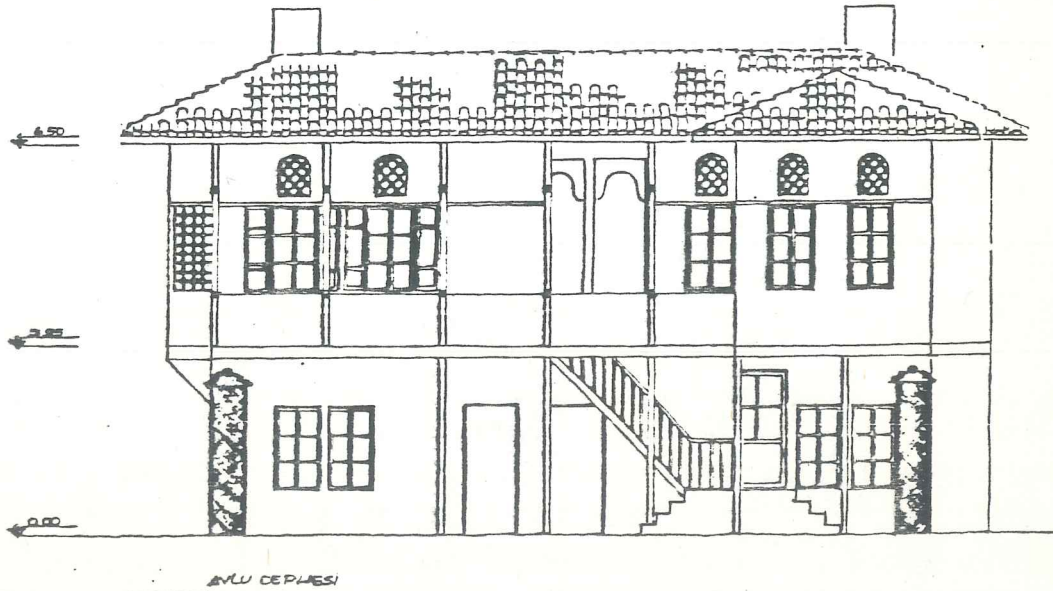
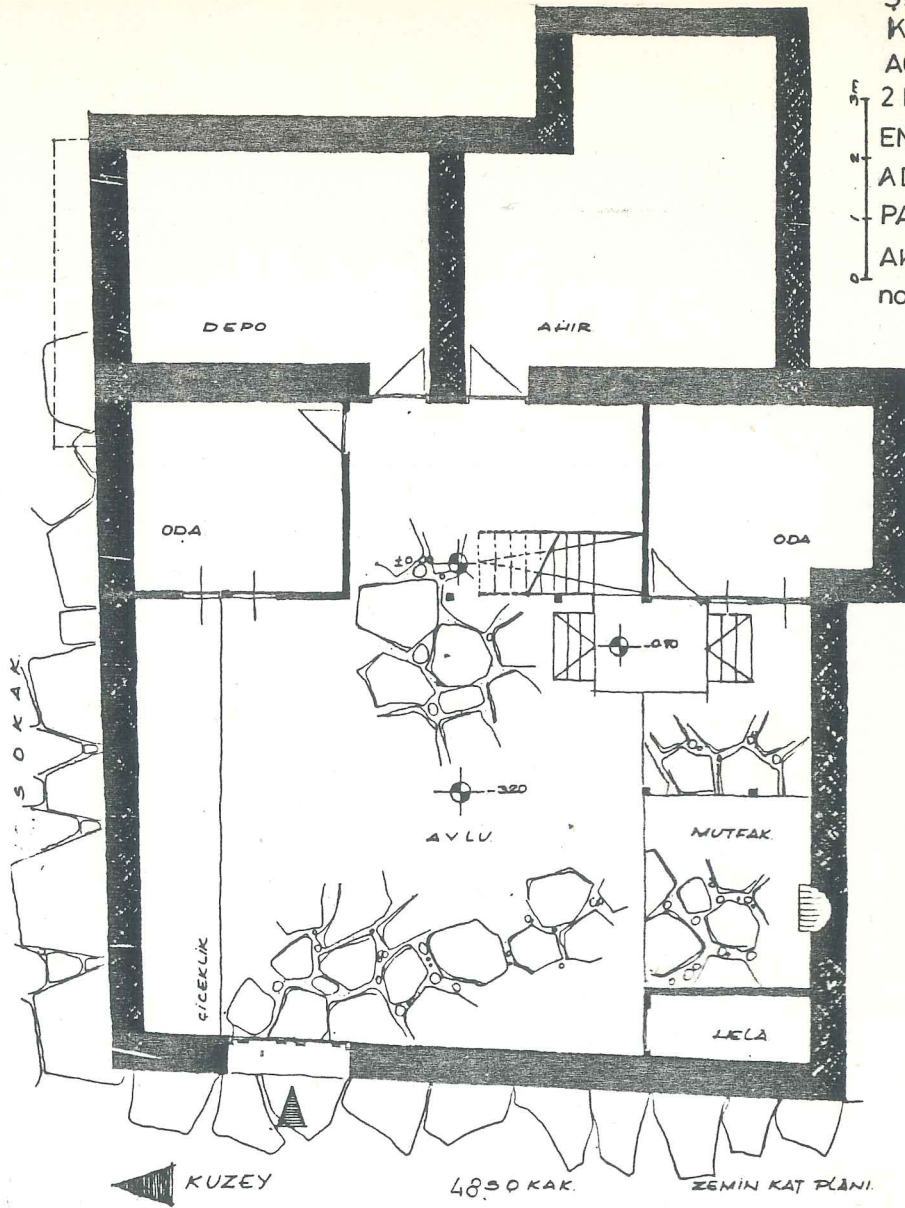

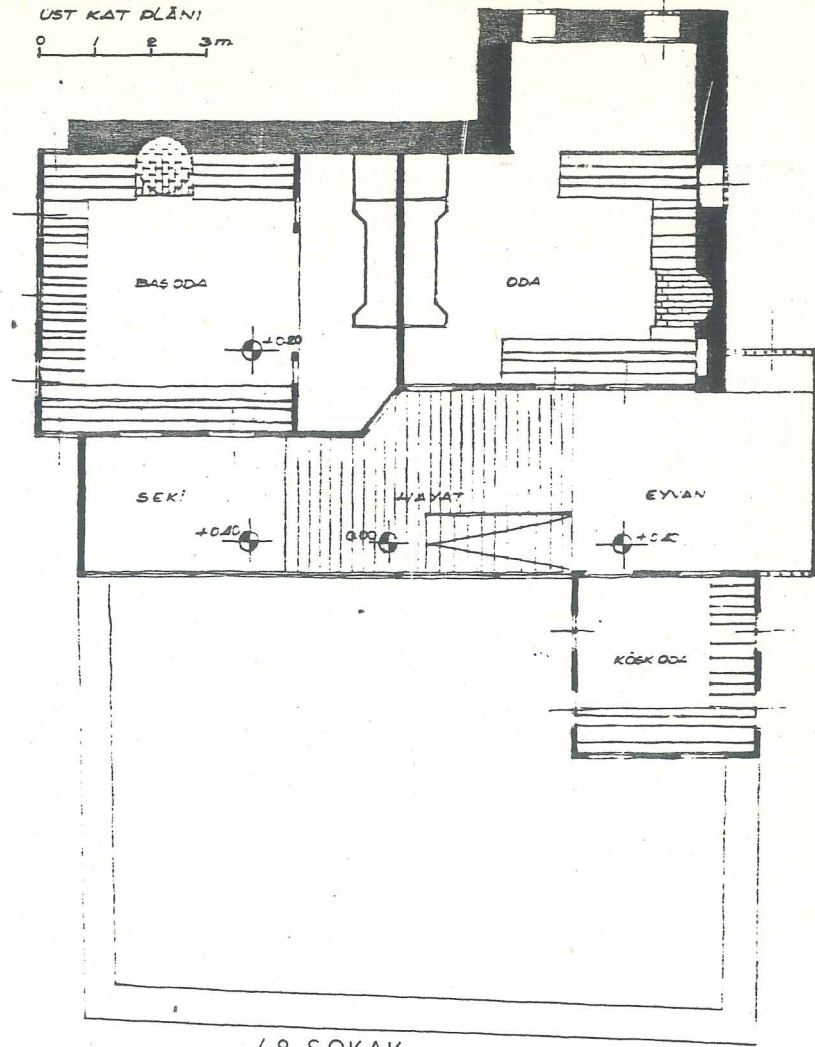
BEYOĞLU EVİ 78.SOKAK GÖRÜNÜŞÜ

BEYOĞLU EVİ
MERDİVEN BABASI
VE KORKULUĞU

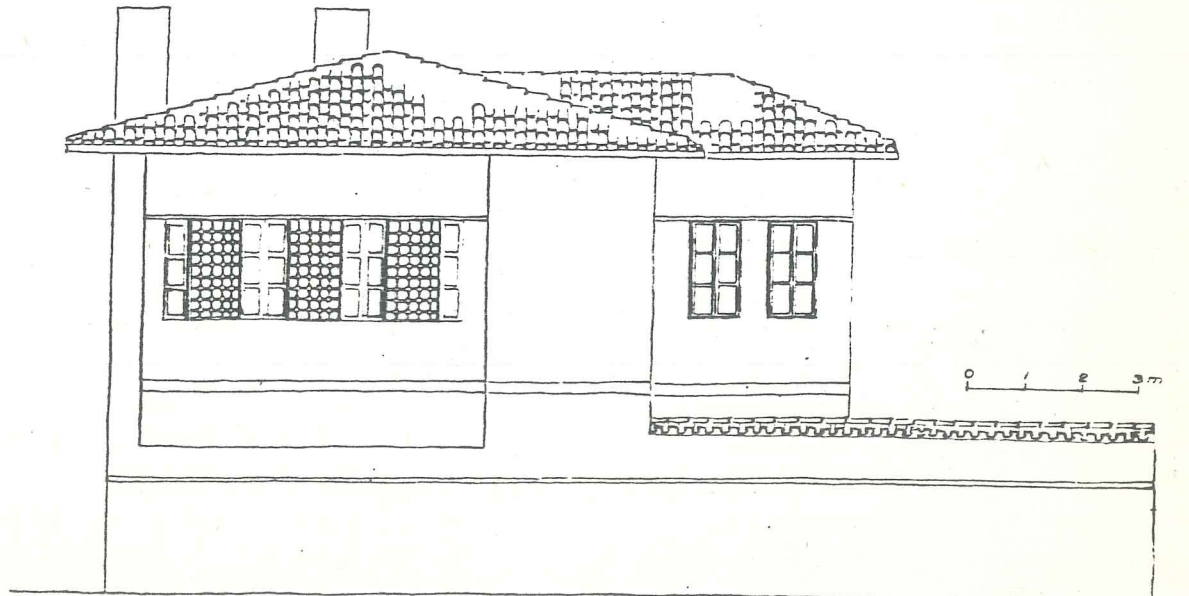
ŞEMA 22
KAÇIKLAR EVİ
AÇIK SOFALI, 2 ODALI,
2 EYVANLI, KÖŞKLÜ
ENVANTER NO: 30
ADA:
PARSEL:
Akgün Mah. 48 sokak.
no:1.

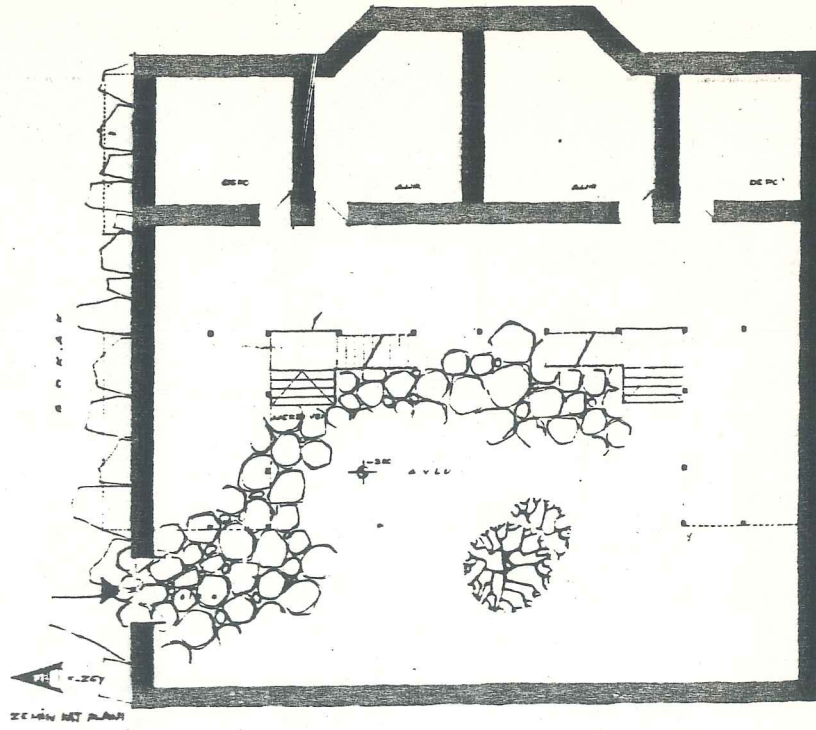

48 SOKAK.

KAÇIKLAR EVİ, 1. KAT PLANI

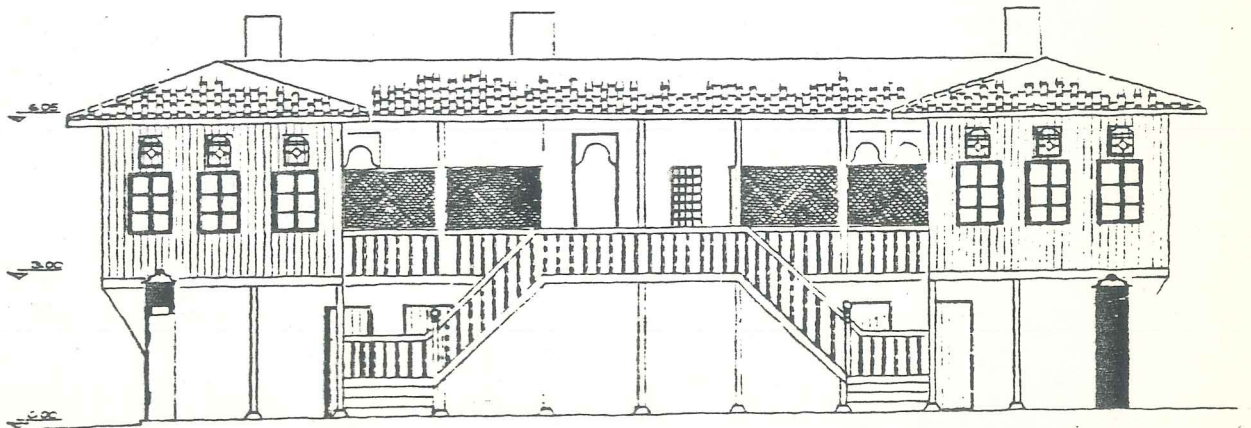

SEMA 23
 TERZİ AHMET EVİ
 AÇIK SOFALI, 4 ODALI
 2 EYVANLI, 2 KÖŞKLÜ
 ENVANTER NO: 136
 ADA : 23
 PARSEL: 7
 Akgün Mah. 48. sok.
 no: 14

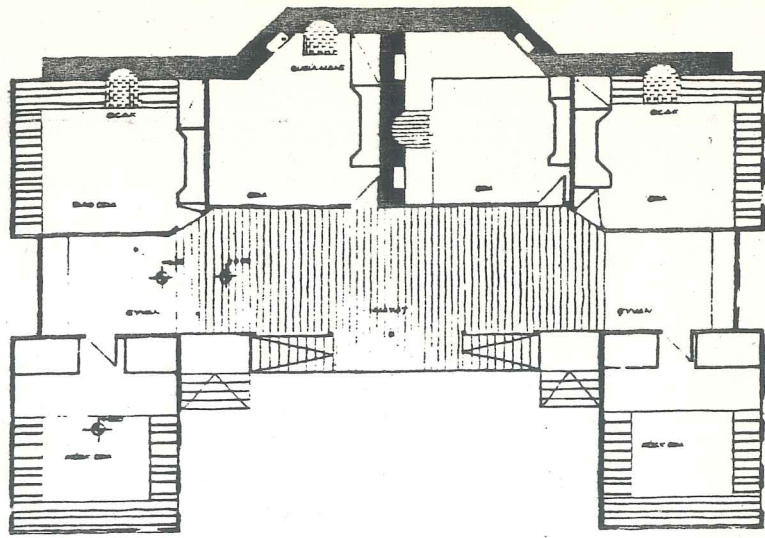
TERZİ AHMET EVİ Z. KAT PLANI.

0 1 2 3 m

AVLU CEPHESİ

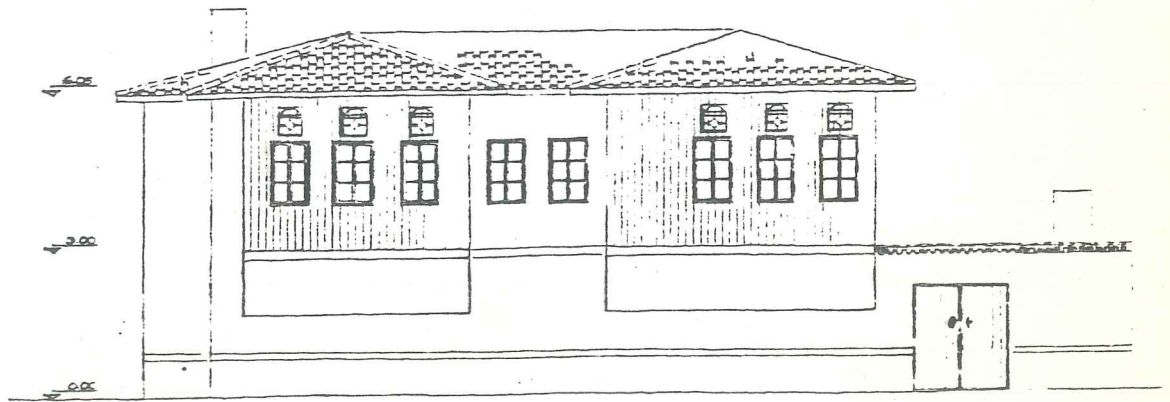
0 1 2 3 m

1. KAT PLANI

0 1 2 3
ÖLÇEK: 1:50

TERZİ AHMET EVİ. 1. KAT PLANI.

SOKAK CEPHESİ

0 1 2 3 m

TERZİ AHMET EVİ

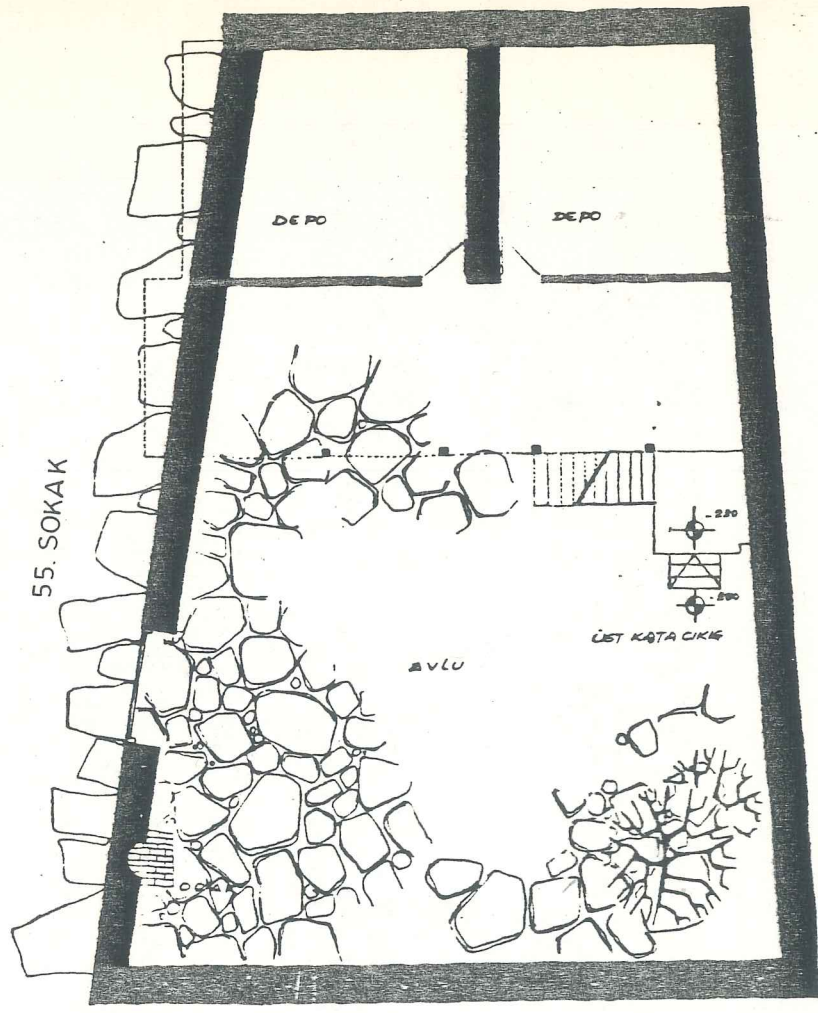
KÜLKÖMÜR EVİ: (Akgün Mah. 55. Sok. No:19)

18. Yüzyıl yapısıdır. 2 katlı olup; temel ve beden duvarları, yığma taş, 1 kat duvarları ahşap karkastır.

Üstü açık ahşap bir merdivenle 1. kata ulaşılır. Hayatın sokak tarafındaki eyvanı köşk haline getirilmiştir. Sokak tarafındaki baş oda ile beraber iki odası vardır. Köşk ve baş oda 55. sokağa kademeli olarak üçgen biçiminde taşarlar. Yapının beden duvarlarında sıvasız olup karakteristik taş duvar örgüsü ile örülmüştür. (Ahşap hatıl, köfeke, karataş ve kayrak taşı ile) Baş oda ve köşkün dış duvarları; ahşap iskelet arası karataş dolgudur. Sıvama derz sistemi uygulanmıştır.

Bu evde kapı, ocak ve dolaplar ahşap bezemelidir. Pencereleler ahşap kapaklı ve parmaklıklı olup, üstlerinde alçı tepe pencereleri vardır. Külkömür evi ile Harım meydanındaki Ramazan Bilmez - Ali Başibüyük Evi mimari olarak büyük benzerlik göstermektedir.

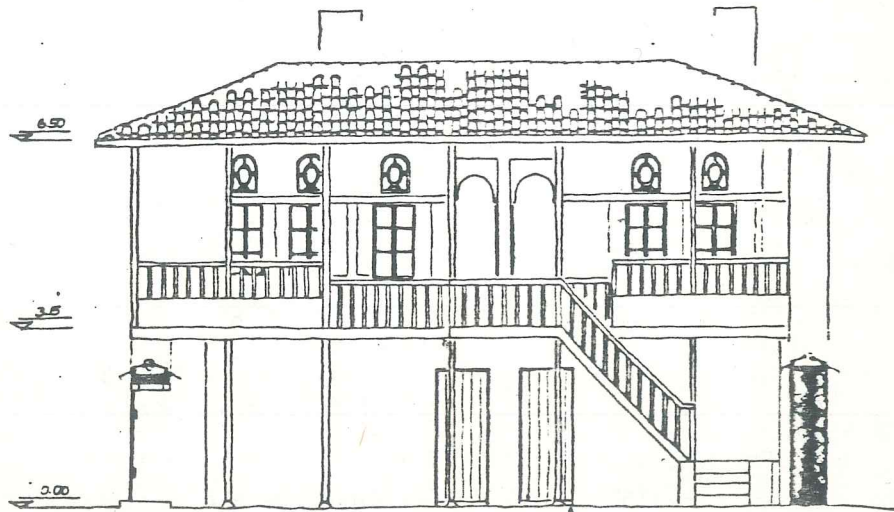
ŞEMA 24.
KÜLKÖMÜR E VI
AÇIK SOFALI 2 ODALI
KÖŞKLÜ, EYVANLI TİP.
ENVANTER NO: 083
ADA: 16
PARSEL: 29, 30
Akgün Mah., 55 sokak,
no 19.

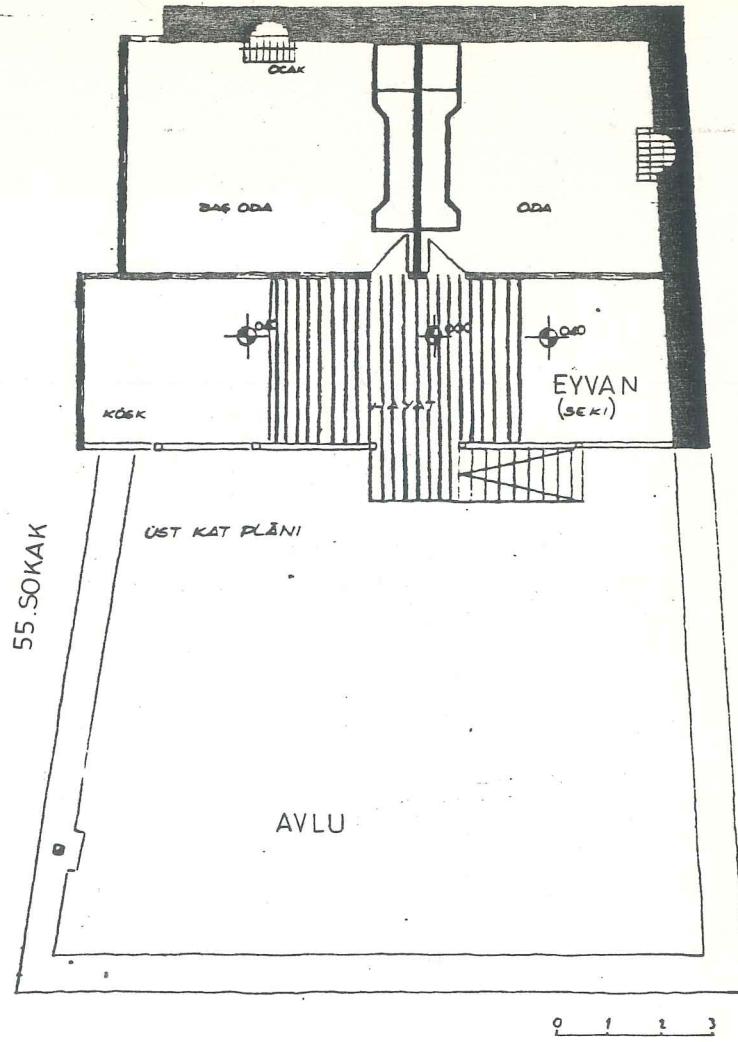
ZEMİN KAT PLANI

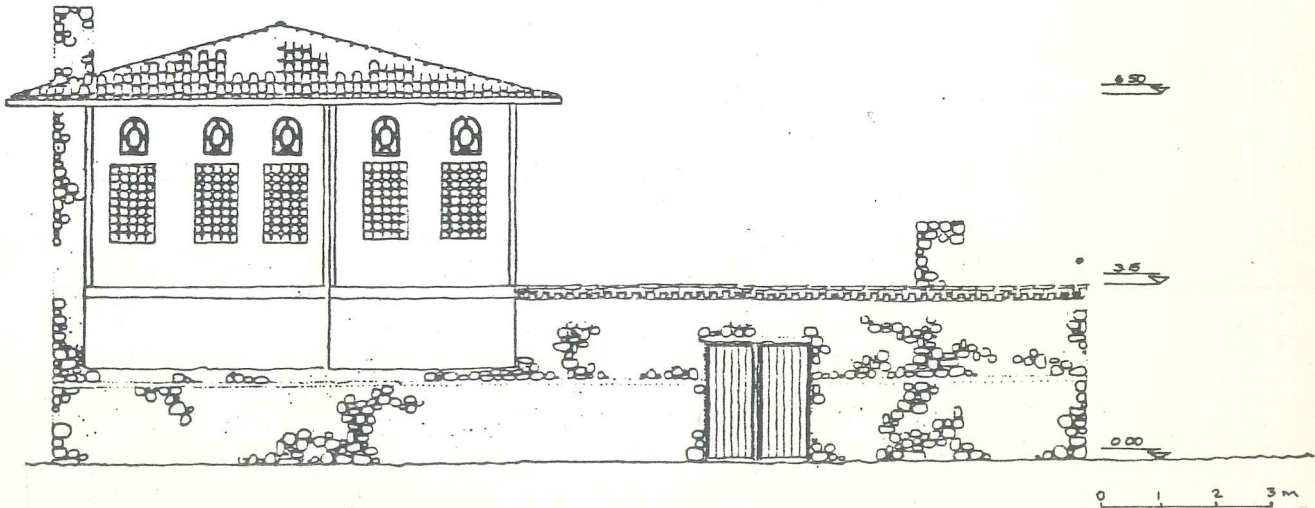
0 1 2 3 m

BALCE CEPHESİ

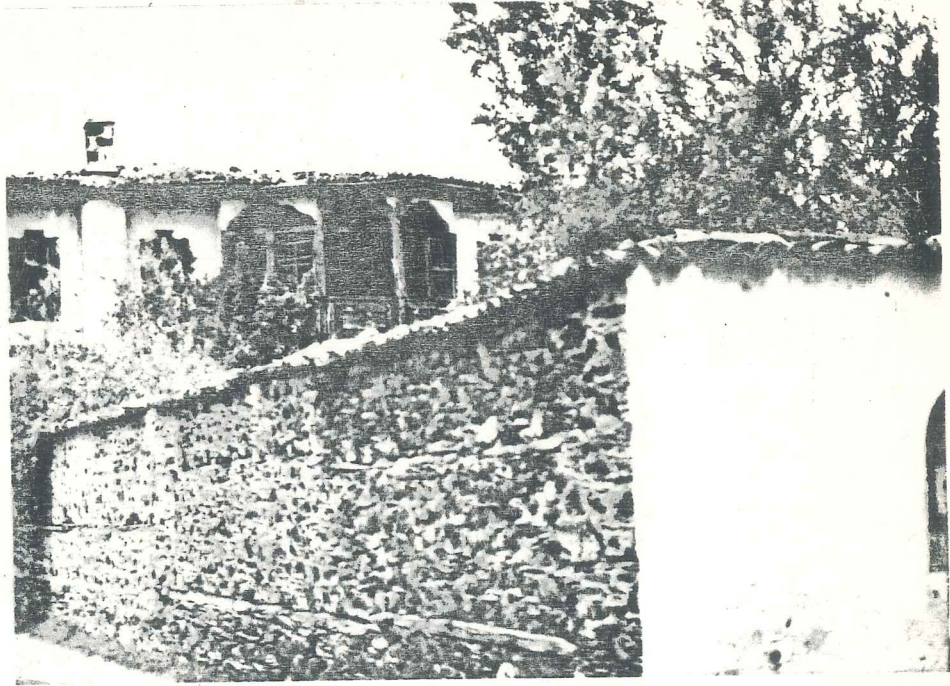

KÜLKÖMÜR EVİ 1. KAT PLANI.

Kulkömür evi cephe rölevaleri...

KÜLKÖMÜR EVİ, 55. SOKAK GÖRÜNÜŞÜ.

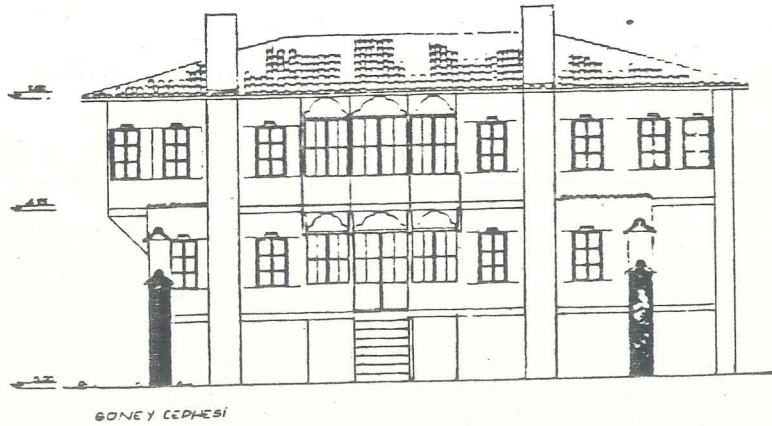
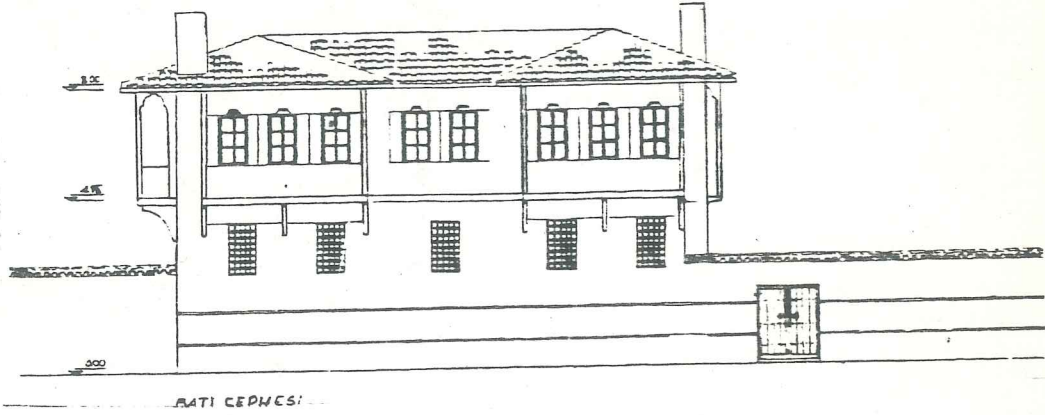
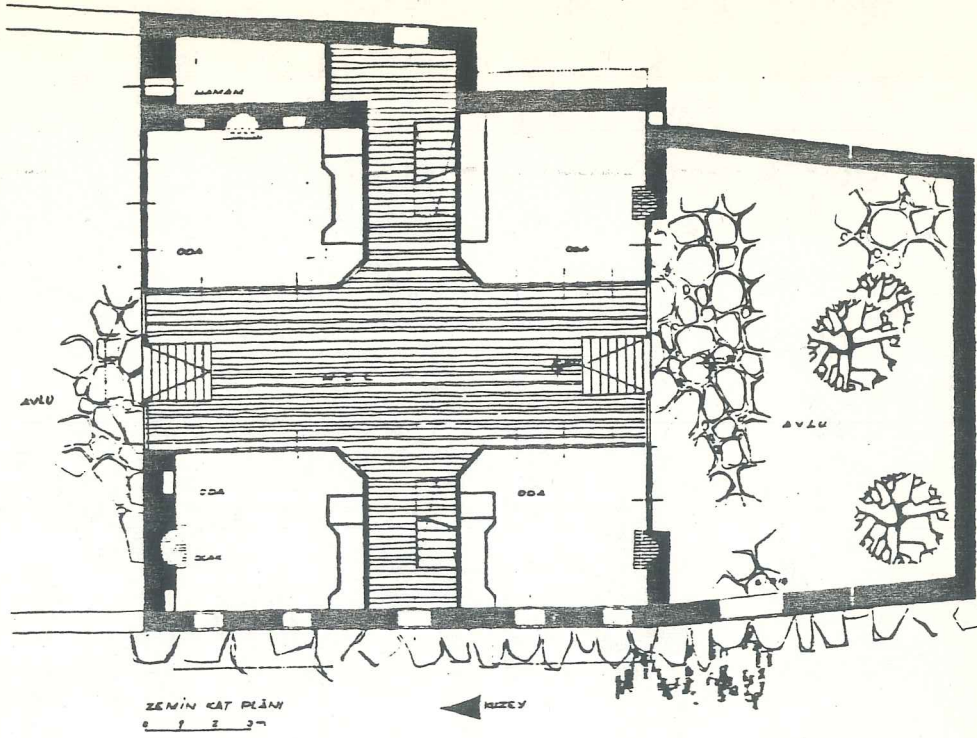

RESİM 33- Küçük Göldeliler Evi, Yeni Hisar
Caddesi Görünüşü.

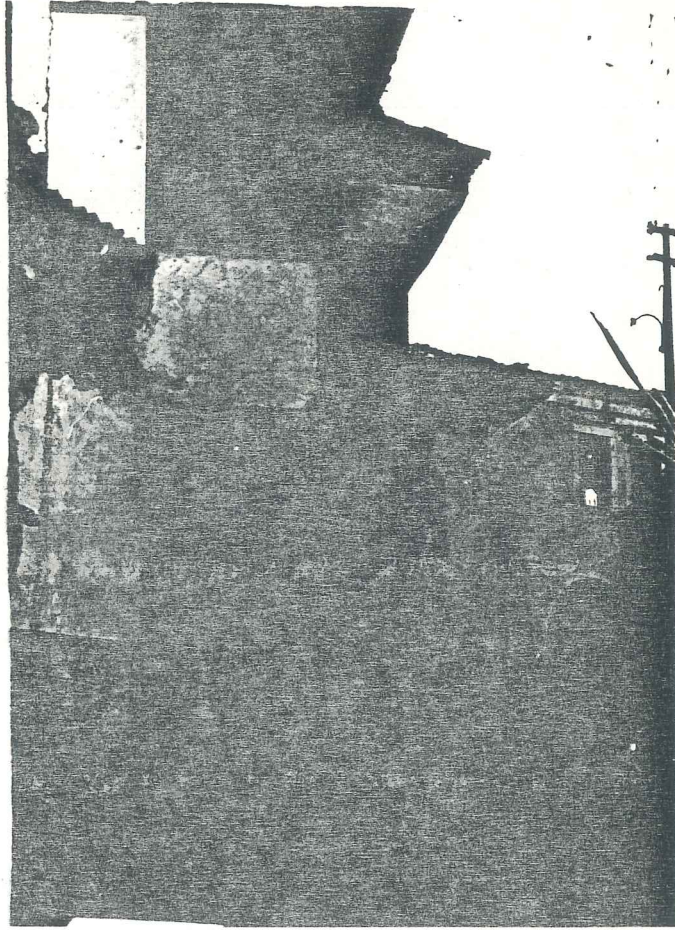
KÜÇÜK GÖLDELİLER EVİ (Zaferiye Mah. 79.124. Sok. No:5)

Büyük Göldeliler evi ile de bağlantılı olan bu ev Göldeliler sülâlesine aittir. 19. Yüzyıl yapısı olan bu bina az rastlanır bir plan şemasına sahiptir. Haçvari bir merkezi sofası (hayatı) olan bu evin dört köşesinde birer oda vardır. Odaların sofa köşeleri pahlandırılmış olup, giriş kapıları pahlı köşeler üzerindedir. Sofa ve odalar sokağa çıkmalıdır.

Yapı çift merdivenlidir. Merdivenler, wc binanın içindedir. Oda tavanları ahşap, çift kaplamalıdır. Orta kısımları tavandan 40 cm. yukarıda, altıgen göbek şeklin dedir.

ŞEMA 25
KÜÇÜK GÖLDELİLER EVİ
KAPALI SOFALI, 4 ODALI TİP
ENVANTER NO: 277
ADA 53
PARSEL: 2
Zaferiye Mah: 79. sok., no 5

RESİM 32 - Büyük Gödeliler Evi.

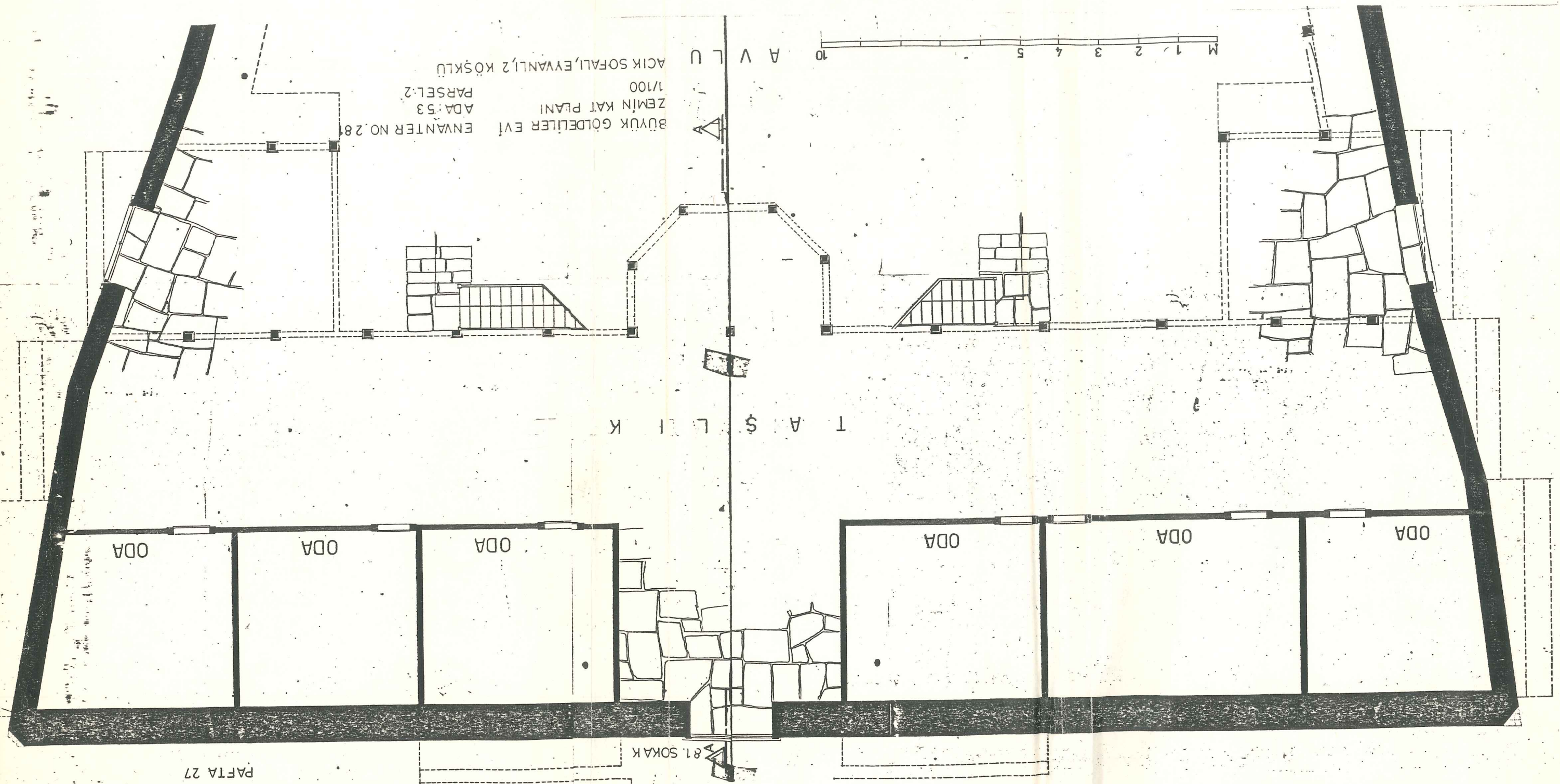
BÜYÜK GÖLDELİLER EVİ. (Zaferiye mah. 79,124.Sok. No:1)

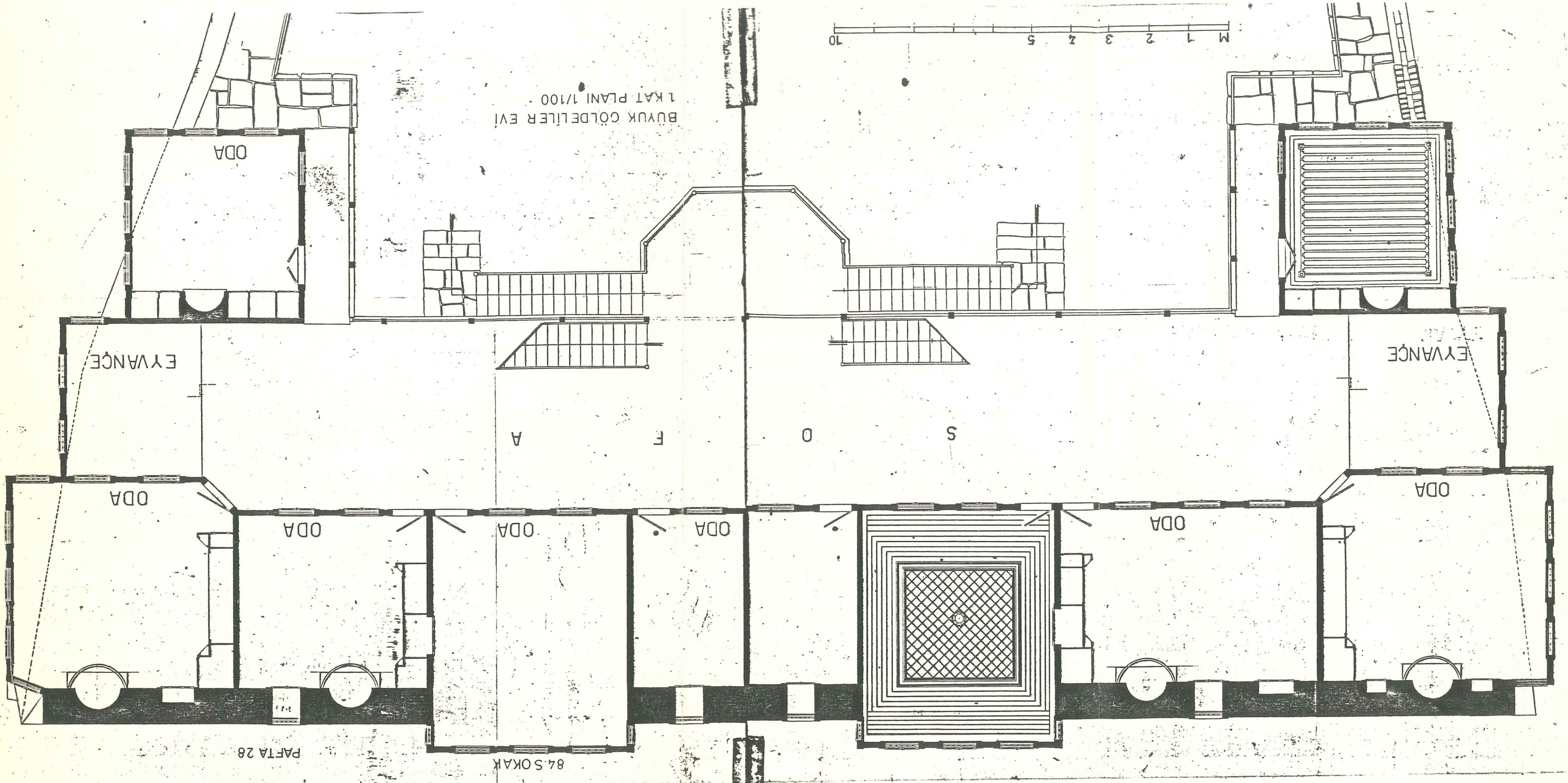
Geçmişte üç katlı olan yapının bir katı yıkılmıştır. Giriş katından ve dış sofalı birinci kattan ibaret, ahşap-kârgir bina 18.Yüzyılın karakteristik örneklerindendir.

Zemin kat; avlu kodundan 1.00 m. daha yüksektedir. İki taraftan merdivenlerle hayat altına (Direkliğe) çıkarılır. Zemin katta 7 oda bulunmaktadır. Odalar ocaklı ve dolaplıdır .

Üst kat dış sofalıdır. Yapının uzun ve simetrik bir planı vardır. Tam ortadaki eyvanın iki tarafında üçer oda bulunmaktadır. Orta eyvan ve yanındaki iki oda sokağa çıkmalarla taşarlar. Bu sıra odaların önünde ahşap direkli hayat yer alır. Hayatın diğer tarafında, uçlarda köşk odalar bulunmaktadır. Hayat koridor halinde köşk odaların yanlarına kadar uzanmıştır. Köşk odaların kapıları bu koridora açılmaktadır. Köşk odalarla baş odaların arasında kalan hayat kısmı eyvana dönüşmüştür. Eyvanlar ve köşk odalar yan sokaklara kademeli, üçgen biçiminde çıkmalarla çıkmışlardır.

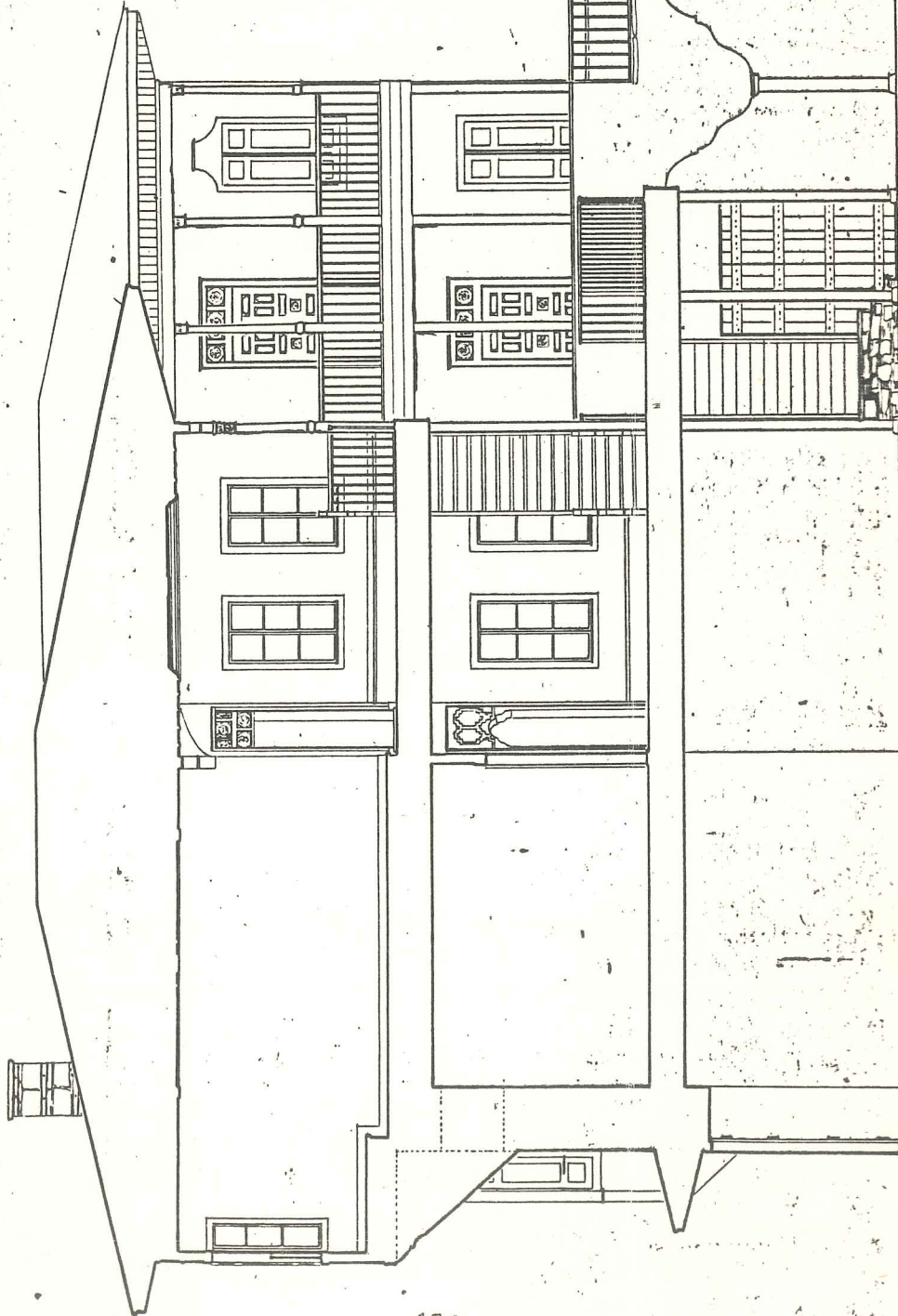
Yapı;bugün ortadan ikiye bölünmüştür. Gün geçtikçe özgün halini yitirmektedir.

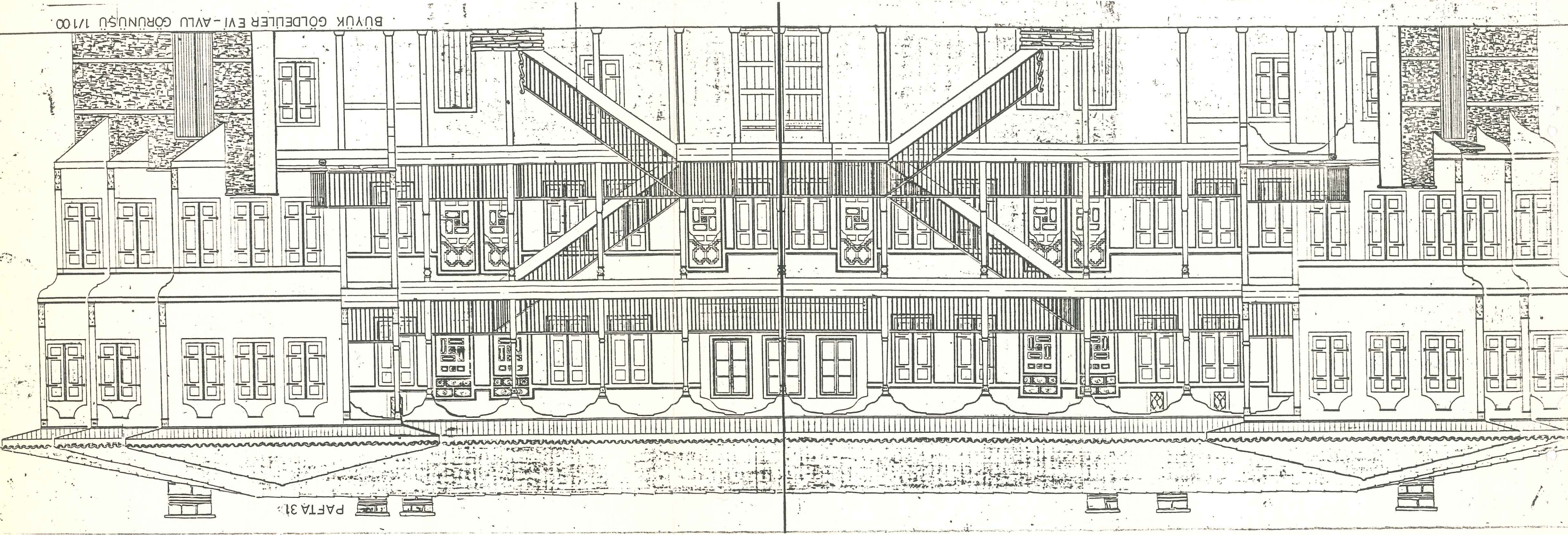
PAFTA 30
BÜYÜK GÖLDELİLER EVİ
AA KESİTİ 1/100

0 1 2 3 4 5 10

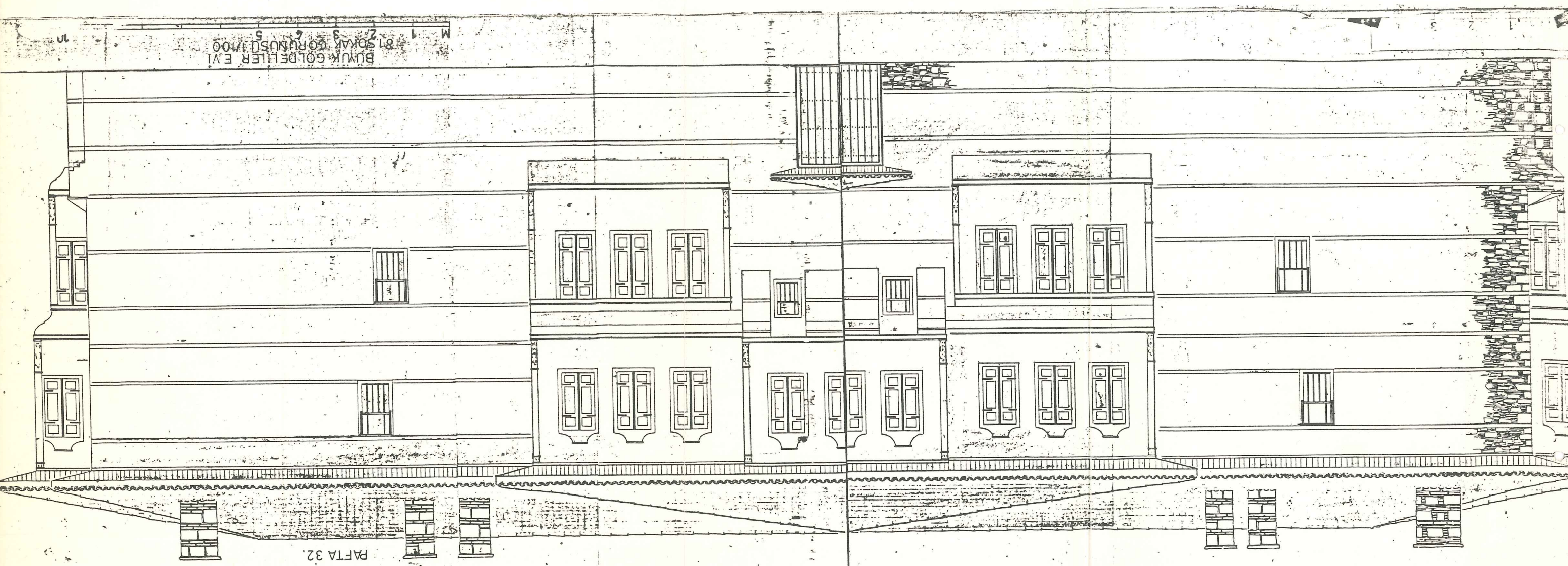
BUYUK GOLDEILER EVI - AVLU GORUNUSU 1/100.

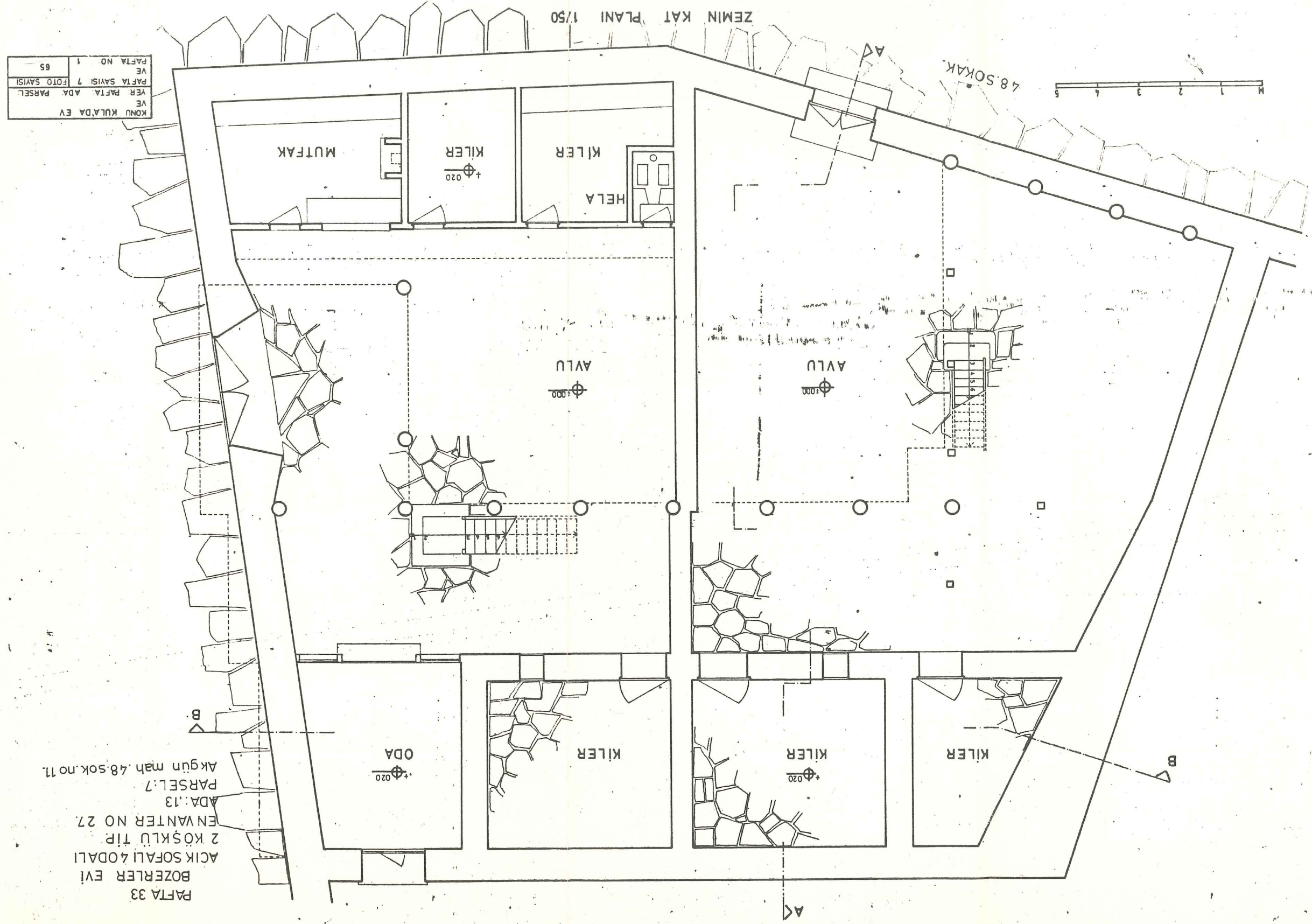
PAFTA 31

M 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
BÜYÜK GÖLDELLER E.V.
81 SOKAKI GÖRÜŞÜ 1/100

PAFTA 32

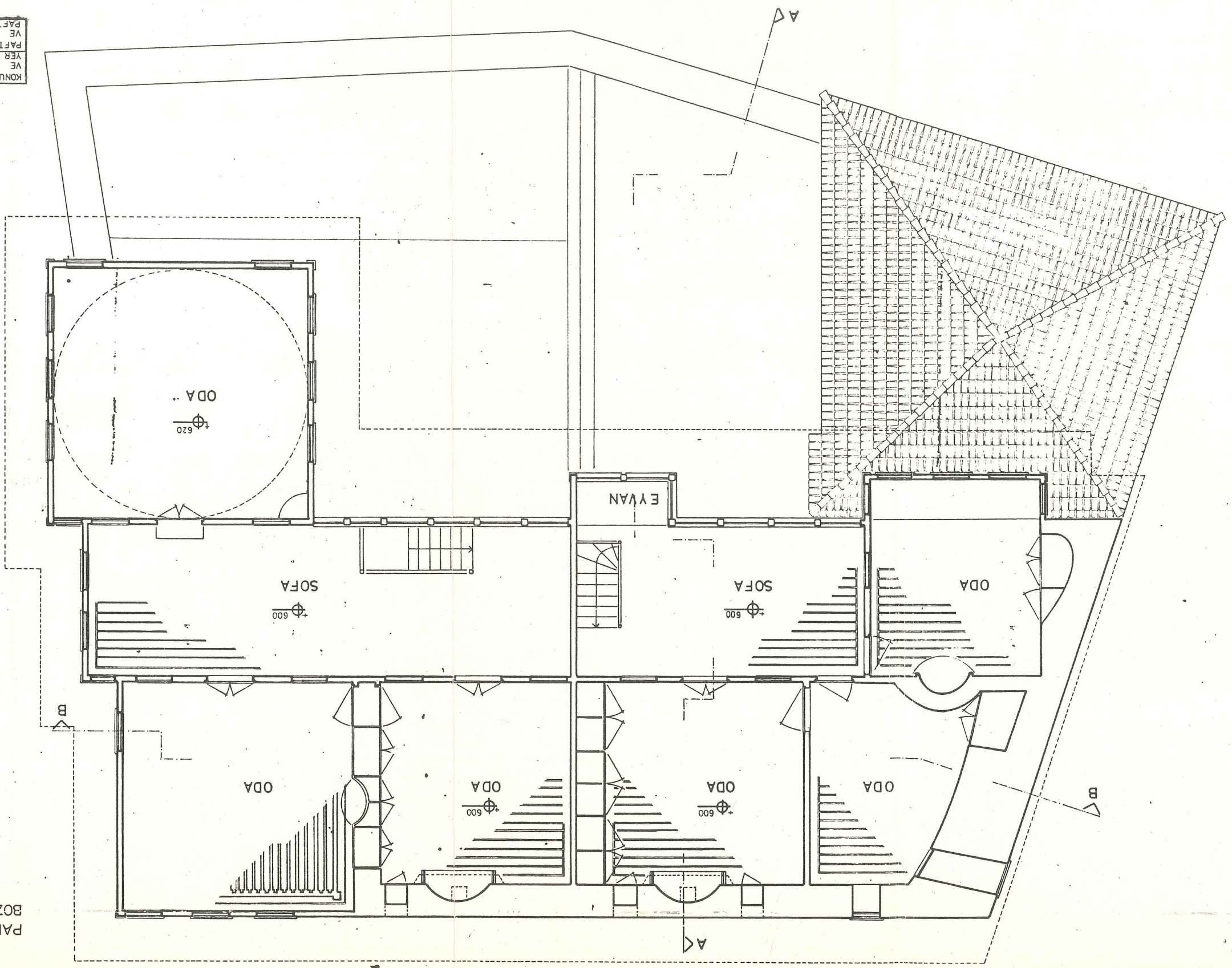

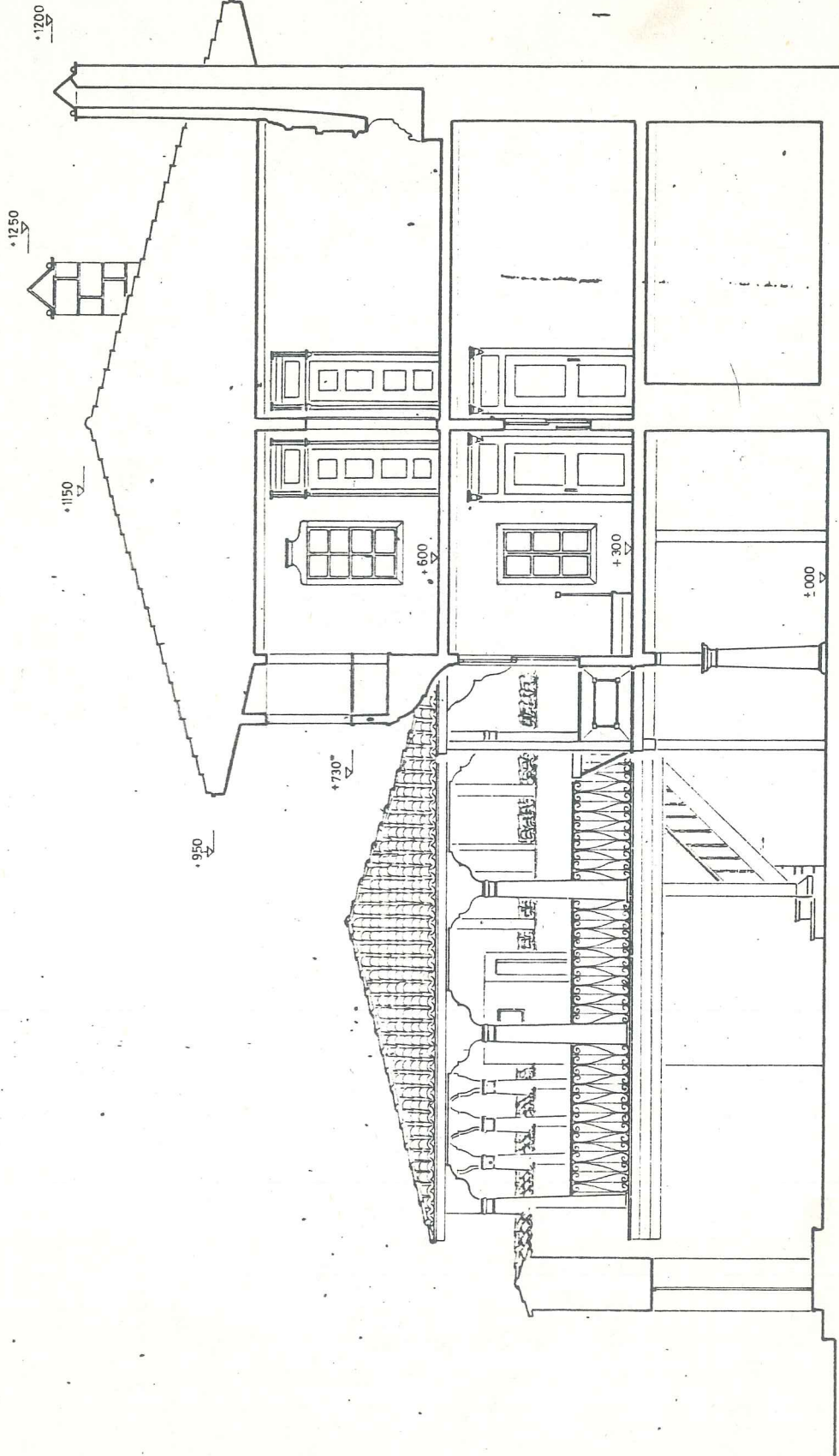

2. KAT PLANI 1/50

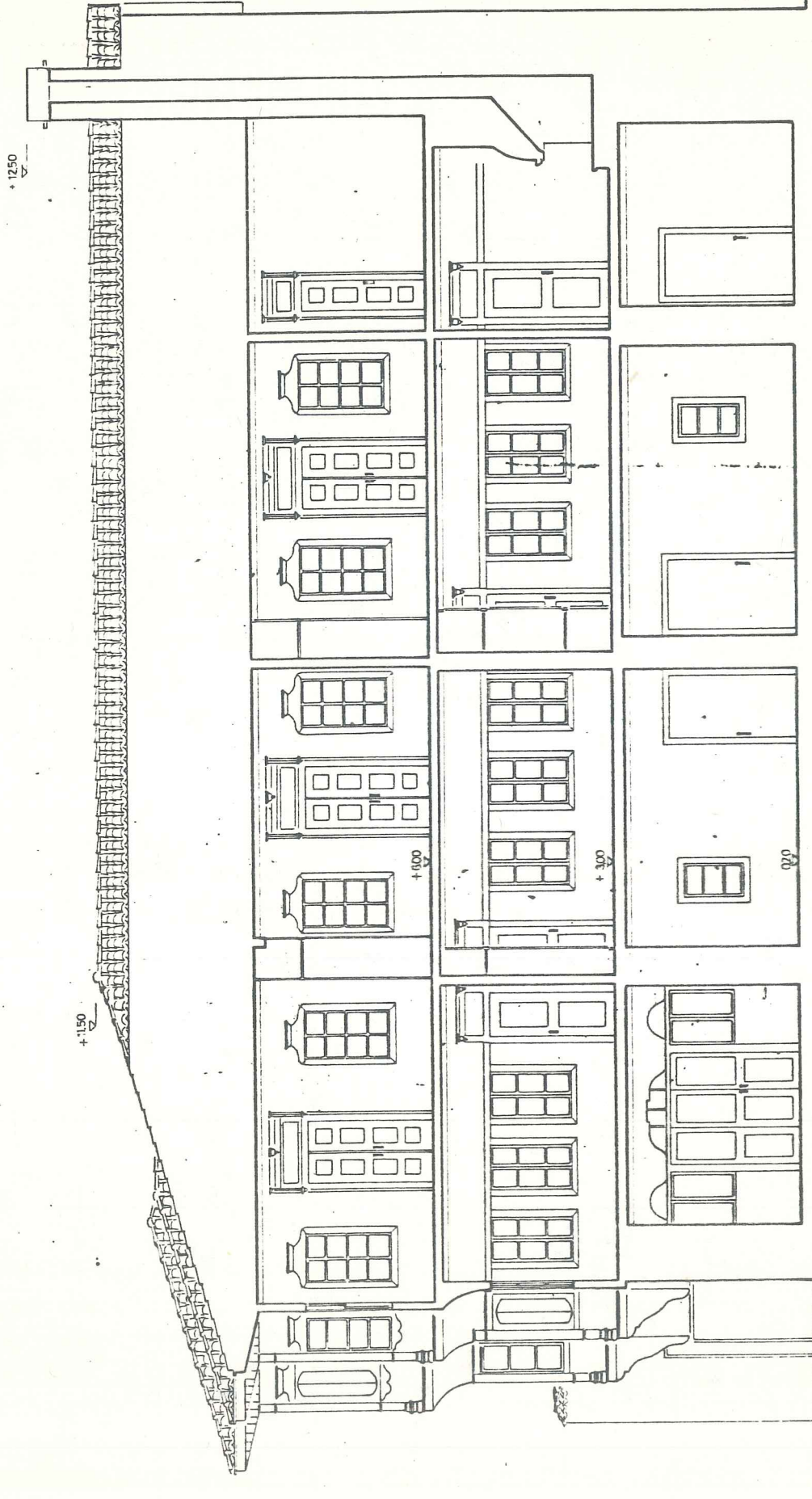
KONU: KULA DA EV	VE	VER PAFTA ADA PARSEL	PAFTA SAYISI: 7	FOTO SAYISI	PAFTA NO: 3	65
------------------	----	----------------------	-----------------	-------------	-------------	----

PAFTA 35.
BOZERLER EVI

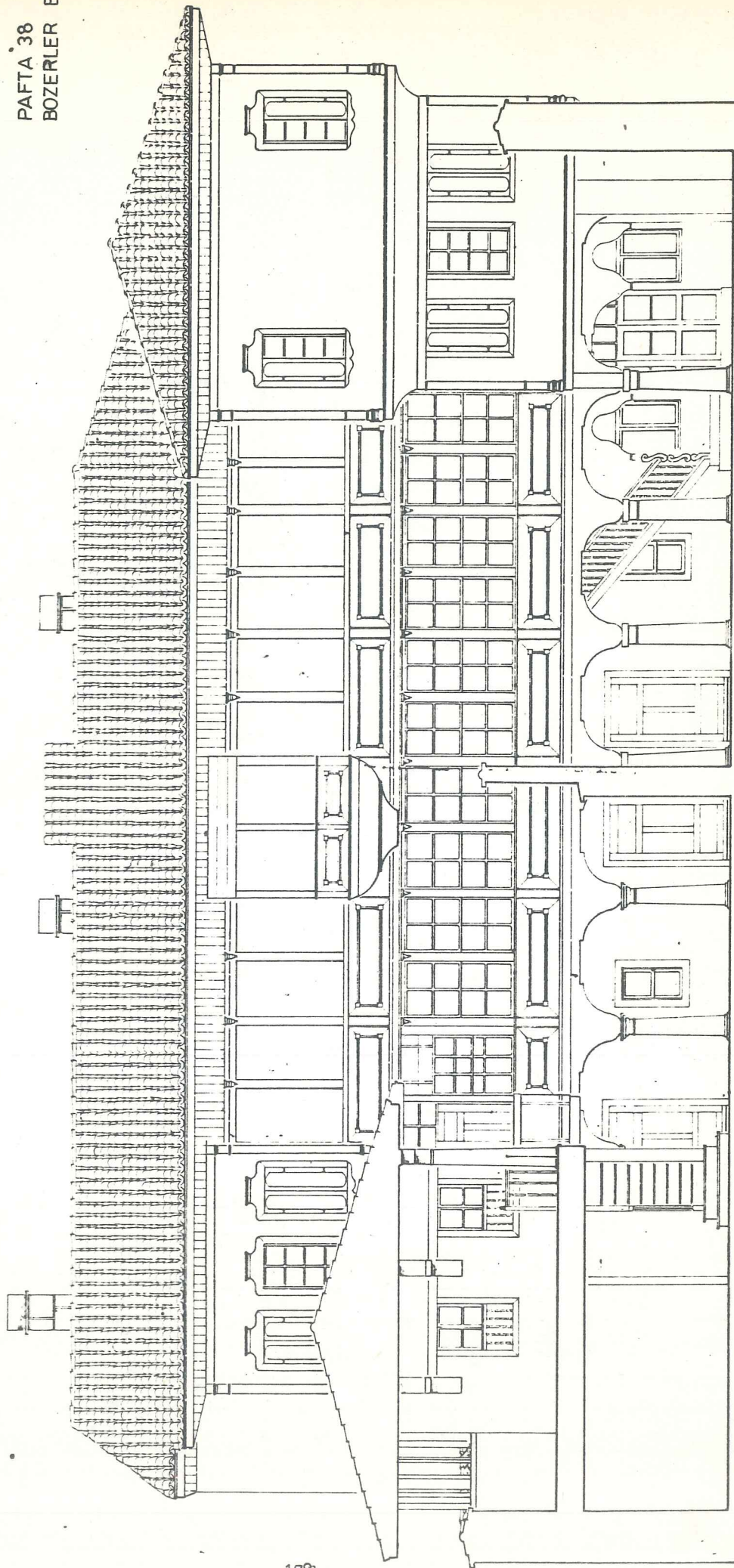

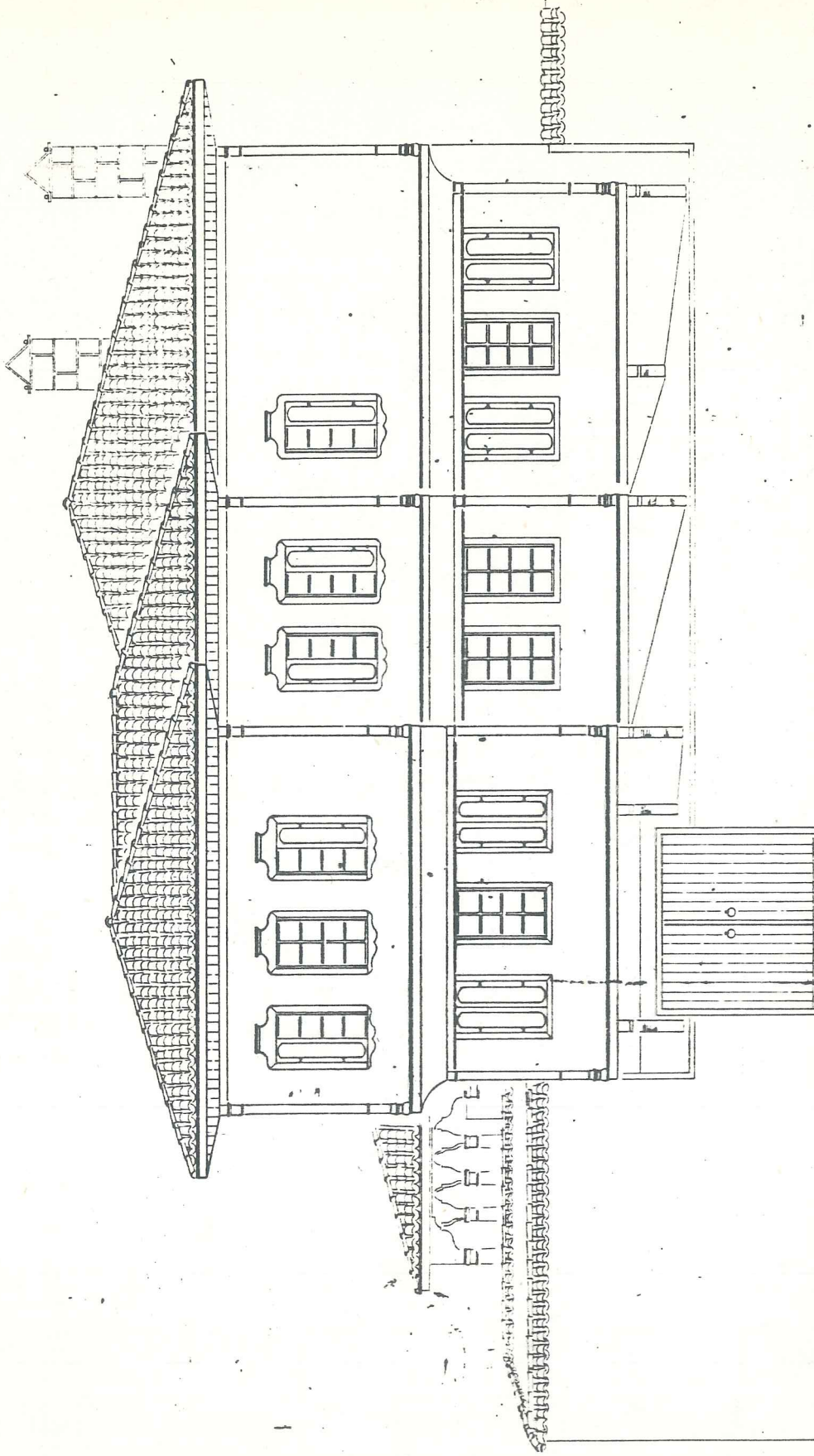
A-A KESİTİ 1/50

B-B KESİTİ 1/50

ÖN CEPHE 1/50

(YAN) SOKAK CEPHESİ 1/50

3.3. SONUÇ. (KISMI)

Bütün özgün konutların sorunu olan mutfak, banyo, wc gibi mekanlar zemin katta çözümlenmelidir. Ahır, depo olarak kullanılan hacimlerin bir kısmı bu amaçla kullanılmalıdır. Penceresi olmayan ahır ve depolarda dış cepheyi bozmayacak şekilde, diğer yapılardaki mevcut örneklerle uygun nitelikte küçük pencereler açılmalıdır. Döşemeler yöresel malzeme olan kayrak taşı, kaplamasız olan giriş altları (tavanlar) ahşap tavan kaplaması ile kaplanmalıdır.

Hayatın altındaki ahşap direklikli kısım, direklerden biraz içeriye çekilerek kapatılırsa yaz-kış oturlan bir yemek odası haline dönüşebilir. Yalnız bu kapatma işlemi sırasında karakteristik mimari bozulmamalıdır.

Isınmadığı için terk edilen üst katlarda çatı arasında gerekli ısı tecridi yapılmalıdır. Bu katlardaki odalar; çocuklar ve büyükler için yatak odası olabilecek niteliktedir. Odaları ısıtmak için özgün ocaklardan yararlanma imkânı olduğu gibi istenirse ocak bacalarından yararlanılarak soba kurmak olanağında geliştirilmelidir.

Hayat gerekirse ahşap, hafif elemanlarla, mevcut kafesler örnek alınarak kapatılıp, salon haline dönüştürülebilir.

Avlular gereksiz, muhdes ilavelerden arındırılmalı, depo ve benzeri yerlere gereksinim duyulursa; yöresel taş malzemeden yenileri yapılmalıdır.

Kötü durumda olan yapıların strüktürü eskiye uygun bir biçimde tek tek yenilenmeli, yapılar bugünün kullanımına uygun bir şekilde düzenlenmelidir.

Taş duvarlar karataş veya kayrak taşı, kireç harcı ile örülmeli, bölme duvarları tuğla veya köfeke ile doldurulup sıvanmalı veya iki tarafı kaplanmalıdır. Döşemeler; yuvarlak kesitli kavak ağacından yapılmış kirişlerden oluşturulmalıdır. Tavanlar mevcuduna uygun bir şekilde yenilenmeli, çatılarda özgün malzeme kullanılarak geniş saçaklar yapılmalıdır. Dolap ve ocaklar korunmalı, eksik olan kısımları tamamlanmalıdır.

Sokaklardaki taş kaplamalar muhafaza edilmeli, asfalt olanlar eski haline dönüştürülmelidir.

BÖLÜM 4 ÖNERİLER (SONUÇLAR)

4. ÖNERİLER - SONUÇ

Kula; geçmişten günümüze karakteristik özelliklerini yitirmeden gelmiş, geçmişteki Türk kültürünü, yaşama biçimini ve teknolojisini anlatan "korunması gerekli" tarihi bir merkezdir.

Biz mimarlar, restoratörler, kent plancıları açısından bu kent korunmalıdır. Kula ve benzerlerinin korunmasının, kentsel yaşam ve gelişiminde kültürel süreklilik ve örnek olma açısından önemi büyüktür. Fakat gerçekte önemli olan koruma konusunda Kula halkının ne düşündüğüdür. "Tarihi Kula kentinin korunması ve değerlendirilmesi Kula halkı için bir ihtiyaç haline gelmiş midir?" " Toplumsal bir ihtiyaç haline gelmişse bunun giderilmesindeki engel ya da engeller nelerdir?"

Bu sorulara cevap verebilmek için Kula'nın bugünkü durumuna, Kula halkının istek ve beğenilerine değinmek gerekir.

Her ne kadar Kula geçmişten günümüze bozulmadan gelebilmiş tipik bir Osmanlı kentidir; diyorsak ta ilçenin eski dokusundaki karakteristik görünüm bozulmaktadır. Bu bozulmalar ya strüktürel yönden olmakta (Artık zamana kadar mücadele veremeyen yapılar çökmeye başlamaktadırlar) ya da değiştirici müdahaleler görünmektedir. Koruma bilincine varmamış olan kent sakinleri olanak buldukları evleri kendi isteklerine uygun bir biçimde değiştirmeye çalışmaktadırlar.

Değişen sosyal yapı gereksinimleri, işlevsel etkinliğin yitirilmesi, yapı sistemlerinin değişmesi eski-
menin hızını etkilemektedir. Bu konutların değişen beğeni ve isteklere cevap verir hale gelmeleri için ilk iş olarak halkın ihtiyaçlarının değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Kula'da eski dokuda oturan kent sakinleri evlerinin yaşama amacıyla yapılmış ikinci ve üçüncü katlarını hiç kullanmamaktadırlar. Tüm yaşamları ahır, kiler ve depo amacıyla yapılmış zemin katta geçmektedir. Bir çoğu hayatın altındaki ahşap direkli kısmı kapatarak oda haline getirmiş, bahçeye yaptığı mutfak ve wc ile direk ilişki kurmuştur. Zemin katta yaşamalarının en büyük nedeni; kışın bu katın üst katlara göre daha sıcak olmasıdır.

Konuşabildiğim kadarı ile bütün kent sakinlerinin isteği; televizyonda gördükleri gibi içine koltuklarını koyabilecekleri bir salon, dışarıya çıkmadan kullanabilecekleri bir mutfak, wc ve banyo, oğulları evlendiğinde verebilecekleri sıcak bir odadır. Ayrıca bu kişiler çarşının uzak olmasından da yakınmaktadırlar. En çok yakındıkları konu ise Belediyedir. Olanakları elverse bile Belediye'nin kendilerine "çivi üstüne çivi çakmak" için bile izin vermediğini belirtmektedirler. Geçmiş senelerde yeni yapıların uygunsuz bir biçimde yapılmasına, özgün konutların kötü bir biçimde değiştirilmesine göz yuman Belediye, bugün; konutların çöküp gitmesini önleyecek bir onarıma dahi izin vermemektedir. Onarım için Belediyeye başvuran vatandaşın "1/50 rö-

leve ve restorasyon projeleri" istenmektedir. Oysa İlçe-
de ve Belediyede bir tek mimar bile yoktur.

Konut sahipleri; ileride alacakları koltukları
için" büyük bir salon, mutfak, banyo ve tuvalet istemek-
tedirler. Ama bir çoğunun bunları yapacak maddi imkânı
yoktur. Avlu içine yapılanlar da; her türlü konfordan
uzak, sıhhi olmayan, görünüşte adı mutfak ve banyo olan
mekânlardır. Evlerine çalışma için gittiğim bütün konut
sahipleri bana "Devlet bize yardım edecek mi? sorusunu
yöneltilmişlerdir.

Edindiğim izlenimlere göre eski dokuda yaşayan
Kula sakinlerinin büyük bir bölümü korumaya karşı değıl-
dir. Fakat korumanın ne demek olduğunu bilmemektedirler.
" Koruma" sözcüğü onlar için "Devlet yardımı" olmaktan
öteye bir anlam taşımamaktadır.

Yıllardır o çevrede oturmuş, alıştığı geleneksel
yaşamını sürdürmekte olan Kula halkı için; tarihi Kula
kent dokusunun korunması bir ihtiyaç haline gelmiştir.
Halkın konuta, ama içinde oturmaktan mutlu olabileceğı
bir konuta ihtiyacı vardır.

Koruma toplumsal bir ihtiyaç haline geldiğine
göre bunun sağlanması için bir takım sorunların çözül-
mesi gerekmektedir.

İlk aşamada koruma amaçlı imar planı hazırlanıp,
yürürlüğe girmelidir.

Daha sonra ki projelendirme ve uygulama safhalarında karşılaşılabilecek en büyük güçlük maddi güçlüktür.

Dünya üzerindeki bütün koruma uygulamalarında en büyük mali sorumluluk Devlete düştüğü halde Türkiye'de Devlet koruyuculuk yükünün mali sorumluluğunu eski eser sahiplerine bırakmaktadır. Gerçi 1979 yılında çıkarılan bir yasa ile "Eski Eserlerin Onarımına Katkı Fonu" kurulmuştur.⁷⁶ Fakat getirilen yönetmelik yardımın yapılış biçimi hakkında ayrıntıya inmesine rağmen faiz oranları ve faizsiz kredinin nasıl olacağı konusunu belirtmemektedir.

Yine bütün Dünyada eski eser sahiplerinden alınan vergi çok az olmasına rağmen Türkiye'de eski eser sahiplerine ancak 1/10 luk bir indirim yapılmaktadır.⁷⁷

Özel ve tüzel kişilerin elinde bulunan taşınmaz eski eserlerin onarımı için gerekli parasal ve teknik yardım konuları ile ilgili çıkarılan yasa ve imar yasasının ek 6. maddesi; bu eserlerden gerekli görülenlerin kamulaştırılmadan önce bakım ve onarımını sağlamak üzere sahiplerine ya da diğer ilgililere bedel ödemeğe veya hizmeti bizzat yapmağa yetkili kuruluş olarak Kültür ve Turizm, İmar İskân, Maliye Bakanlıklarıyla, Vakıflar Genel Müdürlüğünü göstermektedir. (Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak)

76. T.C. Resmi Gazete, 30 Mart 1979, Sayı 16594

77. Akçura, "Yabancı Ülkelerde Eski Eser Korunması," S.13-17. Belçika, Fransa, Norveç gibi Ülkelerde eski eser sahiplerinin tescil nedeniyle uğradıkları değer kaybı gelir vergisi indirimi ile karşılanmağa çalışılmaktadır.

Türkiye'de Devlet kamu yararı gördüğü özel mülkiyette bulunan taşınmaz malları kamulaştırabilir. Fakat konutlar kamu yararına girmediği için bu yasadan yararlanarak kamulaştırma söz konusu değildir⁷⁸.

Yine devlet yoksul ve dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyacını karşılar⁷⁹. Buradan hareket edilerek Devletin dar gelirli ailelerin evlerinin kamulaştırarak onarması söz konusu olabilir. Fakat bu devlet açısından çok pahalı bir olaydır.

Devlet çıkarılacak yeni yasalar ile kişilere ve mahalli idarelerin öncülüğü ile kurulan özel kurumlara (özel kooperatiflere) kredi ve yardım sağlayabilmelidir. Eğer proje yapı sahibi tarafından bizzat yürütülürse Devlet onarım masraflarının belli bir yüzdesini karşılamalıdır. Bu kısa veya uzun vadeli krediler halinde olmalıdır.

Eğer mal sahibi üzerine düşen miktarı kabul etmezse yapı kamulaştırılmalıdır. Projeler kurulacak özel kooperatifler tarafından uygulanmalıdır. (Mal sahibi-mahalli idare temsilcileri - banka ve ticaret odası temsilcilerinden oluşacak kooperatifler)⁸⁰

78. Anayasanın 38. Maddesi

"Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunda gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir."

79. Anayasanın 49. Maddesi 2. Fıkra.

"Devlet yoksul veya dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alır."

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca onaylanan projelere aykırı bir durum söz konusu olunca kurum bu işlemleri durdurabilme ve gerekirse eski eser sahibini, eseri eski haline döndürmekle yükümlü kılabilme yetkisine sahip olmalıdır⁸¹.

Yine Devletin katkısı ile; çevresindeki tarihi değerler açısından da çok ilginç bir yapıya sahip Kula'ya belli ölçüde turist çekilebilir. Bu amaçla Eski Han restore edilerek konaklama tesisine, bazı büyük evlerde pansiyonlara dönüştürülebilir. Bütün bunların yanısıra geleneksel halı ve kilim üretimi ile bakırcılık, keçecilik gibi el sanatları canlandırılırsa (Devlet desteği ve kooperatif ile) İlçe halkının maddi sıkıntısı da belli ölçüde giderilebilir. Bütün bu gelişmeler olurken kırdan kente göç önlenmelidir.

Koruma konusunda karşılaşılabilecek önemli bir sorun da halkın ve yerel yönetimin eğitimidir.

Yerel yönetim, bürokratlar ve Kula kökenli aydınlar tarihsel merkezin önemi ve gelecek kuşaklara aktarmakla sağlanacak yararların bilincinde değildirler.

Bu amaçla herşeyden önce Kula'da halkla sürekli ilişki kurabilecek, halkın sorunlarını paylaşabilecek bir "koruma teknik bürosu" açılmalıdır. Bu büro bir yandan evlerle ilgili proje çalışmalarını yürütürken, diğer yandan görsel araçlarla (renkli dia, film gösterisi, sergi) halka diğer ülkelerdeki örnekler gösterilmeli, evlerin ne şekilde korunacağı konusunda bilgi verilmelidir. (Pilot Proje uygulaması)

80. Akçura, Loc.cit.

Fransa'da 1962 yılından beri uygulanan Malraux Kanunları ile devlet mal sahibine % 80 e kadar varan yardım yapmaktadır.

81. Ibid, S.17

Polonya'da 1962 yılında kabul edilmiş "Kültürel değerlerin korunması ve Müzeler Kanunu"

Koruma esaslı imar yasası ve eski eserler konusu hal-
ka anlatılmalıdır. Eski ustaları bulup yapım yöntemleri
konusunda yeni ustalara ders verdirilmelidir.

Ancak halkı eğitmek, koruma inancını aşlamak
çok önemli olmasına rağmen çok zaman alan bir girişim-
dir. Özellikle ülkemizde ne gelenekler ne de sosyo e-
konomik düzen bu girişime destek olmamaktadır. Devletin
konuya dikkâtle eğilmesi, tutarlı bir koruma politikası
saptamasıda güç ve zaman isteyen bir süreçtir.

Kula'nın korunması eğer gerçekleşirse bu kent
uygulamadan tamamen kopuk yetişen biz mimarlar, kent
plancıları, restoratörler açısından iyi bir pratik sa-
hası olacaktır. Eğitim sırasında batıdaki örnekler hak-
kında bir miktar fikir edinerek yetişen bizler, öğre-
tim sonrasında uygulama yapamayışımızdan dolayı gerekli
tecrübe ve pratiğe sahip değiliz. Elimizdeki sınırlı
olanaklar ancak konuyu savunmaya ve tarihi çevrenin tah-
ribatını bir ölçüde engellemeye yetmektedir.

Yukarıda belirtilen bütün düşüncelerin sadece
teori düzeyinde kalacağını, pratiğe dönüşmeyeceğini bil-
diğim halde korumanın sorumluluğunu yüklenmiş bir mimar
sıfatıyla görevimi yapmış olduğum kanısındayım.

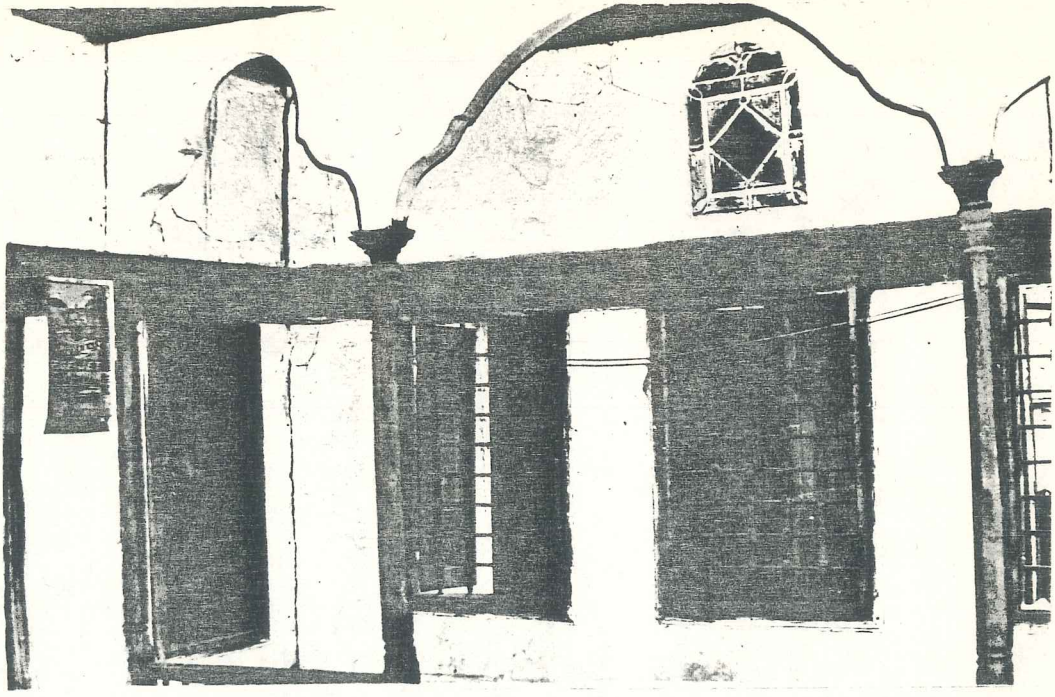
FOTOĞRAFLAR.

RESİM 34 -Kula'ya genel bir bakış.

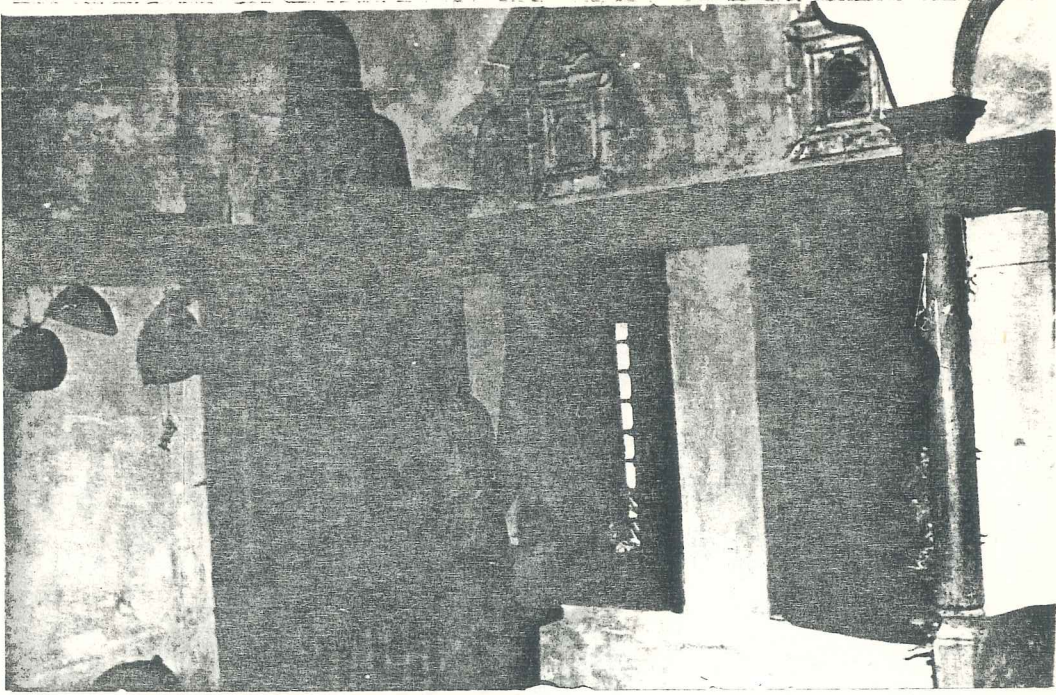
RESİM 35-Kula çarşısı (parkın önü)

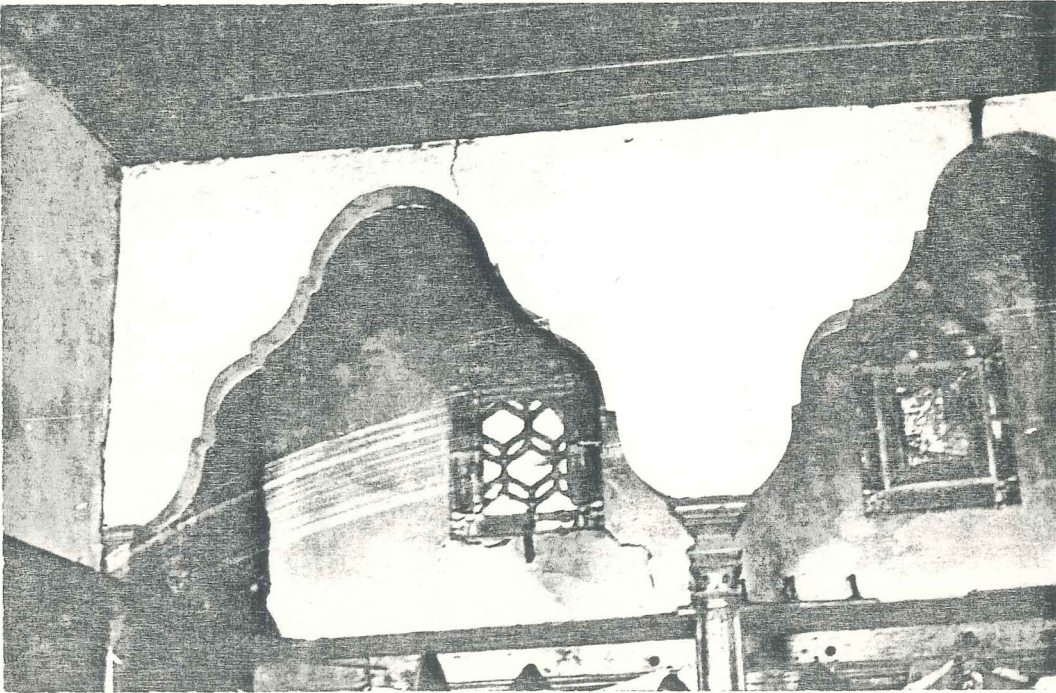
RESİM 36- Tamburacıların Mustafâ Ağa evi.
Ahşap direkli baş oda girişi.

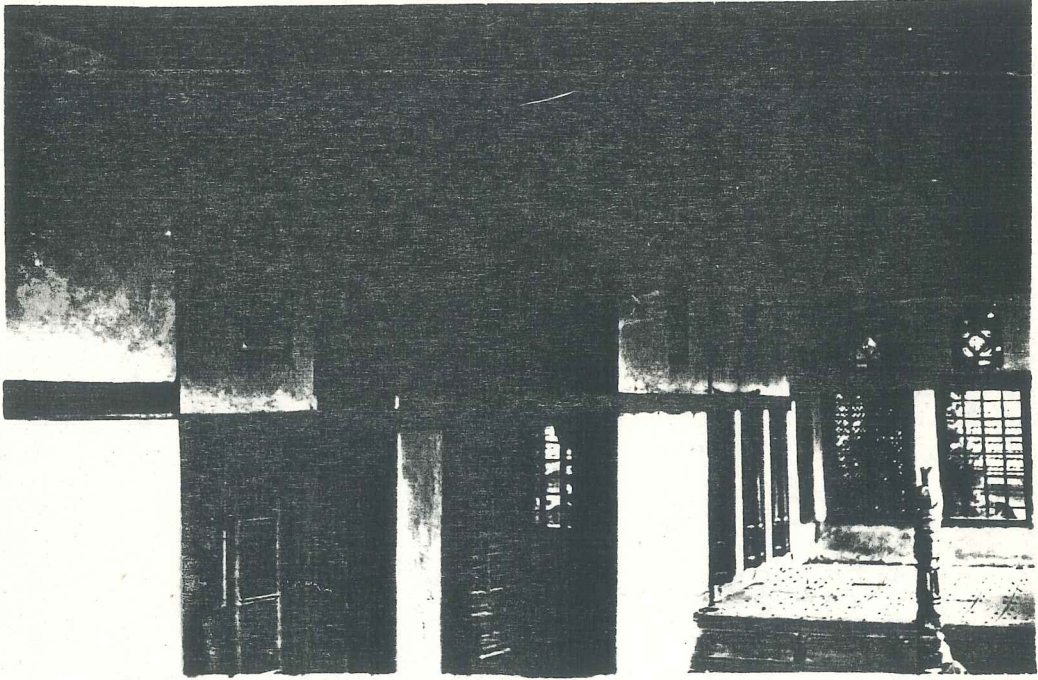
RESİM 37- Palanduzlar evi, baş odası.
Ahşap direk, dolap ve oda girişi.

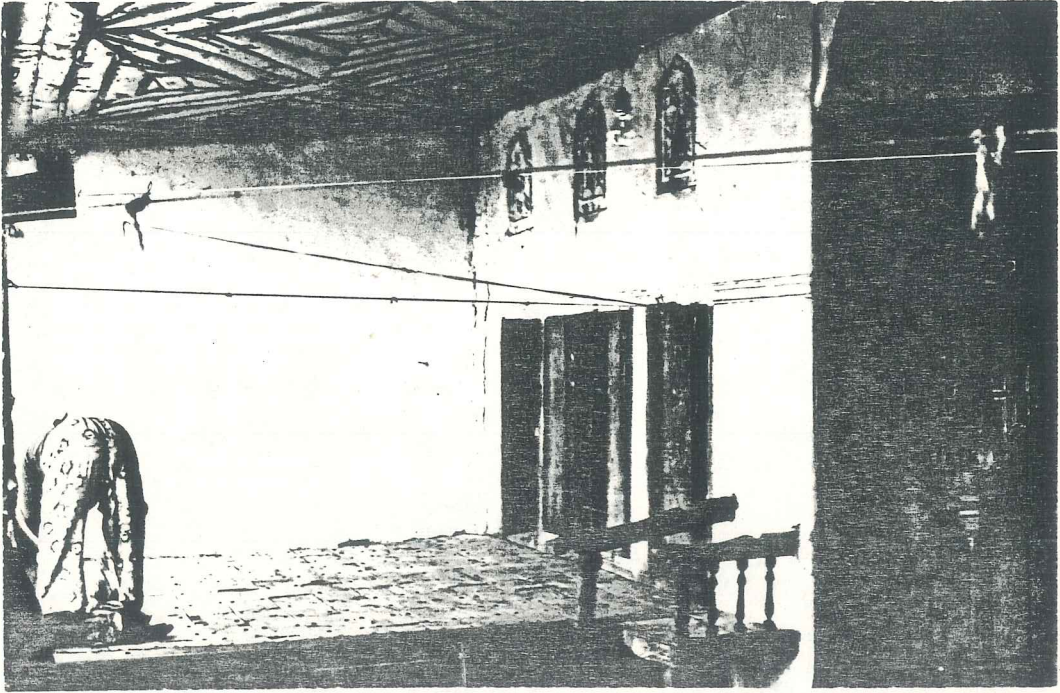
RESİM 38- Tamburacılar Evi, baş oda girişi.
(Seyit Ali Mah. 100.sokak)

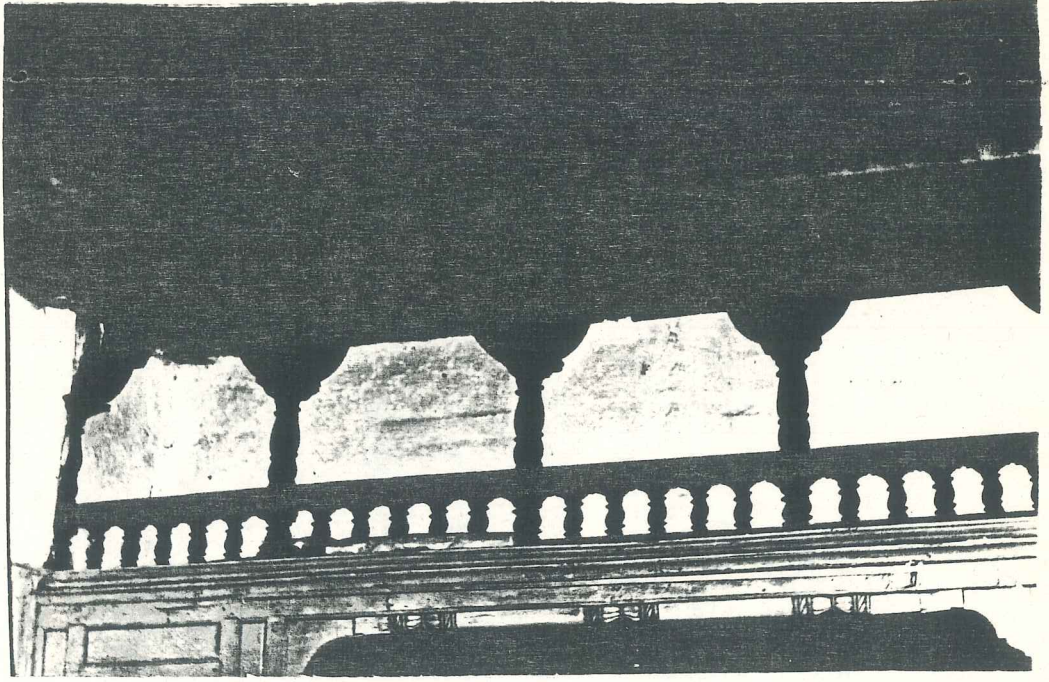
RESİM 39- Gülen Koç Evi, (zaferiye Mah.)

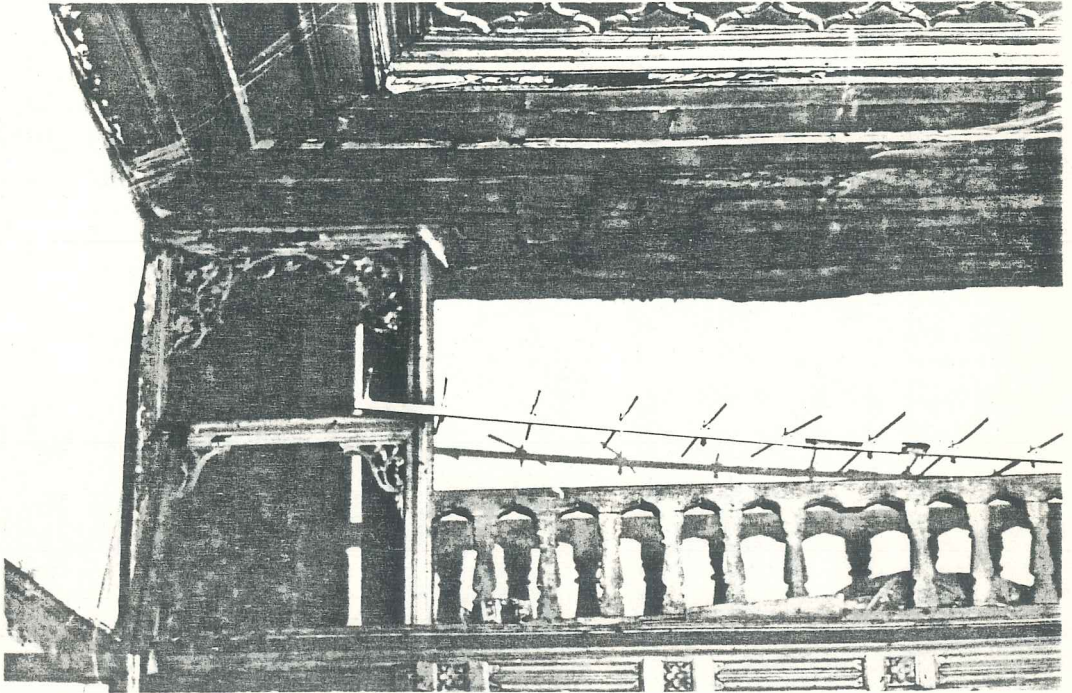
RESİM 40- Beyoğlu evi hayatı.

RESİM 41- Gülen Koç evi hayatından bir görünüş .

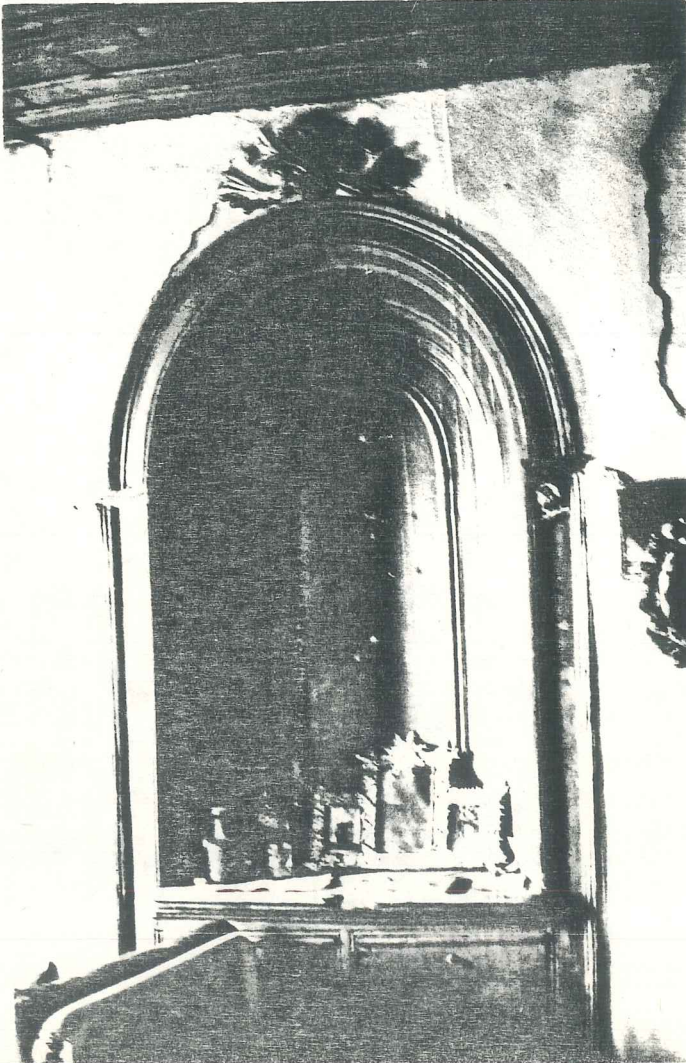
RESİM 42- Kızılkaya Mahallesi, Frigler evi,
baş oda musandıralı dolabı.

RESİM 43 - Zaferiye Mahallesi, Gülen Koç evi,
baş oda musandıralı dolabı.

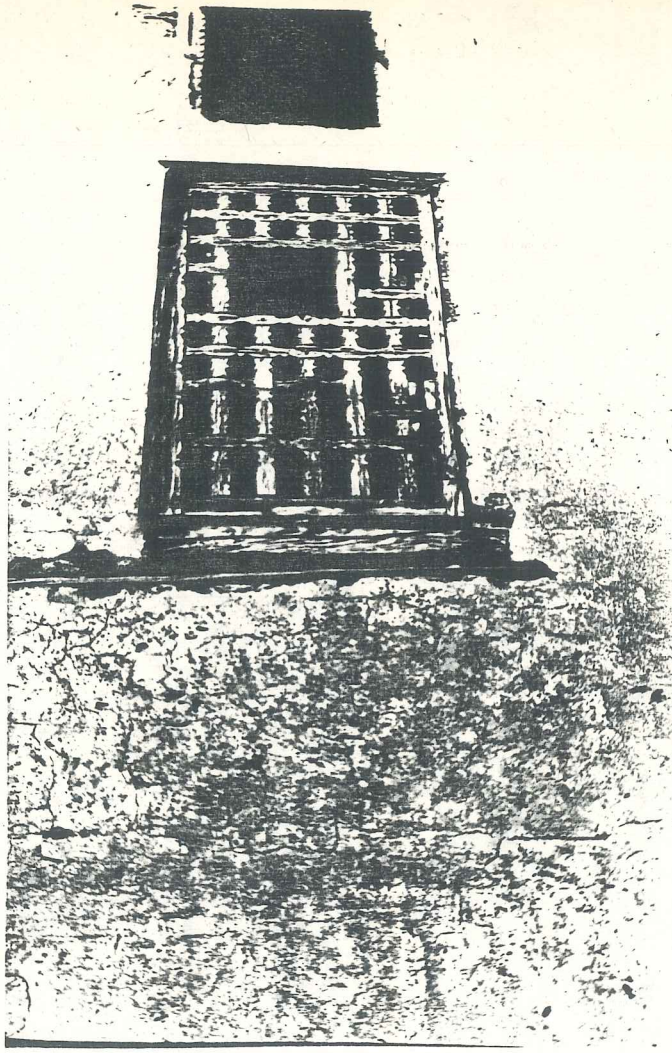

RESİM 44-Palanduzlar evi.
Kula evlerinin karakter-
istik öğelerinden biri
olan manzara köşeleri.

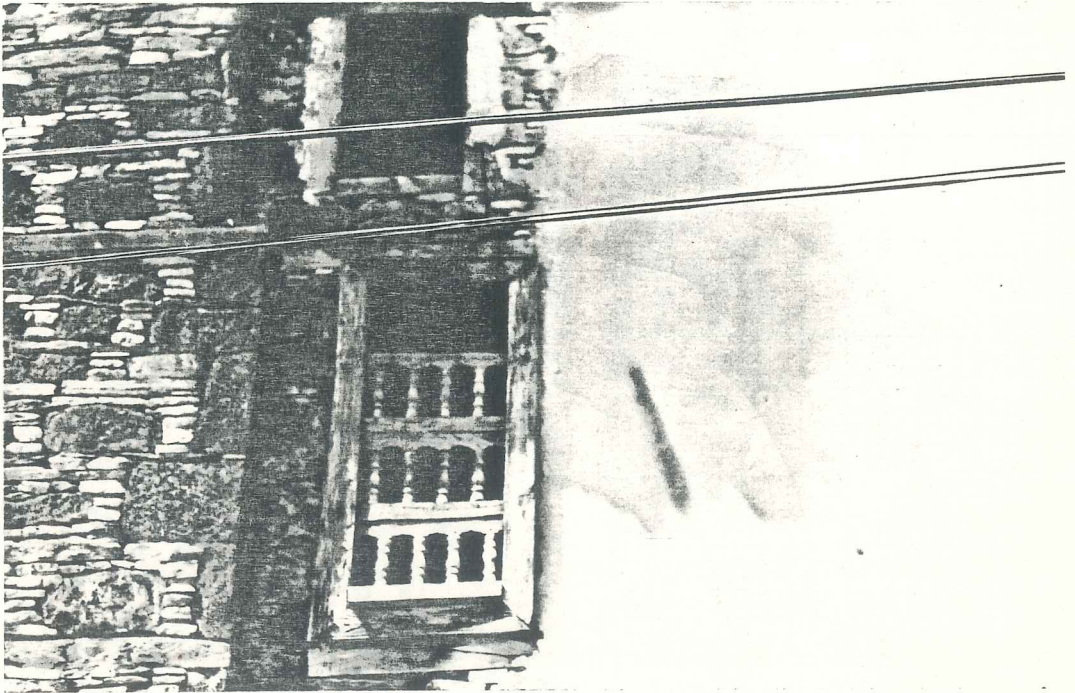

RESİM45- Gülen koç evi.
Bir çiçeklik örneği.

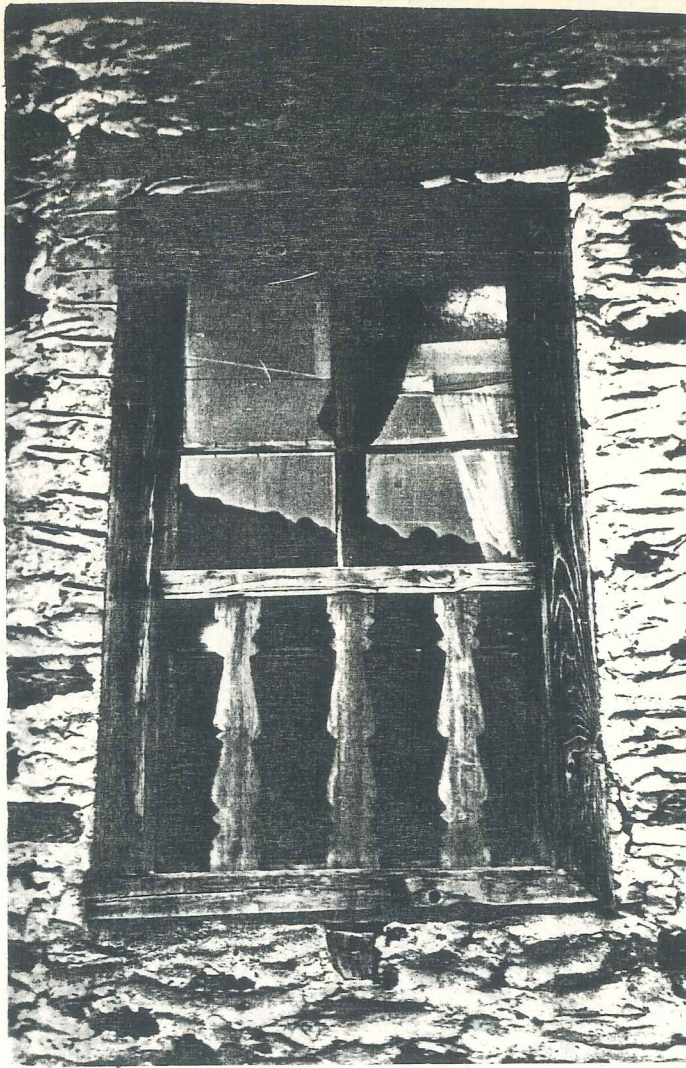
PENCERELE

RESİM 46- Taşkaya Mescidi yanında 103. sokakta, 351 envanter nolu ev penceresi.

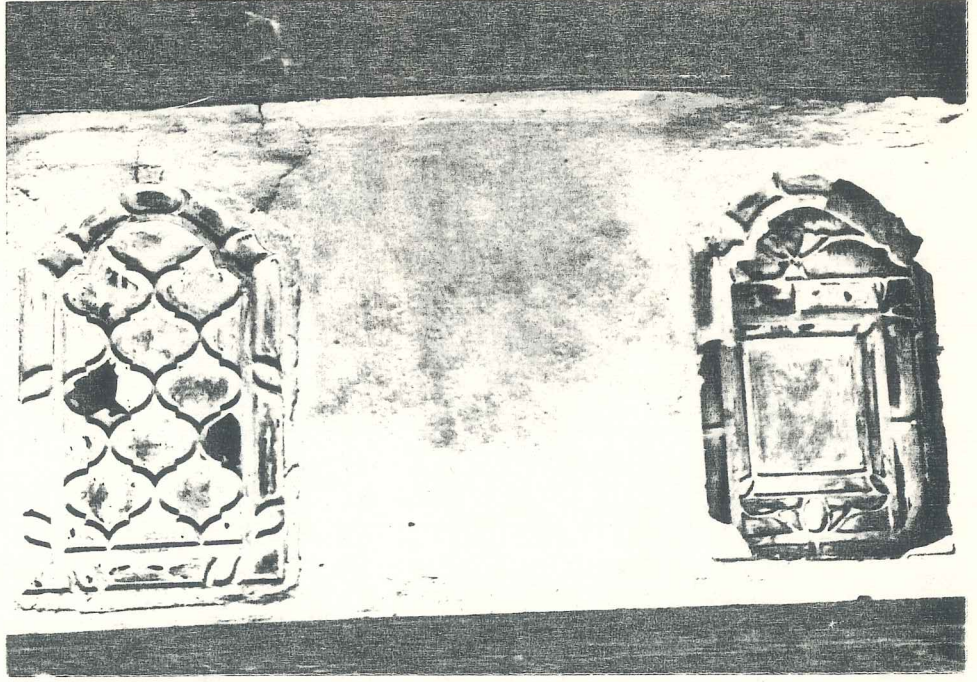
RESİM 47- Taş Mahalle, 32. sokakta bir ev penceresi.

RESİM 48- Seyid Ali Mahallesi, 100.sokak
Tamburacılar Evi, özgün pencere
örneği.

RESİM 49-Harım meydanı, Ali Şahin Evi,
özgün pencere korkuluğu .

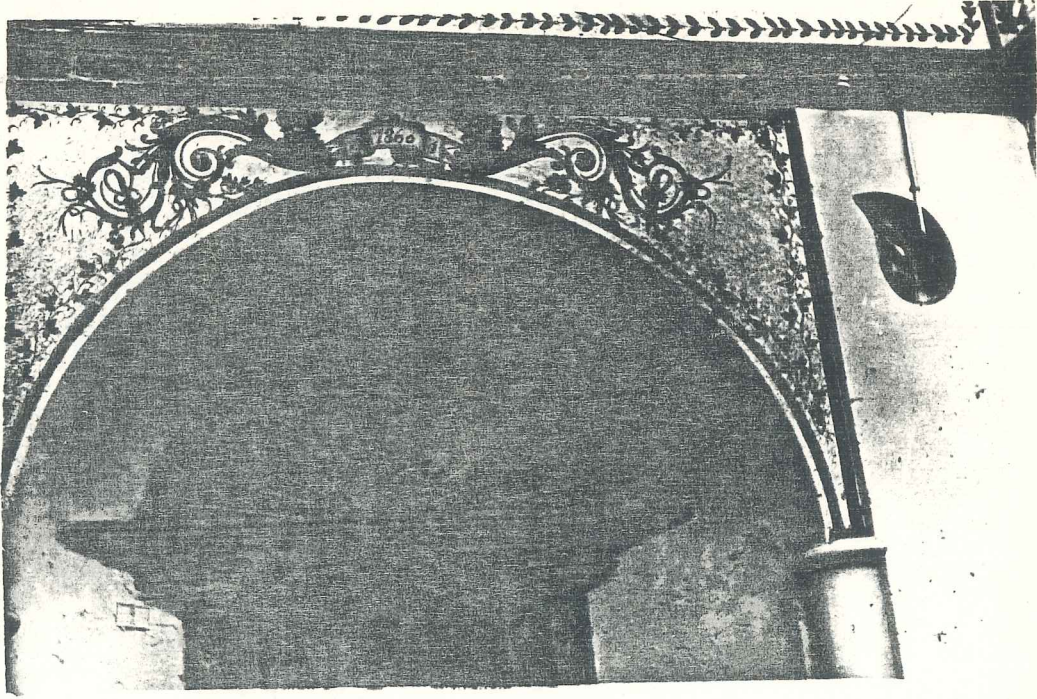

RESİM 50- Alçı pencereler, iç ve dış revzenler.

RESİM 51- Harım Meydanı, Ali Başibüyük Evi, alçı tepe pencereleri.

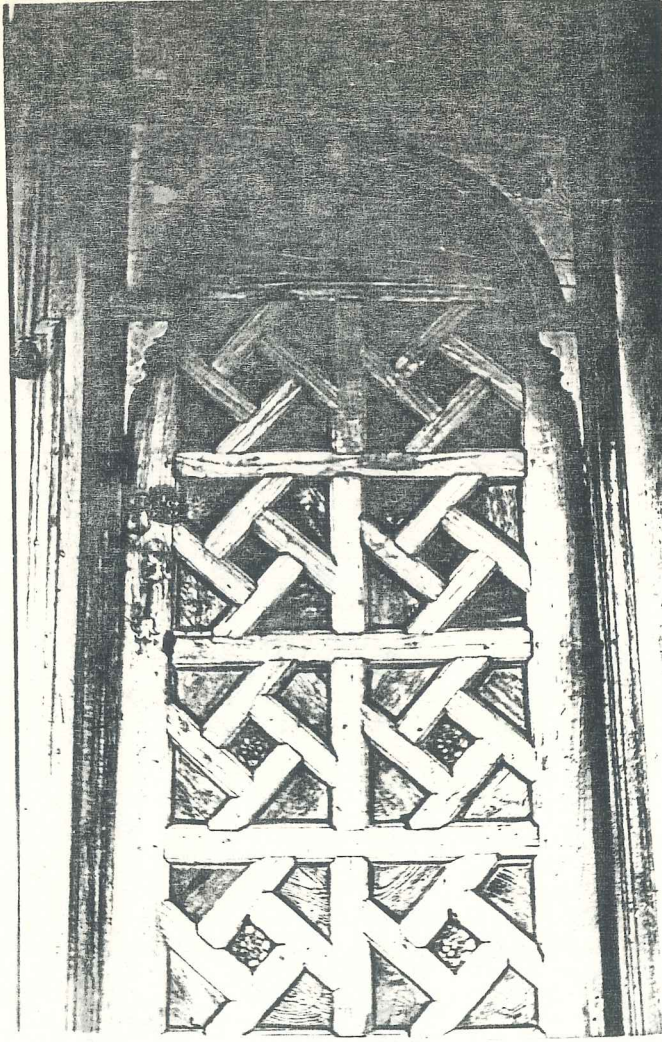
KAPILAR

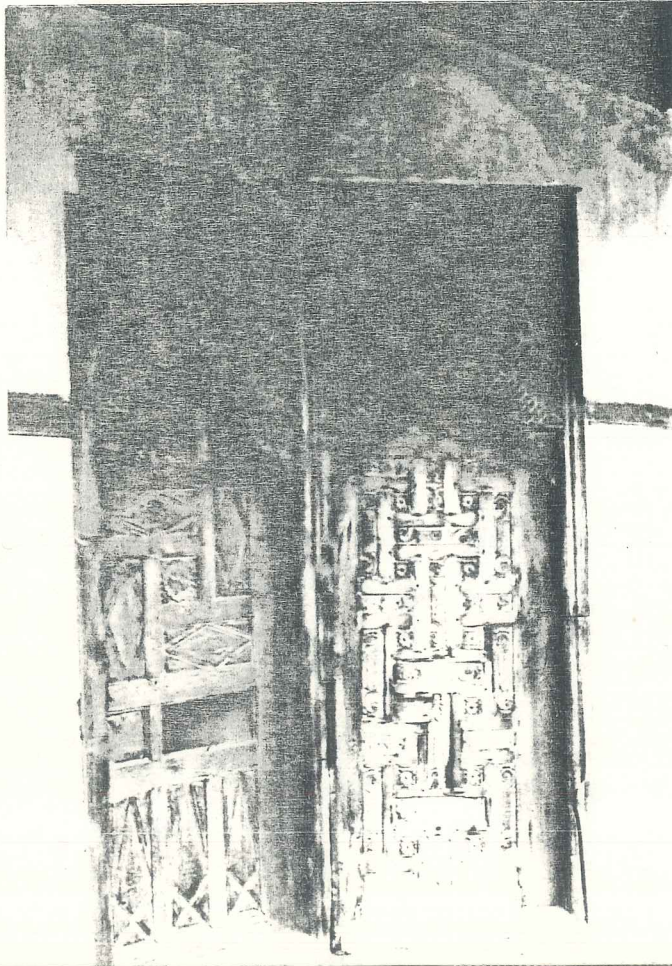
RESİM 52- Zaferiye Mahallesi, Beyazoğlu Evi, giriş kapısı.

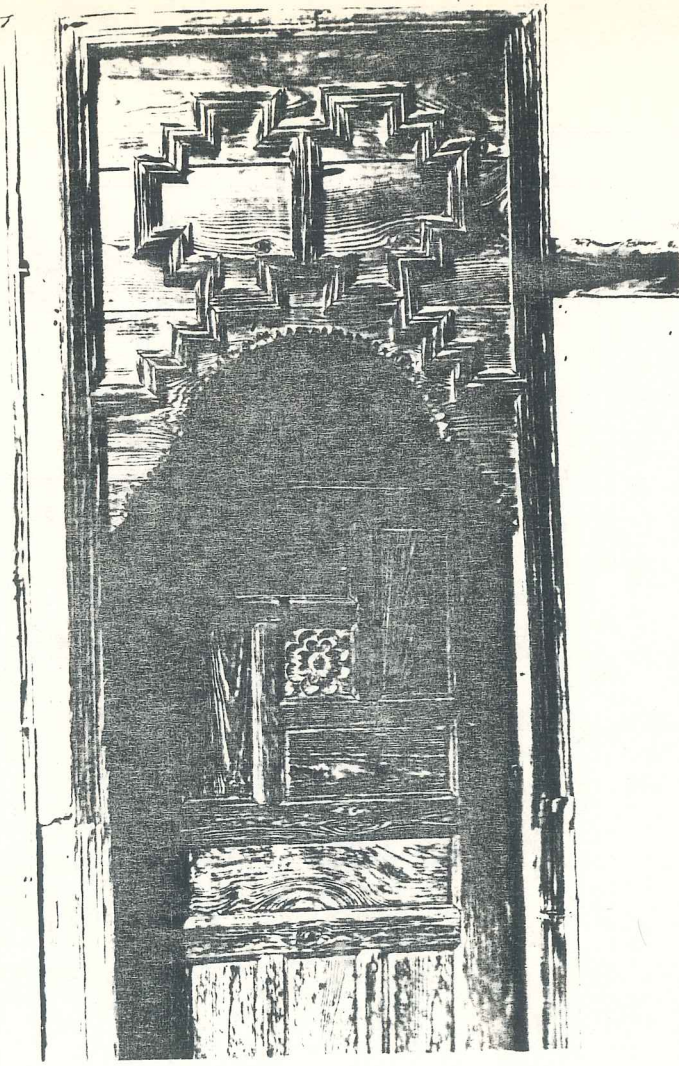
RESİM 53- 40.Sokak,27 nolu ev, mermer söveli giriş kapısı.

RESİM54- Kızılıkaya Mah.
Frigler Evi-Baş oda
kapısı.

RESİM 55- Seyid Ali Mah.
Tamburacılar Evi oda kapı
ları.

RESİM 56-Seyit Ali Mah.
Tamburacıların Mustafa
Ağa Evi , baş oda kapısı.

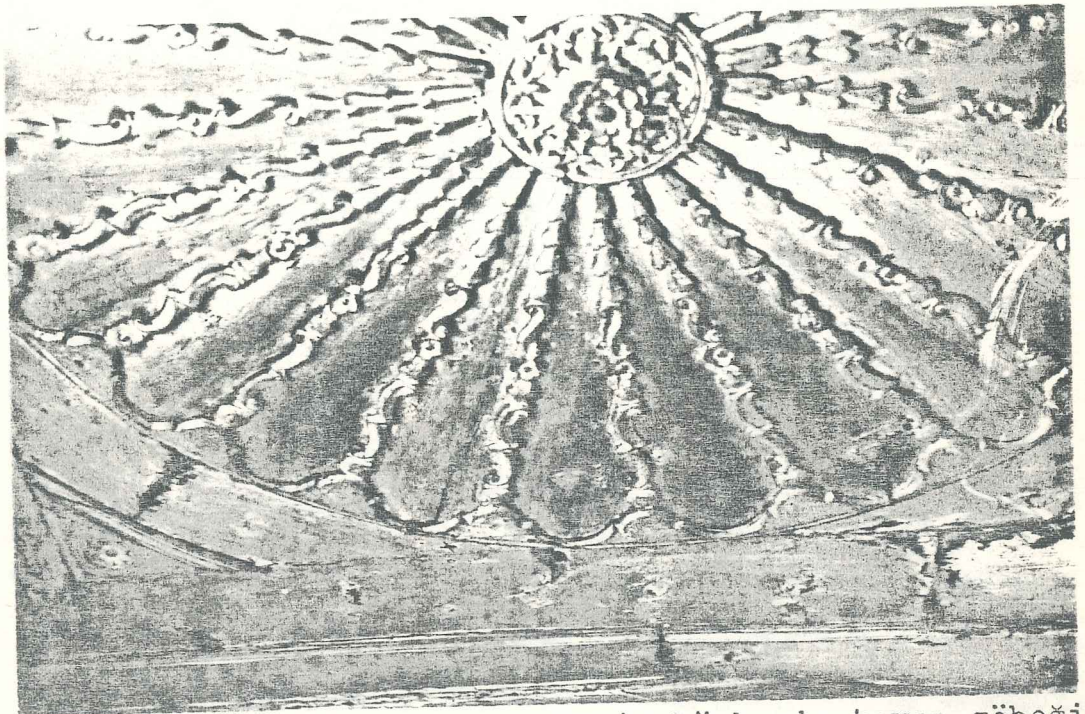

RESİM 57-Seyit Ali Mah.
Palanduzlar evi oda kapısı

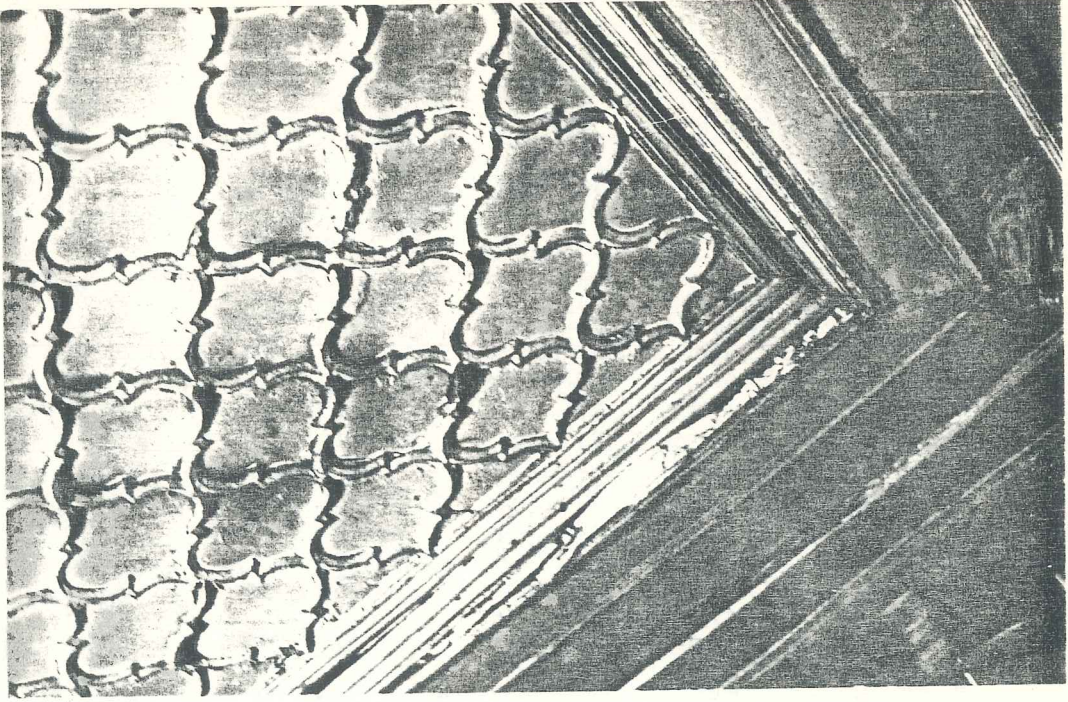
TAVANLAR

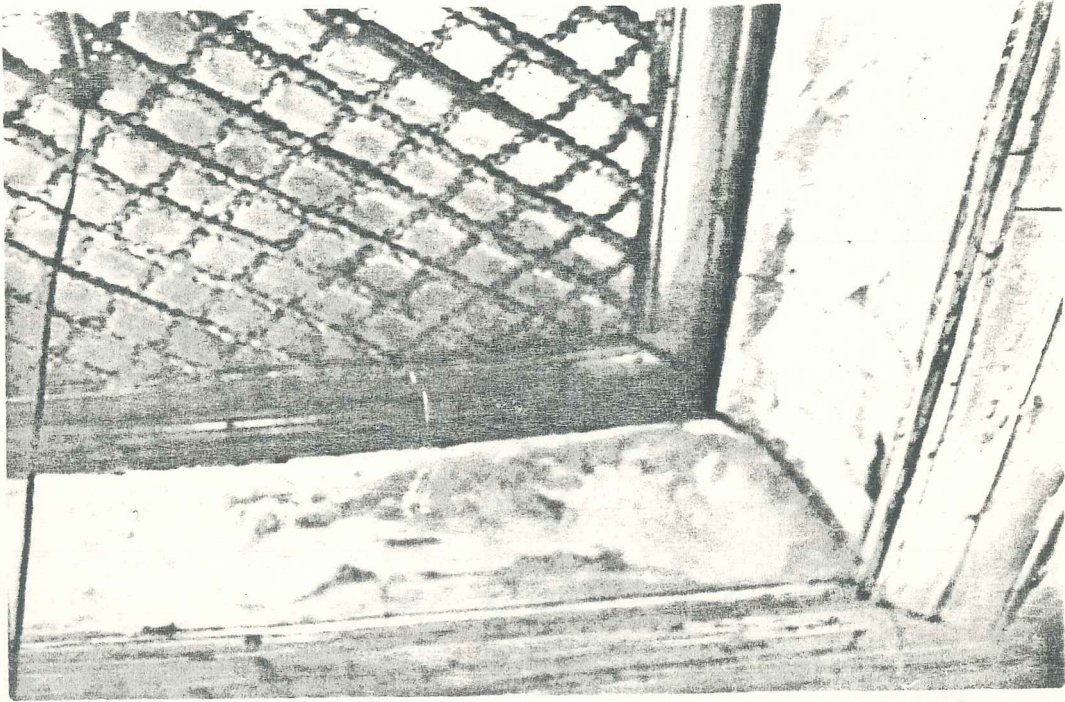
RESİM 58-Zaferiye Mahallesi, Gülen Koç Evi
köşk oda saçak kaplaması köşe detayı.

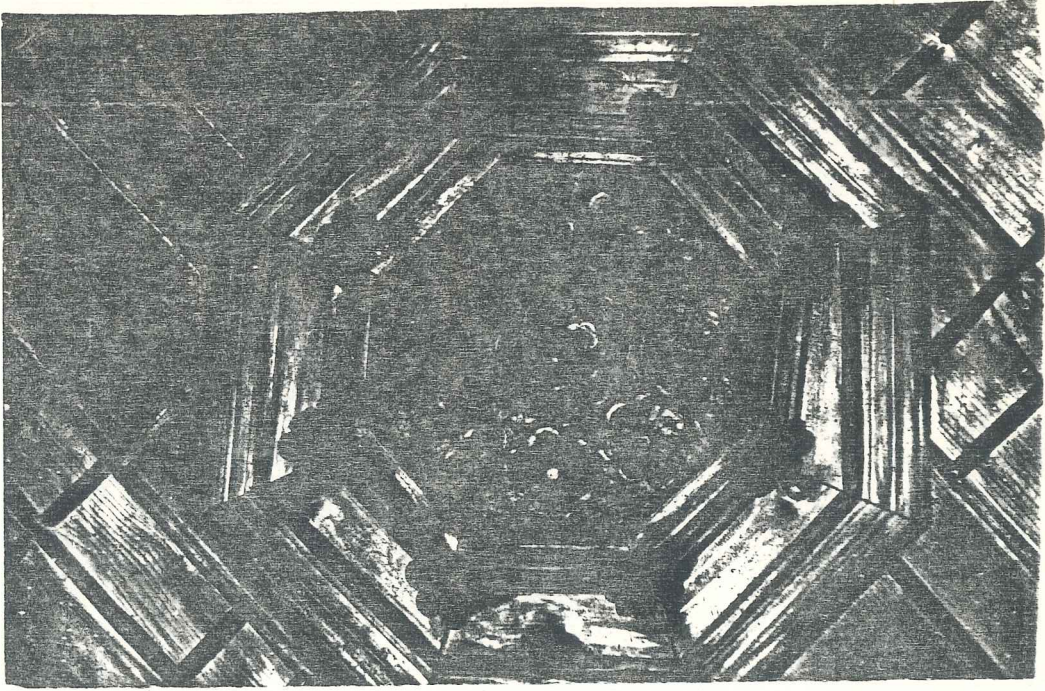
RESİM59-Gülen Koç Evi, köşk oda tavan göbeği.

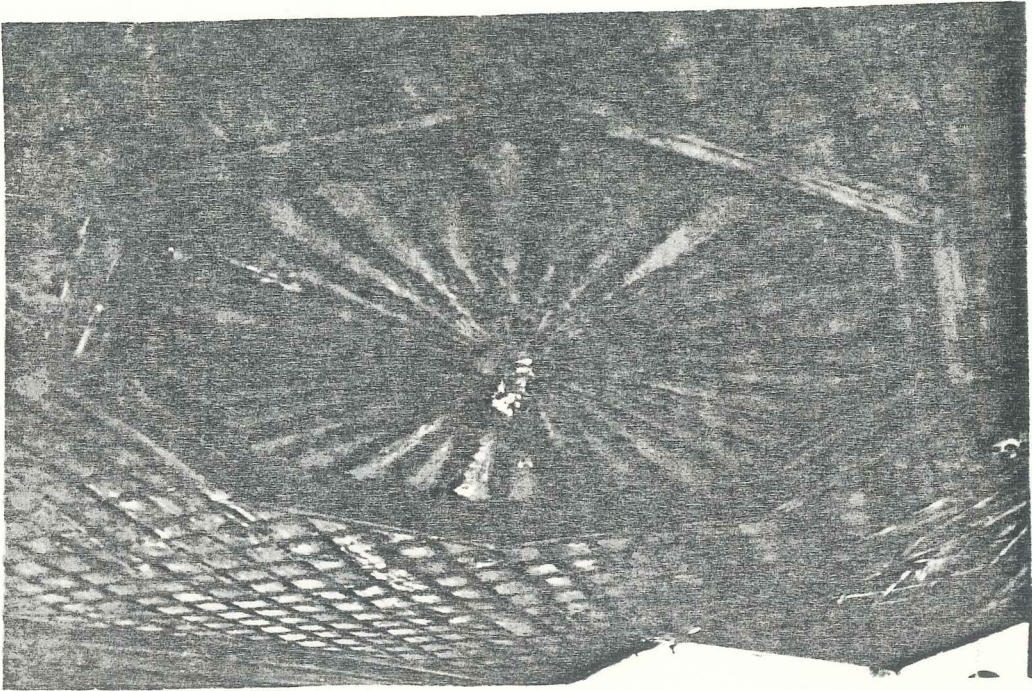
RESİM60- Zaferiye Mah. Gülen Koç Evi, baş oda tavanı.

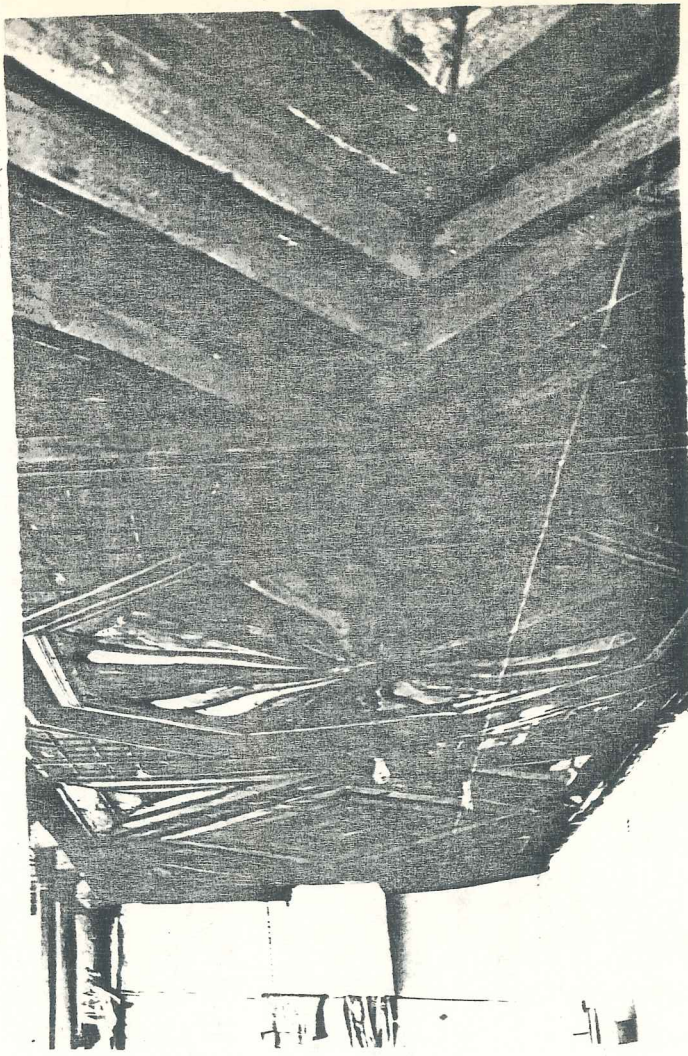
RESİM 61- Aynı evin diğer odasının çökertme tavanı.

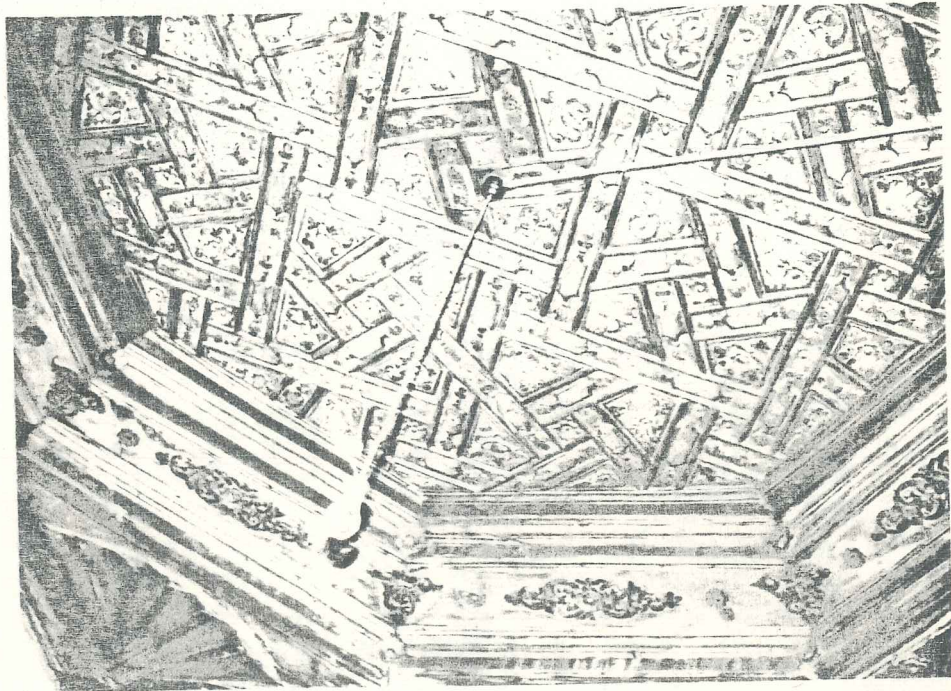
RESİM 62-Seyid Ali Mah. Tamburacıların Mustafa Ağa Evi, oda tavan göbeği.

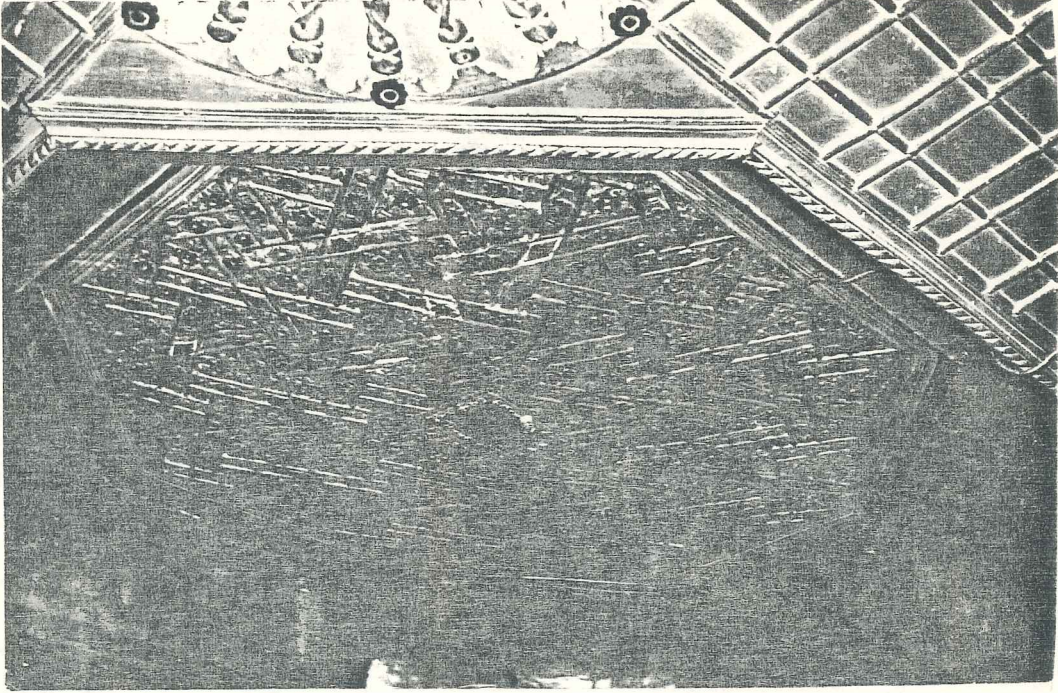
RESİM63-Zaferiye Mah. Beyoğlu Evi hayat tavanı.

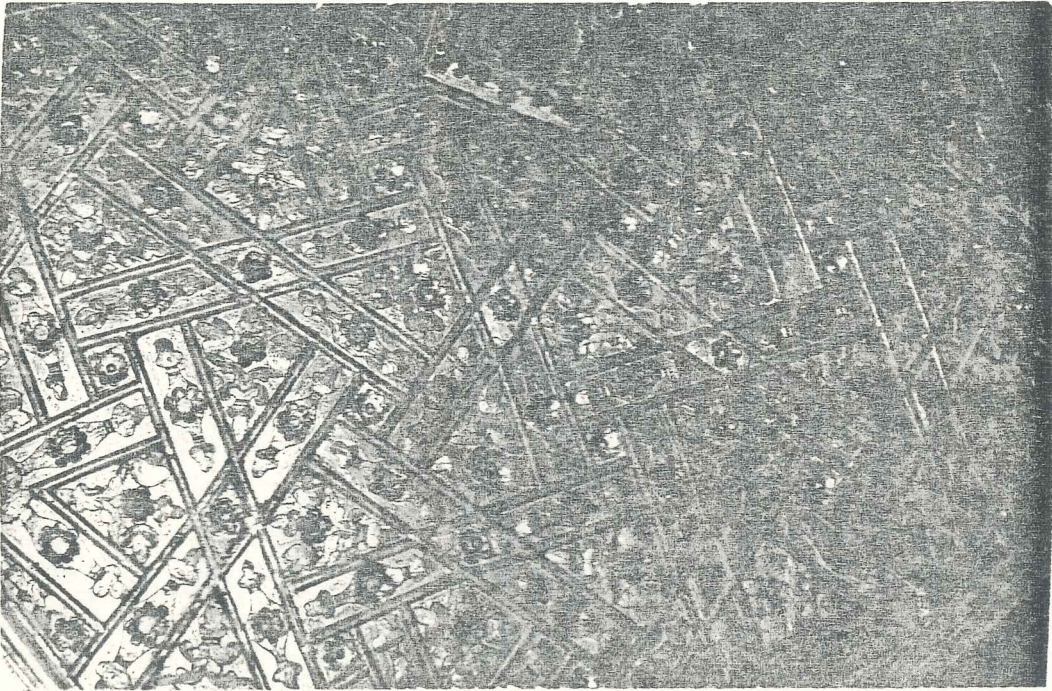
RESİM 64-Kızilkaya Mah. Frigler Evi
hayat tavanı.

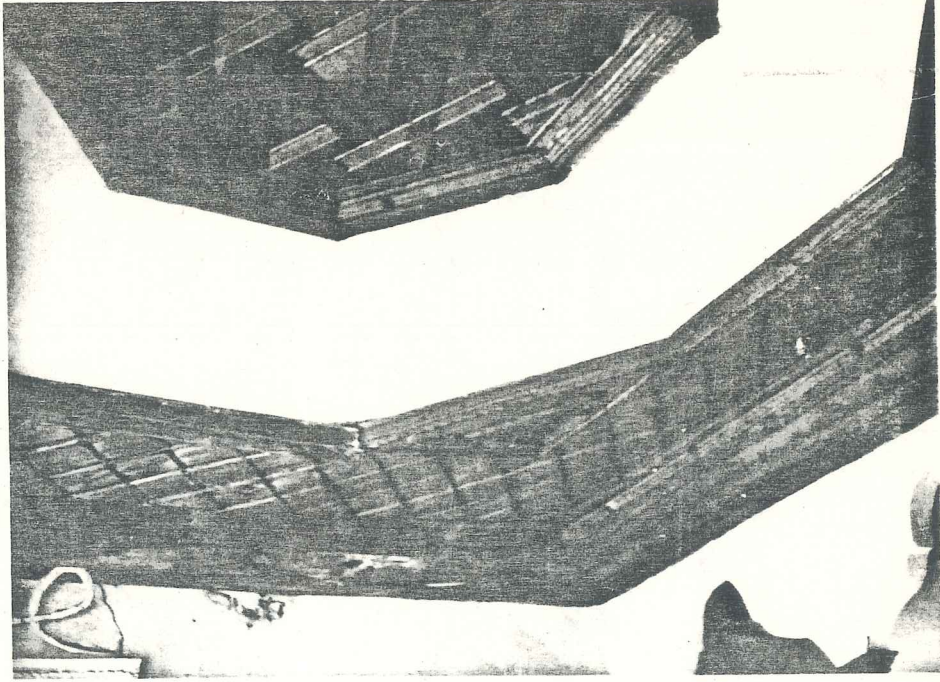
RESİM 65-Kızilkaya Mah. Dallıkların Mustafa
Ağa evi, baş oda tavanı.

RESİM 66- Keleşler Evi, baş oda tavanı.
(Seyit Ali Mah. 100. sokak.)

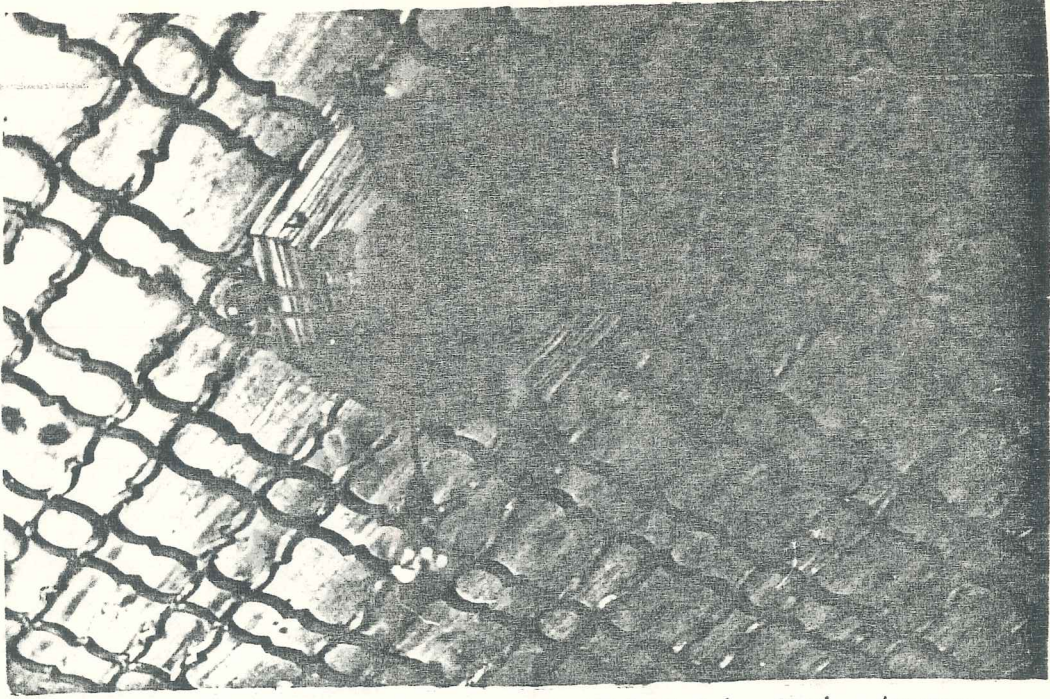
RESİM 67 - Aynı tavandan bir detay.

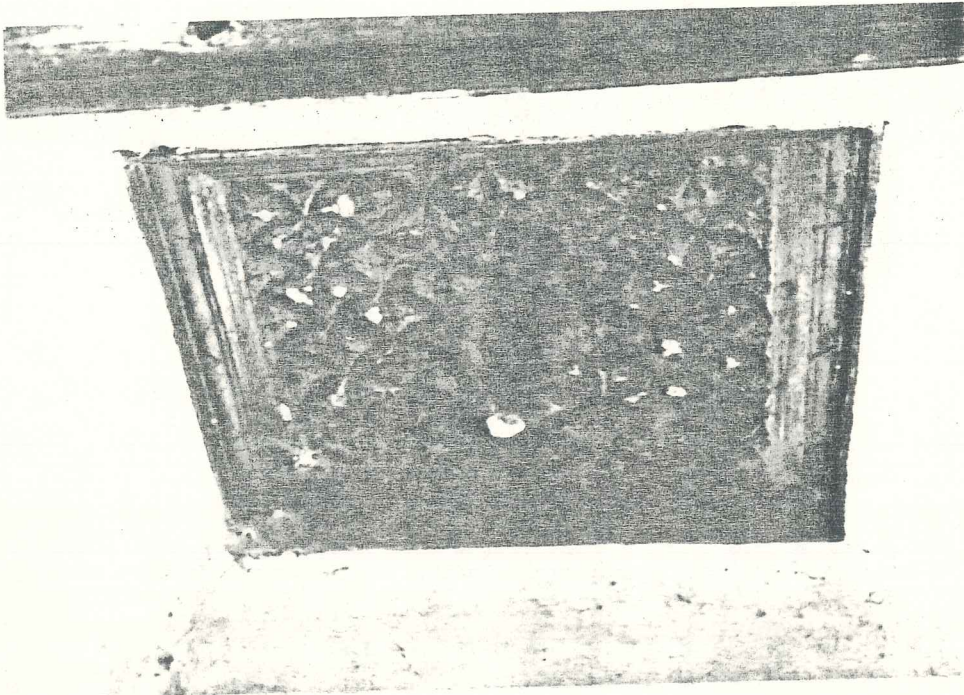
RESİM 68-Seyit Ali Mah. Palanduzlar Evi,
baş oda tavanı.

RESİM69- Tamburacılar Evi,tekne tavan göbeği.
Ortada bir ayna yer almakta.
(Seyit Ali Mah. 100. sokak)

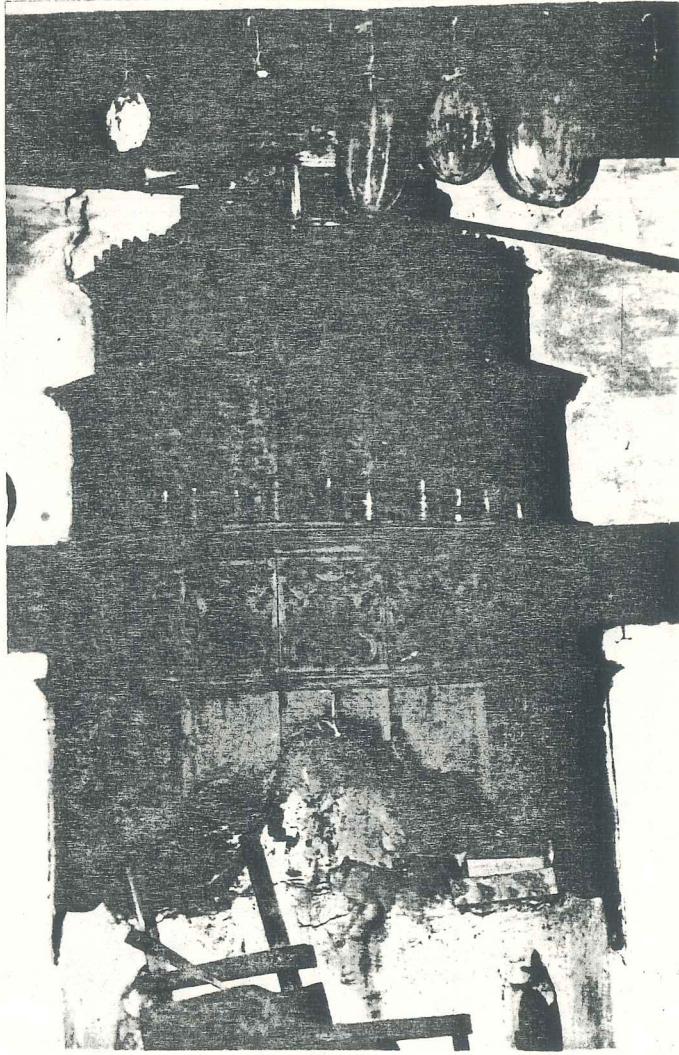

RESİM 70- Harım Meydanı, Ali Şahin Evi, tavan göbeği.

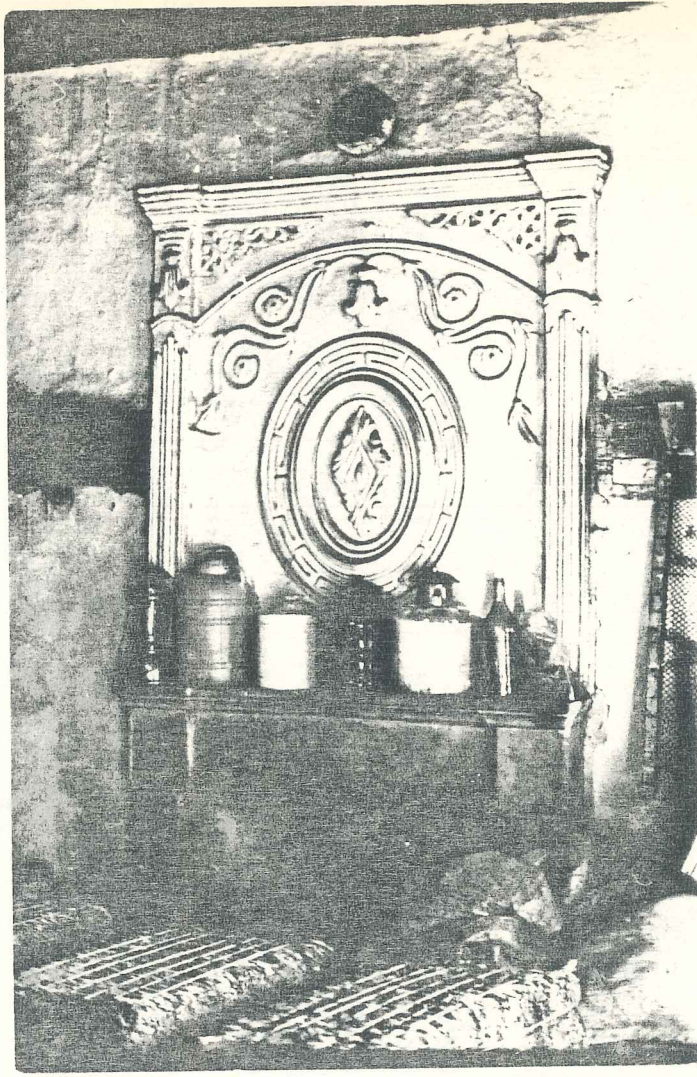

RESİM 71- Bir tekne tavan.

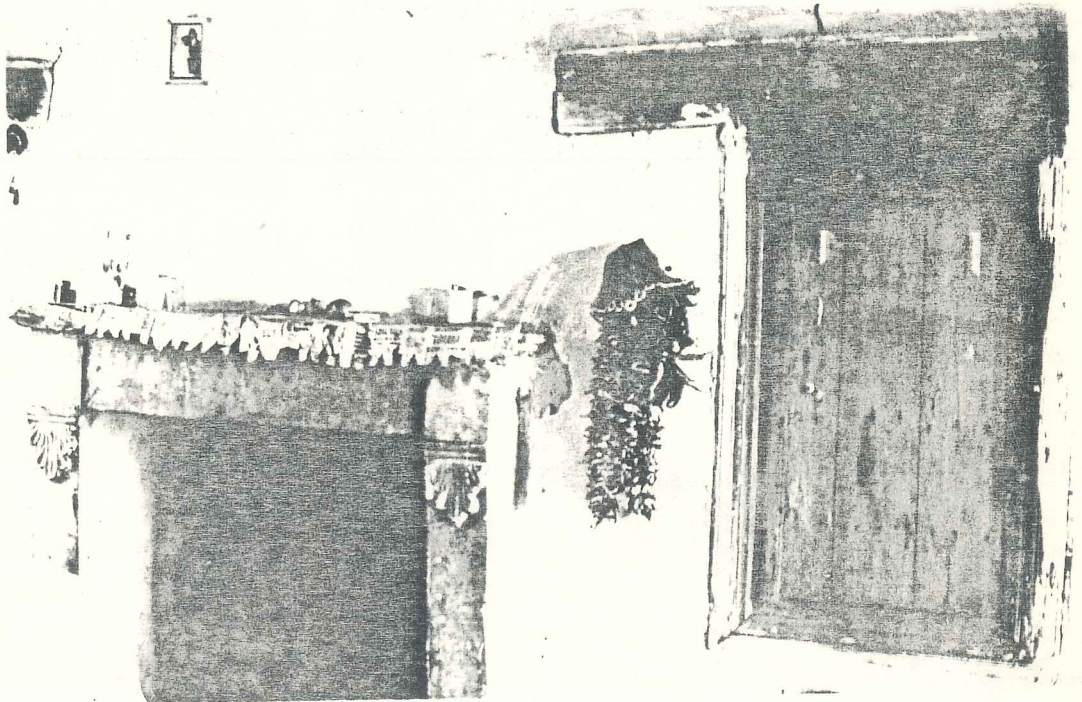
OCAKLAR

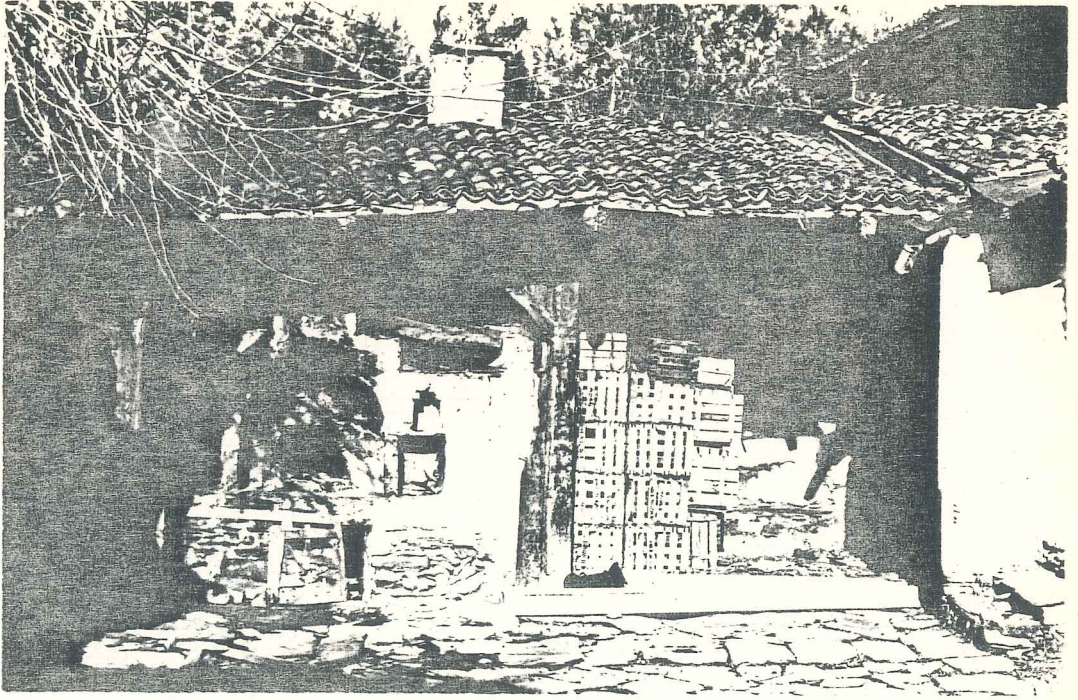
RESİM 72- Tamburacılar Evi, ahşap
davlumbazlı ocak.
(Seyit Ali Mah.100. sok)

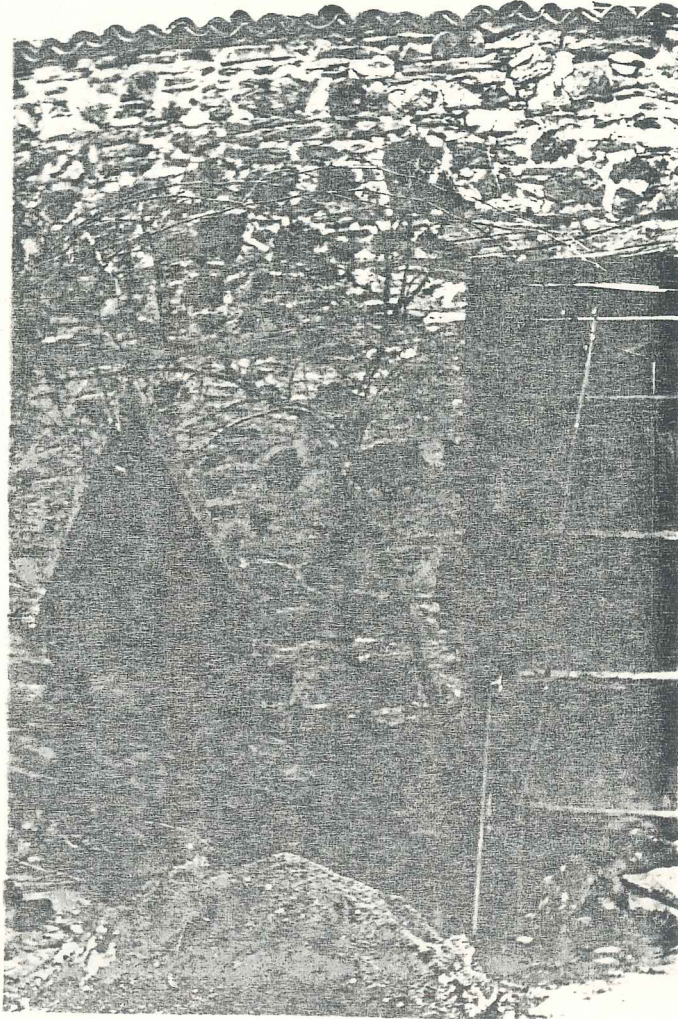
RESİM 73- Harım Meydanı, Ali Başbüyük Evi.
Mermer söveli, alçı davlumbazlı ocak.

RESİM 74- Zaferiye Mah. Gülen Koç Evi, baş
oda ocağı. Davlumbaz yok edilmiş.

RESİM 75-Zaferiye mah. Gülen Koç Evi avlusundaki karakteristik fırın.

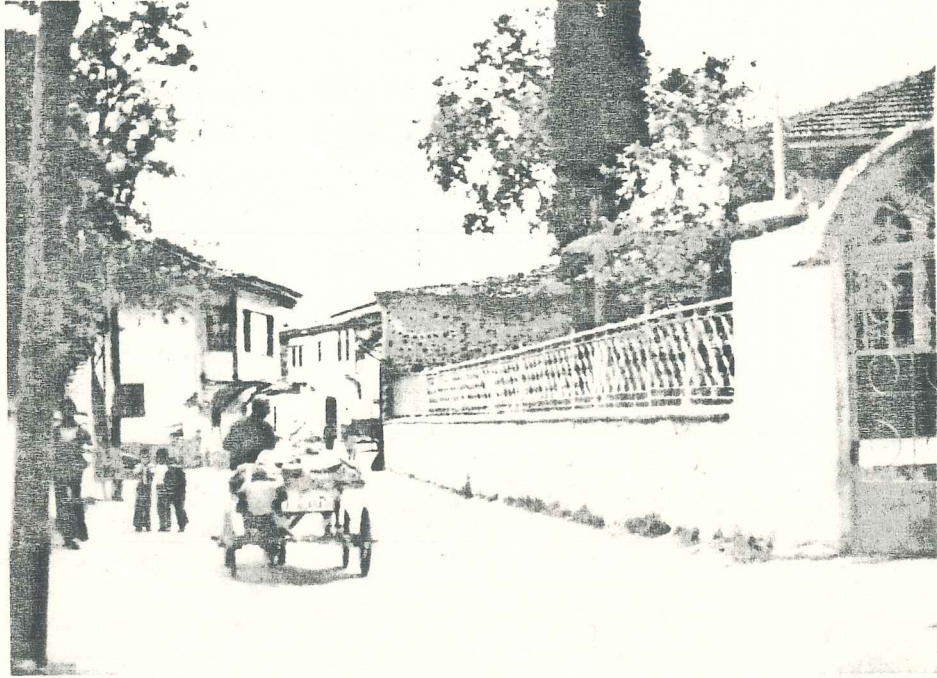

RESİM 76- Harım Meydanı, Ramazan Bilmez evi avlusundaki ocak.

SOKAKLAR

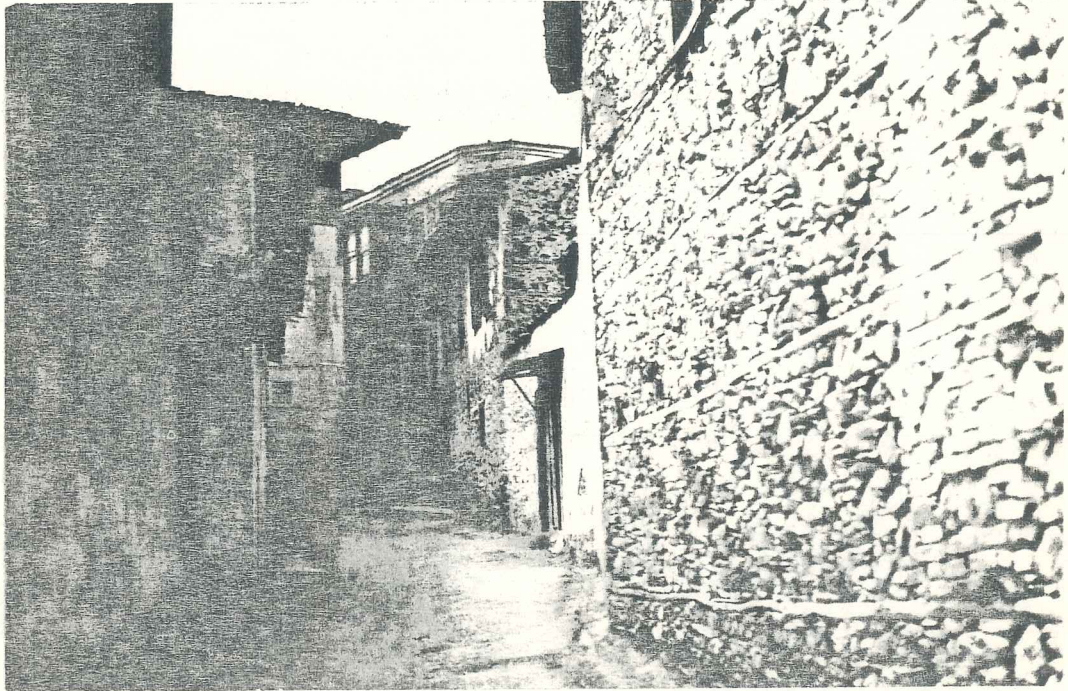
RESİM 77-Kızılkaya Mah. 97. sokak görünüşü.

RESİM 78-Yeni Hisar Caddesi, Soğukkuyu Camii önü

RESİM 79- Akgün Mah. 57. sokak.

RESİM 80- Akgün Mah. 57. sokaktan başka bir görünüş.

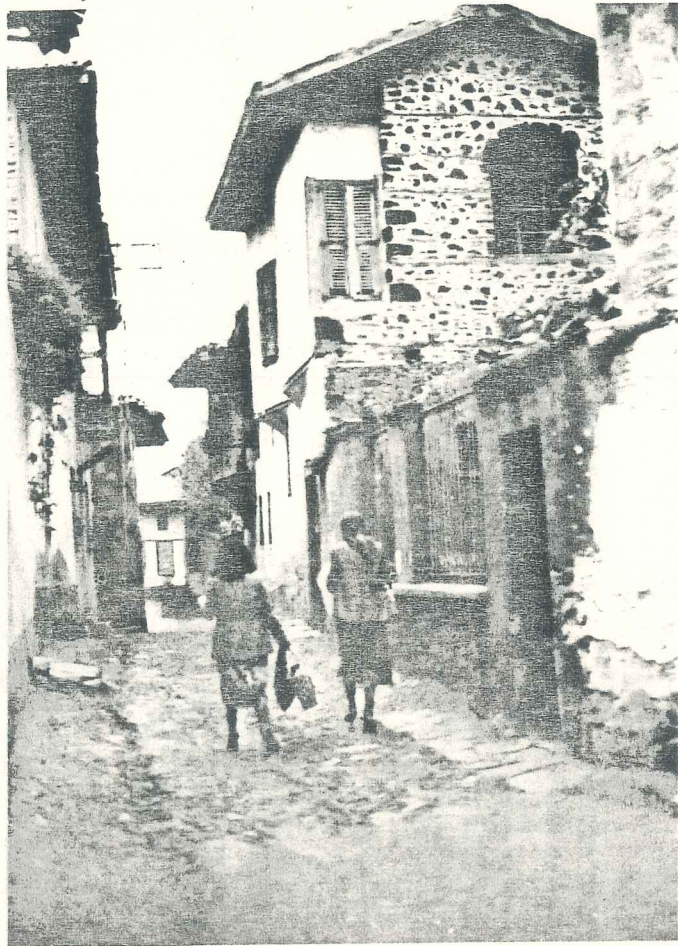
RESİM 81- 115. sokak. Sol tarafta,önde yer alan ev tespit edilmemiş.

RESİM 82- Aynı sokağa diğer yönden bir bakış.Geniş saçaklar sokağı örtmektedir.

RESİM 83- 121. sokakta bir meydan. Meydan-
da Kula'daki tek çocuk bahçesi
yer almaktadır.

RESİM 84- 123. sokaktan bir görünüş.

RESİM 85- 40. sokak. İmar planı ile genişletilmesi düşünülen sokaktan bir bölüm.

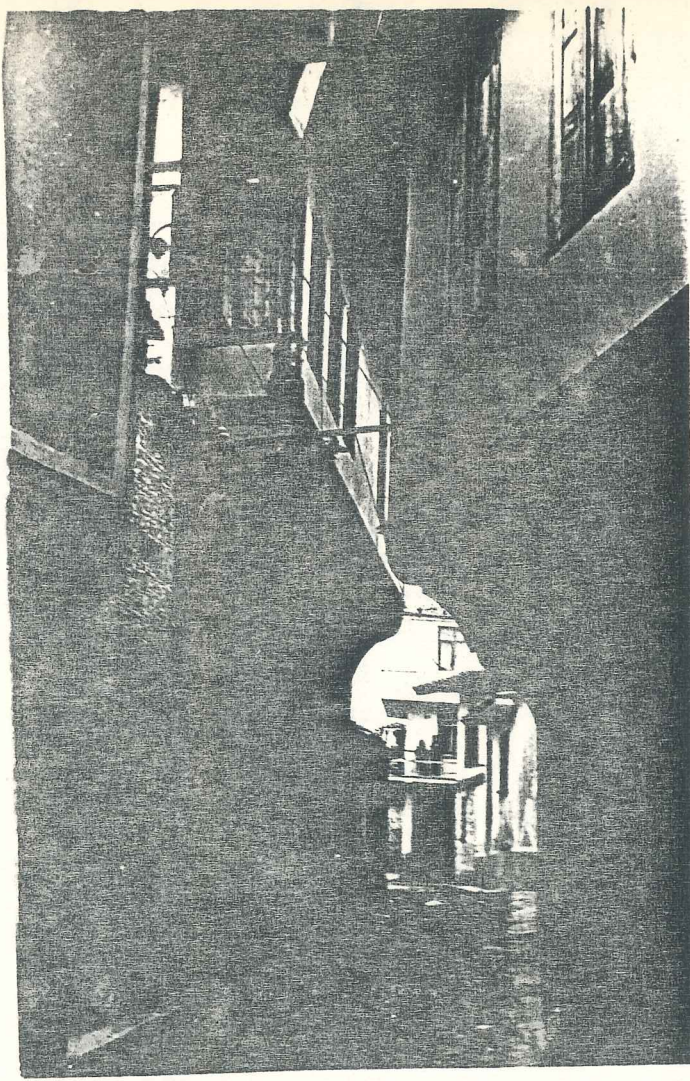
RESİM 86- 40. sokaktan başka bir görünüş.

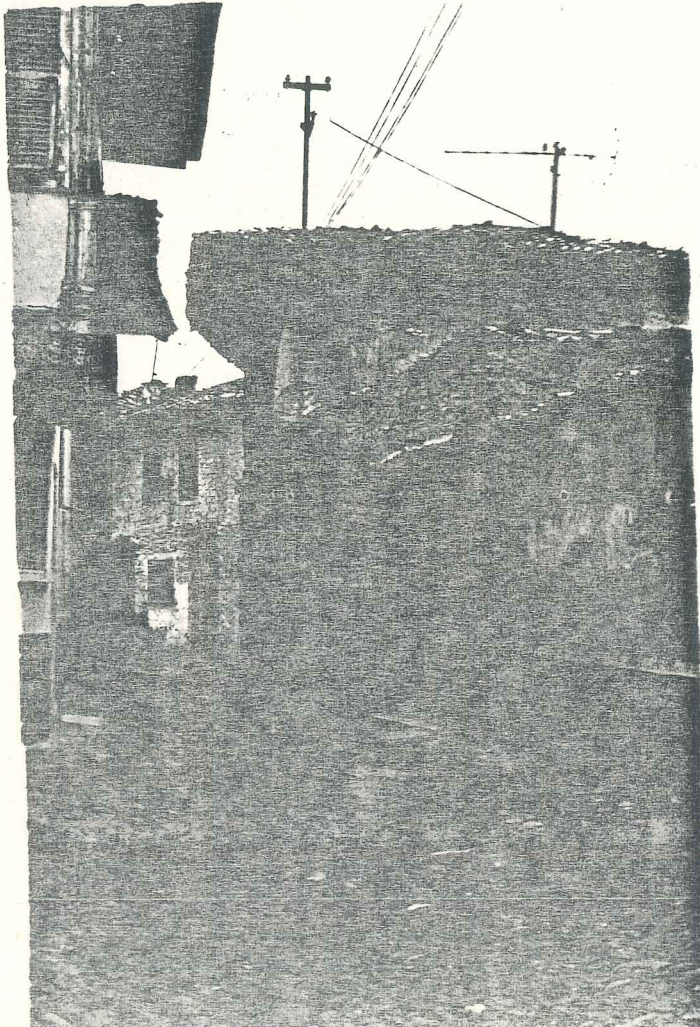
RESİM 87- 131. sokak görünüşü.

RESİM 88- 228 envanter nolu ev. Seyit Ali Mah.
131.ve 129. sokak görünüşü.

RESİM 89,90-Nitelikle-
rini yitirmemiş sokak-
lar ve karakteristik
sokak kaplamaları.
Kenarlar kayrak taşı,
ortada suyun toplandığı
çukur.

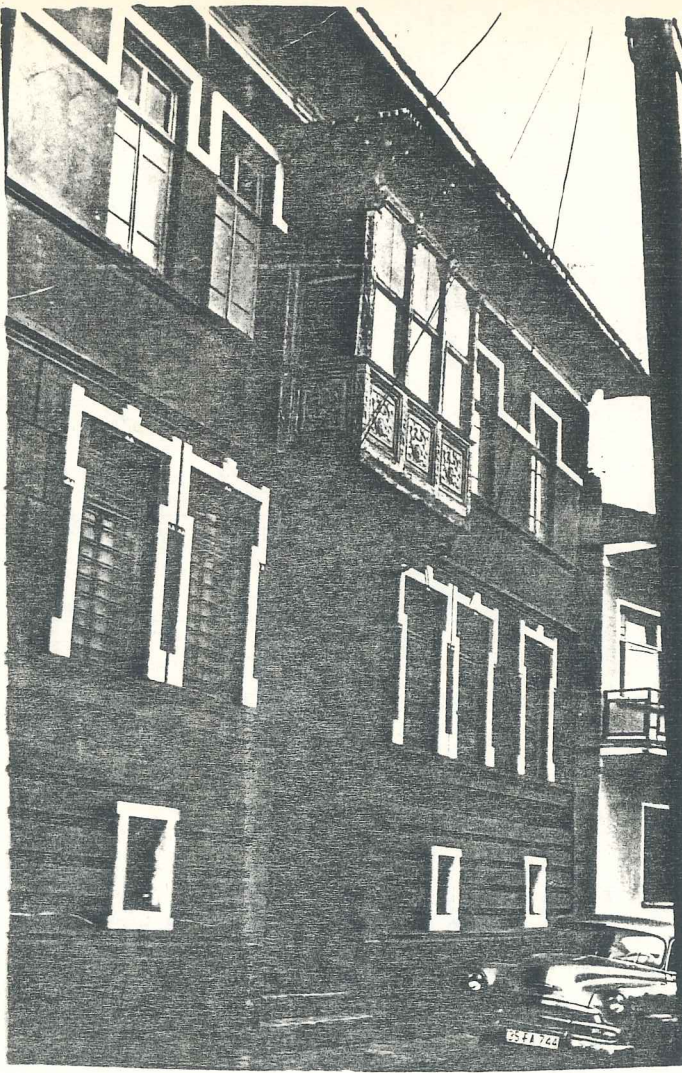

RESİM 91-Paşalar Evi, Kızılkaya Mah.
Yeni Hisar Caddesi.

RESİM 92- Paşalar Evi ve 98. sokaktan
görünüş.

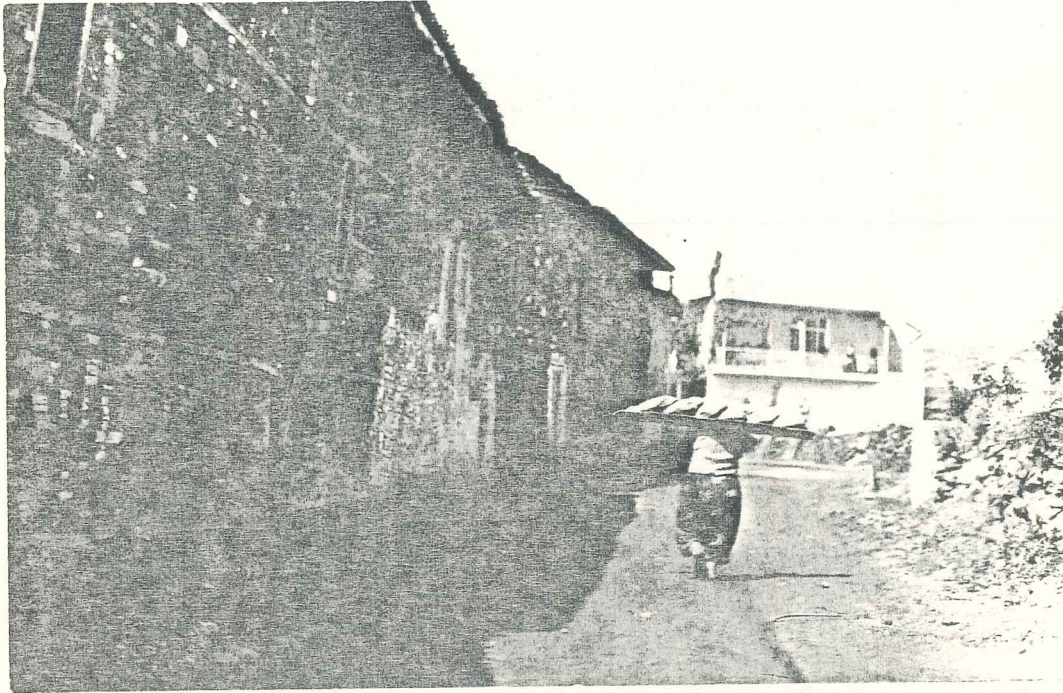
RESİM 93-128. sokakta
karakteristik bir Rum
evi.

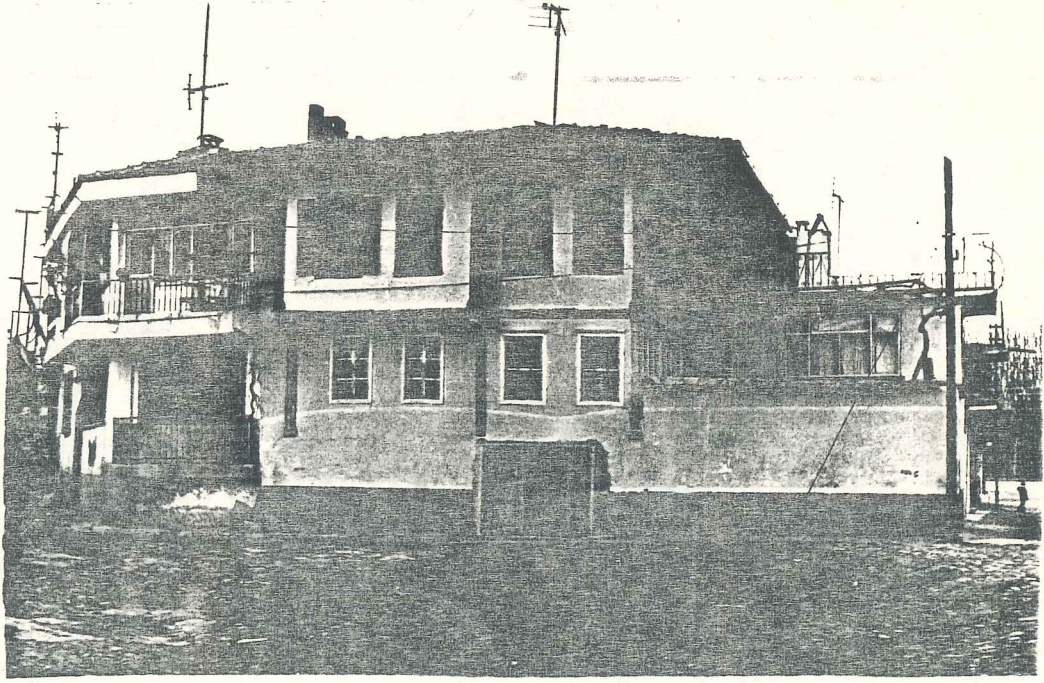
RESİM 94- 31. sokakta
mermer sütunlu girişi
olan bir Rum evi.

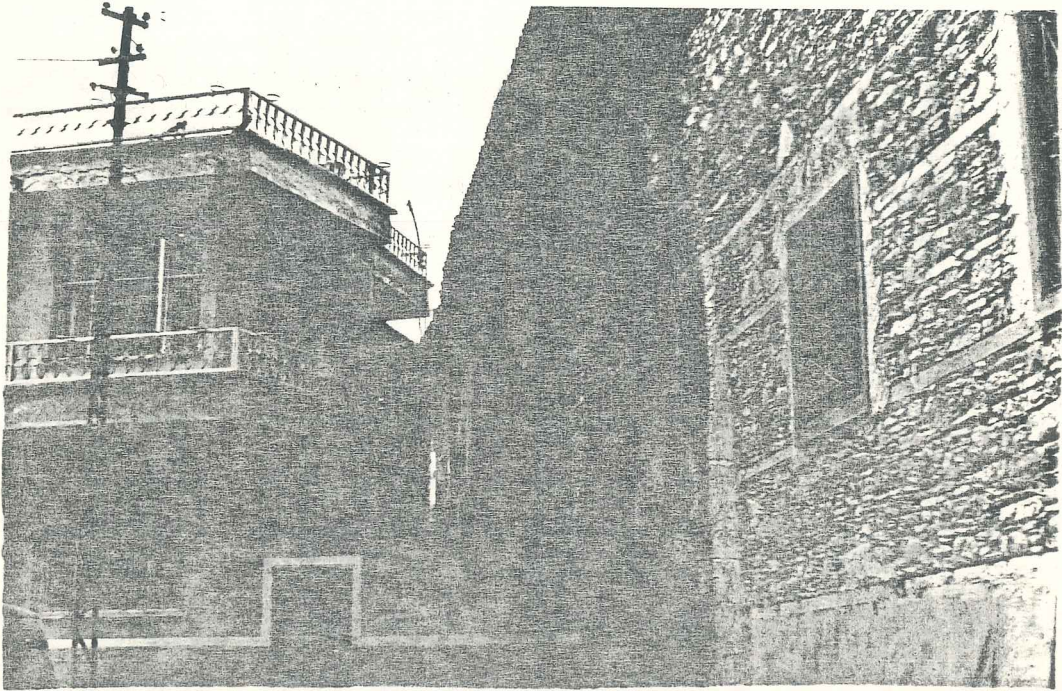
RESİM 95- Taş Mahallesi, 39. sokak, 12nolu ev.

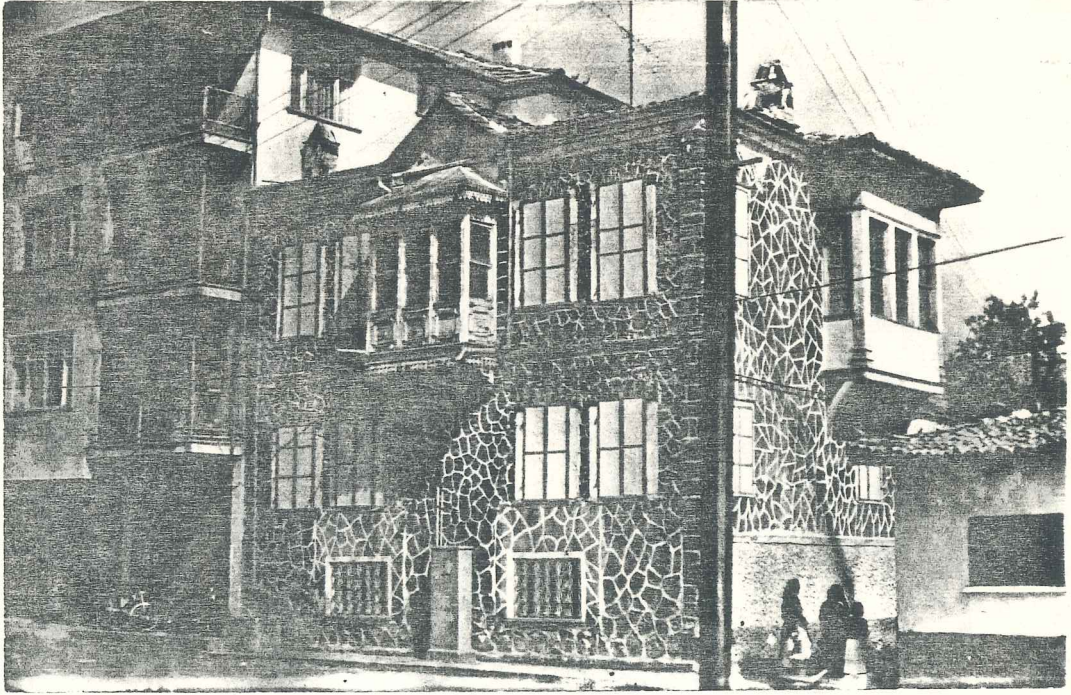
RESİM 96- Taş Mahallesinin dış sınırları ve 38. sokak.

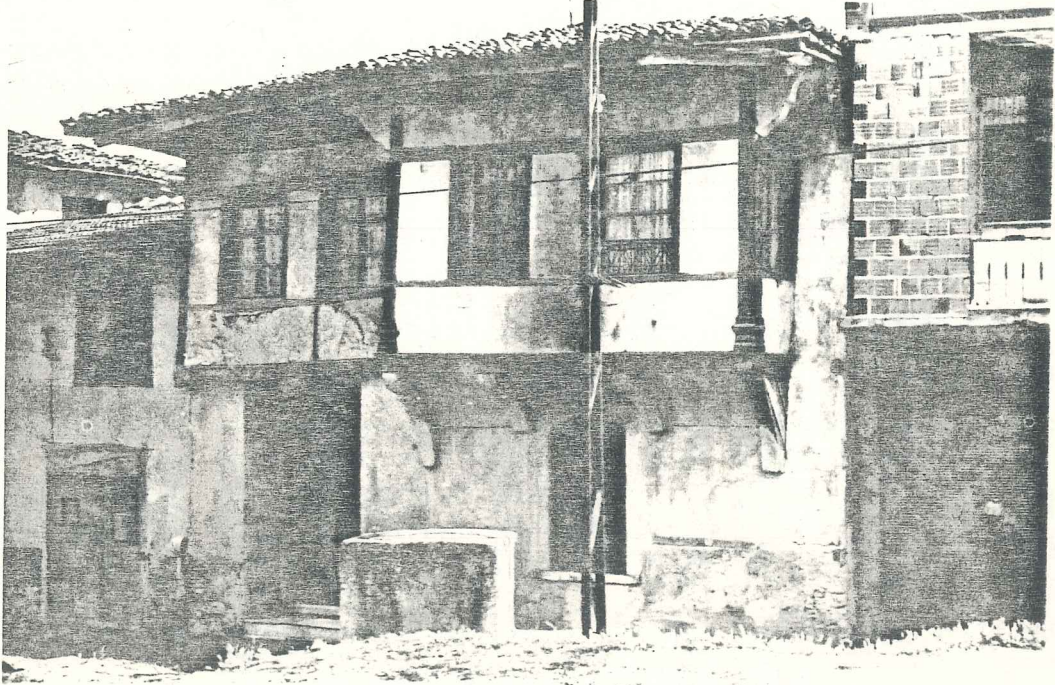
RESİM 97- Yeni Camii Meydanı, 111ve 112. sokak.
Cephesi korunmuş evin yanında yeni
yapı, avlusunda ise güncel gereksin-
melere cevap veren muhdes kısım yer
almakta.

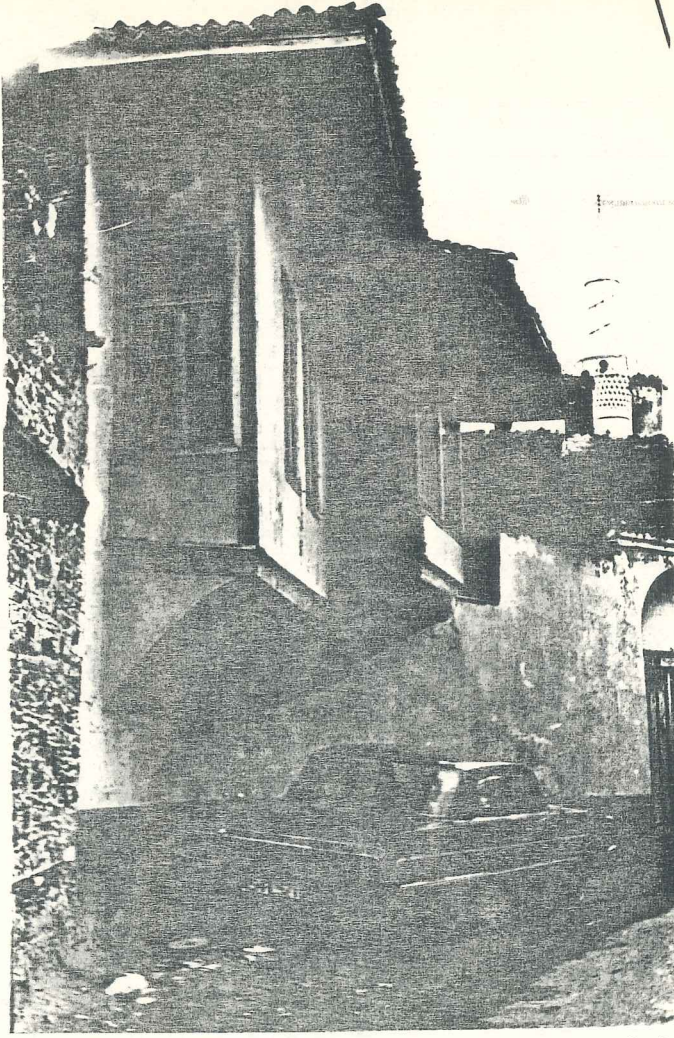
RESİM 98-Bekir Beyler Evi arka cephesi ve yeni
yapı uygulaması.

RESİM 99- 25. sokakta yöresel taşlarla yapılmış karakteristik bir Rum evi ve yanındaki yeni yapı .

RESİM 100- 70. sokakta 307 envanter nolu ev ve yanındaki yeni yapı uygulaması.

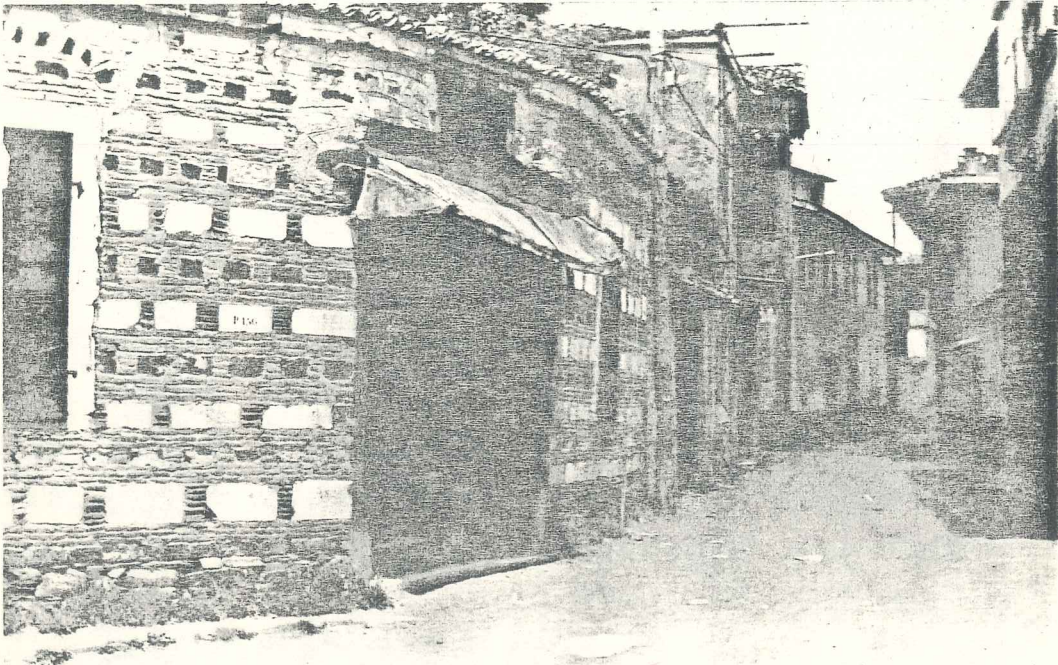
RESİM 101-Karakteristik
çıkmlar.115. sokak,
250 envanter nolu ev.
Arkada görünen cami;
Zincirli Camidir

RESİM 102-115. sokak
251 envanter nolu ev.

RESİM 103-Harım Meydanından bir görünüş.

RESİM 104- Akgün Mahallesi, 57. sokak.

BİBLİYOGRAFYA

- Akay, Zeki:
Eroğlu, Menteş: "Tarihi Çevre Koruması ve Planlama",
Mimarlık, C. 17, Sayı 158, Ocak 1979, S.71
- Akçura, Necva: "Yabancı Ülkelerde Eski Eserlerin Korunması"
Mimarlık, C.10, Sayı 118, Ağustos 1973, S.12
- Avcıoğlu, Doğan: Türkiye'nin Düzeni, Ankara, Bilgi Yayınevi,
1969.
- Cunet, Vital: La Turquie D'asie, Paris, Ernest Leroux, 1892
- Eldem, S. Hakkı: Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul, İ.T.Ü.
Mimarlık Fakültesi Yayınları, 1964.
- Ergun, Esen: "Endüstrileşme ve Kentleşmenin Mekânsal
Yapı Üzerindeki Etkileri, Örnek Çalışma:
Safranbolu" Mimarlık, C.15, Sayı 150,
Ocak 1977
- Evliya Çelebi: Seyahatname, Cilt IX, S.26, İstanbul, 1935.
- Fersan, Nur: Küçük Anadolu Kentlerinde Tarihsel Dokunun
Korunması ile İlgili Bir Yöntem Araştırması,
İstanbul, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları
1980.
- Günay, Reha: Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu
Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981.
- İslâm Ansiklopedisi: Cilt 6, İstanbul M.E. Bakanlığı Yayınları,
1940, S.973-976.
- Kuban, Doğan: "Anadolu-Türk Şehri Tarihi Gelişmesi,
Sosyal ve Fiziki Özellikleri Üzerinde
Bazı Gelişmeler" Vakıflar Dergisi,
Sayı 7, Sayfa 53-73.

- Kuban, Doğan: "İstanbul'da Eski ve Yeni Koruma Olasılıkları", Mimarlık, C.10, Sayı 118, Ağustos 1973

- Kültür Bakanlığı: 1979 Kula Tesbit Çalışmaları 1/1000 Ölçekli Tespit, Tescil Haritaları ve Envanter Fişleri.
(İstanbul Rölöve ve Anıtlar Teknik Müdürlüğü.)

- Manisa İl Yıllığı: 1973, Ankara

- Mutlu, Asım: "Kula Evleri" Sanat Dünyamız, C.5, Sayı 13, Mayıs 1982, S.32-35.

- Stewig, R. Batı Anadolu'nun Kültürel Gelişmesi
Çev. Turfan, Ruhi: ve Kartografik Bilgiler
T.T.O.K. Yayınları.

- Texier, Charles: Description de l'Asle Mineure
Paris, Imprimeurs, de L'Institut de France, 1956, Yeni Baskı.

- T.C. Resmi Gazete: Sayı 16594, Ankara, 30 Mart 1979.

- Tosun, İsmail : Tarihi, Sosyal, Kültürel ve Turizm Yönü ile Kula, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Tosun, Yılmaz : Milli Mimarimizde Kula Evleri, İzmir, Ege Mimarlık ve Mühendislik Özel Yüksek Okulu Yeterlik Tezi, 1968.

- PAFTALAR, HARİTALAR, ŞEKİLLER LİSTESİ

KULA SİT ALANI ANALİZ PAFTALARI LİSTESİ

- Pafta 1. 1/10.000 jeolojik Oluşum Paftası.
Pafta 2. 1/2.000 Genel Vaziyet Planı.
Pafta 3. 1/2000 Mahalle ve Ada Taksimatı Planı.
Pafta 4. 1/2000 Dini ve Kültürel Yapılar Paftası.
Pafta 5. 1/2000 Saptanmış Sivil Yapılar Paftası.
Pafta 6. 1/2000 Önemli Evler Paftası.
Pafta 7. 1/2000 Kentsel İşlevler Analiz Paftası.
Pafta 8. 1/2000 Sosyal Donatı- Elektrik Teçhizatı
Paftası.
Pafta 9. 1/2000 Sosyal Donatı-Yangın Muslukları Paftası.

BEYAZOĞLU EVİ RÖLÖVE PROJESİ. 1/50

- Pafta 10. Zemin Kat Planı.
Pafta 11. 1. Kat Planı.
Pafta 12. Bodrum Kat Planı.
Pafta 13. Kesitler Paftası.
Pafta 14. Ön Görünüş, Arka Görünüş.
Pafta 15. Sol Yan Görünüş, Sağ Yan Görünüş.

HARİM MEYDANI EVLERİ RÖLÖVE PROJESİ. 1/50

- Pafta 16. Zemin Kat Planı.
Pafta 17. 1. Kat Planı.
Pafta 18. Kesitler Paftası.
Pafta 19. 1-1 Görünüşü, 72. Sokak Görünüşü.
Pafta 20. 2-2 Görünüşü, 73. Sokak Görünüşü.

KÜLTÜR BAKANLIĞI RÖLÖVE VE ANITLAR TEKNİK MÜDÜRLÜĞÜ
1/1.000 TESPİT-TESCİL PAFTALARI.

Pafta 21. 30 LIIb.
Pafta 22. 30 LIIa.
Pafta 23. 30 LIIc.
Pafta 24. 30 LIIId.
Pafta 25. 30 LIIIIa.
Pafta 26. 30 LIIIIb.

MEVCUT RÖLÖVELER.

BÜYÜK GÖLDELİLER EVİ RÖLÖVE PROJESİ.(S.Hakkı Eldem) 1/50.

Pafta 27. Zemin Kat Planı
Pafta 28. 1. Kat Planı
Pafta 29. 2. Kat Planı
Pafta 30. A-A Kesiti
Pafta 31. Avlu Görünüşü
Pafta 32. 81. Sokak Görünüşü

BOZERLER EVİ RÖLÖVE PROJESİ (Hüsrev Tayla) 1/50

Pafta 33. Zemin Kat Planı
Pafta 34. 1. Kat Planı
Pafta 35. 2. Kat Planı
Pafta 36. A-A Kesiti
Pafta 37. B-B Kesiti
Pafta 38. Ön Cephe
Pafta 39 Yan Cephe

İMAR PLANI PAFTALARI 1/2000, 4 Pafta

HARİTALAR.

Harita 1. Manisa Çevresi Haritası 1/1.000.000.

Harita 2. İdari ve Sosyal Teçhizat Haritası 1/200.000.

Harita 3. Batı Anadolu'nun Bölümleri ve Eski Toplulukların Bulunduğu Yöreler.

Harita 4. Batı Anadolu Şehirlerinin Toplu Yerleşme Bakımından Görünüşleri ve Dağılışları.

ŞEMALAR. 1/100.

Şema 1. Ali Şahin Evi.

Şema 2. Ramazan Bilmez Evi.

Şema 3. Dallıkların Mustafa Ağa Evi.

Şema 4. Ahmet Atay Evi.

Şema 5. Hüseyin Ahmetoğlu Evi.

Şema 6. Gülen Koç Evi.

Şema 7. Tamburacıların Mustafa Ağa Evi.

Şema 8. Kuşgözler Evi.

Şema 9. Tamburacılar Evi.

Şema 10. 101 Envanter nolu Ev.

Şema 11. Palanduzlar Evi.

Şema 12. Behiye Çil Evi.

Şema 13. Beyazoğlu Evi.

YILMAZ TOSUN ŞEMALARI.

Şema 14. Hocacılar Evi.

Şema 15. Sofular Evi.

Şema 16. Çolaklar Evi.

Şema 17. Kızıklar Evi.

Şema 18. Hacı Recepler Evi.

Şema 19. Bekir Beyler Evi.

Şema 20. Hacı Yusufklar Evi.

Şema 21. Beyoğlu Evi.

Şema 22. Kaçıklar Evi.

Şema 23. Terzi Ahmet Evi.

Şema 24. Külkömür Evi.

Şema 25. Küçük Gödeliler Evi.

MANİSA.....İline Bağlı
.....K.U.L.A..... Belediyesi

İMAR YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1.01 — 6785 sayılı kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmış bulunan bu yönetmelik **K.U.L.A.**.. Belediyesi sınırları içinde ve bu Belediyenin mücavir sahalarında uygulanır.

Madde 1.02 — Bu yönetmelik, resmi gazete ile yayımı takip eden günden itibaren yürürlüğe girer.

Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle, bundan önce yürürlükte bulunan yönetmelik ve ekleri hükümsüz sayılır.

Madde 1.03 — Bu yönetmelikte yazılı hükümler, imar plânlarında aksine bir açıklama bulunmadığı takdirde uygulanır.

Ancak, imar plânlarında, parselasyon durumları ve bina kit-
leleri, bilhassa bu maksatla etüd edilerek, ölçmeleri verilmediği tak-
dirde, sadece ayrık veya bitişik bina yapılaşmasını, ön bahçeli veya
ön bahçesiz nizamın kabul olunacağını, binaların terzipleşimini ve
yüz alacakları cepheyi tesbit maksadıyla şematik olarak gösteril-
diğinden, bunlara ait ifadeler imar plânlarının kayıtlarından sa-
yılmazlar.

Madde 1.04 — İmar plânlarında açıklanmış ve bu yönetme-
likte de yer almamış hususlarda lüzum ve ihtiyaca ve civarın ka-
rakterine göre uygulanacak şekli takdirle Belediye yetkilidir.

Şu kadar ki, tereddüt veya ihtilaf doğurması yüzünden İmar
ve İskân Bakanlığına intikal eden konularda ve müteakip benzer
işlerde adı geçen Bakanlığın mütalâasına uyulur.

Bunun dışında, belediyenin hiçbir organı tarafından, bu yönetmelik esaslarına aykırı olarak, prensip kararları ve benzeri kararlar alınıp uygulanamaz.

Madde 1.05 — Bu yönetmelik esaslarına göre yapılacak bütün yapılar, fen ve sağlık şartlarına ve ilgili diğer tüzük ve yönetmelik hükümlerine de uymak zorundadır.

Madde 1.06 — Bu yönetmeliğin, (afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki Yönetmelik) hükümlerine aykırı hükümleri uygulanmaz.

Madde 1.07 — İmar ve İskân Bakanlığınca uygun görülen yerlerde, Halk Konutları Standartlarının bütün hükümlerine uyulmak suretiyle yapılacak binalarda, bu yönetmeliğin adı geçen standartlara aykırı hükümleri uygulanmaz.

Halk konutlarının yerlerinin uygunluğunun takdiri ve projelendirilmesinden tamamı veya bir kısmı belediyeye bırakıldığı süreç, yetkililerden tamamı veya bir kısmı belediyeye bırakıldığı süreç, bunlar belediye tarafından kullanılır.

Madde 1.08 — Projeleri İmar ve İskân, Bayındırlık veya Millî Savunma Bakanlıklarınca hazırlanacak veya onaylanacak yapılara ait projelerin belediyeye incelenmesi sırasında, bu yönetmeliğin 3 üncü bölümünde belirtilen ölçü ve hükümlere bağlı kalınması mecburiyeti yoktur.

Ayrıca, umumî binalardan yalnız ayrılcık nizamında olanları ile sanayi bölgelerindeki tesisler, bu yönetmeliğin bina derinlik ve yük-sekillikleri hakkındaki kayıtlarına ve yönetmelikte bu gibi binalar için yer verilenler dışında kalan iş ölçülerine tabi değildir.

Ancak, bu maddenin tatbikinde belediyeye tereddüde düşülmesi halinde 1.04 üncü maddenin ikinci fıkrası uygulanır.

Madde 1.09 — Ruhsat alınması gerektiği halde, ruhsat almadan yapılan veya ruhsat ve eklerine aykırı olan yapılar, İmar planı ile kanun, tüzük ve yönetmelik esaslarına uygun hâle getirilmedikçe, bunların tamir, tādil ve ilâvelerine izin verilmez.

Ancak, bu gibi yapıların bulunduğu parsel içinde plan ve mevzuata uygun olarak yapılmış olan diğer binaların tamir, tādil ve ilâvelerinde veya yeniden yapılması mümkün olan yapılarda bu hüküm uygulanmaz.

Madde 1.10 — Bu yönetmelikte belediyeye bırakılmış olan takdir yetkileri, belediyenin İmar işlerini yürütmekle görevli dairesince kullanılır.

Madde 1.11 — Belediyeye ait yerler üzerinde (otobüs durağı, büfe, W.C., trafo ve benzerleri gibi) belediye hizmetlerinin görülebilmesi için lüzumlu tesislerin inşasına, ancak belediyeye mahzur görülmeyen hal ve şekillerde ve o yerin karakterini muhafaza etmek şartıyla izin verilebilir.

Madde 1.12 (Geçici Madde) — Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce ruhsatı alınıp, yapılmasına başlanmış olan yapılara, ruhsatnamesindeki esaslara uygun olarak devam edilebilir. Ruhsat süresi geçmiş olan yapılarda bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Yine bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce, ruhsatname ve eklerine aykırı olarak yapılan yapılar, gerek yapıldığı tarihte yürürlükte olan esaslara, gerekse bu yönetmelik esaslarına göre incelenerek, hakkında lehte olan hüküm uygulanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

TARİFLER

Madde 2.01 — 'Bu yönetmelikte sözü geçen ve açıklanması faydalı görülen bazı tâbirler aşağıda tarif olunmuştur:

- a) Ticaret Bölgesi,
Küçük Sanatlar Bölgesi,
Sanayi Bölgesi,
Protokol Bölgesi,
Yüksek İnşaat Bölgesi,

gibi ifadelerle, İmar planlarında bu maksatlara ayrıldıkları açıkça belirtilmiş olan bölgeler kastedilmektedir.

b) Azami bina sahası: Parsel içerisinde bina yapılması mümkün olan sahadır.

c) Bina sahası: Aydınlik ve çıkmlar hariç olmak üzere, binanın arsa zemininde isgal ettiği sahadır.

d) İnşaat sahası: Bodrum ve çatı katları dahil, iskân mümkün olan bütün katların, ısklıklar çıktıktan sonraki sahalari toplamıdır.

Açık çıkmlar bu sahaya dahil değildir.

- e) Bina derinliği: Bina arka cephesinin, ön cephe istikametine olan en uzak mesafesidir.
f) Son kat: Çatı veya çatı katları altında bulunan normal katların en üstte olanıdır.
g) Saçak seviyesi: Binaların son kat tavan döşemesi üst kotudur.

h) Bina yüksekliği: Binaların kot aldığı noktadan saçak seviyesine kadar olan mesafesidir.

(%33) meyilli çatı gabarısı dahilinde kalan; çatılar, yüksekliği 1 metreyi geçmeyen korkuluklar, bacalar, merdiven fenerleri, asansör kuleleri, lüzumlu su depoları gibi elemanlar bina yüksekliğine dahil değildir.

i) Zemin kat: Binaların normal giriş katıdır.

j) Resmî bina: Devlet teşkilât nizamında yer alan ve Devletin yapmakla vazifeli olduğu hizmet ve faaliyetleri ifa eden müesseselere ait veya bu müesseselerce sermayesinin yarısından fazlasına iştirak olunan teşekküllere ait olup, bir kamu hizmeti için kullanılan binalardır.

k) Umumî bina: Resmî binalarla, köy, özel idare veya belediyelere ait olan ve bir kamu hizmeti için kullanılan binalar, ibadet yerleri, eğitim, sağlık ve spor tesisleri, sinema, tiyatro ve benzeri binalardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARSA VE YAPILARLA İLGİLİ HÜKÜMLER

Parsel büyüklükleri:

Madde 3.01 — İmar planında gösterilen çeşitli bölgelerde yapılacak ifrazlarda, elde edilecek yeni parsellerin asgarî ölçüleri; arazi meyli, yol durumu, mevcut yapılar vesaire gibi mevkiin özellikleri ile bu parsellerde yapılması mümkün olan yapıların ölçü ve ihtiyaçları da gözönünde tutularak tesbit olunur. Şu kadar ki, bu tesbit sırasında aşağıdaki şartlar ihlâl edilemez.

Parsel genişlikleri:

I — İkamet ve ticaret bölgelerinde:

- A) 1, 2, 3 veya 4 katlı inşaat müsaait yerlerde:
a) Bitişlik nizamda: (6) metreden,
b) Blok başlarında: Yanbahçe mesafesi + (6) metreden,
c) Ayrık nizamda: Yanbahçe mesafeleri toplamı + (6) metreden.
B) 5, 6 katlı inşaat müsaait yerlerde:
a) Bitişlik nizamda: (6) metreden,
b) Blok başlarında: Yanbahçe mesafesi + (6) metreden,
c) Ayrık nizamda: Yanbahçe mesafeleri toplamı + (9) metreden.
C) 7, 8, 9, 10 katlı inşaat müsaait yerlerde:
a) Bitişlik nizamda: (9) metreden,
b) Blok başlarında: Yanbahçe mesafesi + (9) metreden,
c) Ayrık nizamda: Yanbahçe mesafeleri toplamı + (12) metreden.
D) Yüksək inşaat bölgelerinde: (30) metreden.
II — Yalnız tek katlı dükkan yapılacak ticaret bölgelerinde: (30) metreden.

III — Küçük san'atlar bölgelerinde:

- a) Bitişlik nizamda: (4) metreden,
b) Blok başlarında: Yanbahçe mesafesi + (4) metreden,
c) Ayrık nizamda: Yanbahçe mesafeleri toplamı + (4) metreden.

IV — Sanayi bölgelerinde: (20) metreden az olamaz.

Bu ölçülerin tesbitinde, köşebaşına rastlayan parsellerde yol tarafındaki yan bahçe yerine, o yol için tayin edilmiş ön bahçe mesafesi alınır.

Parsel derinlikleri:

I — İkamet ve ticaret bölgelerinde:

- a) Ön bahçesiz nizamda: (3) metreden,
b) Ön bahçeli nizamda: Ön bahçe mesafesi + (2) metreden,
II — Yalnız tek katlı dükkan yapılacak ticaret bölgelerinde:
a) Ön bahçesiz nizamda: (4) metreden,
b) Ön bahçeli nizamda: Ön bahçe mesafesi + (4) metreden,

III — Küçük san'atlar bölgelerinde: (4) metreden,

IV — Sanayi bölgelerinde: (30) metreden, az olamaz.

Parsel sahaları:

- I — İkamet ve ticaret bölgelerinde: Yüksek inşaat bölgesi olarak tesbit edilen yerlerde 2000 m²'den, az olamaz.
- II — Sanayi bölgelerinde: 2000 m²'den, az olamaz.

BAHÇE MESAFELERİ

Madde 3.02 — İskân sahalarında yapılacak binaların:

Ön bahçe ve yol kenarına rastlayan yan bahçe mesafeleri genel olarak (5) metredir.

Bu binaların bitişlik olmayan her cephesinde, komşu sınırlarından itibaren:

Çelik, kârgir ve benzeri yapılarda en az (3) metre, Diğerlerinde ise en az (5) metre mesafe bırakılmasını şarttır. Teşekkül etmiş durumu bu madde hükümüne uymayan yerlerde, ön ve yan bahçe mesafelerini, mevcut istikametsizlikler esas alınarak tayin ve tesbite, belediye yetkilidir.

TEVHİT VE İFRAZLARDA İSTİSNALAR

Madde 3.03 — a) Çeşitli kamu hizmet ve tesislerinin gerçekleştirilmesi maksadıyla yapılması gereken kamulaştırmalar yüzünden, bu hizmet ve tesisler için lüzumlu parçaların ayrılmasını sağlamak üzere yapılacak ifrazlar, bu yönetmelikteki ifraz şartlarına tabi değildir.

b) Yeni parsel ihdas etmemek kaydı ve şartıyla, mevcut parsellerde daha mülkaltı şartlar vücudunda getirmek ve tatbikatı kolaylaştıracak durumlar hasıl etmek maksadıyla yapılacak hudut tasahhisi mahiyetindeki ifraz ve tevhit muamelelerinde de bu yönetmelikte sözü geçen asgari ifraz şartları aranmayabilir.

c) Birden fazla sokağa yüzü bulunup da, diğer bütün şartlar tahakkuk ettiği halde, sadece sokak yüzleri bu yönetmelikteki asgari cephe genişliği şartlarına uymadığından parçalara bölünemeyen parsellerden köşe başına tesadüf etmeyenlerin, belediyece ilgili mevzuat hükümlerinden faydalanılarak başka bir hal tarzı bulunmadığı takdirde, bina yapılması mümkün olan parçaların ayrılmasını sağlamak üzere cephe genişlikleri azaltılmamak kaydıyla ifrazına izin verilebilir.

YENİ İHDAS EDİLECEK PARSELLERİN YOLA CEPHESİ BULUNMASI MECBURİYETİ

Madde 3.04 — İfraz suretiyle yola cephesi olmayan parsel ihdas edilemez.

UMUMİ HİZMETE AYRILAN YERLER

Madde 3.05 — İmar planlarında, iskân hudutları içinde bulunup da, umumî hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan arsaların, bu hizmetler için gereken kısmı ayrıldıktan sonra, geriye kalan parçaları imar planı ve bu yönetmelik esaslarına göre müsait ise parsellere ayrılabilir. Keza, imar planı ve yönetmelik esaslarına göre müsait olduğu takdirde, bunlar üzerinde yapı izni verilebilir. Tamamı umumî hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan veya kalan parçaları plan ve yönetmelik hükümlerine göre yapı yapılmasına müsait olmayan arsalar, kamulaştırılmaya kadar sahipleri tarafından olduğu gibi kullanılmaya devam olunur.

Bu gibi yerlerden 4 yıllık programa dahil bulunmayanlarında; yükseklikleri tabii zemininden (6.50) metreyi, inşaat sahaları toplamı (250) metrekaresiyle geçmemek, mümkün mertebe sökülerek başka yere nakli kabil malzemenin ve buna müsait bir sistemde inşaa edilmek şartıyla ve yine imkân nispetinde mevcut ve müsait yol güzergâhlarına tesadüf ettirilmemek suretiyle, İmar Kanununun 11 inci maddesindeki şekil ve esaslar dairesinde muvakaat yapı yapılmasına izin verilir. Bu yapının, imar planına göre bulunduğu bölgenin özellikleri ve belediyenin imar işlerini yürütmekle görevli dairesinin teklifi de gözetilerek alınarak, hangi maksat için yapıp kullanılabileceği belediye encümenince tayin ve tesbit olunur. Mal sahibi bu maksadın dışına çıkamaz.

Madde 3.11 — Ayrıık nizama tâbi olan arsalarda yapılacak meskenlerin ve benzeri binaların bina sahası emsali (%25)i geçemez. Bu miktarın tesbitinde mevcut binaların sahası da hesaba katılır. Asgari bahçe mesafelerini muhafaza etmek şartı ile yapı yerini tesbite belediye yetkilidir.

Madde 3.12 — Ayrıık yapı nizamına tâbi olan veya ikili blok yapılması gereken yerlerde, daha uygun gözüm yolları bulmak

KAPANAN YOL VE ÇIKMAZ SOKAKLAR

Madde 3.06 — İmar planına göre kapanan yol veya çıkmaz sokaklar üzerinde veya mahreci bulunmasına rağmen yapı adası ortasında kalan parseller ifraz edilemezler. Bu gibi yerler, İmar Kanununun ilgili hükümleri uygulanmadığı ve yapı yapılına Kanununun ilgili hükümleri uygulanmadığı takdirde, bu hükümler uygulanmaz. Bu durum elde edilemediği takdirde, bu hükümler uygulanmaz. Bu durum elde edilemediği takdirde, bu hükümler uygulanmaz.

Bu gibi arsalar 4 yıllık programa dahil olmayan ve bu yönetmelik hüküm ve ölçülerine göre bina yapılmasına müsait bulunanlarında, yükseklikleri tabii zeminden **6.50** metreyi, inşaat sahaları toplamı **250** metrekareyi geçmemek üzere yapı izni verilebilir.

TEHLİKELİ SAHALAR

Madde 3.07 — Seyir bölgesinde bulunması, sıhhi veya jeolojik mahzurları olması veya bunlar gibi tehlikeli durumlar arzemesi yüzünden, imar planlarına veya yetkili mercilerce hazırlanmış veya onanmış raporlara göre yapı yapılması yasak edilen mahallat ifraz edilemez ve bu gibi yerlerde arazinin takviyesine müluf tesislerden başka yapı yapılamaz.

İSKÂN HUDUTLARI DIŞINDAKİ YERLER

Madde 3.08 — İskân hudutları dışında kalan yerlerde bulunan arsalarda, sıhhi ve estetik mahzur bulunmadığı takdirde, arsa sahibinin (% 5) inden fazla yer işgal etmemek, inşaat sahaları toplamı **250** metrekareyi ve saçak seviyelerinin tabii zeminden yüksekliği **6.50** metreyi aşmamak, yola ve arsa sınırlarına **(10)** metreden fazla yaklaşmamak şartıyla, bir ailenin oturmasına mahsus bağ veya sayfiye evleri veya ziraat, eğlence veya turizm tesisleri veya bu gibi tesislerin müstemilat binaları yapılmasına izin verilebilir.

Ancak, bu izin keyfiyeti, arsa sahibine istân hudutları içerisindeki arsa sahiplerinin diğer haklarını veya başka bir hak bahsetmeyeceği gibi, belediyeyi de herhangi bir mülkellefiyete zorlamaz.

Bu maddede sözü geçen sıhhi ve estetik mahzurların takdiri yetkisi belediyeye aittir.

BİNA İNŞA ŞARTLARI

Madde 3.09 — Genel olarak parsel büyüklükleri hakkındaki hükümlere uymayan arsalarda, yeni inşaat ve ilaveler yapılmasına veya mevcut yapıların esaslı tadiline izin verilmez.

Bu gibi arsalar, İmar Kanunu hükümlerine göre yapı yapılmasına müsait hale getirilmeye veya bu mümkün olamadığı takdirde kanulaştırılınca kadar, sahiplerince eskiden olduğu gibi kullanılmasına devam olunur.

Ancak, iki tarafında İmar plan ve mevzuatına aykırı olmak şartıyla yapılmış bina veya bir tarafında böyle bir bina ile diğer tarafında plana göre tesbit edilmiş bir yol bulunan arsalar da, plan ve yönetmeliğin diğer şartlarına aykırı olmamak kaydıyla, bu yönetmelikteki parsel büyüklükleriyle ilgili hükümlere uymaksızın yapı yapılmasına izin verilebilir.

Ayrıca, durumu yukarıdaki fıkra hükmüne uymadığı halde, ölçüleri bu yönetmelikte belirtilen miktarlardan az olmakla beraber, üzerinde civarın karakterine ve bölgenin şartlarına göre yapılacak binanın gerektirdiği ölçüler sağlanabilen arsalarda, parsel büyüklükleri ile ilgili hükümlere bağlı kalınamaksızın yapı yapılmasına da izin verilebilir.

Madde 3.10 — Genel olarak herhangi bir arsa, İmar planı ve yönetmelik esaslarına göre parsellere ayrılmadıkça, üzerine lüzumlu müstemilat binaları dışında, birden fazla bina inşa edilemez.

Şu kadar ki, umumî binalar, sınaî tesisler, küçük san'at ve ticaret grupları, kamu tüzel kişileri veya kamu teşebbüsleri tarafından inşa ettirilecek lojmanlar ile sahası **2000** metrekareden az olmayan parseller üzerine, konut kredisi veren kuruluşlarca veya kooperatiflerce, tasdikli mevzif İmar planlarına uygun olarak yaptırılacak toplu konutlar, bu madde hükmüne tabi değildir.

Madde 3.11 — Ayırık yapı nizamına tabi olan yerlerde, yönetmelik hükümlerine dayanılarak tâhîn edilen azami bina sahasını aşmamak ve asgari bahçe mesafelerini muhafaza etmek şartıyla yapı yerini tesbit belediye yetkilidir.

Madde 3.12 — Ayırık yapı nizamına tabi olan veya ikilî blok yapılması gereken yerlerde, daha uygun çözüm yolları bulunmak

maksadıyla, birkaç dar parçeli birlikte mütalâa ederek o yer için tesbit edilen yapı karakterine uyacak bir tertipten uzaklaşmamak üzere, bina cepheleri toplamı (24) metreyi geçmeyen ikili veya üçlü bloklar teşkil etmeğe belediye yetkilidir.

BİNA DERİNLİKLERİ

Madde 3.13 — Bina derinlikleri (20) metreyi geçmemek ve hiçbir yerde arka bahçe sınırına (3) metreden fazla yaklaşmamak şartıyla:

$$1 = L - (k + \frac{H}{2}) \text{ formülü ile hesaplanır.}$$

(Burada: 1 = bina derinliğini,
L = parsel derinliğini,
k = ön bahçe mesafesini,
H = bina yüksekliğini gösterir.)

Ancak, Yukarıdaki formüle göre bulunacak bina derinliği (8) metreden az olan hallerde arka bahçe sınırına (1) metreden fazla yaklaşmamak şartıyla bu derinliği (8) metreye çıkarmağa,

Derinliği (8) metreden az olan arsalarda da, komşu parsellerle ahenk teşkil etmek ve onlara herhangi bir zarar vermemek şartıyla, parsel derinliğince yapı izni vermeğe belediye yetkilidir.

Ayrıca:

a) İki tarafında imar plânına göre olduğu gibi muhafazası mümkün bina bulunan parsellerde yapılacak binaların derinliği, komşu binaların derinlikleriyle ahenk teşkil edecek şekilde tesbit olunur.

b) Köşe başına rastlayan parsellerde bina derinliğinin tesbiti, parselin üzerinde bulunduğu yolların imar nizamı gözönüne alınarak yapılır.

c) Köşe başından başka iki yola cephesi bulunan ve varsa ön bahçe mesafeleri çıktıktan sonraki ortalama derinliği (20) metreden az olan parsellerde, bu derinliğe kadar yapı yapılabilir.

d) İmar plânında, ticaret bölgesi olarak gösterilen yerlerdeki yapı adalarında yapılacak binaların, gece ve gündüz ikamet

ayrılmayıp sadece işyeri olarak kullanılan zemin katları ile aynı maksatla kullanılan birinci katları müşterek mütalâa edilerek, bunların yüksekliği 6.80 metreyi aşmayan kısımları, varsa bodrumlarıyla birlikte arsa derinliğince yapılabilir.

Şu kadar ki, meyilli arsalarda bu yüksekliğin, arka komşu sınırında tabii zeminden itibaren 6.80 metreyi geçmesi halinde, bu miktarı aşan kısmın, arka komşu sınırından en az (3) metre geriden başlatılması lazımdır.

BİNA YÜKSEKLİKLERİ

Madde 3.14 — a). İmar plânı ve raporlarında kat adetleri veya bina yükseklikleri belirtilmemiş veya bölge kat nizamı tâyin edilmemiş yerlerde, bina yükseklikleri ve bunlara tekabül eden kat adetleri, aşağıda gösterilen miktarları aşmamak üzere tesbit olunur.

İmar plânına göre; genişliği:

(6.00) m.'ye kadar olan yollarda: Bina yüksekliği 6.80 m.'den, kat adedi bodrum hariç (2) den fazla,

(6.00) m. ve daha geniş yollarda: Bina yüksekliği 7.80 m.'den, kat adedi bodrum hariç (3) den fazla,

(9.50) m. ve daha geniş yollarda: Bina yüksekliği 7.80 m.'den, kat adedi bodrum hariç (3) den fazla,

(12.00) m. ve daha geniş yollarda: Bina yüksekliği 12.00 m.'den, kat adedi bodrum hariç (4) den fazla,

(14.50) m. ve daha geniş yollarda: Bina yüksekliği 12.80 m.'den fazla,

(19.50) m. ve daha geniş yollarda: Bina yüksekliği 12.80 m.'den fazla olamaz.

(İmar plânlarında gösterilen bina yüksekliklerinin veya kat adetlerinin birbirlerine tahvillerinde veya neye tekabül ettiklerinin tesbitinde de bu esaslar gözönünde bulundurulur.)

b) İmar plânına göre iskân hudutları dışında kalan veya iskân hudutları içinde bulunup da yapı yapılması men edilen veya başka maksada tahsis olunan yerlerde bu madde uygulanmaz.

c) Yeni yapılacak binaların, tâyin edilmiş ise imar plânı veya raporunda veya bölge kat nizamı plânında, aksı halde bu yönetmelikte gösterilen yüksekliği veya kat adedini haiz olmaları lâzımdır.

Ancak, temel ve statik hesapları ile, bahçe mesafeleri, merdiven, ışıklık vesaire gibi kat adedi ve bina yüksekliği ile ilgili elemanları, plan veya yönümlerinde gösterilen azami yüksekliğe göre hesaplamak, lüzumu halinde asansör yerli bırakılmak ve proje mes'uliyeti ile fenni mes'uliyet hizmetleri bu esaslara göre aranmak şartıyla, noksan katlı inşaat yapılabilir. Belediyece uygun görülen hallerde, 3 ve daha az katlı bina yapılması gereken yerlerde inşaa olunacak noksan katlı binalarda ise bu şartlar da aranmayabilir.

Ayrıca, bina yapılması mümkün olan ve 6785 sayılı kanunun 48 inci maddesinin uygulanması bahis konusunu olmayan parsellerde de sahibinin isteği ve belediye emrini kararlarıyla, uygun görülencek muvafakat bir zaman için, yüksekliği **6.80** metreyi geçmeyen bina veya tesislere de izin verilebilir.

d) Bu maddenin uygulanmasında, yollardaki arazi genişleme ve daralmalarda, ön bahçe, yeşil saha, röfuz, meydan, demiryolu, su kenarı gibi unsurlar yol genişliğine dahil edilmaz.

e) Bu yönümlerde gösterilen yükseklikler, herhangi bir Ahl-deyi veya muhafaza gerekten tarih ve mimari eserinin görünümlünü bozması halinde, belediyece lüzumu kadar azaltılabilir.

BINALARA KOT VERİLMESİ

Madda 8.15 — Genel olarak binalara arsanın cephe aldığı yolun kırmızı kotuna göre ve yolun yüksek tarafına rastlayan bina kenarı hizasındaki tretuvar üst seviyesinden kot verilir.

Herüz tretuvarı ikmâl olunmamış veya kırmızı kotu tesbit edilmemiş olan yollarda, bu tesbit ışının kısa bir zamanda yapılmasının mümkün bulunmaması halinde, belediyece yakın bir bilyete kot verilmesi de mümkündür.

Yola olan mesafesi (**6**) metreyi aşan ön bahçeli binalar, genellikle bina ön cephesi ortasındaki tabii zeminden kot alırlar. Ancak, fazla meyilli olan veya yol kenarında set teşkil eden arsalarda yapılacak binalara civarın karakterine göre kot verilir.

İkili blok teşkil eden binaların her ikisine de aynı kot verilebilir.

Köşebasına rastlayan parsellerde yapılacak binalar, daha fazla yükseklik alabileceği sokağın şartlarına tabidir. Ancak, bu yükseklik, diğer sokakta **20**) metreden fazla devam edemez. Keza

3.13 üncü maddenin c fıkrası uyarınca yapılacak binalar da, daha fazla yükseklik alabileceği sokağın şartlarına tabi olmakla beraber, en az (**3**) metre evvel diğer sokak şartlarına uyunduracaktır. Şu kadar ki, bina derinliğinin (**20**) metreden fazla olması halinde bu fıkradaki (**3**) metrelik mesafe şartı da aranmayabilir.

İki tarafındaki parsellerde, imar planına göre muhafaza edilen ve fakat yükseklikleri bu yönümlerde belirtilenden daha fazla olarak teşekkül etmiş binalar bulunan bir parselde, yapılacak binanın yüksekliği, komşu binalarla ahenk teşkil edecek şekilde artırılabilir. Ancak, bu artış iki taraftaki komşu bina yükseklikleri ortalamasını geçemez.

Cephe genişliği (**2**) metreyi geçmeyen bir parselde yapılacak bina yüksekliğinin, iki taraftaki komşu parseller için tesbit edilmiş olan yüksekliklerden farklı olması halinde, bunlarla ahenk teşkil edecek şekilde artırılması veya azaltılması mümkündür. Ancak, bu ayarlama iki taraftaki komşu bina yükseklikleri ortalamasını tecavüz edemez.

Madda 3.16 — Genel olarak, zemin kat döşeme seviyeleri; binaların kot aldığı yol cephesince bu kota esas olan tretuvar üst seviyesinden aşağı düşürülemez ve (+)) metreden de fazla olmaz. Fazla meyilli sokaklar üzerinde yapılacak binalarda uygulanacak şekli takdire, gereken yerlerde kademeler yaptırmaya belediye yetkilidir.

Arazi meylinde faydalanmak maksadıyla veya mimari icaplar sebebiyle, bir binalar blokunun, bir binanın veya müstaklil bir dairenin, tesbit edilen bina yüksekliğini aşmamak, belirli piyesler için tayin olunan asgari kat yüksekliklerine ve bu yönümlüğün diğer hükümlerine aykırı olmamak şartıyla, çeşitli katlardan ve farklı taban veya tavan seviyelerinden müteşekkil olarak tertiplenmesi mümkün olduğu gibi, zemin katların binanın kot aldığı yol cephesi üzerinde bulunmayan piyesleri de zemin kat kotu ile bağli kalmaksızın tertip edilebilir.

BAZI YAPILARDA ARANAN ŞARTLAR

Madda 3.17 — a) Kat adedi ve yükseklikler:

Kerpiç binalarda: Bir bodrum ve bir normal kat, yani (**3.50**) metreyi,

16 Ekim 1974 tarih ve 15038 sayılı Resmî,
Gazete ile yayımlanan karar

İMAR ve İSKAN BAKANLIĞINDAN

Bütün Belediyelerin İmar Yönetmeliklerindeki, parsel sınırı dışında yapılan bina çıkmaları ile ilgili maddelerini değiştiren yönetmelik:

Madde 1-6785 sayılı İmar Kanunu 11.7.1972 gün ve 1605 sayılı Kanunla değişik 25.maddesi (b)bendi ile 57.maddesine dayanılarak bütün Belediyelerin İmar Yönetmeliklerindeki, çıkmalı teşekkül etmiş bölgelerde parsel sınırı dışına yapılan bina çıkmalarını yasaklayan hükümleri yürürlükten kaldırılmış, yerine aşağıdaki "Ek Madde" ve "Geçici Madde" getirilmiştir.

19.8.1973 gün ve 14630 sayılı Resmi gazetede yayınlanan yönetmeliğin bina çıkma ve çıkıntıları ile ilgili genel hükümleri yürürlükte olup, ancak çıkmalı teşekkül etmiş bölgelerde parsel sınırı dışındaki bina çıkmaları için bu yönetmelik uygulanır.

^{ri}
"Ek Madde: Parsel sınırı dışındaki çıkmalar:

Ön bahçesi bulunmayan yada yeterli olmayan teşekkül etmiş bölgelerde; yol, meydan, yeşil alan gibi kamu kullanımına ayrılmış yerler üzerinde, parsel sınırı dışında eski yönetmelik maddeleri uyarınca imar durumuna ve ruhsatı alınmış onanlı projesine uygun olarak çıkmalı bina yapılmış ise, yeni yapılacak binalarda aynı koşullarla çıkmayabilir. Ancak yapılacak çıkmaların kapalı kısmı cephe boyunca yapılabilecek çıkmaların 2/3 ünü geçemez, eğiği gibi açık veya kapalı çıkma komşu parselden en az 2.00 metre uzaklıkta olacaktır. Komşu parselde daha önce parsel sınırına kadar çıkma yapılmış ise, 2.00 metre uzaklık koşulu aranmaz.

Çıkma izni verilmesine esas olacak teşekkül etmiş bölge koşulu her yapı adası için aranır. Bir yapı adasının bir kenarında bu maddede belirtilen şekilde çıkmalı bina varsa, adanın sadece o kenarı çıkmalı teşekkül etmiş sayılır.

Birden çok yol, meydan, yeşil alan ve benzerine cephesi olan parsellerde çıkma izni, her cephe için adanın çıkmalı teşekkül etmiş olması koşuluna bağlı olarak verilir.

İmar planı kararı yada imar Yönetmeliği değişikliği nedeni ile kat eklenmesi, çita katlarının tam kata tamamlanması halinde bu maddedeki çıkmalı teşekkül etmiş bölge koşuluna uyularak eklenecek kat ve bölümlerde de çıkma izni verilir."

"Geçici madde-Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce ruhsatı alınarak yapımına başlanmış parsel sınırı dışına çıkmalı binalar onanlı projesine uygun olarak tamamlanır."

Madde 2-Bu Yönetmelik Resmi gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

S:17- Çıkmalara ilave / 3.20. '06.

Himış, ahşap, yarım ahşap, yarım kâgır binalarda: Bir bodrum ve iki normal kat, yani 4,80 metreyi aşamaz.

Kerpiç yapıların tizerine ayrıca çatı katı yapılamaz.
b) Ahşap ve yarım ahşap binalar bitişlik olarak yapılamazlar. Himış ve yarım kâgır binaların, komşu hudutlarında zeminden itibaren çatının her yerinden 0,50 metre yüksekliğe kadar ve en az bir tuğla kalınlığında yangın duvarı yapılması şartıyla bitişlik olarak inşa edilmeleri mümkündür.

c) — Umumî binalar çelik, betonarme, kâgır veya benzeri olabilir.
Ancak, mimarî karakterleri veya kullanma şart ve şekilleri itibarıyla özellik arzeden yapılar bu hükme tabi değildir.

d) Her türlü binaların temel ve bodrum kat duvarları kâgır olacaktır.

SAÇAKLAR

Madde 3.18 — Binalarda saçak yapıp yapılmayacağı ve yapılacak saçakların 0,20 metreyi geçmemek üzere genişliği belediyece tâyin olunur.

ÇATILAR VE ÇATI KATLARI

Madde 3.19 — Çatı yapılması mümkün olan yerlerde, çatıların (%33) meyilli gabarı dahilinde kalması ve civarın karakterine, yapılacak binanın durum ve ihtiyacına uygun olması şarttır.

Çatı katı yapılması men edilmemiş yerlerdeki binalarda, komşu parselle bakan yan cephe hariç bitişlik olmayan diğer cephe hatlarından itibaren en az (3) metre geri çekilmek ve taban döşemesi üzerinden tavan altına kadar olan iç yüksekliği (2,50) metreden fazla olmamak, çatı meyli (%25) i, saçak genişliği (0,50) metreyi aşmamak ve ayrıca hiçbir çıkma veya çıkıntısı bulunmaması şartıyla çatı katı yapılabilir.

Ayrık yapı nizamına tabi binalarda yapılacak çatı katlarının, proje tertibi bakımından, bu maddede yer alan ölçülere göre her cepheden geri çekilmesi mümkün olamayanlarında, ön cephe hatından en az (3) metre geri çekmek kaydı ihlâl edilmemek şartıyla, diğer geri çekme mesafelerini projenin tertibine, civarın kalınlığına, lüzum ve ihtiyaca göre azaltmağa veya gerekirse kaldırmağa belediye yetkilidir. Ancak, bu fıkra uyarınca yapılacak çatı katlarının sahası, bina sahasının (%30) unu geçemez.

(3) metrelik geri çekme mesafesinin tesbitinde, bina çıkma-ları vemsir çıkıntılar hesaba katılmaz.

ÇIKMALAR

Madde 3.20 — Binalarda, azami bina sahası dışında:

Kendi bahçe hudutları dışına taşmamak,

Genişliği (1,25) metreyi aşmamak,

Yol cephelerinde kot aldığı nokta hizasından, diğer cephelerde tabii zeminden çıkma altına kadar olan en yakın şakulî mesafe (3) metreden aşağı düşmemek,

Arka komşu hududuna açık çıkmalarda (2) metreden, kapalıları (3) metreden fazla yaklaştırmamak şartıyla çıkma yapılabilir.

Ayrık nizama tabi veya yan bahçeli binaların bitişlik olmayan cephelerinde yapılacak çıkmalar, yan ve arka komşu hudutlarına, açık çıkmalarda (2) metreden, kapalılarda (3) metreden fazla yaklaştırmamak şartıyla cephe uzunluğunca devam edebilir.

Bitişlik yapı nizamına tabi binaların ön ve arka cephelerinde yapılacak çıkmalar, yan komşu hududuna, açık çıkmalarda (1,50) metreye, kapalılarda (2) metreye kadar yaklaştırılabilir.

Ayrıca, yine bitişlik nizamına tabi yerlerde, iki taraftaki ilgililerin muvafakatı halinde ve belediyece mahzur görülmediği takdirde, çıkmaların yan komşu hududuna kadar yaklaştırmalarına da izin verilebileceği gibi,

Komşu parselde imar planına göre aynen muhafazası gereken ve arka cephe hattı, çıkma yapılacak binanınkinden ileride olan bir bina bulunması halinde, çıkmanın bu hattı aşmamak üzere bu tarafta komşu hududuna kadar devam ettirilmesi de mümkündür.

Ön bahçesi bulunmadığı veya kâfi gelmediği halde, yol boyunca kısmen veya tamamen çıkma yapılmak suretiyle teşekkül tarzı bu madde hükmüne uymayan veya civarın karakteri bakımından çıkma yapılması men edilmemiş olan ve fakat genişliği (0,50) metreden az olmayan yollar üzerinde yapılacak binalara, aynı karakterli muhafaza etmek ve farklı uygulamaları kısmen de olsa gidermek üzere, bu maddedeki ölçüleri tecaviüz etmemek, yola çıkıntısı (1) metreyi aşmamak ve kot aldığı nokta hizasından çıkma altına kadar olan en yakın şakulî mesafe (3) metreden az olmamak şartıyla çıkma yaptırmaya belediye yetkilidir.

Zemin katka kendi parsel hududu dışına taşmayan, hangi kat-
ta yapılırsa yapılsın **0.20** metreyl geçmeyen motifler ile bahçe
içerisinde yapılacak üstü açık teras ve zemin kat giriş merdiven-
leri, bina cephesinden itibaren genişliği **1.50** metreyl geçmemek,
tretuvar dışına taşmamlık ve en alçak noktası tretuvar üst sevi-
yesinden en az **2.40** metre yükseklikte bulunmak şartıyla, yol
durumuna, civarın ve binanın karakterlerine göre, belediyece tesbit
edilecek giriş saçakları çıkma addedilmez.

IŞIKLIKLAR

Madde 3.21 — Her müstakil ev veya dairede, en az bir otu-
ma odası ile yatak odalarının doğrudan doğruya hariçten ışık ve
hava almaları gereklidir. Bu şekilde ışık ve hava almalarına lü-
zum olmayan diğer odalarla mutfakların ışıklıklardan, yılanma ye-
ri ve W.C.'lerin ışıklık veya hava bacasından faydalanmaları da
mümkündür.

Genel olarak ışıklıklar, yükseklikleri **6.80** metreyl geçmeyen
binalarda dar kenarı (**1**) metreden ve sahası (**3**) metreka-
ren, diğerlerinde ise dar kenarı **0.50** metreden ve sahası **4.50**
metrekareden az olamaz.

Otel, pansiyon, işhanı ve benzeri binalarda odaların faydala-
nacakları ışıklıklar, yükseklikleri **6.80** metreyl geçmeyenlerde dar
kenarı **1.50** metreden ve sahası **4.50** metreka-
ren, diğerlerinde ise dar kenarı (**2**) metreden, sahası (**6**) metreka-
ren az olamaz.

Her türlü binada hava bacalarının asgari ölçüsü 0.45×0.45
metrekaredir.

Asgari ölçüdeki bir ışıklık veya hava bacasından her katla en
çok dört piyes faydalanabilir. Bu piyeslerin adedlerinin artması
halinde, dörtten fazla her bir piyes için ışıklık veya hava bacası
ölçüsü, aynı nispette artırılır.

Ancak, yukarıda belirtilen şekillerde ışık ve hava alması ge-
rekmeyen veya lüzumlu ışık ve havayı bu yönetsellikte tarif edi-
len şekilde esasen olması mümkün olan piyeslerden, herhangi bir
ışıklık veya hava bacasına pencere açılması, bu ışıklık veya hava
bacası ölçülerinin arttırılmasını gerektirmez.

X Her binanın lüzumlu ışıklık veya hava bacası, kendi parseli
üzerinde bulunacaktır. Komşu bina veya parsellerin ışıklık veya

hava bacasından faydalanmak suretiyle, bu elemanların yapılma-
ması veya ölçülerinin azaltılması caiz değildir.

Işıklık ve hava bacaları bunlara ihtiyacı olan kattan itibaren
başlatılabilir.

Binaların bitişik olması gereken komşu tarafında boydan bo-
ya ışıklık yapılması halinde, civarın inşaat nizamına aykırı bir
görünüş meydana getirmemek üzere, sokak cephesinde bina yük-
sekliğince-en az bir piyes yer verilmesi veya belediyece mahzur
görülmeyen hallerde bu kısmın aynı şekilde duvarla kapatılması
mecburidir.

EVLERDE BULUNMASI GEREKEN PİYESLER VE ÖLÇÜLERİ

Madde 3.22 — a) Her müstakil evde veya dairede; en az:

- 1 oda
- 1 yatak odası veya nişi
- 1 mutfak veya yemek pişirme yeri
- 1 banyo veya yıkanma yeri
- 1 W.C. bulunacaktır.

3 veya daha az odalı ev veya dairelerde yıkanma yer ile
W.C. bir arada olabilir.

b) Bunlardan;

En az 1 oda	200 X 400 m.
Yatak ve çalışma odaları	210 X 280 m.
Mutfak veya yemek pişirme yerleri	170 X 200 m.
Banyo veya yıkanma yerleri	120 X 200 m.
W.C.	600 X 120 m.
Antré, ofis, koridor, yatak holü ve sair iç geçitler	100 X 120 m.
Birden fazla daire ile ilgili genel geçitler	110 X 120 m.

Ölçüsünden daha küçük yapılamaz.

Bu yerlerin, normal şekillerde yapılamaması halinde, içerisi-
ne en az bu ölçülerde bir dikdörtgen sığdırılabilecek mesahayı haiz
bulunmaları lazımdır.

İÇ YÜKSEKLİKLER

Madde 3.23 — Genel olarak, iskân edilen katların, taban dö-
şeme kaplaması üzerinden tavan altına kadar olan yüksekliği
2.60 metreden az olamaz.

Yıkınma yeri, banyo, duş, lavabo yeri, W.C., kiler, ofis, antre, koridor, yatak holü, merdiven altı, her türlü iç ve dış geçitler, as-
ma katlar, iskan edilmeyen çatı ve bodrum katları ile müstem-
lât binalarında bu yükseklik **2.20** metreden aşağı düşmemek
üzere indirilebilir.

Garaj, kalorifer dairesi, odunluk, kömürlük gibi özellik arzeye-
den yerlerin yükseklikleri bu kayıtlara tabi olmayıp, hizmetin ge-
rektirdiği şekilde tesbit ve tâyin olunur.

Otel, pansiyon, işhane, büro, mağaza, dükkân ve benzeri işyer-
lerinin ve içerisinde insan oturan, yatan veya çalışan diğer binala-
rın iç yükseklikleri de **2.20** metreden az olamaz.

Düğün ve oyun salonları, kahvehane ve benzeri gibi halkın
toplu olarak uzun süre içinde kaldığı mahallerin taban döşemesi
üzerinden tavan altına kadar olan temiz açılığı **3.50** metreden
az olamaz.

PENCERELER

Madde 3.24 — Binalarda, pencere boşlukları toplamı, faydala-
nacak piyes alanının: Salon, oda ve mutfaklarda sekizde birinden
ve birinden ve her halde **1.25** metrekareden, diğer piyeslerde on-
da birinden ve her halde **0.42** metrekareden az olamaz. Camlı
balkon kapılarının **0.80** metreden yukarıdaki kısımları pencere
boşluğu sayılır.

KAPILAR

Madde 3.25 — Genel olarak kapı yükseklikleri (**2**) metreden,
kapı genişlikleri ise; bu yönetmelikte sözü geçen umumî binala-
rın, otel, pansiyon, işhane, çarşı ve benzerleriyle, daire adedi 4'ten
fazla olan apartmanların ana giriş kapılarının **1.20** metreden,
mutfak, kiler, yıkınma yeri, W.C. ve benzeri yerlerin kapılarında
0.80 metreden az olamaz.

Asansör, garaj, odunluk, kömürlük, depo ve benzeri özellik
arzedan yerlerin kapılarında bu madde hükümleri aranmaz.

Madde 3.26 — Binaların bitişik komşu tarafına, ilgili komşu
parsel sahibinin muvafakatı alınıp tapuya tescil ettirilmedikçe ve
ait olduğu piyes kapı veya pencere açılmasa dahi esasen gerekli
direkt ışık ve havayı alacak elemanlara sahip bulunmadıkça, pen-
cere ve kapı açılmaz.

20
bunun dışında kalan sokak kapıları
larında (1.10) metreden oda
kapılarında (0.90) metreden

MERDİVENLER

Madde 3.27 — Bu yönetmelikte sözü geçen umumî binalar, otel, işhane, büro, pasaj, çarşı ve benzerlerinin, birden fazla daire-
si olan ev ve apartmanların merdivenleri aşağıdaki gibidir.

Merdiven ve sahanlık genişlikleri:

Yukarıda belirtilen binalarda ve varsa çatı katındaki daire-
ler dahil dörtten fazla daireli bulunan apartmanlarda, **1.20** met-
reden, diğer binalarda () metreden az olamaz.

Bu genişliklerin:

Tek aileye mahsus evlerde **0.90**
merdivenlerle, servis merdivenlerinde **0.70** metreye kadar indiril-
mesi mümkündür.

Merdiven basamaklarının ölçüleri:

a = basamak yüksekliğini göstermek ve **0.18** metreden fazla
olmamak,

b = basamak genişliğini göstermek üzere: $2a + b = 60$ ilâ 63
formülüne göre hesaplanır.

Balasmaı merdivenlerde, merkezden **0.15** metre mesafede
asgari basamak genişliği **0.19** metre olacak, bu genişlik basamak
ortasında nizami ölçüden aşağıya düşmeyecektir.

İmar planı ile kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre
muhafazası mümkün olan binalara kat ilâvesi hâlinde, mevcut ya-
pılacak işlemleri tâyine, belediye yetkilidir.

ASANSÖRLER

Madde 3.28 — Yüksekliği () metreyi geçen veya beşten
fazla katı bulunan binalarda, zemin kattan itibaren (çatı katı ha-
riç) son kata kadar, dar kenar () metreden ve sahası ()
metrekarelere göre asansör tesisi mecburidir. Bu binalardan sade-
ce apartmanlarda, bu fıkra hükümüne göre yer ayrılmakla beraber,
asansör tesisi mecburiyeti bir kat daha fazlası hâlinde uygula-
nır.

Binanın kat ve daire adedinin fazlalığı veya kullanma şek-
linin gerektirdiği lüzuma göre, asansör ve yerinin ölçü veya adedini
arttırmağa, başlangıç katı olarak zemin kat yerine, bodrum veya
birinci katı kabul veya tâyine, belediye yetkilidir.

merdivenler bu madde hükümlerine
uymadığı takdirde, bu konuda

Her planı ile kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre, muhaselesi müdürlüğün olan binalara kat ilavesi hâlinde, ilâve kat ile bir kat adedi altıya ve bina yüksekliği (—) metreyi geçmediği takdirde, asansör aranmayabilir veya asansör yerli ölçülerle mevcutta kurulabilir. Kat adedi dörtten az olan mevcut binalara bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Binalarda usulüne göre asansör yapılmış olması, nizamât ve ölçülerde merdiven yapılması şartını ortadan kaldırmaz. Asansör yapılması gereken binalardan belediyece kılzumlu ölçülerinde içte veya dışta yangına mukavim bir malzemeden, en az 0.70 metre genişliğinde yangın merdiveni yapılması şarttır.

KORKULUKLAR

Madde 3.29 — Her türlü binada:
Balkon ve taras etrafında, 5 ten fazla basamağı bulunan açık merdivenlerde, kotu 0.90 metreden az olan pencere boşluklarında, döşeme kotundan itibaren en az 0.90 metre yüksekliğe kadar, fennî icaplara uygun olarak korkuluk yapılması mecburdur.

BACALAR

Madde 3.30 — Kaloriferli dahi olsa, mesken olarak kullanılan binaların herbir dairesinde, mutfak ve banyo dışında kalan en az (1) piyeste, otel, iş hanı ve benzeri binaların ise her katında en az (2) baca yapılması mecburdur.

Normal bacaların iç genişlikleri en az 0.50-0.59 metre olmak üzere, her katın bacası müstakil olacak, iki ve daha fazla baca birbirine bağlanmayacaktır.

Her ateş mihrakına ayrı bir baca yapılacaktır. Şönt baca yapılması hâlinde bu kayıt aranmaz.

PORTİKLER

Madde 3.31 — Genel olarak portik bırakılması gereken yerlerde, portik yüksekliği 3.50 metre, derinliği ise (4) metredir. Ancak, civarın teşekkül tarzı ve mevkin özellikleri dolayısıyla bu miktarlar belediyece değiştirilebilir.

PASAJLAR

Madde 3.32 — Ticaret bölgelerinde yapılacak pasajların:
a) Taban düğemesi üzerinden tavan altına kadar olan temiz açıklığının (3.50 metreden,

Genişliğinin (3.0) metreden kısa pasajlarda 3.50, daha uzunlarında (4.50) metreden az olmaması;

b) Her biri (1.40) metreden dar olmayan en az 2 giriş çıkış kapısı ile yeterli kadar havalandırma, bacası veya tertibatını haiz bulunması;

c) Birden fazla katlı olmaları halinde, her bir kat arasında 3.27 nci maddedeki şartlara uygun merdiveni olması;

d) Bir kısmı veya diğer katları başka maksatlar için kullanılan binalar içerisinde bulunmaları halinde, diğer esas giriş, merdiven, asansör ve geçit gibi tesislerle, bu tesislere ayrılan yerlerin pasaj dışında ve müstakil olarak tertiplenmesi gereklidir.

SU DEPOLARI VE SİHHİ TESİSLER

Madde 3.33 — Bu yönetmelikte sözü geçen umumî binalarla, otel ve benzerlerinde ihtiyaca göre en az (15) tonluk su deposu bulunacaktır.

Ayrıca işhanı, biro, çarşı, pasaj, mağaz gibi binalarla otel ve benzerlerinde en çok (25) kişiye, sinema, tiyatro gibi umumî binalarda ise en çok (50) kişiye, en az (1) kadın ve (1) erkek için olmak üzere lüzumu kadar W.C., pisuvar ve lûvabo yapılması gereklidir.

BODRURLARLA İLGİLİ BAZI HUSUSLAR

Madde 3.34 — Bu yönetmelikte sözü geçen umumî binaların bodrum kısımları, esas bloka tabii değildir.

Tabii zeminin veya bahçe seviyesinin altında kalmak şartıyla lüzumlu görülen hallerde bahçenin tamamında bodrum yapılmasına, belediyece izin verilebilir.

Madde 3.35 — Bodrum kapısı tamamen tretuvar üzerinde kalan fazla meyilli yollar dışında yapılacak ön bahçesiz binalarda yol cephesinden bodrum girişi yapılamaz.

KAPICI DAİRESİ

Madde 3.36 — (8) den fazla daireli bulunan apartmanlarda ayrı bir W.C. ile yemek pişirme yerini de ihtiva eden, gerekli ışık ve havayı alabilen en az (8) metrekaresel bir odadan ibaret kapıcı dairesi yapılması mecburdur.

MÜŞTEMİLATLAR

Madde 3.37 — Binaların müştemilât kısımları, mümkün ise esas binanın bodrumunda veya çatı arasında, aksi halde bahçede ayrıca yapılacak müştemilât binalarında tertiplenebilir.

Dört tarafı yol ile çevrili istisnai parseller dışında, esas binaların yol tarafından cephe hatlarını tecavüz eden müştemilât binası yapılamaz.

Bu gibi istisnai parsellerde müştemilât binalarının yapılacağı yeri tayine belediye yetkilidir.

Müştemilât binalarının:

- a) Dar kenarı (4) metreden, en yüksek noktasının tabii zeminden yüksekliği **2.20** metreden fazla olamaz.
- b) Esas binaya bitişik oldukları takdirde, komşu hudutlarına, aksi halde esas binaya mesafeleri 3.02 mci maddede belirtilen miktardan az olamaz.
- c) Yapı cinsleri ahşap veya yarım ahşap olamaz.
- d) Parsel durumu müsait olduğu takdirde, esas binanın inşasından önce de yapılması mümkündür.
- e) Kapıcı dalresi, garaj, odunluk, kömürlük, depo, mutfak, çamaşırhane ve benzeri hizmetler için kullanılması gerekir.

PARATONERLER

Madde 3.38 — İçinde patlayıcı madde bulunduran yerlerle sivri ve yüksek bina ve tesislere paratoner konması mecburidir.

BAHÇE DUVARLARI

Madde 3.39 — Bahçe duvarlarının yüksekliği, binaların yol tarafından cephe hatlarının önünde () metreyi, gerisinde ise () metreyi geçemez. Ayrıca üzerlerine yükseklikleri **1.50** metreyi aşmayan parmaklık yapılabilir.

Fazla meyilli yerlerde uygulanacak şekli takdirdi belediye yetkilidir.

Okul, hastane, cezaevi, ibadet yeri, elçilik, sefarethane, açık hava sineması ve benzerleri gibi özellik arzeden bina ve tesislerin bahçe duvarları ile sanayi bölgelerinde yapılacak bahçe veya çevre duvarları bu madde hükmüne tabi değildir.

ŞANTIYE BİNALARI

Madde 3.40 — Lüzum ve ihtiyaca göre belirli bir süre için yapıp yıkılması gereken şantiye binaları, bu yönetmelikte belirtilen ölçülere tabi değildir.

Şantiye binalarının, bulunduğu parsel içinde yapılması gereken esas bina veya müştemilât binası şartlarına tamamen uyması halinde, yıktırılması gerekmez, lüzumlu formalitelerin tamamlanması suretiyle muhafaza edilmeleri mümkündür. Aksi halde, esas binaya kullanma izni verilebilmesi için şantiye binasının yıktırılmış olması şarttır.

DİĞER BASİT TESİSLER

Madde 3.41 — Bahçelerde yapılması istenen pergole ve basit ser gibi bazı tesislerin inşasına ve parsel hudutlarını aşmayan genişliği () metreyi geçmeyen kuranglez yapılmasına, belediyece izin verilebilir.

KUYULAR

Madde 3.42 — Genel olarak, temiz ve plis su kuyuları ile fosseptikler komşu hudutlarına (5) metreden fazla yaklaştıramaz. Ancak, bahçe mesafelerinin müsait olmaması halinde, özelliklerle bitişik yapı nizamına tabi yerlerde, fennî ve sıhhi mahzur bulunmadığı takdirde bu mesafeleri azaltmağa veya birkaç komşuya ait fosseptikleri birarada veya bitiştiyerek yaptırmaya, belediye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAPI RUHSATI İŞLERİ

Madde 4.01 — Yeni inşaat, ilâve ve esaslı tadil işlerinde, yapı ruhsatı almak için belediye müraacaat sırasında, dilekçeye eklenmesi gereken plan, proje ve resimler aşağıda gösterilmiştir.

a) Mimari proje:

- 1 — 1/500 ölçekli umumî vaziyet planı,
- 2 — 1/50 ölçekli temel, bodrum ve kat planları,
- 3 — 1/50 ölçekli en az iki tam kesit,
- 4 — 1/50 ölçekli cephe resimleri,

b) Statik proje,

— Çelik karkas binalarda çelik yapı hesabı, betonarme binalarda betonarme hesap ve resimleri,

— Diğer binalarda, durum ve ihtiyaca göre, gerekirse çatı hesabı, diğer statik hesap ve resimleri,

c) Gerekten hallerde, tesisat planı, proje ve resimleri.

Madde 4.02 — 4.01 inci maddede sözü geçen belgelerin:

a) İmar ve İskân Bakanlığınca kabul veya tesbit edilen çizim ve tanzim standartlarına uygun olması,

b) Ehliyetli elemanlara tanzim ettirilmiş bulunması,

c) Projenin başında:

Arsanın:

- Yeri,
- Tapu kaydı,
- Pafta, ada, parsel numaraları,
- Miktarı,
- İhtiva ettiği yapılar,
- Yapılacak yapının:
- Cinsi,
- Kat adedi,
- Bina ve inşaat sahaları,
- Hangi maksatla kullanılacağı,
- Tahmini metrekaşe bedeli,
- Tahmini bedeli,

Yapı sahibi ile, projeleri tanzim eden, yapının fennî mes'uliyetini alacak olan sürveyan'ın hizmetini görecek olan elemanlar hakkında lüzumlu bilgileri açıkça belirten bir bilgi tablosunu ihtiva etmesi,

d) Bunlardan:

Gerek mimarî projelerin, gerekse diğerlerinin (3) takım halinde düzenlenip, usulüne göre dosyalanması lazımdır.

Madde 4.03 — Resmî bina inşaat, ilâve ve esaslı tadillerinde,

4.01 inci maddede sözü geçen belgelerden:

a) Mimari proje yerine, 1/100 veya 1/200 ölçekli avan proje ibraz edilebilir.

b) Millî Savunma, Bayındırlık veya İmar ve İskân Bakanlığının, bu konudaki bütün sorumluluğu kendileri yüklediklerine kanıksanlarca düzenlenen veya onaylanan binaların, statik ve tesadükat dair resmî yazısı ibraz edildiği takdirde, projeleri adı geçen Ba-

sat planı, proje, resim ve hesaplarının ve 4.02 nci maddede belirtilen bilgi tablosunun belediyece ibrazına lüzum yoktur.

Madde 4.04 — Belediyece, 4.03 üncü maddede sözü geçenler dışında kalan yapılarıdan, büyüklüğü veya bazı özelliklerini taşıyarak uygun görülenlerinin mimari projeleri de 1/100 veya 1/200 ölçekli avan proje olarak istenebilir.

Madde 4.05 — Yapı ruhsatı alınmış olan yeni inşaat, ilâve ve esaslı tadillerde, sonradan değişiklik yapılması istendiğinde:

a) Yapılacak değişiklik binanın bütününde ise; yukarıda 4.01 ve 4.03 üncü maddelerde sözü geçen mimari projenin yeniden tanzim edilmesi gereklidir.

Bu değişiklik, yapının statik hesaplarında da değişiklik yapılmasını gerektirdiği takdirde, 4.01 inci maddenin b fıkrasıyla, 4.03 üncü maddenin b fıkrası gereğince istenen belgelerin gerekliliğinin de değiştirilmesi lazımdır.

b) Yapılacak değişiklik, belirli bir veya birkaç kata inhisar ediyorsa, belediyece sadece değiştirilmesi istenen katların planları ibraz olunur.

Gerekirse, yukarıdaki a fıkrasında belirtildiği şekilde statik hesapların değişik şekli de istenebilir.

c) Bir katın belirli bir kısmında değişiklik yapılması gerektiği takdirde, sadece bu kısmın tadil planının belediyece ibrazı ile iktifa olunabilir.

d) Proje üzerinde basit tasahhül yapılmaması mümkün olan hallerde, ayrıca tadilat projesi istenmez ve bu düzeltmeler bütün nüshalardan aynı şekilde yapılarak, belediyece mühürlenip imzalanır.

e) Bu maddede sözü geçen tadilat projelerinin (3) takım olması lazımdır.

Madde 4.06 — Ruhsata tabi olan basit tadil ve tamirlerde plan, proje, resim ve hesap istenmez.

Madde 4.07 — 6785 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde sözü geçenler dışında:

Bu yönetmelikteki hükümlere aykırı olmamak ve taşıyıcı unsurları değiştirmemek şartıyla:

Pencere ve kapı yerlerinin indirilmesi veya kapağı tahvil, pencere ve kapı yerlerinin veya ölçülerinin değiştirilmesi, bahçe tan-

zimleri, korkulu, paratoner, perfore ve benzerleriyle kılıçlık ve basit kütüphane yapılarını,

Gerek bunların, gerekse bölme duvarı, bölge duvarı, duvar kaplaması, bace, emgık ve benzeri elemanların tamimleri, ruhsata tabi değildir.

Belediye Meclisinin 1.6.1931 gün ve 100 sayılı kararıyla, belde ihtiyaçlarına uygunluğu tasvip edilmiş bulunan (4) bölüm ve (62) maddeden ibaret işbu yönetmelik incelendi, uygun görülerek ilzumu bazı düzeltmeler yapılmak suretiyle, uygun

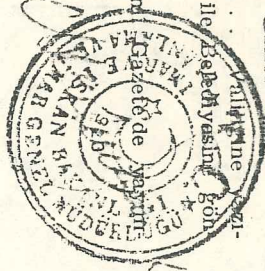
İmar ve İskân Bakanı

Planlama ve İmar

Bu yönetmelik:

İmar ve İskân Bakanlığında ... sayılı ile Belediye Meclisinin 1.6.1931 gün ve 100 sayılı kararıyla tasvip edilmiş bulunan (4) bölüm ve (62) maddeden ibaret işbu yönetmelik incelendi, uygun görülerek ilzumu bazı düzeltmeler yapılmak suretiyle, uygun

7.7.1932 gün ve 1238 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

5219

42221	R 151 60
39950	Demir Fat 15 Ayr 11/17
328.242	72.03
1500 TL	Y. U. M. M. Fak. Restorasyon